Акредитація та Акредитаційні Органи з Усиновлення

КЕРІВНИЦТВО З ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕДОВОЇ ПРАКТИКИ

Керівництво №2

HCCH
HAGUE CONFERENCE ON
PRIVATE INTERNATIONAL LAW
CONFÉRENCE DE LA HAYE
DE DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ

АКРЕДИТАЦІЯ
ТА АКРЕДИТАЦІЙНІ ОРГАНИ З УСИНОВЛЕННЯ
КЕРІВНИЦТВО З ВИКОРИСТАННЯ
ПЕРЕДОВОЇ ПРАКТИКИ

Керівництво №2

HCCH
HAGUE CONFERENCE ON
PRIVATE INTERNATIONAL LAW
CONFÉRENCE DE LA HAYE
DE DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ

АКРЕДИТАЦІЯ ТА АКРЕДИТОВАНІ ОРГАНИ З УСИНОВЛЕННЯ

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ І КЕРІВНИЦТВО ЗВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕДОВОЇ ПРАКТИКИ

Керівництво № 2 з Гаазької конвенції від 29 травня 1993 року «Про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення»

Складено Постійним бюро

Цю версію Керівництва №2 українською було перекладено, відредаговано і підготовлено до друку викладачем Нікопольського економічного університету (Дніпропетровська область) Валерієм Терзі за підтримки Представництва Дитячого фонду ООН в Україні у співпраці з Міністерством освіти і науки України.

Цей переклад вважається неофіційною версією оригіналу, який є англійською та французькою мовами (офіційними мовами Гаазької конференції) на інтернет-ресурсі <www.hcch.net>. Переклад не проглядався Постійним бюро Гаазької конференції і може містити нестандартну термінологію.

Опубліковано в Україні
Для Гаазької конференції із міжнародного приватного права
Постійне бюро
Churchillplein 6b
2517 JW, Гаага
Нідерланди

Телефон: +31(0)70 363 3303, e-mail: secretariat@hcch.net,
факс: +31(0)70 360 4867
web-сайт: http://www.hcch.net

© Гаазька конференція із міжнародного приватного права. 2015

Усі права захищені. Відтворення цієї публікації, зберігання в системі автоматичного пошуку або поширення іншим способом чи засобами, включаючи фотокопії або запис, заборонені без попереднього письмового дозволу власника авторського права. Усі заявки на використання матеріалів повинні бути адресовані видавництву.

ISBN 978-94-90265-27-4

Обкладинка Jianzhi, 9 років, Лоян, провінція Хенань, Китай.

ЗМІСТ

ВСТУП		12
РОЗДІЛ 1	НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ АКРЕДИТАЦІЇ	17
РОЗДІЛ 2	ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ АКРЕДИТАЦІЇ	21
РОЗДІЛ 3	ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОЛІТИКИ	35
РОЗДІЛ 4	СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ПРОЦЕСАМИ АКРЕДИТАЦІЇ ТА АВТОРИЗАЦІЇ	43
РОЗДІЛ 5	ФУНКЦІЇ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ	51
РОЗДІЛ 6	СТРУКТУРА І ПЕРСОНАЛ АКРЕДИТОВАНОГО ОРГАНУ	60
РОЗДІЛ 7	ПРОЦЕДУРИ АКРЕДИТАЦІЇ ТА НАГЛЯДУ ЗА АКРЕДИТОВАНИМИ ОРГАНАМИ	70
РОЗДІЛ 8	ВАРТІСТЬ МІЖДЕРЖАВНОГО УСИНОВЛЕННЯ	86
РОЗДІЛ 9	ВНЕСКИ І ПОЖЕРТВИ НА ЗАХИСТ ДИТИНИ В КРАЇНАХ ПОХОДЖЕННЯ; ДОПОМОГА НА РОЗВИТОК І ГУМАНІТАРНІ ПРОЕКТИ	105
РОЗДІЛ 10	ПРОЦЕДУРИ ЗА УЧАСТЮ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ У КРАЇНАХ ПОХОДЖЕННЯ І СУПУТНІ ПРОБЛЕМИ	114
РОЗДІЛ 11	ПРОЦЕДУРИ ЗА УЧАСТЮ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ У ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ І СУПУТНІ ПРОБЛЕМИ	122
РОЗДІЛ 12	СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ ДЕРЖАВАМИ, ОРГАНАМИ ВЛАДИ ТА АКРЕДИТОВАНИМИ ОРГАНАМИ	132
РОЗДІЛ 13	ЗАТВЕРДЖЕНІ (НЕАКРЕДИТОВАНІ) ОСОБИ ТА ОРГАНИ ЗА СТАТТЕЮ 22(2)	146
ОДАТОКИ		155
ДОДАТОК 1	СТАНДАРТНІ КРИТЕРІЇ ДЛЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОРГАНІВ У ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ	ДОДАТОК 1-1
ДОДАТОК 2	ПЕРСПЕКТИВИ КРАЇН ПОХОДЖЕННЯ І ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН	ДОДАТОК 2-1
ДОДАТОК 3	ПЕРСПЕКТИВИ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН	ДОДАТОК 3-1
ПЕРЕЛІК СТАТЕЙ КОНВЕНЦІЇ		ПЕРЕЛІК 1-17

Детальний зміст

ВСТУП **12**

РОЗДІЛ 1 НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ АКРЕДИТАЦІЇ **17**

1.1 Передумови 17

1.2 Акредитація, як захисний засіб Конвенції 19

РОЗДІЛ 2 ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ АКРЕДИТАЦІЇ **21**

2.1 Основні принципи 21

2.1.1 Принципи Гаазької конвенції 1993 року 22

2.2 Стандарти для акредитованих органів 22

2.3 Принципи акредитації 23

2.3.1 Принцип № 1: принцип професіоналізму та етики в питаннях усиновлення 24

2.3.2 Принцип № 2: принцип переслідування некомерційних цілей 26

2.3.3 Принцип № 3: принцип запобігання неправомірному отриманню фінансової вигоди 27

2.3.4 Принцип № 4: принцип демонстрації та оцінки компетентності з використанням критеріїв акредитації та авторизації 30

2.3.4.1 Критерії акредитації 30

2.3.4.2 Критерії авторизації 31

2.3.5 Принцип № 5: принцип підзвітності акредитованих органів 32

2.3.6 Принцип № 6: принцип використання представників із етичними принципами 33

2.3.7 Принцип № 7: Принцип відповідних повноважень і ресурсів для органів 34

РОЗДІЛ 3 ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОЛІТИКИ **35**

3.1 Що являє собою акредитований орган? 35

3.2 Чи є обов'язковим використання акредитованих органів? 35

3.2.1 Зобов'язання щодо інформування Постійного бюро 36

3.3 Вибір компетентного органу, що видає акредитацію 36

3.4 Контроль кількості акредитованих органів 37

3.4.1 У Приймаючій країні 38

3.4.2 У Країні походження 38

3.5 Вибір іноземних країн у якості партнерів у рамках механізмів усиновлення 39

3.6 Захист даних 39

3.7 Субсидії, що надаються акредитованим органам 40

3.8 Інтернет-реклама 41

РОЗДІЛ 4 СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ПРОЦЕСАМИ АКРЕДИТАЦІЇ ТА АВТОРИЗАЦІЇ **43**

4.1 Що являє собою акредитація? 43

4.1.1 Чому необхідна акредитація? 43

4.2 Що являє собою авторизація? 44

4.2.1 Сенс виразу «здійснення діяльності» у статті 12 45

4.2.2 Чому необхідна авторизація? 45

4.2.3 Чому необхідна співпраця щодо авторизації між Приймаючими країнами і Країнами походження? 46
4.2.4 Чому слід використовувати критерії авторизації? 47
4.3 Обмеження кількості акредитованих органів Приймаючої країни 47
4.4 Обмеження числа акредитованих органів, уповноважених на здійснення діяльності у Країнах походження 48
4.5 Співвідношення між процесом акредитації та авторизації 49
РОЗДІЛ 5 ФУНКЦІЇ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ 51
5.1 Функції Центрального органу та акредитованого органу 51
5.1.1 Конкретні обов'язки Центрального органу 51
5.1.2 Функції Центрального органу, які можуть бути делеговані акредитованим органам 52
5.2 Роль і функції акредитованих органів 54
5.2.1 У Країні походження 55
5.2.2 У Приймаючій країні 56
5.2.3 У Країні походження: функції іноземного акредитованого органу 58
РОЗДІЛ 6 СТРУКТУРА І ПЕРСОНАЛ АКРЕДИТОВАНОГО ОРГАНУ 60
6.1 Бачення, місія та цілі акредитованого органу з усиновлення 60
6.2 Структура акредитованого органу 61
6.3 Персонал акредитованого органу 61
6.3.1 Професійні співробітники 62
6.3.2 Технічний персонал 63
6.3.3 Волонтери 63
6.4 Представники іноземних акредитованих органів у Країні походження 64
6.4.1 Використання передової практики щодо представників 66
6.4.2 Інші співробітники іноземного акредитованого органу в Країні походження 67
6.5. Інші питання, пов'язані з персоналом акредитованого органу з усиновлення 68
6.5.1 Фахівці по країнах в акредитованих органах у Приймаючих країнах 68
6.5.2 Співвідношення персоналу 68
6.5.3 Навчання персоналу 68
6.5.4 Формальні вимоги (письмовий трудовий договір) 69
6.6 Фінансові питання 69
РОЗДІЛ 7 ПРОЦЕДУРИ АКРЕДИТАЦІЇ ТА НАГЛЯДУ ЗА АКРЕДИТОВАНИМИ ОРГАНАМИ 70
7.1 Звітність акредитованих органів 70
7.2 Процедура акредитації 70
7.2.1 Заява на акредитацію 70
7.2.2 Документи, необхідні для отримання акредитації 71
7.2.3 Термін дії акредитації 72
7.2.4 Акредитація не підлягає передачі 72
7.2.5 Відмова в акредитації 72
7.3 Документи для підтримки запиту акредитованим органом щодо авторизації Приймаючої країни діяти в Країні походження 73

7.4 Моніторинг і контроль над акредитованими органами 74
7.4.1 Хто може контролювати акредитовані органи? 75
7.4.2 Нагляд за роботою акредитованих органів 75
7.4.3 Фінансова ситуація акредитованих органів 79
7.4.4 Обмеження, які можуть накладатися на акредитовані органи 80
7.4.5 Санкції, що застосовуються при порушенні умов 81
7.4.6 Зміни у складі акредитованого органу 82
7.5 Поновлення акредитації 83
7.5.1 Умови для поновлення акредитації 83
7.5.2 Умови для поновлення авторизації 83
7.5.3 Тривалість поновлення акредитації 84
7.5.4 Відмова в поновленні 84
7.6 Процедура роботи з документами, якщо послуги акредитованого органу припиняються 84
РОЗДІЛ 8 ВАРТІСТЬ МІЖДЕРЖАВНОГО УСИНОВЛЕННЯ 86
8.1 Проблеми, пов'язані з вартістю 86
8.1.1 Обмеження винагород і витрат 86
8.2 Зобов'язання за Конвенцією 88
8.3 Типи витрат, що відносяться до акредитованих органів 88
8.3.1 Основні поточні витрати акредитованого органу 90
8.3.2 Винагороди для представників і співробітників акредитованих органів у Країні походження 90
8.3.3 Вартість інших послуг (винагороди професіоналам, фахівцям, які не є співробітниками акредитованого органу) і транспортні витрати 92
8.4 Прозорість витрат 93
8.5 Оплата витрат 94
8.6 Доцільні витрати 95
8.7 Звітність органів і контроль цін 97
Додаток А. Пропозиції щодо класифікації витрат в сфері міждержавного усиновлення 99
Додаток Б. Зразок підрахунку фактичних витрат на усиновлення і встановлення суми, стягнутої з майбутніх прийомних батьків 101
РОЗДІЛ 9 ВНЕСКИ І ПОЖЕРТВИ НА ЗАХИСТ ДИТИНИ В КРАЇНАХ ПОХОДЖЕННЯ; ДОПОМОГА НА РОЗВИТОК І ГУМАНІТАРНІ ПРОЕКТИ 105
9.1 Згадуючи про цілі іноземного усиновлення 105
9.2 Рекомендації Спеціальних комісій 105
9.3 Пожертвування і дотації 107
9.4 Пожертвування і дотації - це не вартість усиновлення 108
9.5 Ризики, пов'язані з пожертвами 109
9.6 Проекти співробітництва та гуманітарні проекти, оплачені за рахунок пожертвувань батьків та акредитованих органів 109
9.6.1 Переривання зв'язку між проектами співпраці та міждержавним усиновленням 110

9.7 Різні погляди на пожертвування та гуманітарні проекти 111
9.7.1 Поділ сфер діяльності (точка зору № 1) 111
9.7.2 Задоволення потреб Країн походження (точка зору № 2) 111
9.7.3 Успішні проекти акредитованих органів (точка зору № 3) 112
9.8. Майбутнє пожертвувань і дотацій 113
РОЗДІЛ 10 ПРОЦЕДУРИ ЗА УЧАСТЮ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ У КРАЇНАХ ПОХОДЖЕННЯ І СУПУТНІ ПРОБЛЕМИ 114
10.1 Захист соціально вразливих дітей 114
10.2 Структурні проблеми для Країн походження, що стосуються захисту дітей 115
10.3 Завдання, що стоять перед усиновленням або міждержавним усиновленням 115
10.3.1. Перший етап: вступ дитини під опіку 116
10.3.2 Другий етап: збереження сім'ї 117
10.3.2.1 Коли збереження сім'ї неможливе: відмова та згода 118
10.3.3 Третій етап: тимчасовий догляд та інституціоналізація 119
10.4 Проблеми, пов'язані з усиновленням 120
10.4.1 Четвертий етап: національне усиновлення або постійний догляд 120
РОЗДІЛ 11 ПРОЦЕДУРИ ЗА УЧАСТЮ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ У ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ І СУПУТНІ ПРОБЛЕМИ 122
11.1 Фаза, що передує усиновленню 122
11.1.1 Підготовка майбутніх прийомних батьків та управління їхніми очікуваннями 122
11.1.2 Прийнятність і придатність для усиновлення майбутніх прийомних батьків 123
11.1.3 Договір між акредитованим органом і потенційними прийомними батьками 125
11.2 Під час процедури усиновлення 126
11.2.1 Спеціалізована підготовка 126
11.2.1.1 Дитина з особливими потребами 126
11.2.1.2 Підготовка по конкретній Країні походження 127
11.2.2 Підготовка і відправлення заяв у Країну походження 127
11.2.3 Підтвердження та відправка інформації про підібрану дитину майбутнім прийомним батькам 128
11.2.4 Прийняття запропонованої підібраної дитини 128
11.2.5 Підготовка майбутніх прийомних батьків до поїздки в Країну походження 129
11.2.6 Забезпечення гарантії того, що майбутні прийомні батьки завершать всі етапи усиновлення 130
11.3 Період після усиновлення 130
11.3.1 Послуги, що надаються після поміщення дитини в сім'ю і після усиновлення 130
11.3.2 Звіт про період після усиновлення 131
РОЗДІЛ 12 СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ ДЕРЖАВАМИ, ОРГАНАМИ ВЛАДИ ТА АКРЕДИТОВАНИМИ ОРГАНАМИ 132
12.1 Співробітництво Країн походження і Приймаючих країн 132
12.1.1 Обов'язок співпраці 132
12.1.2 Співпраця та спільна відповідальність: просування розділеної відповідальності 132

12.1.3 Поліпшення обміну інформацією 135
12.1.4 Цінність особистих візитів 136
12.2 Співробітництво Приймаючих країн 136
12.2.1 Спільна робота: Центральні органи влади 136
12.2.2 Спільна робота: акредитовані органи 138
12.2.3 Співробітництво акредитованих органів та Центральних органів у Приймаючих країнах 139
12.3 Співробітництво з метою досягнення ефективної діяльності 140
12.3.1 Усунення тиску на Країни походження з боку Приймаючих країн 140
12.4 Співробітництво Країн походження, або «однорівневе співробітництво» 141
12.5 Інші види співробітництва 142
12.6 Співробітництво з метою розгляду справ, пов'язаних із серйозними правопорушеннями або іншими порушеннями прав стосовно дітей 142
12.6.1 Практичні кроки з розробки загального підходу до запобігання порушенням та вирішення конкретних випадків зловживань у міждержавних усиновленнях 143
РОЗДІЛ 13 ЗАТВЕРДЖЕНІ (НЕАКРЕДИТОВАНІ) ОСОБИ ТА ОРГАНИ ЗА СТАТТЕЮ 22(2) 146
13.1 Термінологія 146
13.2 Сенс і мета статті 22 146
13.2.1 Делегування функцій Центральних органів: стаття 22(1) 147
13.2.2 Умови для делегування функцій затвердженим (неакредитованим) особам: стаття 22(2) 148
13.2.2.1 Обмеження функцій Центральних органів, делегованих затвердженим (неакредитованим) особам 149
13.2.2.2 Стандарти для затверджених (неакредитованих) осіб: стаття 22(2) a) і b) 149
13.2.2.3 Нагляд за затвердженими (неакредитованими) особами або органами: статті 22(2) і 22(5) 150
13.2.2.4 Заява необхідна, якщо функції делегуються затвердженим особам: стаття 22(2) 151
13.2.2.5 Інформування Постійного бюро: стаття 22(3) 152
13.2.3 Заперечення проти участі затверджених (неакредитованих) осіб: стаття 22(4) 152
ОДАТОКИ
ДОДАТОК 1 СТАНДАРТНІ КРИТЕРІЇ ДЛЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОРГАНІВ У ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ ДОДАТОК 1-1
ДОДАТОК 2 ПЕРСПЕКТИВИ КРАЇН ПОХОДЖЕННЯ І ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН ДОДАТОК 2-1
1. КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ: КОЛУМБІЯ ДОДАТОК 2-2
1.1 Ккороткий опис ситуації щодо акредитованих органів на момент, коли країна вперше приєдналася до Гаазької конвенції 1993 року, і по сьогоднішній день ДОДАТОК 2-2
1.2 Політичні питання: межі функцій і повноважень акредитованих органів; обмеження їхньої діяльності (якщо такі існують); кількість акредитованих органів ДОДАТОК 2-2
1.3 Відповідні ролі та функції Центральних органів влади та акредитованих органів ДОДАТОК 2-3

1.4.	Співпраця і зв'язок Центральних органів та акредитованих Органів	ДОДАТОК 2-4
1.5	Акредитація вітчизняних організацій	ДОДАТОК 2-5
1.6	Авторизація іноземних акредитованих органів (стаття 12)	ДОДАТОК 2-5
1.7	Специфічні проблеми в Країнах походження	ДОДАТОК 2-5
1.8	Специфічні проблеми у Приймаючих країнах	ДОДАТОК 2-6
2.	**КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ: ЛИТВА**	**ДОДАТОК 2-7**
3.	**КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ: ФІЛІППІНИ**	**ДОДАТОК 2-12**
ДОДАТОК 2A	**МІНІМАЛЬНІ СТАНДАРТИ ДЛЯ АКРЕДИТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ АГЕНТСТВ З УСИНОВЛЕННЯ (ФІЛІППІНИ)**	**ДОДАТОК 2-19**
ДОДАТОК 2B	**ПРЕДМЕТ: КЕРІВНИЦТВО З КООРДИНАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ДЛЯ МІЖДЕРЖАВНОГО УСИНОВЛЕННЯ (ФІЛІППІНИ)**	**ДОДАТОК 2-27**
ДОДАТОК 3	**ПЕРСПЕКТИВИ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН**	**ДОДАТОК 3-1**
1.	**ПРИЙМАЮЧА КРАЇНА: БЕЛЬГІЯ**	**ДОДАТОК 3-2**
1.1	Короткий опис ситуації щодо акредитованих органів на момент, коли країна вперше приєдналася до Гаазької конвенції 1993 року, і по сьогоднішній день	ДОДАТОК 3-2
1.2	Регуляторні Питання: обсяг функцій і повноважень акредитованих органів; обмеження їхньої діяльності (якщо такі є); кількість акредитованих органів	ДОДАТОК 3-2
1.3	Відповідні ролі та функції Центрального органу та акредитованих органів	ДОДАТОК 3-2
1.4	Співпраця і взаємодія між Центральним органом та акредитованими органами	ДОДАТОК 3-3
2.	**ПРИЙМАЮЧА КРАЇНА: НІДЕРЛАНДИ**	**ДОДАТОК 3-6**
3.	**ПРИЙМАЮЧА КРАЇНА: ШВЕЦІЯ**	**ДОДАТОК 3-12**
ПЕРЕЛІК СТАТЕЙ КОНВЕНЦІЇ		**ПЕРЕЛІК 1-1**

ВСТУП

1. Коли Гаазька конвенція від 29 травня 1993 року «Про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення» (**далі за текстом** - Гаазька конвенція 1993 року та Конвенція) була вперше запропонована в якості нового договору, однією з її ключових особливостей була вимога про те, що всі заяви на міждержавне усиновлення слід подавати або через центральний орган, або через акредитований орган. Мета цієї вимоги полягає у покращенні стандартів міждержавного усиновлення в цілому, та в протидії або забороні приватних і незалежних усиновлень[1].

2. Однією із значних переваг Конвенції є гнучкість, яку вона надає Договірним країнам у вирішенні питання про те, як повинні реалізовуватися її положення. Кожна країна може адаптувати свої власні закони і процедури для виконання Конвенції. За іронією долі, саме ця гнучкість у данний час викликає побоювання в тому, як виконуються положення щодо акредитації в окремих країнах, зокрема, відсутність якості підготовки та професіоналізму співробітників акредитованих органів не тільки в різних Договірних країнах, але і між установами в одній і тій же країні. Побоювання є виправданими з огляду на те, що Країна походження покладається на рішення Приймаючих країн, які надають акредитацію органам із усиновлення та внаслідок низки важливих функцій, які здійснюються цими органами як у Країнах походження, так і в Приймаючих країнах.

3. Міждержавне усиновлення залучає до процесу безперервної взаємодії численних гравців, що діють у різних областях, таких як психологія, соціальна робота, право, управління, державне управління, захист особистої інформації, а також проходить на різних географічних та культурних територіях.

4. Один із ключових елементів міждержавного усиновлення складається з визнання важливості ролі органів із усиновлення, яку вони виконують в якості посередників між потенційними прийомними батьками, різними дійовими особами, згаданими вище, органами влади приймаючих Країн і Країн походження і дітьми, які підлягають усиновленню.

5. Ця критична і часом складна діяльність вимагає не тільки професіоналізму, але і чутливості. Вона також вимагає зобов'язання використовувати передову практику за допомогою застосування етичного підходу в питаннях міждержавного усиновлення. Найголовніше - це те, що вона вимагає розуміння і прихильності до досягнення загальних цілей міждержавного усиновлення. Для акредитованих органів, а також центральних органів і компетентних органів дана мета полягає в забезпеченні захисту і благополуччя дітей, що підлягають усиновленню[2].

6. Керуючись своєю спільною метою, кожному органу в системі міждержавного усиновлення слід знати, що він грає - кожен на своєму рівні - важливу роль в юридичному, стратегічному та етичному управлінні міждержавним усиновленням.

---

[1] Дивіться обговорення з питань, що стосуються приватних і незалежних усиновлень в главі 1 Керівництва.
[2] Дивіться преамбулу до Конвенції.

7. Використання передової практики в галузі міждержавного усиновлення, відповідно, ґрунтується на:

- прийнятті основної місії або цілі, а саме: забезпечення найкращих інтересів дітей, що піддаються усиновленню;
- загальному розумінні ролі Центрального органу, компетентних органів та акредитованих органів;
- взаємній повазі і відносинах довіри між цими органами;
- безперервному діалозі між учасниками щодо повноважень і функцій кожного з них і способу їхнього здійснення.

8. Так як міждержавне усиновлення занадто часто розглядається потенційними прийомними батьками як право на дитину, то Центральні органи, компетентні органи і акредитовані органи стикаються з етичною необхідністю сконцентрувати свої дії навколо справжньої причини міждержавного усиновлення, яка полягає в пошуку сім'ї для дитини, яка має в ній потребу. Поліпшення розуміння майбутніми прийомними батьками цієї основоположної концепції і звернення в органи міждержавного усиновлення з щирим і сильним бажанням усиновити дитину з іншої країни є важливою функцією і серйозною проблемою для всіх зацікавлених органів і установ, що працюють в галузі міждержавного усиновлення.

Призначення і сфера застосування Посібника з акредитації

9. Практика діяльності у сфері акредитації широко розрізняється в різних країнах. Розуміння і здійснення зобов'язань і термінології Конвенції також сильно розрізняються. Зазначено, що існує нагальна необхідність у приведенні до деякого загального або спільного розуміння цього важливого аспекту міждержавного усиновлення для досягнення більшої узгодженості в діяльності акредитованих органів.

10. Тому мета цього Посібника полягає в наданні відкритого ресурсу, викладеного простою і доступною мовою, яка буде зрозумілою для Договірних країн, акредитованих органів, батьків і всіх інших учасників, залучених у процес міждержавного усиновлення. Керівництво переслідує наступні цілі:

- підкреслити, що принципи і зобов'язання Конвенції застосовуються до всіх учасників міждержавних усиновлень відповідно до Гаазької конвенції;
- уточнити зобов'язання і стандарти Конвенції для організації та діяльності акредитованих органів;
- заохочувати прийняття більш високих стандартів, ніж мінімальні стандарти Конвенції;
- визначити передові практики для виконання цих зобов'язань і стандартів;

- запропонувати набір стандартних критеріїв акредитації, які будуть надавати допомогу країні в досягненні більшої послідовності в професійних стандартах та діяльності акредитованих органів.

11. Автори даного Посібника сподіваються, що він надаватиме допомогу органам із акредитації та нагляду Договірних країн у виконанні їхніх зобов'язань по Конвенції на національному рівні, щоб тим самим досягти більшої послідовності на міждержавному рівні.

12. Також є надія, що Керівництво допоможе акредитованим органам (органам, що претендують на акредитацію) досягти найкращого можливого розуміння їхніх юридичних і етичних обов'язків за Конвенцією. Для надання допомоги у виконанні обов'язків надано пропозиції з використання передової практики.

13. Також надається допомога майбутнім прийомним батькам в отриманні інформації про те, чого можна очікувати від професійного, компетентного і досвідченого акредитованого органу.

14. Ніщо в цьому Керівництві не може бути витлумачено як таке, що має обов'язкову силу для окремих країн, Центральних органів або акредитованих органів або як зміна положень Конвенції. Тим не менш, усім державам і органам, які беруть участь у міждержавному усиновленні, рекомендується переглянути свою власну практику і, в разі необхідності, вдосконалити її. Реалізацію Конвенції слід розглядати в якості постійного прогресивного або поетапного процесу вдосконалення.

Мандат

15. Документ у вигляді Анкети зпрактичного застосування Гаазької конвенції[3], складений для Спеціальної комісії щодо практичної дії Гаазької конвенції від 29 травня 1993 року про захист дітей та співробітництва щодо міждержавного усиновлення (далі за текстом - Спеціальна комісія 2005 року) допоміг сформулювати її порядк денний (Попередній документ № 1, 2005 рік); у процесі обговорення було виявлено, що питання акредитації становлять особливий інтерес для Договірних країн. В результаті, в перший день засідання Спеціальної комісії відбулася дискусія щодо акредитації на основі документа для обговорення з питань акредитації[4]. Цілі цього документа для обговорення полягали в наступному: стимулювати обговорення з важливих питань, що стосуються акредитації; надати сприяння в роз’ясненні умов Конвенції та зобов’язань країн з метою досягнення кращої і більш послідовної практики; стимулювати обговорення доцільності розробки Керівництва з використання передових практик акредитації; стимулювати дебати щодо можливості розробки основних критеріїв акредитації та створення Робочої групи з цією метою.

---

[3] «Анкета з практичного застосування Гаазької Конвенції від 29 травня 1993 року про Захист дітей та співробітництво щодо міждержавного усиновлення», складена Постійним бюро, предв. Документ № 1 від 1 березня 2005 року до уваги Спеціальної комісії у вересні 2005 р. зпрактичного застосування Гаазької Конвенції від 29 травня 1993 року про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення (далі «Анкета2005»), Анкета 2005, а також коментарі Країн доступні на сайті Гаазької Конференції за адресою: www.hcch.net в розділі «Міждержавне усиновлення».

[4] Дивіться «Документ для обговорення з питань акредитації», Попередній документ від 3 серпня 2005 року, складений Дженніфер Дегелинг для Спеціальної комісії у вересні 2005 року з практичного застосування Гаазької конвенції від 29 травня 1993 року про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення, доступний на веб-сайті Гаазької конференції: www.hcch.net в розділі «Міждержавне усиновлення» і «Спеціальні Комісії».

16. По завершенню зустрічі було прийнято наступну рекомендацію, яка набула значення обов'язкової для виконання в Керівництві №2:

> *"Спецальна Комісія рекомендує Постійному Бюро продовжувати збір інформації щодо акредитації з оглядом на розробку наступного Керівництва, в якому будуть розглянуті питання акредитації. Досвід неурядових організацій в цій сфері має ьути прийнятим до уаги.*
> *Ця інформація має вміщувати фінансові питання, а також мати вплив на розроблення низки критеріїв для акредитації."*[5]

Джерела

17. При розробці Постійним бюро Керівництва Гаазької конвенції з передової практики в основу має бути покладено текст Конвенції, доповнений, де необхідно, роз'ясненнями або посиланнями на Пояснювальну доповідь. При цьому Керівництво жодним чином не замінює дані тексти. Замість цього воно покликане пояснити доступною мовою, як можуть бути досягнуті завдання і зобов'язання Конвенції за допомогою використання передової практики, розробленої і адаптованої на основі накопиченого досвіду - після багатьох років роботи з процедурами усиновлення.

18. Керівництво також спирається на Рекомендації Спеціальних комісій. Усі рекомендації останніх Спеціальних комісій, пов'язані з акредитацією, будуть згадуватися в Керівництві. Так як вони були узгоджені на міжнародних зустрічах Договірних країн, ми розглядаємо ці рекомендації в якості узгодженого на міжнародному рівні передового досвіду для виконання положень Конвенції.

19. Інші передові практики склалися з практичного досвіду і досліджень, а також із відповідей на Анкету -2009[6] з акредитації. Також, іноді слід зазначити недобросовісні практики, щоб вміти протидіяти їм. Скрізь, де це можливо, наводяться конкретні приклади з використання передової практики різних країн.

Подяка

20. Даний проект Керівництва є результатом спільної роботи між Постійним бюро, Центральним органом Квебеку (Канада) і шведським акредитованим органом Adoptionscentrum. Був також зроблений внесок центральними органами Бельгії (франкомовна спільнота), Колумбії, Литви, Нідерландів, Філіппін та Швеції. Постійне бюро вельми вдячні всім партнерам за їхній величезний внесок у вигляді витраченого часу і унікального досвіду, який вони люб'язно надали при

---

[5] Анкета акредитованих органів у структурі Гаазької Конвенції від 29 травня 1993 року про Захист Дітей та Співробітництво щодо міждержавного усиновлення, складений Постійним бюро, поперед. Документ № 1 в серпні 2009 року до уваги Спеціальної комісії в червні 2010 р. про практичному застосуванні Гаазької Конвенції від 29 травня 1993 року про Захист Дітей і Співробітництво щодо міждержавного усиновлення (далі «Анкета 2009»), Анкета-2009, а також коментарі країн доступні на сайті Гаазької Конференції за адресою: www.hcch.net,в розділі «Міждержавне усиновлення».

[6] Анкета акредитованих органів у структурі Гаазької Конвенції від 29 травня 1993 року про Захист Дітей та Співробітництво щодо міждержавного усиновлення, складений Постійним бюро, поперед. Документ № 1 в серпні 2009 року до уваги Спеціальної комісії в червні 2010 р. про практичному застосуванні Гаазької Конвенції від 29 травня 1993 року про Захист Дітей і Співробітництво щодо міждержавного усиновлення (далі «Анкета 2009»), Анкета-2009, а також коментарі країн доступні на сайті Гаазької Конференції за адресою: www.hcch.net,в розділі «Міждержавне усиновлення».

підготовці цього документа. Центральний орган Квебеку був особливо люб'язним і надав кошти для проведення робіт по збору та систематизації матеріалу низки глав.

21. Особливої подяки заслуговують експерти, які взяли участь у робочій групі експертів і виділили свій дорогоцінний час для надання допомоги Постійному бюро в цьому проекті. Подяка також виражається відповідним урядам або організаціям, які звільнили своїх працівників від їхніх звичайних обов'язків для участі у роботі групи експертів.До складу робочої групи входили такі особи відповідних Центральних органів: пані Anne-Marie Crine (Франкомовна спільнота Бельгії); пані de Luce Bellefeuille і пані Isabelle Sourdif (Квебек, Канада); пані Ilvia Ruth Cardenaw (Колумбія); пані Edith Nowak (Франція); пані Daniella Bachetta (Італія); пані Odeta Tarvydiene (Литва); пан Jan Vroomans (Нідерланди); пані Bernadette Abejo (Філіппіни); пані Марія Hesus Montane Merinero і пані Laura Munoz Pedreno (Іспанія); пан William Bistransky і пані Judith Osborn (Сполучені Штати Америки). Незалежні експерти: пані Birgitta Lowstedt (Adoptionscentrum, Швеція); пані Marlene Hotstetter (Фонд Terre des hommes, Швейцарія); і пан Herve Boechat (Міжнародна соціальна служба).

22. У Постійному бюро узгодження проекту, а також написання низки глав і редагування проектів було виконано пані Jennifer Degeling (секретар) за сприяння пані Laura Martinez-Mora (координатор програми технічної допомоги з усиновлення); пані Trinidad Crespo Ruiz (консультант програми технічної допомоги з усиновлення); пані Sandrine Pepit, Emmanuelle Harang і пані Carine Rosalia (працівники з юридичних питань) і пан Alexander Kunzelmann (стажист). Також висловлюється вдячність пану William Duncan (заступнику Генерального секретаря) за читання проекту та надання зауважень і пану Stuart Hawkins (адміністративному помічнику) і пані Helene Guerin (коректору/редактору) за їхню допомогу в оформленні та підготовці Посібника до друку.

РОЗДІЛ 1 НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ АКРЕДИТАЦІЇ

1.1 Передумови

23. Після багатьох років діяльності в області виконання положень Конвенції можна сміливо сказати, що норми міждержавного усиновлення вдосконалилися з початку дії Конвенції, і найкращі інтереси дітей в більшості випадків були захищені найкращим чином. Однак, ми не повинні спочивати на лаврах. Ситуація, як і раніше, далека від досконалості, і Договірні країни повинні постійно проявляти пильність щодо дотримання стандартів і запобігання порушень Конвенції.

24. Новаторською ініціативою на момент проведення переговорів щодо Конвенції і однією з найбільш важливих захисних заходів Конвенції для відвернення викрадення, продажу та торгівлі дітьми є обов'язкова процедура акредитації та ліцензування агентств із усиновлення, які здійснюють міждержавнеусиновлення відповідно до Гаазької конвенції, і нагляд за ними з боку центральних органів.

25. Положення про акредитацію були ініційовані Конвенцією Організації Об'єднаних Націй про права дитини[7] (КПР ООН) і вимогами статті 21 а) з метою

> *«Забезпечення того, щоб дозвіл на усиновлення дитини видавався лише компетентними органами, які визначають згідно із застосовуваним законом і процедурами та на підставі всієї відповідної і достовірної інформації, що усиновлення припустиме з огляду на положення дитини щодо батьків, родичів і законних опікунів і що, за необхідності, зацікавлені особи дали свою усвідомлену згоду на усиновлення на підставі такої консультації, яка може бути необхідною»*.

26. Цей загальний принцип стосується тільки «компетентних органів», але термін є всеохоплюючим і призначений для включення належним чином ліцензованих агентств із усиновлення, яке може бути дозволене законом кожної країни у відповідних випадках. Більш докладні положення про «акредитовані органи» з усиновлення, як ми тепер їх називаємо, мають свої витоки в дослідній доповіді про міждержавне усиновлення, підготовленій Hans Van Loon у 1990[8] році як частина попередньої роботи за визначенням необхідності в новій Конвенції.

27. У доповіді Van Loon були виявлені численні порушення у міждержавних усиновленнях в той час, і відзначений зв'язок між зловживаннями і переважанням приватних і незалежних усиновлень і відсутністю нагляду з боку державних органів, а також відсутністю професійних ліцензованих установ, що займаються питаннями усиновлення та нагляду. Хоча, в деяких країнах унаслідок ризиків і невизначеностей почався перехід від незалежного усиновлення до агентств із усиновлення, як і раніше віддавали перевагу майбутнім прийомним батькам, «щоб уникнути того, що вони бачать в якості недоліків агентства з усиновлення: витрати, час очікування в списку протягом невизначеного терміну і обмеження,

---

7 Конвенція Організації Об'єднаних Націй про Права Дитини, прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї від 20 листопада 1989 р. Доступна www.ohchr.org (далі «UNCRC»).

8 Див. J.H.A. van Loon, "Доповідь про міждержавне усиновлення", поперед. Документ № 1 від квітня 1990 р., Гаазька конференція про приватне міжнародне право, Hague Conference on Private International Law, Proceedings of the Seventeenth Session (1993), Tome II, Adoption – co-operation, pp. 11-119 (далі по тексту «доповідь Ван Луна»).

властиві програмам усиновлення, такі як вік дітей або відсутність особистого контролю»[9]. На жаль, в складній обстановці правової неврегульованості (як раніше, так і зараз) передбачувані прийомні батьки є найбільш вразливими для різного роду махінацій (ніж діти і рідні батьки), тому що немає ніяких гарантій щодо достовірності факту придатності дитини до усиновлення, з того ж джерела як немає гарантій того, що було надано належну згоду на усиновлення.

28. У доповіді Van Loon відзначений зростаючий із 60-х років минулого століття інтерес до міждержавного усиновлення. До 1990 року «попит на дітей із боку промислово розвинених країн і [...] наявність безлічі безпритульних дітей в країнах, що розвиваються [...] привів окрім регулярних і законних міждержавних усиновлень до практики міжнародної торгівлі дітьми або для цілей усиновлення за кордоном, або під приводом усиновлення, для інших - як правило, незаконних цілей»[10].

29. Загальні характерні риси торгівлі людьми[11] в контексті усиновлення були відзначені в Доповіді Van Loon, а також способи, що використовуються для отримання дітей, такі як продаж дітей (зазвичай бідними батьками); шахрайство або примус (коли переконливий посередник - зазвичай дівчина, розшукує дітей, переконує вагітну жінку або молоду матір відмовитися від своєї дитини з обіцянкою кращого життя - і вмовляє її взяти гроші, щоб усунути будь-які підозри у викраденні людей); викрадення (діти, викрадені з вулиці або майданчика); прискорення «законного» усиновлення шляхом фальсифікації документів, підкуп посадових осіб, приховування цивільного стану (наприклад, «фальшиві» батьки отримують офіційне свідоцтво про народження, «фальшива» мати відмовляється від дитини для усиновлення)[12].

30. Було також відзначено, що деякі країни ухвалювали юридичні заходи «за для обмеження свободи дій агентств як посередників у питаннях міждержавного усиновлення, окрім інших цілей, в цілях запобігання торгівлі дітьми. Такі заходи, зокрема, якщо вони скоординовані на міжнародному рівні, повинні допомогти істотно зменшити кількість зловживань у сфері міждержавного усиновлення»[13]. Усе більше і більше країн (Приймаючих країн і Країн походження) намагаються здійснити нагляд над міждержавними усиновленнями не тільки для того, щоб підвищити шанси на успіх такого усиновлення, але і для того, щоб боротися з порушеннями[14]. Одним із заходів, що все ширше використовується Країнами походження, була «вимога того, щоб потенційні іноземні прийомні батьки представляли свою заяву через агентства, ліцензовані їхніми урядами, або, принаймні, надавали доказ того, що такі агентства визначили їхню придатність в якості прийомних батьків»[15].

31. Щодо Приймаючих країн пан Ван Лун (Van Loon) написав у 1990 році: «Хоча в Приймаючих країнах є тенденція підпорядковувати процес усиновлення свого роду урядовому нагляду, ця тенденція проявляється не у всіх Приймаючих

---

9 Там же, вище, примітка 6, пункт 62.

10 Дивіться J. H. A. van Loon, вище, примітка 6, пункт 78.

11 «Торгівля» в даному контексті означає «постачання» дітей для усиновлення незаконними або неетичними способами. Визначення «торгівля» в якості «продажу дітей з метою експлуатації» не призначено для використання тут. Термін «закупівля» був запропонований Найджелом Кантуэллом (Міжнародний консультант з питань захисту дітей ЮНІСЕФ).

12 Дивіться J. H. A. Van Loon, вище, примітка 6, пункт 79.

13 Дивіться J. H. A. Van Loon, вище, примітка 6, пункт 83.

14 З того ж джерела, вище, примітка 6, пункт 132.

15 З того ж джерела, вище, примітка 6, пункт 136.

країнах, і, більш того, їх практики діяльності значно різняться як що до видів контролю, так і за ступенем нагляду»[16].

1.2 Акредитація, як захисний засіб Конвенції

32. У доповіді Ван Луна рекомендується розробка Конвенції в тому вигляді, в якому ми знаємо її сьогодні. Щоб знизити ймовірність приватних і незалежних усиновлень, було рекомендовано, щоб в новій Конвенції містилася вимога отримання від потенційних прийомних батьків офіційного дозволу на усиновлення, щоб використання ліцензованих агентств стало обов'язковим, і щоб зробити обов'язковим для всіх, що беруть участь в усиновленні сторін, проходження через центральні органи[17].

33. У доповіді говориться:

> *«Будуть Центральні Органи мати обмежені чи розширені обов'язки і повноваження, мінімальна вимога для того, щоб Конвенція була дієвою і сприяє скороченню числа зловживання, полягає в тому, щоб тільки агентствам, ліцензованим Країнам, де вони були створені і знаходяться під наглядом Центрального Органу, було дозволено діяти в якості посередників [...]. Конвенція може визначити певні мінімальні критерії, які повинні бути виконані для того, щоб такі агентства були ліцензовані як агентств з «розміщення» або «вивчення», зокрема щодо їхнього неприбуткового характеру.*
>
> *Центральні Органи можуть подати інформацію про такі ліцензовані агентства, як всередині Країни, так і за кордоном і можуть рекомендувати використання таких агентств»*[18].

34. Із цього висновку ясно, що агентства із усиновлення будуть продовжувати відігравати активну роль у питаннях міждержавного усиновлення, але вони повинні бути відповідним чином ліцензовані (акредитовані) і піддаватися більш суворому нагляду в майбутньому. Введення мінімальних стандартів для акредитації агентств із усиновлення було б однією з ключових особливостей Конвенції.

35. Однак, на той момент було занепокоєння з приводу неетичної практики усиновлення деяких агентств із усиновлення та фізичних осіб, і ряд делегатів на переговорах по Конвенції хотів виключити агентства з усиновлення та фізичних осіб із процедури. У Пояснювальній доповіді описується дискусія з цього питання:

> *«Питання про те, чи можуть обов'язки, покладені Конвенцією на Центральні Органи, виконуватися фізичними особами чи приватними організаціями, є досить делікатним питанням,тому що, згідно з досвідом, більшість зловживань у сфері міждержавного усиновлення виникає через втручання таких «посередників» на різних стадіях процедури усиновлення. Саме з цієї причини, деякі учасники Спеціальної Комісії не хотіли допустити, щоб Центральні Органи володіли можливістю делегувати свої обов'язки акредитованим органам, але інші учасники*

---

16 З того ж джерела, вище, примітка 6, пункт 137.
17 З того ж джерела, вище, примітка 6, пункт 178.
18 Там же, вище, примітка 6, пункт 177.

наполягали на тому, щоб залишити на розсуд кожної Договірної Країни визначення порядку, згідно з яким виконуються обов'язки за Конвенцією.

Рішення прийнято у проекті (стаття 11), що представляє собою компроміс, що дозволяє делегування обов'язків тільки належним чином акредитованим державним органам і приватним органам, які, принаймні, відповідають певним мінімальним вимогам, встановленим Конвенцією. Однак, як уже було відзначено, цей компроміс став ще більш обмеженим, коли дане питання обговорювалося на Дипломатичній Конференції, тому що стаття 8 Конвенції не дозволяє делегування акредитованим органам. Тим не менш, в рамках Конвенції, кожна Договірна Країна має право вирішувати, як мають виконуватися обов'язки, які покладаються на Центральний Орган, і дозволити чи ні можливе делегування його функцій»[19].

36. У даний час участь акредитованих органів у міждержавному усиновленні є нормою, і акредитація агентств із усиновлення визнається в якості одного з важливих захисних заходів, введених Гаазькою конвенцією 1993 року. Це є важливим кроком у покращенні якості та безпеки міждержавних усиновлень в даний час і в майбутньому. Будь-яке приватне агентство, яке бажає здійснити міждержавнеусиновлення в Країнах Конвенції, має бути ліцензоване і бути підзвітним перед наглядовим або акредитованим органом (див. статті 10-12).

37. В ході переговорів по Конвенції спірним також було питання про дозвіл неакредитованим фізичним особам, залученим у приватні та незалежні усиновлення, організовувати усиновлення згідно з цією Конвенцією[20]. Тим не менш, компроміс було знайдено, і це відображено у статті 22 Конвенції. Питання затверджених (неакредитованих) осіб докладно розглядається в главі 13.

38. Хоча основні правила акредитації в даний час є чіткими, практика вказує на відсутність послідовності в їхньому застосуванні. В даному Посібнику пропонуються рекомендації звикористання передової практики для заохочення більш широкого співробітництва та узгодженості між країнами з метою вдосконалення застосування правил акредитації.

---

[19] Дивіться «Пояснювальна Доповідь до Конвенції від 29 травня 1993 року про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення», складений G. Parra-Aranguren, Гаазька конференція з міжнародного приватного права, матеріали сімнадцятої сесії, том II, Усиновлення - співпраця, статті 539-651, пункти 242-Доступні також на веб-сайті Гаазької конференції: www.hcch.net в розділі «МіждержавнеУсиновлення» і «Пояснювальні документи» (далі за текстом «Пояснювальна Доповідь»).

[20] Там же, вище, примітка 17, пункт 373.

РОЗДІЛ 2 ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ АКРЕДИТАЦІЇ

39. Розробка цього Керівництва звикористання передової практики щодо акредитації надає ідеальну можливість для розробки зводу принципів з акредитації. Ці принципи можуть бути взяті із цілого ряду джерел, але необхідно спиратися на положення Конвенції, а також Пояснювального звіту та висновків і рекомендацій Спеціальних комісій, які уточнюють, як слід тлумачити і здійснювати положення Конвенції для досягнення цілей Конвенції. Інші джерела включають в себе Критерії акредитації Euradopt / Ради Північних країн з усиновлення[21], доповіді Міжнародної соціальної служби та інших неурядових організацій та інформацію нарад з Центральними органами та акредитованими органами.

40. Країни походження залежать від Приймаючих країн при вирішенні питань щодо акредитації професійних органів. Якщо дотримуються принципи акредитації, діяльность акредитованих органів відповідатиме єдиним, високим стандартам. Це допоможе вирішити одну з головних скарг Країн походження і батьків щодо акредитованих органів, а саме те, що акредитація не є гарантією високої якості професійної поведінки і компетентності співробітників агентств із усиновлення.

41. У цілях розробки зведення принципів акредитації, потрібно спочатку згадати основні принципи міждержавного усиновлення та переглянути відповідні положення Конвенції, які встановлюють стандарти для акредитованих органів. Ці стандарти повинні бути включені в принципи акредитації.

2.1 Основні принципи

42. Основні принципи Гаазької конвенції 1993 року застосовуються до всіх юридичних або фізичних осіб, які займаються міждержавними усиновленнями, організованими в рамках Конвенції, не зважаючи на те чи є вони Договірними країнами, Центральними органами, державними органами, акредитованими органами або затвердженими (неакредитованими) особами або органами або іншими посередниками.

43. Для країн, які є її учасниками, принципи КПР ООН (Конвенція ООН про права дитини) також займають центральне місце в питаннях міждержавного усиновлення. Ця Конвенція встановлює основні права дітей, такі як право знати своїх батьків і право на їхнє піклування (ст. 7(1)]. Права дітей, які підлягають усиновленню, встановлюються у статті 21. У преамбулі Гаазької конвенції 1993 року згадується той факт, що принципи КПР ООН повинні прийматися до уваги.

44. Принципи Гаазької конвенції 1993 року та КПР ООН докладно розглядаються у главі 2 Керівництва № 1: Виконання і дія Гаазької конвенції про міждержавнеусиновлення 1993 рік: Керівництво звикористання передової практики[22] (далі Керівництво з використання передової практики № 1). Ми не

---

[21] Дивіться «Запропоновані критерії для акредитації органів для виконання функцій згідно Гаазької конвенції про міждержавне усиновлення 1993, інформац. Документ №1, E&F, від вересня 2005, запропонованого EurAdopt тта Північної ради з усиновлення до уваги 2-ї зустрічі СпецКомісії з практичного застосування Гаазької конвенції про міждержавне усиновлення 1993 (17-23 вересня 2005),сайт < www.hcch.net >, розділ “Intercountry Adoption Section” (далі, “Model Accreditation Criteria of EurAdopt-NAC”).

[22] Гаазька конференція з приватного міжнародного права, Застосування та Виконання Гаазької Конвенції з

маємо наміру викладати в цьому документі всю інформацію, але коротке резюме нагадає читачам основоположні принципи, які слід покласти в основу усіх дій і рішень, що стосуються усиновлення дитини.

2.1.1 Принципи Гаазької конвенції 1993 року

45. Основоположні принципи Гаазької конвенції 1993 року:

a) принцип найкращих інтересів: найкращі інтереси дитини є головним міркуванням у всіх питаннях, що стосуються усиновлення в Конвенції;
b) принцип субсидіарності: субсидіарний характер усиновлення є одним із елементів, які слід враховувати при застосуванні принципу найкращих інтересів;
c) принцип захисних заходів: розробка захисних заходів необхідна для відвернення викрадення, продажу та торгівлі дітьми;
d) принцип співробітництва: повинна бути організована і підтримуватися ефективна співпраця між органами для забезпечення дієвого застосування захисних заходів;
e) тобто принцип компетентних органів: тільки компетентним органам, призначеним або спеціально уповноваженим у кожній країні, слід вирішувати авторизацію усиновлень.

46. Ці принципи не повинні розглядатися у відриві один від одного. Вони всі взаємопов'язані і при сумісному застосуванні вони
підтримують досягнення цілей Гаазької конвенції 1993 року, закладених у назві Конвенції: захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення. Принципи акредитації слід читати в разом з основними принципами.

2.2 Стандарти для акредитованих органів

47. Основні стандарти та вимоги до акредитації встановлюються у главі III Конвенції, зокрема, в статтях 10, 11 і 12. Коли органи по усиновленню проходять акредитацію у відповідності з Конвенцією, це здійснюється для виконання певних функцій Центрального органу або компетентних органів у розділах III і IV Конвенції. Тому для акредитованих органів важливо повною мірою зрозуміти не тільки характер і масштаби цих функцій, але також зрозуміти те, що вони несуть відповідальність за виконання договірних зобов'язань своєї країни. Процедурні функції, викладені у главі IV Конвенції, розглядаються в Керівництві звикористання передової практики № 1 у главі 7 (Процес міждержавного усиновлення згідно з Конвенцією).

48. Органи, що відповідають за зобов'язання, викладені у статтях 10-13 Конвенції, а також критерії акредитації, встановлені компетентними органами своєї країни, можуть бути акредитовані для виконання певних функцій Центральних органів згідно з Конвенцією у межах їхньої країни[23].

міждержавного усиновлення 1993 р., - Керівництво з передових практик №1, Сімейне право, опубліковане (Jordan Publishing Ltd), 2008, сайт www.hcch.net > розділ Intercountry Adoption Section.Документ був схвалений в принципі всіма країнами, які приймали участь в СпецКомісії 2005 р., а також були проконсультовані до його публікації.

[23] Дивіться Керівництво звикористання передової практики № 1, вище, примітка 19, пункт 203.

49. Конвенція встановлює мінімальні стандарти, які повинні бути виконані стосовно акредитованих органів. Вони повинні:

- продемонструвати свою компетентність для виконання належним чином функцій, покладених на них[24];
- переслідувати тільки некомерційні цілі[25];
- управлятися і укомплектовуватися особами, атестованими на основі етичних норм і професійної підготовки або досвіду роботи в галузі міждержавного усиновлення[26];
- перебувати під наглядом компетентної влади щодо їхнього складу, діяльності та фінансового стану[27];
- гарантувати, що їхні керівники, адміністратори і співробітники не повинні отримувати винагороду, яка є невиправдано високою порівняно із надаваними послугами[28].

2.3 Принципи акредитації

50. Деякі принципи акредитації пропонуються в якості відправної точки для підготовки рекомендацій звикористанняпередової практики для акредитованих органів. Принципи коротко викладають конкретні зобов'язання і основні передові практики. Вони викладають у досить стислій формі опис того, що може зробити акредитований орган для досягнення високих стандартів дотримання етичної практики.

51. Принципи акредитації включають:

- Принцип № 1: принцип професіоналізму та етики в питаннях усиновлення;
- Принцип № 2: принцип переслідування некомерційних цілей;
- Принцип № 3: принцип запобігання неправомірному отримання фінансової вигоди;
- Принцип № 4: принцип демонстрації та оцінки компетентності з використанням критеріїв для акредитації та авторизації;
- Принцип № 5: принцип підзвітності акредитованих органів;
- Принцип № 6: принцип використання представників з етичним підходом;
- Принцип № 7: принцип належних повноважень і ресурсів для органів.

---

24 Стаття 10.
25 Стаття 11).
26 Стаття 11 b).
27 Стаття 11).
28 Стаття 32(3); дивіться також Керівництво звикористання передової практики №1, вище, примітка 11, параграф 204.

52. Ці принципи слід застосовувати до акредитованих органів Приймаючих країн та Країн походження. Слід передбачити, щоб акредитовані органи самі дотримувалися їх у своїй роботі. Владі слід застосовувати їх при відборі, ліцензуванні та здійсненні нагляду за органами. Проте, оскільки більшість акредитованих органів представлено в Приймаючих країнах, ці принципи особливо спрямовані на ці акредитовані органи.

2.3.1 Принцип № 1: принцип професіоналізму та етики в питаннях усиновлення

53. Акредитовані органи повинні бути зв'язані зобов'язаннями професійної компетентності та етичної практики в питаннях міждержавного усиновлення[29]. Професійна компетентність передбачає, серед іншого, відповідний і великий досвід у галузі міждержавного усиновлення. Принцип професіоналізму та етики безпосередньо підтримується статтями 10 і 11 Конвенції b) і побічно визначається дією статті 1 («Цілі»), статті 4 («Субсидіарність, придатність до усиновлення і згоди») та статті 5 («Підбір прийомних батьків»).

54. Стаття 10 говорить:

> *«Акредитація повинна надаватися і забезпечуватися лише органам, що демонструють свою компетенцію для виконання належним чином завдань, які можуть бути доручені їм».*

55. Стаття 11 b) свідчить:

> *«Акредитований орган повинен*
>
> *[...]*
>
> *b) управлятися і укомплектовуватися особами, атестованими на основі етичних норм і професійної підготовки або досвіду роботи в галузі міждержавного усиновлення».*

56. Що стосується статті 11 b), штат персоналу акредитованого органу, пов'язаного стандартами Конвенції, уточнюється в Пояснювальній доповіді, який говорить:

> *«Підпункт b встановлює деякі мінімальні персональні вимоги щодо складу акредитованих органів, що передбачають, що вони повинні управлятися і укомплектовуватися особами, атестованими на основі їхніх етичних норм». Ця умова має виконуватися всіма особами, які працюють в акредитованих органах, їхніми директорами, а також іншими членами персоналу [підкреслення було додано]».*

---

[29] Наприклад, організація EurAdopt вимагає від своїх членів доповнювати існуючі правила та законодавство загальноприйнятими Правилами Етики, які доступні на вебсайті < www.euroadopt.org > під заголовками « Правила Етики» (остання редакція від 14 лютого 2012 року) (далі за текстом «Правила Етики EurAdopt»); Рада північних країн з усиновлення, яка представляє всі акредитовані органи північних країн з усиновлення, крім одного , погодила у 2009 році «Підхід північних країн до питань усиновлення». Цей Підхід є переліком точок зору на забезпечення процедур усиновлення на основі етики та відповідальності; Він доступний на вебсайтіwww.noridcadoption.org (останнє звернення 15 лютого 2012 року) (далі за текстом «Підхід північних країн»).

Слово «працюючими» було додане для вказання того, що директори та інші співробітники, які самі працюють в галузі міждержавного усиновлення, повинні бути атестовані на предмет професійної підготовки або досвіду. Ті директори або співробітники, які самі не працюють в цій області, не мають атестуватися на предмет професійної підготовки або досвіду, але повинні бути атестовані на предмет їхніх етичних норм»[30].

57. Для виконання цього принципу акредитований орган маєкеруватися заявами в преамбулі до Конвенції, такими як перевага того, щоб дитина росла і виховувалася в сімейному оточенні, переважно у власній родині, міждержавнеусиновлення повинне визнаватися в якості варіанту тільки в тому випадку, коли не знайдено відповідної сім'ї в Країні походження. Акредитований орган повинен також керуватися певними етичними міркуваннями, виходячи з найкращих інтересів дитини. Ці положення включають наступні міркування:

a) міждержавне усиновлення є насамперед мірою захисту дитини і процесом, орієнтованим на дитину. Воно не є, головним чином, заходом для задоволення потреб майбутніх прийомних батьків. Акредитовані органи в першу чергу повинні керуватися найкращими інтересами дитини[31];

b) акредитованому органу слід також мати можливість збалансувати свій головний обов'язок по захисту інтересів дитини до вимог майбутніх прийомних батьків. Це включає, наприклад, прийняття відповідних заходів для того, щоб переконатися, що застосовується принцип субсидіарності і враховуються національні рішення в кожному конкретному випадку, забезпечення того, що акредитований орган по усиновленню володіє здатністю (професійна підготовка і досвід) виконати якісний відбір потенційних прийомних батьків, і що майбутні прийомні батьки пройшли ретельну підготовку до приймального батьківського статусу і міждержавного усиновлення;

c) акредитований орган повинен володіти здатністю адаптації до мінливого характеру міждержавного усиновлення. Так як придатними до усиновлення дітьми найчастіше є діти з обмеженими можливостями, акредитований орган по усиновленню повинен усвідомлювати, що кількість і характеристики усиновлюваних дітей змінюються, і багато здорових дітей у Країнах походження всиновлюються на національному рівні. Це означає, що акредитованим органам необхідно буде накопичити досвід усиновлення дітей із особливими потребами і обирати потенційних прийомних батьків, які володіють спеціальними можливостями для усиновлення дітей старшого віку, рідних братів і сестер і дітей із фізичними, психічними та емоційними проблемами;

d) акредитованому органу слід також володіти професійною компетентністю для надання підтримки таким передбачуваним прийомним батькам в ході процедури усиновлення, і, що не менш

---

30 Дивіться Пояснювальна доповідь, вище, примітка 19, пункти 259-260.

31 Акредитовані органи зобов'язані завданнями Конвенції у статті 1, як і всі учасники, залучені до усиновлення згідно з Конвенцією.

важливо, для їхньої підтримки в період інтеграції, напрями в інші органи і служби для постійної підтримки і наступного контролю за процесом адаптації з метою підготовки звітів про стан після усиновлення;

e) роботу по усиновленню слід здійснювати таким чином, щоб запобігти конкуренції відносно дітей та місцевих представників[32].

58. Відбір органів із усиновлення, які будуть працювати у Договірних країнах у відповідності з найвищими професійними та етичними стандартами, має життєво важливе значення для успіху реалізації Конвенції. Вони повинні будуть відігравати ефективну роль у сфері дотримання принципів Конвенції та запобігання незаконній та неправомірній діяльності в області усиновлення[33].

59. Для того,щоб відповідати стандартам професійної компетентності, передбаченим статтею 10, рекомендується, щоб акредитований орган складався з багатопрофільної команди, утвореної з фахівців у області соціальної роботи, психології та права і з відповідним рівнем професіоналізму та практичного досвіду. Там, де неможливо мати таких фахівців у складі персоналу, наприклад, у невеликих акредитованих органах, важливо мати доступ до місцевих фахівців, які працюють у данній області. Доступ до фахівців в області медицини або педіатрії може мати величезне значення на певних етапах процедури, особливо при отриманні звітів Країн походження про здоров'я і фізичний стан дітей.

60. Практичний досвід акредитованого органу повинен бути адекватним і відповідним потребам дітей, придатних до міждержавного усиновлення в Країні походження, де акредитований орган працює або має намір працювати.

61. Принцип професійної компетентності та етичної практики передбачає прийняття концепції спільної відповідальності (загальної або спільної відповідальності) Приймаючих країн і Країн походження для пошуку рішень викликів і проблем у сфері міждержавного усиновлення.

2.3.2 Принцип № 2: принцип переслідування некомерційних цілей

62. Стаття 11 а) зобов'язує акредитовані органи переслідувати тільки некомерційні цілі. Вона говорить:

«Акредитований орган повинен:

а) переслідувати виключно некомерційні цілі у відповідності з такими умовами і в таких межах, які можуть бути встановлені компетентними органами Країни акредитації».

63. У Пояснювальній доповіді роз'яснюється, що від кожної Договірної країни очікується, що вона буде регулювати цей аспект діяльності акредитованих органів:

«Вимога, що накладається підпунктом а) «переслідувати виключно некомерційні цілі», сформульована в загальних виразах, але за умови застосування таких умов і в таких межах, які можуть бути встановлені

---

32 Дивіться етичні правила EurAdopt, вище, примітка 26, стаття 25.

33 Дивіться Керівництво звикористання передової практики №1, вище, примітка 22, пункт 195.

компетентними органами Країни акредитації». Отже, існує широке поле, відкрите для регулювання, яке може і буде відрізнятися в різних Договірних країнах, навіть якщо мати на увазі завдання, які повинні бути досягнуті Конвенцією»[34].

64. Стосовно до діяльності акредитованого органу некомерційна мета означає, що мотив отримання прибутку не повинен враховуватися при прийнятті будь-яких рішень. Тим не менш, акредитований орган має право:

a) стягувати розумні плати із потенційних прийомних батьків для відшкодування витрат, включаючи вартість його професійних послуг (ст. 32(2));

b) платити своїм директорам, спеціалістам і службовцям заробітну плату або винагороду, яка не є невиправдано високою з урахуванням характеру і якості надаваних послуг (ст. 32(3));

c) накопичувати достатні кошти, щоб гарантувати життєздатність організації (для покриття накладних витрат, таких як службові приміщення, обладнання, оклади), принаймні, протягом періоду акредитації.

65. Збори, що стягуються іншими професійними працівниками за роботу, виконану від імені організації або потенційних прийомних батьків, повинні бути порівняні з виконаною роботою і зіставними з вартістю роботи у відповідній країні[35]. «Обґрунтовані збори», що згадуються у статті 32(2), відносяться до зборів будь-якої особи, що бере участь у процесі усиновлення (не тільки персонал акредитованого органу), включаючи адвокатів, психологів і лікарів[36].

2.3.3 Принцип № 3: принцип запобігання неправомірному отриманню фінансової вигоди

66. Договірні країни і Центральні органи несуть особливу відповідальність за регулювання вартості міждержавного усиновлення, приймаючи заходи для запобігання неправомірному отриманнюфінансової вигоди та аналогічних фінансових винагород (див. статті 4 c) (3), 4 d) (4), 8, 11 і 32 Конвенції). Деякі з цих заходів згадуються у розділі 4.2.1 Керівництва з використання передової практики № 1. В якості учасників процедури усиновлення акредитовані органи також поділяють цю відповідальність. Фінансові аспекти міждержавного усиновлення розглядаються більш докладно в розділі 8 цього Керівництва («Вартість усиновлення»).

67. Була підкреслена важливість запобігання неправомірному отриманню фінансової вигоди в ході переговорів по розробці цієї Конвенції, де було зазначено, що «існуюча ситуація показує, що не тільки посередницькі органи прагнуть до неправомірного отримання фінансових вигод», але «як це іноді відбувається, адвокати, нотаріуси, державні службовці, навіть судді та професори університетів, або вимагали, або приймали надмірні суми грошей тащедрі подарунки від потенційних прийомних батьків»[37].

---

34 Дивіться Пояснювальна Доповідь, вище, примітка 17, пункт 256.
35 Дивіться етичні правила EurAdopt, вище, примітка 29, стаття 21.
36 Дивіться Пояснювальна Доповідь, вище, примітка 19, пункт 532.
37 Там же, вище, пункт 527.

68. Коли акредитований орган прагне отримати акредитацію та отримує акредитацію відповідно до Конвенції, він погоджується діяти замість свого державного органу, Центральний органу або компетентного органу. Тому вони повинні прийняти на себе відповідальність за виконання договірних зобов'язань своєї країни. Одним з найбільш важливих з них є запобігання неправомірному отриманню фінансових вигод у галузі міждержавного усиновлення.

69. Принцип про заборону на неправомірне отримання фінансової вигоди чітко викладений у статті 32(1). Він застосовується до кожної особи, органу чи установи, що бере участь в усиновленні відповідно до цієї Конвенції, - ніхто не звільняється від цієї відповідальності. Це в однаковій мірі відноситься до осіб у Приймаючій країні і в Країні походження.

70. Стаття 32 говорить:

> *«(1) Ніхто не повинен отримувати неправомірні фінансові або інші вигоди з діяльності, пов'язаної з міждержавнимусиновленням.*
>
> *(2) Тільки затрати і витрати, що включають обґрунтовані гонорари за професійну діяльність осіб, які беруть участь в усиновленні, можуть стягуватися або виплачуватися.*
>
> *(3) Директори, адміністратори та працівники органів, які беруть участь в усиновленні, не повинні отримувати винагороду, яка є невиправдано високим щодо послуг».*

71. Стаття 32(1) підтверджує в загальних рисах, в якості незалежного положення, обов'язок, передбачений статтею 21 d) КПР ООН для країн-учасниць «про вжиття всіх відповідних заходів для запобігання того, щоб у питаннях міждержавного усиновлення усиновлення не призводило до неправомірного отримання фінансової вигоди особами, що беруть у ньому участь отримання». Той самий принцип може виступати в якості умови дійсності усиновлення в статтях 4 c) (3) і 4 d) (4) Гаазької конвенції 1993 года[38].

72. Стаття 32(3) застосовує аналогічну заборону щодо директорів, адміністраторів та працівників органів, акредитованих або ні (не проводиться розходження), на отримання винагород, які є необґрунтовано високими по відношенню до наданих послуг[39].

73. Визначення того, чи є винагорода необґрунтовано високою, залишено за Договірними країнами, і з цієї причини рішення можуть відрізнятися один від одного в аналогічних випадках[40].

74. Фактично неправомірне отримання фінансової вигоди отриманняможе виникати в досить багатьохситуаціях, таких як:

- зарплата представника акредитованого органу в Країні походження є надто високою порівняно з середньою заробітною платою працівників у цій країні, які виконують таку ж роботу;

---

38 Там же, вище, примітка 17, пункт 526.
39 Там же, вище, примітка 17, пункт 533.
40 Там же., вище, примітка 17, пункт 534.

- професійні послуги, пропоновані деякими особами в Приймаючій країні або Країні походження, є занадто дорогими порівняно з таким самимвидом послуг поза контекстом усиновлення;

- адміністративні витрати акредитованого органу є занадто високими порівняно з послугами;

- пожертвування і внески, необхідні від потенційних прийомних батьків, є занадто високими.

75. В якості дійових осіб у галузі міждержавного усиновлення, акредитовані органи зобов'язані підтримувати і дотримуватися усіх превентивних заходів, які прийняті в їхній власній країні або Центральним органом влади[41]. Стаття 32 не викладає наслідки порушення цього обов'язку, але це залишено на розсуд кожної Договірної країни. Одним із наслідків може бути відкликання акредитації[42].

76. Статті32(2) і (3)вимагають від акредитованих органів регулювання їхніх платежів, заробітних плат і зборів. Статті 8 і 32, при спільному читанні, вказують на необхідність того, щоб Центральний орган, державні органи влади або компетентні органи здійснювали нагляд за зборами та платежами акредитованих органів, що підтверджується статтею 11 с). Питання нагляду за акредитованими органами докладно розглянуто в главі 7 цього Керівництва.

77. У статті 32 мається на увазі, що всім учасникам процесу усиновлення, працюють вони в акредитованому органі чи ні, у тому числі затвердженим (неаккредитованным) особам, слід вжити належних заходів для запобігання неправомірному отриманню фінансової вигоди. Можливі заходи, які можуть бути прийняті акредитованими органами, включають:

a) публікацію вартості усиновлення та супутніх витрат в Країні походження;

b) надання інформації компетентним органам Країн походження і Приймаючих країн щодо торгівлі дітьми, неправомірного отримання фінансової вигоди отриманнята інших зловживань[43];

c) прийняття на себе відповідальності за методи роботи їхніх представників і співробітників. Представники та працівники, які можуть вплинути на кількість дітей, які направляються на усиновлення, не повинні оплачуватися на основі плати за конкретний випадок усиновлення. Зарплата, виплачувана організацією представникам і співробітникам, повинна бути обґрунтованою, з урахуванням вартості проживання в країні, а також обсягу та умов виконаної работи[44].

---

41 Дивіться Керівництво звикористання передової практики №1, вище, примітка 19, Глава 10.1.

42 Факультативний протокол з питання про торгівлю дітьми також заявляє, що в тих випадках, коли здійснюється торгівля дітьми, повинні бути передбачені кримінальні покарання. Дивіться Факультативний протокол до КПР ООН з питання про торгівлю дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії, прийнятий резолюцією Генеральною Асамблеєю оон A/RES/54/263 від 25 травня 2000 року. Мається на вебсайті www.ohchr.org.

43 Дивіться етичні правила EurAdopt, вище, примітка 29, стаття 23.

44 З того ж джерела, див. вище, примітка 29 стаття 20.

78. У деяких країнах помилково вважають, що дозвіл на стягування зборів акредитованими органами суперечить зобов'язанням заКонвенцією про запобігання неправомірному отриманню фінансової вигоди. У Конвенції чітко викладено, що неправомірне отримання отриманняфінансової вигоди забороняється. Це передбачає, що «законне отримання отриманняфінансової вигоди допускається, як роз'яснюється в пункті 76. Пояснювальна доповідь усуває будь-які сумніви з цього питання: Параграф 1 статті 32 забороняє тільки «неправомірне отримання вигод фінансового або будь-якого іншого характеру. Таким чином, можна все «правомірні отримання вигод», внаслідок цього параграф 2 не тільки дозволяє відшкодування понесених прямих і непрямих витрат, але й також оплату розумних гонорарів для осіб, які беруть в усиновленні, в тому числі юристів[45].

79. Не слід допускати будь-яких дискусій про те, що є обґрунтованим і правомірним», щоб не відволікати увагу від реальної проблеми: запобігання неправомірному отриманню фінансових вигод і прийняття ефективних заходів для цього як в Приймаючих країнах, так і в Країнах походження.

2.3.4 Принцип № 4: принцип демонстрації та оцінки компетентності з використанням критеріїв акредитації та авторизації

80. Згідно з Конвенцією акредитація та авторизація являють собою дві різні процедури. Детальне пояснення наводиться у главі 4 (Взаємовідношення між акредитацією та авторизацією).

2.3.4.1 Критерії акредитації

81. В статтях 10 і 11 Конвенції встановлюються мінімальні стандарти для акредитації органів з усиновлення. В якості питання використання передової практики і для того, щоб розробити ефективну систему акредитації, державам слід розробити більш докладні правила для виконання статей 10 та 11. При розробці своїх правил акредитації Конвенція не забороняє Договірним країнам накладати додаткові зобов'язання або вимоги на органи, які претендують на акредитацію[46]. Прямі зобов'язання заКонвенцією, разом з цими додатковими вимогами можуть бути описані як «критерії акредитації».

82. Хоча в самій Конвенції не використовується термін «критерії акредитації», Конвенція передбачає, що критерії акредитації необхідно буде розробити кожній Договірній країні, якщо органи повинні бути належним чином акредитовані, як зазначено у статті 9, або якщо акредитація повинна бути надана», як свідчить стаття 10.

83. Критерії повинні бути розроблені в контексті національної стратегії захисту дітей, зокрема, критерії повинні полегшити акредитацію органів, які будуть відповідати реальним потребам дітей. Критерії акредитації повинні бути чіткими і повинні представляти частину загальної політики щодо міждержавного усиновлення[47]. Ці критерії повинні бути встановлені статутом або іншим

---

45 Дивіться Пояснювальна Доповідь, вище, примітка 17, пункт 528.

46 Дивіться Керівництво з використання передової практики №1, вище, примітка 19, пункт 205.

47 Дивіться Доповідь і Висновки Спеціальної Комісії щодо практичної дії Гаазької конвенції від 29 травня 1993 року про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення (28 листопада - 1 грудня 2000 року)», складені Постійним Бюро Гаазької конференції з міждержавного приватного права, квітень 2001 року (далі за текстом «доповідь Спеціальної Комісії 2000 року»), Рекомендація № 4с. Доповідь Спеціальної Комісії 2000 року доступна

аналогічним документом і забезпечувати ясні і всеосяжні вказівки, їх необхідно опублікувати, щоб вони були доступні усім зацікавленим особам[48].

84. Критерії акредитації необхідні також в якості стандарту, згідно з яким можна виміряти результати діяльності акредитованого органу, зазвичай у випадку, коли акредитований орган домагається продовження акредитації.

85. З урахуванням стурбованості щодо послідовності, справедливості та однаковості в отриманні і збереженні акредитації, міг би бути єдиний узгоджений набір стандартних критеріїв акредитації для всіх країн. Із цією метою в даному Керівництві розробляється набір стандартних критеріїв акредитації, який наводиться в Додатку 1.

2.3.4.2 Критерії авторизації

86. Як зазначалося в параграфі 80, авторизація передбачається в якості процедури, яка відокремлена від акредитації. Авторизація призначена в якості додаткового захисного заходу для Країни походження.

87. Тому рекомендується, щоб країни розробили критерії для авторизації акредитованих органів на діяльність в іншій країні, як це передбачено в статті 12. Це особливо актуально для Країн походження. Вони можуть отримувати численні запити від іноземних акредитованих органів на отримання дозволу для роботи в Країні походження. Країнам походження необхідні критерії, які допоможуть їм визначити, які органи є найбільш професійними і етичними, і які з них будуть найкращим чином вирішувати проблеми із усиновлення дітей, які потребують сім»ї[49]. Критерії будуть відображати уподобання щодо досвідчених іноземних акредитованих органів із багатопрофільним персоналом, здатним забезпечувати поглиблену індивідуальну підтримку в ході процедури усиновлення. Деякі критерії авторизації можуть також заохочувати Країну походження на розгляд кількості іноземних акредитованих органів, необхідних для функціонування на їхній території[50], та їхні основні характеристики. Ці питання розглядаються більш докладно в розділі 4.2.4.

88. Весь тягар авторизації не слід покладати на Країну походження. Приймаюча країна може допомогти Країні походження, відповідно до її зобов'язань по співпраці, шляхом запиту інформації про реальну необхідність в іноземних органах, акредитованих в Країні походження. Приймаючій країні не слід надавати авторизацію у разі, коли Країна походження вказала, що на даний момент часу вона більше не потребує будь-яких акредитованих органів.

89. Критерії авторизації повинні містити вимогу про те, що послуги іноземного акредитованого органу в Країні походження (через свою присутність там або через представництво в особі посередника) необхідні для задоволення реальної потреби в усиновленні для окремих груп дітей в Країні походження. Наприклад,

---

на веб-сайті Гаазької конференції у Розділі «Міждержавне усиновлення» і «Спеціальні Комісії».

48 Наприклад, відповідь Італії на питання № 18 і 19 анкети 2009 року, вище прим. 6, яка зазначає добре організовану структуру, з необхідними ресурсами для ефективного керівництва акредитованих органів.

49 Для отримання прикладів найкращої практики, дивіться відповідь Литви на питання №23 Анкети 2009 року, вище, примітка 44 і критерії доступні на веб-сайті Центрального Органу www.vaikoteises.lt/en/ під заголовками «Усиновлення» та «Авторизовані організації» (остання редакція від 14 лютого 2012 року). Дивіться також перспективи Філіппін в додатку 3 цього Посібника.

50 Дивіться відповіді Країн на питання №8 Анкети 2009 року, вище, примітка 6 щодо введення обмеження на кількість акредитованих органів.

одна Країна походження може мати занадто багато іноземних акредитованих органів у порівнянні з числом дітей, які потребують усиновлення. Навпаки, інша Країна походження з великою кількістю дітей із особливими потребами (проблеми зі здоров'ям, фізичною або психологічною інвалідністю), придатних для усиновлення, може мати недостатню кількість акредитованих органів із відповідним досвідом для надання допомоги таким дітям у всиновленні[51].

2.3.5 Принцип № 5: принцип підзвітності акредитованих органів

90. Принцип підзвітності акредитованих органів може бути отриманий із положень Конвенції, а також із її цілей та історії. Згадуючи, що необхідність у Конвенції виникла в результаті подій 70-80-х років минулого століття, коли механізм міждержавного усиновлення було погано відрегульовано, коли приватні усиновлення були нормою, а ліцензовані агентства із усиновлення були рідкістю, легко зрозуміти, чому процвітали неетичні практики усиновлення. Також легко зрозуміти, що узгоджена міжнародна нормативна база, в якій, серед іншого, були б належним чином ліцензовані агентства із усиновлення, була нагальною потребою.

91. Щоб акредитовані органи несли відповідальність за свої дії, необхідно зробити наступне:

a) встановити відповідний нагляд за органом із боку акредитуючого або наглядового органу;

b) встановити відповідний нагляд за діяльністю іноземного акредитованого органу або його представника в Країні походження;

c) передбачити регулярну звітність акредитованого органу про свою діяльність перед наглядовим органом;

d) передбачити звітність про свою діяльність перед органами в іншій країні, при авторизації на здійснення діяльності в цій країні (зазвичай Країні походження);

e) забезпечити прозорість діяльності організації і діяльності акредитованого органу на благо потенційних прийомних батьків, дітей, регулюючих органів та інших зацікавлених сторін.

92. Підзвітність акредитованих органів має обов'язковий і добровільний аспекти. Обов'язкова підзвітність досягається за допомогою нагляду за акредитованим органом, що є обов'язком компетентного органу акредитуючої країни (див. статтю 11 c)). Тому Договірна країна повинна вказати в своєму імплементуючому законодавстві або процедурах, який орган несе відповідальність за нагляд за акредитованим органом, і що припускає такий нагляд. Конвенція ясно вказує у статті 11 c), що мінімальні стандарти вимагають здійснення нагляду за складом, діяльністю і фінансовим становищем акредитованого органу.

---

[51] Дивіться Документ для Обговорення з Питань Акредитації, вище, примітка 3, пункт 10.

93. Добровільна підзвітність досягається за рахунок прозорості в його діяльності. Прозорість вселяє довіру і повагу. Для досягнення прозорості у своїй організації і діяльності, акредитований орган може надати точну і актуальну інформацію, яка є легкодоступною для представників громадськості, які можуть звернутися до нього за інформацією для регулюючого органу у своїй власній країні і в будь-якій іншій країні, де акредитований орган здійснює свою діяльність. Акредитований орган підзвітний прийомним батькам, а також органу, який його акредитує.

94. Докладне обговорення нагляду наводиться у главі 7 цієї інструкції (Процедури акредитації та нагляду за діяльністю акредитованих органів).

2.3.6 Принцип № 6: принцип використання представників із етичними принципами

95. Цей принцип є одним із тих принципів, для якого потрібна співпраця і спільна відповідальність[52] між Приймаючими країнами, Країнами походження та акредитованими органами. Наприклад, акредитованому органу Приймаючої країни завжди слід переконатися, що «контактною особою, з якою організація співпрацює в Країні походження, повинен бути орган, організація або установа, які уповноважені на здійснення посередницьких функцій в області міждержавного усиновлення згідно із законами цієї країни»[53].

96. Приймаючим країнам через свої Центральні органи або акредитовані органи слід забезпечити, щоб у разі, коли вони наймають або укладають контракт з представником в Країні походження для полегшення процедури усиновлення, ця особа володіла високими професійними та етичними стандартами. Особа має розуміти, що він або вона пов'язані принципами і процедурами Конвенції, і повинні бути інформовані про закони Країни походження та прийняти етичний підхід до міждержавного усиновлення.

97. Країни походження могли б мати систему для ліцензування представників із міждержавного усиновлення[54]. Слід передбачити, щоб система ліцензування вимагала наявність відповідних професійних знань та досвіду. Слід вимагати знання системи захисту дітей в Країні походження[55]. Країнам походження слід розглянути питання про включення методу регулювання винагороди представника. Важливо відзначити, що система повинна також включати нагляд та звітність про таких осіб щодо їхніх професійних стандартів та етичного підходу. Приймаючій країні слід надавати підтримку зліцензування представників у будь-якій можливій формі.

98. У випадках, коли відсутня професійна освіта або професійна підготовка для представників у Країні походження, акредитовані органи Приймаючої країни можуть розглянути проект співпраці з органами влади Країни походження для проходження навчання чи гарантувати його надання. Деякі Приймаючі країни

---

52 Пропозиції щодо покращення співпраці та спільної відповідальності обговорюються у Розділі 12.1.2.

53 Дивіться етичні правила EurAdopt, вище, примітка 29, стаття 18.

54 Країни походження, що мають систему ліцензування для представників, включають Литву.

55 Анкета щодо системи захисту дітей у Країнах походження був розроблений Міжнародною Соціальною Службою (МСС) та може слугувати корисним інструментом для поліпшення розуміння приймаючими Країнами умов в Країні походження, а також для професійного розвитку представника, дивіться «Анкета пронаціональне положення дітей, позбавлених родини, походження і щодо усиновлення в Країні походження» 2002 р., доступний в МСС за запитом, www.iss-ssi.org.

запрошують своїх представників для участі у професійному развитку[56].

99. Питання представника обговорюється більш докладно у цьому керівництві у главі 6.4 (Представники іноземних акредитованих органів у Країні походження).

2.3.7 Принцип № 7: Принцип відповідних повноважень і ресурсів для органів

100. Орган або органи, які мають повноваження для надання акредитації, нагляду за акредитованими органами або надання авторизації, повинні бути призначені у відповідності з чіткими юридичними підставами і повинні мати юридичні повноваження і особисті та матеріальні ресурси, необхідні для ефективного виконання своїх обов»язків[57].

101. Юридичні повноваження цих органів повинні включати допуск допроведення будь-яких необхідних розслідувань і, в разі наглядового органу, - повноваження на відгук або рекомендацію про відкликання акредитації або авторизації відповідно до закону[58].

102. Для здійснення ефективного нагляду потрібні ресурси. У рамках своєї стратегії виконання Договірні країни або країни, що мають намір приєднатися до Конвенції, повинні усвідомлювати необхідність нагляду за процедурою усиновлення та залученими учасниками. Отже, існує явна необхідність у тому, щоб відповідальні органи мали відповідні ресурси для ефективної реалізації Конвенції.

---

56 Наприклад, Канада, Франція, Італія, Швеція.

57 Дивіться Доповідь Спеціальної комісії 2000 року, вище, примітка 43, Рекомендація № 4 a.

58 Там само, Рекомендація № 4 b.

РОЗДІЛ 3 ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОЛІТИКИ

103. У цій главі розглядаються питання політики і загальні міркування, які виникають, коли країна планує приєднатися до Конвенції, або у випадку, коли повинна створюватися або вдосконалюватися система акредитації. Деякі з цих міркувань включають наступні питання: хто буде надавати акредитацію; яка кількість акредитованих органів із усиновлення необхідна; чи існує потреба в проведенні усиновлення з кожною країною Конвенції.

104. Конвенція встановлює мінімальні вимоги до акредитації, але цей перелік не є всеосяжним. Кожна Договірна держава має право регулювати, наказувати або додавати свої власні вимоги для акредитації за умови, що вони не суперечать Конвенції. Крім того, може виникнути необхідність в обліку деяких питань політики.

3.1 Що являє собою акредитований орган?

105. Акредитованим органом зазвичай є приватне агентство з усиновлення, яке пройшло процес акредитації або ліцензування згідно зі статтями 10 і 11 Конвенції; воно відповідає яким-небудь додатковим критеріям акредитації, що накладаються акредитуючою державою; і воно виконує певні функції Конвенції замість Центрального органу або спільно з ним.

106. Навпаки, кілька країн призначили державні органи в якості акредитованих органов[59]. Ці органи фінансуються країнами, і їхня фінансова життєздатність не залежить від кількості заяв на усиновлення. Державні акредитовані органи повинні дотримуватися тих же стандартів та зобов'язань, що й інші акредитовані органи.

3.2 Чи є обов'язковим використання акредитованих органів?

107. Конвенція дозволяє Договірним країнам залучати акредитовані органи до виконання певних функцій Центральних органів, але не вимагає ні від однієї з країн призначати акредитовані органи або використовувати їх[60]. Проте деякі Приймаючі країни і Країни походження встановили законом вимоги про використання акредитованих органів у якості посередників із усиновлення[61].

108. Використання акредитованих органів вважається передовою практикою, оскільки це дозволяє країнам залучати їх до підтримки майбутніх прийомних батьків під час і після процедури усиновлення, а також у боротьбі проти порушень процедур, торгівлі дітьми та проблем, пов'язаних з незалежним усиновленням[62].

---

59 Франція призначила агентство Agence Francaise de Adoption (AFA), і Італія призначила Agenzia Regionale Per Le Adozioni Internazionali (Regione Piemonte) (ARAI).

60 Див. Доповідь Спеціальної Комісії про практичну дію Гаазької конвенції від 29 травня 1993 року про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення (17-23 вересня 2005 року), складену Постійним Бюро Гаазької конференції з міждержавного приватного права, Серпень 2006 року, пункт 54, див. на веб-сайті Гаазької конференції www.hcch.net у Розділі «Міждержавне усиновлення» і «Спеціальні Комісії» (далі за текстом «Доповідь Спеціальної Комісії 2005 року»).

61 Дивіться закони Квебеку (Канада) (Закон про захист молоді, R. S. Q., c. P-34.1, Розділ VII, параграф 2), Італія (Закон № 184 від 4 травня 1983 року, ст. 31(1)), Норвегія (Закон від 28 лютого 1986 року № 8 стосується усиновлення, розділ 16(f)) і Швеції (закон про посередництво у міждержавному усиновленні (номер 1997:192), розділ 4).

62 Дивіться Інформаційний бюлетень Міжнародної Соціальної Служби «Акредитовані органи з усиновлення приймаючих держав - AABs (I): характер і вигоди від їхнього втручання», № 38 від липня 2007 року (далі за текстом «Інформаційний бюлетень МСС №38»),п. 2. Доступний на веб-сайті www.iss-ssi.org . Для отримання інформації

109. Деякі Країни походження повідомляли про проблеми у випадках, коли використовувалися неакредитовані органи, і усиновлення здійснювалося між Центральними органами. Наприклад, коли майбутні прийомні батьки перебували в Країні походження без будь-якої підтримки від професійного органу, вони залежали від (зазвичай) малозабезпеченого ресурсами центрального органу в отриманні від нього рекомендацій і допомоги. Іноді представникам посольства прийомних батьків доводилося брати на себе цю роль.

110. Деякі можливі рішення для запобігання подібних проблем передбачають наступні заходи: Країна походження могла б дозволяти усиновлення лише у випадках, коли вона погодила «організаційні механізми» усиновлення з певними Приймаючими країнами. Такі механізми можуть передбачати, що Приймаюча країна повинна мати акредитований орган або представника у Країні походження для підтримки прийомних батьків під час їхнього візиту. Інше можливе рішення було знайдено в китайській моделі, де прийомним батькам не дозволяється здійснювати поїздки в Китай до отримання «дозволу на поїздку». Інша модель - із Нідерландів: незалежні і приватні усиновлення заборонені. Коли майбутні прийомні батьки бажають усиновити дитину в країні, де їхній акредитований орган не працює, батькам необхідно спочатку визначити авторитетного посередника в Країні походження для надання допомоги батькам. Голландський акредитований орган перевіряє посередника на предмет підтвердження його або її репутації, перш ніж дати дозвіл на продовження процедури за допомогою співробітництва між посередником Країни походження і голландським акредитованим органом.

3.2.1 Зобов'язання щодо інформування Постійного бюро

111. У разі, коли країна використовує акредитовані органи, стаття 13 Конвенції передбачає, що кожна Договірна країна повинна повідомити Постійне бюро Гаазької конференції з міждержавного приватного права назви і адреси акредитованих органів[63]. Постійне бюро слід також інформувати про зміни, що стосуються акредитованих органів, включаючи, зокрема, відкликання або призупинення акредитації, або надання авторизації[64]. У випадках, коли затверджені (неакредитовані) особи призначаються для виконання функцій Конвенції у відповідності зі статтею 22(2), їхні контактні дані повинні надаватися в Постійне бюро у відповідності зі статтею 22(3).

3.3 Вибір компетентного органу, що видає акредитацію

112. Конвенція передбачає використання належним чином акредитованих органів втручання в процедури усиновлення, але вона не визначає орган, який має право видавати або анулювати акредитацію. Пояснювальна доповідь не проливає світло, зазначаючи, що це не обов'язково є роллю Центрального органу: «Оскільки акредитація не є конкретним завданням Центрального Органу, вона не була включена в статтю 7, у статтю 8 або 9»[65].

щодо незалежного усиновлення дивіться Керівництво по використанню передової практики №1, вище, примітка 19, параграф 191 та I. Lammerant, M. Хофштеттер, Усиновлення: якою ціною? Щодо етичної відповідальності приймаючих країн щодо міждержавних усиновлень Лозанна, Terre des hommes, 2007 рік (далі за текстом, "Усиновлення: якою ціною?"), стор. 11 і 29.

63 Дивіться, загалом, відповіді держав на питання №3 Анкети 2009 року, вище, примітка 6.

64 Дивіться Доповідь Спеціальної Комісії 2000 року, вище, примітка 43, рекомендація №2g. Дивіться також документ для обговорення з питань акредитації, вище, примітка 3, п. 7 (Розділ 4.1) і п. 19 (Розділ 9 а)).

65 Дивіться Пояснювальна Доповідь, вище, примітка 19, пункт 245.

113. Спеціальна комісія 2000 року зробила рекомендацію щодо призначення компетентного органу або органів, які можуть надавати акредитацію. Ця рекомендація згадується в Принципі акредитації № 7: принцип відповідних повноважень і ресурсів для органів. Відповідно до цієї рекомендації країні слід зробити офіційне державне призначення, переважно в своєму імплементуючому законодавстві[66], органів, що володіють повноваженнями на надання акредитації, щоб здійснювати нагляд за акредитованими органами або видавати авторизацію. У багатьох державах єдиний орган (зазвичай Центральний орган) виконує ці функції, але, звичайно ж, до цієї діяльністі може бути залучена велика кількість органів[67].

114. Важливо відзначити, що не повинно бути ніякої конкуренції і, відповідно, конфлікту інтересів між акредитованим органом і компетентним органом, що видає акредитацию[68]. Це не означає, що Центральний орган не повинен брати участі в організації усиновлення - Конвенція чітко дозволяє це. Дійсно, є моменти, коли Центральний орган повинен втручатися, навіть коли справи зазвичай обробляються акредитованими органами. Наприклад, у випадку припинення діяльності акредитованого органу, Центральному органу, можливо, доведеться взяти на себе ці функції (як це робиться в Італії); або Центральному органу, можливо, доведеться виконувати функцію, яка зазвичай делегується акредитованому органу. Але у випадках, коли це відбувається в деяких країнах, де аккредитуючий або наглядовий орган (державний орган), а також акредитовані органи займаються організацією усиновлення, тобто виконують одну і ту ж роботу, необхідно подбати про те, щоб уникнути ситуації, коли інші стандарти або процедури застосовуються до державного органу.

115. Орган, що володіє компетенцією видавати акредитацію, як правило, володіє компетенцією щодо її анулювання, продовження, призупинення і відкликання. Органу мають бути надані законодавчі, адміністративні і фінансові інструменти, необхідні йому для виконання покладених на нього обов'язків. Дивіться принцип акредитації № 7 у главі 2.3.7.

116. Стаття 36 Конвенції передбачає додаткові правила, що стосуються компетентних органів у ситуації, коли держава має дві або більше системи права, які застосовуються в різних територіальних одиницях щодо усиновлення[69]. Для таких країн посилання в Конвенції на Центральний орган, компетентний орган або акредитований орган у цій країні також належить до таких органів у територіальній одиниці цієї країни.

3.4 Контроль кількості акредитованих органів

117. Як правило, кількість органів, які були акредитовані або звертаються за акредитацією, має перебувати під контролем Країни акредитації. Зниження числа міждержавних усиновлень за останні роки має змусити Приймаючі країни розглядати не тільки свої власні потреби, але й потреби Країн походження. Міждержавне усиновлення значно еволюціонувало внаслідок сукупних факторів, таких як створення систем захисту прав дитини та розвитку національного

---

66 Дивіться Доповідь Спеціальної Комісії 2005 року, вище, примітка 60, параграф 55: приймаючі Країни використовують таку ж практику, тобто, що «акредитований орган був призначений компетентним органом згідно з опублікованими критеріями і знаходиться під наглядом Центрального або іншого державного органу».

67 Дивіться, наприклад, відповідь Сполучених Штатів Америки на питання № 18 Анкети 2009 року, вище, примітка 6.

68 Дивіться Документ для обговорення з питань акредитації, вище, примітка 3, п. 7.

69 Дивіться “Пояснювальна Доповідь”, вище, примітка 17, параграф 246.

усиновлення в деяких Країнах походження. Відповідно, зменшується кількість здорових немовлят, які потребують міждержавного усиновлення, і змінилися характеристики дітей, які мають потребу у міждержавному усиновленні. Тому важливо отримати інформацію про реальні потреби Країни походження у міждержавному усиновленні, а також її юридичних осіб, вимоги для роботи в рамках цих параметрів і, за необхідності, пристосувати характеристики і кількість органів, акредитованих і для авторизованої роботи в обраній Країні походження[70].

3.4.1 У Приймаючій країні

118. Приймаючим країнам слід максимально можливою мірою обмежити кількість органів, акредитованих на їхній території. Деякі засоби для досягнення цієї мети згадані у розділі 4.3. У випадках, коли правові рамки дозволяють накладати обмеження на кількість акредитованих органів і кількість авторизованих на роботу з конкретними Країнами походження, Приймаючим країнам слід забезпечити вимоги, щоб кількість акредитованих органів і кількість акредитованих органів авторизованих на роботу з конкретними Країнами походження, було обгрунтованою і реалістичною з урахуванням кількості можливих усиновлень в Країнах походження[71].

3.4.2 У Країні походження

119. Інформація у відповідях на запитання та на веб-сайті Гаазької конференції показує, що кількість акредитованих органів, що діють у деяких країнах, мабуть, відповідає кількості дітей, придатних до усиновлення[72]. Фактично кількість акредитованих органів слід пов'язати з числом можливих прийомних батьків із подальшим тиском на Країну походження «постачати» детей[73].

120. Як уже згадувалося в розділі 2.3, в принципі, № 4, одним із критеріїв акредитації або авторизації акредитованого органу є продемонстрована потреба в послугах цього органу в Країні походження. Кількість необхідних акредитованих органів слід пов'язувати з кількістю і характеристиками дітей, які потребують сім'ї через міждержавнеміждержавне усиновлення. Одним із підходів була б ув'язка кількості акредитованих органів із кількістю заяв на усиновлення, дозволеним у Країні походження.

121. У випадках, коли Договірні країни (і акредитовані органи) погоджуються бути партнерами в механізмах усиновлення, доцільно, щоб Країна походження визначала кількість заяв на усиновлення, що вона прийме від майбутніх прийомних батьків партнера Приймаючої країни. Це дозволить Країні походження контролювати кількість акредитованих органів і заяв на усиновлення і звести до мінімуму тиск на його органи.

122. Країнам походження потрібно зайняти більш активну позицію у випадках, коли Приймаючі країни не в змозі здійснювати контроль над кількістю своїх акредитованих органів. Країна походження повинна зробити публічну заяву, що вона вже не потребує акредитованих органів. Їй слід прийняти тільки таку

---

70 Дивіться “Доповідь Спеціальної Комісії” 2005 року, вище, примітка 56 параграф 65.
71 Дивіться, загалом, відповіді на питання №7 Анкети 2009 року, вище, примітка 6.
72 Дивіться Відповіді на запитання Анкети № 7 і 9 2009 року, вище.
73 Дивіться документ для обговорення питань акредитації, вище, примітка 4, п. 9.

кількість акредитованих органів, яку необхідно для задоволення потреб у міждержавному усиновленні в цій країні.

3.5 Вибір іноземних країн у якості партнерів у рамках механізмів усиновлення

123. Країни походження не зобов'язані мати механізми усиновлення з кожною приймаючою країною-учасницею Конвенції. Невеликі країни походження можуть визначити передовою практикою роботу тільки з невеликою кількістю Приймаючих країн, і це може відповідати найкращим інтересам дітей, придатних до усиновлення. Країни походження з обмеженими ресурсами можуть вирішити, що їхні Центральні органи не мають достатньо ресурсів для того, щоб впоратися з тиском великої кількості Приймаючих країн та їхніх акредитованих органів. Такі фактори, як історія хороших відносин і етичних усиновлень із конкретними країнами є підставами для вибору певних країн-партнерів по усиновленню[74]. Крім того, кількість інших органів Приймаючих країн, які вже акредитовані для Країн походження, і задовільний характер їхньої роботи (або незадовільний) буде свідчити про необхідність створення механізмів усиновлення з великою кількістю Приймаючих країн та їхніми акредитованими органами.

124. З того ж джерела Приймаючі країни не зобов'язані працювати з кожною Країною походження, яка є членом Конвенції[75]. Приймаючим країнам слід прагнути до встановлення механізмів із усиновлення з Країнами походження, які мають реальну потребу у міждержавному усиновленні[76]. Країни походження, які мають чіткі і прозорі процедури усиновлення, що пропонують достатні гарантії щодо захисту дітей, що підтримують принципи, які узгоджуються з Конвенцією, є бажаними партнерами деяких Приймаючих країн[77].

125. Зобов'язання про співпрацю між країнами Конвенції, викладене в статті 7, буде далі існувати, навіть у випадку, коли країни не здійснюють регулярних усиновлень між собою. Наприклад, на запит про надання допомоги чи надання інформації від країни, яка не є «партнером», має бути дана відповідь. Іноді разовий випадок, такий як внутрішньосімейне усиновлення, вимагатиме співпраці між країнами, які не мають встановленої програми по механізму усиновлення між ними.

3.6 Захист даних

126. Конвенція містить конкретні положення, що стосуються зберігання записів про усиновлення і доступу до цих записів[78]. Кожній країні слід встановити чіткі вимоги для виконання цих зобов'язань. У разі якщо акредитований орган припиняє свою діяльність, подальше зберігання його записів має бути належним чином забезпечене згідно з процедурами, встановленими країнами[79].

---

74 Дивіться Керівництво звикористання передової практики №1, вище, примітка 22, Глава 8.2.2.

75 Там само, Глави 8.2.2 та 8.2.3.

76 Дивіться Доповідь Спеціальної комісії 2005 року, вище, примітка 60 параграф 42(c). Див. також Главу 12 цього керівництва.

77 Дивіться Статтю 6 (a) шведського закону про посередництво в усиновленні (1997:192). Дивіться також відповіді Бельгії (Фландрії), Італії, Нової Зеландії та Іспанії на питання №28 Анкети 2009 року, вище, прим 44.

78 Статті 9 та 30 Конвенції.

79 Для отримання інформації щодо зобов'язань по зберіганню записів у відповідності з Конвенцією дивіться Керівництво звикористання передової практики №1, вище, примітка 19, Глави 2.1.3.2 і 9.1.

127. Акредитованим органам слід забезпечити недопущення несанкціонованого доступу до їхніх записів та фізичний захист записів від пошкодження або втрати. Компетентному органу слід впевнитися в тому, чи прийняті всі необхідні захисні заходи.

128. Призначеним компетентним органам, які здійснюють нагляд за акредитованими органами, також потрібно розробити практику щодо захисту конфіденційності даних, що стосуються заявок на акредитацію органів з усиновлення. Ці компетентні органи, пов'язані з усиновленням, повинні зберігати дані, що стосуються акредитованих органів, які є акредитованими або були акредитовані, і всі заяви, подані органами, які не отримали акредитацію.

129. Документи, що стосуються справ із усиновлення, слід зберігати протягом невизначеного терміну, і вони повинні бути доступні за запитом для усиновлених осіб, де це дозволено законами, які регулюють доступ до таких документів. Наприклад, може бути створена централізація записів, тобто акредитовані органи можуть передавати документи по закритих справах компетентному органу (яким може бути Центральний орган) для того, щоб зберегти ці документи для забезпечення доступу в майбутньому людині, яка шукає інформацію щодо походження, у відповідних випадках[80].

3.7 Субсидії, що надаються акредитованим органам

130. Певні Приймаючі країни надають фінансову підтримку для акредитованих органів через субсидії[81]. Ці субсидії можуть надаватися для здійснення діяльності акредитованого органу або для фінансування конкретних проектів[82].

131. У країнах, які повністю субсидують акредитовані органи, причини такої політики є обґрунтованими: таким чином усувається необхідність акредитованим органам активно шукати нових заявників, тобто плати потенційних прийомних батьків, які в іншому випадку були б необхідні для збереження фінансової життєздатності акредитованого органу, це дозволяє уникнути конкуренції між акредитованими органами щодо заявників та створення занадто великого попиту з боку потенційних усиновлювачів, який ніколи не міг би бути задоволений. Ще однією перевагою для країни є те, що субсидії дають право на більш тісний нагляд і контроль, так як підтримка з боку держави передбачає необхідність більшої підзвітності перед країнами. Одна з висунутих думок полягає в тому, що усиновлення є заходом щодо захисту дитини, і державам слід надавати підтримку акредитованим органам як для будь-якого іншого агентства, що забезпечує захист дитини.

132. Той факт, що центральні органи делегують функції акредитованим органам, цілком виправдовує надання субсидій. Акредитовані органи фактично виконують функції, які мали б виконуватися державними органами для виконання договірних

---

80 Дивіться, наприклад, відповіді Канади (Британська Колумбія і Квебек), Італії, Люксембургу, Норвегії та Іспанії на питання №17 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

81 Дивіться, наприклад, відповіді Люксембургу, Бельгії, Іспанії,Швеції та Франції на питання№47 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Також дивіться відповідь на те ж питання Німеччини, де цілі організації підлягають податковим пільгам відповідно до параграфів 51-68 Податкового Кодексу Німеччини (Abgabenordnung). У Сполученому Королівстві місцеві органи влади фінансуються централізовано через механізм надання грантів на територіальній основі, коли місцева влада розподіляє кошти Добровільним Агентствам по Усиновленню у відповідних випадках.

82 Дивіться, наприклад, відповідь Франції на питання №15 Анкети 2009 року, вище, примітка 44: «Центральний орган настійно закликає поліпшити AABs професійну підготовку своїх членів [...] така професійна підготовка фінансується Центральним Органом кожен рік у формі субсидії».

зобов'язань країни. Розвиток таких субсидій може мати позитивний вплив у майбутньому, якщо вони будуть використовуватися більш широко. Питання про субсидії згадується також у главі 8.3.1 щодо основних операційних витрат акредитованих органів.

133. Тим не менш, негативною практикою, якої слід уникати, є надання субсидій на основі кількості заяв батьків усиновлених дітей. Це заохочує конкуренцію між акредитованими органами і підриває використання вище згаданої передової практики.

3.8 Інтернет-реклама

134. Використання інтернет-реклами в контексті міждержавного усиновлення слід обмежити або заборонити[83]. У деяких випадках інформація може бути опублікована, щоб знайти сім'ю для дитини, але при цьому особа дитини не має бути розкритою. Існує безліч розбіжностей щодо належного використання фотографій дітей на інтернет-сайтах, які потребують усиновлення. Із одного боку, слід заборонити використання фотографій дітей, позбавлених сім'ї через високий ризик неправомірного доступу до фотографій[84]. Багато країн вже розробили національне законодавство, що забороняє використання фотографій, особливо на веб-сайті[85]. Із іншого боку, деякі вважають використання фотографій дієвим інструментом залучення інтересу потенційних прийомних сімей до усиновлення дітей, особливо дітей старшого віку[86].

135. Тим не менш сучасні технології роблять і використання Інтернету цілком можливим. Один із підходів до етичного використання фотографій полягає у використанні веб-сторінки з вельми обмеженим доступом, яка може містити відомості про дітей, придатних до усиновлення, яких важко розмістити у вільному доступі (як правило, через їхні обмежені можливості). Для входу на такий ресурс необхідно ввести особистий пароль, який зазвичай контролюється центральним органом Країни походження[87]. Якщо один із партнерів у Країні походження просить акредитований орган у Приймаючій країні знайти сім'ю з певною кваліфікацією для дитини з обмеженими можливостями, і акредитований орган не може знайти таку родину серед своїх заяв, вони мають можливість розміщення короткої інформації про дитину, але без його або її ідентифікації, на такій веб-сторінці з обмеженим доступом. Дуже часто відповідні сім'ї знаходять за допомогою такої процедури. Це виступає в найкращих інтересах конкретної дитини, так як скорочує час очікування сім'ї. Звичайно, це повинно виконуватися тільки у випадках, коли партнер в Країні походження прийняв усі умови по даній процедурі.

136. Однак, незважаючи на спроби дієво регулювати веб-сторінки з обмеженим доступом, виявлено факти несанкціонованого використання інформації з даних сайтів. Наприклад, особистість дитини може бути розкрита неавторизованим

---

83 Див., наприклад, відповіді Бельгії, Німеччини, Норвегії, Швеції та Сполучених Штатів Америки питання №42 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

84 Дивіться, наприклад, відповідь Норвегії на питання №42 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

85 Дивіться, наприклад, відповіді Венесуели, Бразилії, Норвегії та Еквадору.

86 Дивіться M. Freundlich, S. Gernstand, M. Holtan веб-сайти із зображеннями дітей, які очікують на усиновлення: міжнародний огляд, Британська асоціація з усиновлення та виховання, журнал усиновлення і виховання, Випуск 31, номер 2, літо 2007 року, стор 5 і 6 для порівняльного аналізу систем фото-лістингу, використовуваних в Канаді, Російській Федерації та Сполучених Штатах Америки та обговорення ефективності відповідних підходів щодо використання фотографій дітей.

87 Китай використовує цей тип веб-сторінки для дітей з обмеженими можливостями. Також дивіться відповідь Швеції на питання №42 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

особам, занадто багато інформації може бути надано про конкретну дитину або батькі, які не пройшли оцінку, можуть зв'язатися з акредитованим органом і отримати інформацію про дитину. Бували випадки, коли акредитовані органи брали інформацію про дитину з веб-сторінки з обмеженим доступом і розміщували її на загально доступному веб-сайті органу в якості реклами для батьків. Це явно порушує умови, на підставі яких акредитований орган отримав інформацію, і може бути порушенням законів про конфіденційність, що тягне за собою кримінальну відповідальність. Країна походження матиме право анулювати авторизацію такого акредитованого органу. Приймаюча країна може також призупинити або анулювати акредитацію органу.

137. Інші негативні практики діяльності в Інтернеті включають рекламування наявності малолітніх дітей, рекламування швидкості проведення процедури акредитованим органом у визначених Країнах походження, запит більш високої плати у випадках, коли дитина знаходиться у віці до одного року.

138. Також заохочується моніторинг форумів Країн походження, що використовуються потенційними прийомними батьками, так як ці місця обміну інформацією часто надають помилкову й іноді неетичну інформацію.

РОЗДІЛ 4 СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ПРОЦЕСАМИ АКРЕДИТАЦІЇ ТА АВТОРИЗАЦІЇ

139. Процес акредитації органів із усиновлення є одним із важливих захисних заходів для захисту дітей у Конвенції. Вимога авторизації акредитованого органу обома країнами для здійснення діяльності у Країні походження є додатковою захисною мірою[88]. У той час як деякі держави використовують дуже передову практику[89], дана подвійна захисна міра не використовується у тій мірі, яка забезпечує максимальний ефект.

140. Різниця має бути зроблена між внутрішнім (національним) характером акредитації та міжнародним характером авторизації.

4.1 Що являє собою акредитація?

141. Акредитація являє собою офіційний процес, за допомогою якого орган із усиновлення звертається за ліцензією, яка видається компетентним органом у своїй країні, згідно зі статтями 10 і 11, для проведення певних процедур, пов'язаних із усиновленням, у відповідності з Конвенцією. Ці статті Конвенції встановлюють лише мінімальні стандарти, тому орган із усиновлення, щоб отримати акредитацію, зазвичай повинен відповідати деяким додатковим умовам акредитації, які накладаються акредитуючими країнами. Після надання акредитації, як правило, акредитований орган буде виконувати певні функції Конвенції замість або спільно з центральним органом.

142. Як Країна походження, так і Приймаюча країна можуть акредитувати органи з усиновлення. Однак більшість акредитованих органів акредитуються Приймаючими країнами.

4.1.1 Чому необхідна акредитація?

143. Необхідність створення системи акредитації докладно розглядається в главі 1 цього Керівництва[90].

144. Підводячи підсумки вищезазначеного , акредитація стала важливою захисною мірою в Гаагській конвенції для введення мінімальних міжнародних стандартів для органів по усиновленню щодо їхньої структури, підзвітності, етики та професіоналізму. Однак закон про акредитацію сам по собі не створює потенційних захисних заходів. По-перше, акредитований орган повинен дотримуватися зобов'язань по Конвенції, а також принципів, викладених у попередніх розділах, тобто принципів Конвенції, а також принципів акредитації.

145. По-друге, аккредитуючий орган повинен забезпечити підтримання високих стандартів для акредитованих органів. На практиці процедура акредитації дозволяє аккредитуючому органу в кожній країні розробляти більш єдині технічні стандарти, засновані на вимогах Конвенції, для підтримання стандартів за допомогою регулярного огляду діяльності акредитованих органів, а також

---

88 Керівництво звикористанняпередової практики №1, вище, примітка 19, параграф 213.

89 В Анкеті 2009 року, вище, примітка 44, дивіться відповіді Філіппін, Литви та Колумбії на питання №5 і Чилі і Коста-Ріки на питання №23.

90 Вона також згадується в Керівництві звикористання передової практики №1, вище, прим. 22, в Розд. 4.3.5.

відкликання або анулювання акредитації органу, який порушує свої умови акредитації або не здатний дотримуватися стандартів.

4.2 Що являє собою авторизація?

146. Авторизація - це процес, передбачений в статті 12 Конвенції, за допомогою якого акредитований орган однієї Договірної країни запитує дозвіл на роботу в іншрї Договірної країни. Акредитований орган повинен отримати дозвіл або авторизацію компетентних органів своєї власної країни і дозвіл або авторизацію іншої країни на «здійснення діяльності» в іншій країні. Саме таким чином «авторизація» стає додатковою захисною мірою, про що згадано вище, за допомогою надання Країні походження повноважень на видачу або відмову у дозволі на діяльність акредитованого органу на його території.

147. Стаття 12 говорить:

> *«Орган, акредитований в одній Договірній країні, може здійснювати діяльність в іншій Договірній країні, тільки якщо компетентні органи обох країн авторизували його на це».*

148. Конвенція роз'яснює в статті 12, що авторизація є відмінним і окремим процесом від акредитації. Текст статті 12 вказує, що авторизація може бути менш формальним процесом, але є мінімальним стандартом. Тільки дві умови авторизації наводяться в Конвенції, тобто авторизація може бути надана лише після акредитації органу з усиновлення, і що необхідна згода обох країн. Тому вимоги для отримання авторизації залишені на розсуд кожної країни. Деякі Країни походження вимагають проходження офіційної процедури авторизації, яка в деяких випадках є аналогічною і може навіть називатися процесом акредитації[91]. Рекомендація щодо застосування ретельної процедури для авторизації вже була зроблена у главі 3.2.4 щодо принципу демонстрації та оцінки компетентності з використанням критеріїв акредитації та авторизації.

149. Хоча формулювання Конвенції є нейтральними, авторизація зазвичай застосовується до акредитованого органу Приймаючої країни, який звертається за отриманням дозволу на виконання функцій, пов'язаних із усиновленням в Країні походження.

150. У цьому контексті існує три типи авторизації, які надаються в даний час Приймаючими країнами: (i) одиночна авторизація, дозволяє органу працювати тільки в даній країні, регіоні цієї країни і, можливо, тільки з конкретними установами; (ii) обмежена авторизація, дозволяє органу працювати в невеликій кількості певних країн, щодо яких він має досвід; (iii) відкрита авторизація, дозволяє органу здійснювати діяльність у будь-якій країні[92].

151. Для забезпечення дотримання умов у Країні походження і здійснення більш ефективного нагляду за органом, більшість Приймаючих країн буде надавати конкретну авторизацію для конкретної Країни походження[93]. Якщо територія

---

91 В Ель Сальвадоре та Філіппінах це процедура « акредитації»(див. відповідні відповіді на питання 1 в Анкеті 2009 р., вище, прим. 6. Критерії авторизації (акредитації) на Філіппінах, додаток 2А. Дивю також відповідь Чілі, на питання 23 в Анкеті 2009 р.

92 Дивіться, загалом, відповіді на питання №10 (i) Анкети 2009 року.

93 Дивіться відповіді Данії, Новій Зеландії та Швеції на питання №23 та 24 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Дивіться, загалом, відповіді на питання № 10 (i) Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Дивіться також Усиновлення:

Країни походження є великою, або організація країни служить виправданням цього, може бути доцільним надання авторизації для конкретного регіону.

152. Крім географічних обмежень слід приділити увагу розробці рамкової основи, що визначає всі обмеження авторизації, наприклад, її тривалість, вимоги до її продовження та неможливість її передачі.

153. У випадках, коли орган, акредитований в одній Договірній країні у відповідності зі статтею 12, авторизований на здійснення діяльності в іншій Договірній країні, інформацію про таку авторизацію слід доводити до відома Постійного бюро компетентних органів обох країн без зволікань[94].

4.2.1 Сенс виразу «здійснення діяльності» у статті 12

154. Щодо термінів статті 12, немає ясності щодо точного змісту виразу «здійснення діяльності», і це підтверджується відсутністю послідовності на практиці. Діапазон функцій акредитованого органу, які позначаються терміном «здійснення діяльності» також не визначено[95.] У деяких країнах «здійснення діяльності» означає, що акредитований орган повинен мати фізичну присутність (офіс і співробітників, а не тільки представника) в Країні походження.

155. У більшості країн «здійснення діяльності» означає, що акредитований орган залучений будь-яким способом (через представника або через заснований офіс) в Країні походження.

156. Згідно із Пояснювальною доповіддю останнє є передбачуваною інтерпретацією. У ньому пояснюється:

> *«Стаття 12 сформульована в загальних рисах. У зв' язку з тим, що немає чіткого визначення цього поняття, «авторизація» повинна виходити від обох країн для здійснення діяльності або безпосередньо, або опосередковано»*[96].

157. У цій інтерпретації стаття 12 також буде застосовуватися у разі, коли акредитований орган Приймаючої країни працює безпосередньо з центральним органом Країни походження.

4.2.2 Чому необхідна авторизація?

158. Авторизація необхідна для того, щоб надати Країні походження можливість здійснювати певний контроль над кількістю і діяльністю іноземних акредитованих органів, які беруть чи хотіли б брати участь у міждержавному усиновленні від Країни походження. У Пояснювальній доповіді в параграфі 268 наводиться подальше уточнення:

> *«268. Стаття 12 допускає втручання акредитованих органів, але, як було зазначено раніше, їхнє функціонування в галузі міждержавного*

якою ціною? вище, примітка 58, п. 43.

94 Дивіться Доповідь Спеціальної Комісії 2000 року, вище, прим.47, Рекомендація №2е. Рекомендація №2 2000 року була підтверджена висновками та рекомендаціями Спеціальної Комісії 2005 року, вище, прим. 4, в її рекомендації №3. Див. також Керівництво звикористання передової практики №1, вище, прим.19, пункт 212.

95 Дивіться, загалом, відповіді на питання №32 Анкети 2009 року, вище, примітка 6.

96 Див. Пояснювальна доповідь, вище, примітка 19, параграф 269.

усиновлення є досить делікатним питанням для багатьох країн, і з цієї причини Стаття 12 визнає свободу кожної Договірної Країни на дозвіл або відмову в здійсненні їхньої діяльності в межах своєї території, незважаючи на той факт, що вони могли бути уповноважені на здійснення діяльності в іншій Країні. Отже, коли орган, вже акредитований в одній Договірній Країні, бажає здійснювати діяльність в іншій Країні, він повинен отримати авторизацію від другої Країни, чий дозвіл може бути відхилено, якщо остання Країна виступає проти втручання приватних органів у здійснення міждержавних усиновлень на своїй території»[97].

159. Іншими словами, ясно, що Країна походження жодним чином не зобов'язана приймати акредитовані органи на своїй території, або прийняти конкретний акредитований орган, або прийняти всі акредитовані органи, які звертаються за авторизацією. Країна походження може дозволити державним органам нести відповідальність за процедурні частині застосування Конвенції.

4.2.3 Чому необхідна співпраця щодо авторизації між Приймаючими країнами і Країнами походження?

160. Діалог і міжнародне співробітництво між органами у двох країнах необхідні для встановлення основних характеристик і кількості акредитованих органів Приймаючої країни, які зобов'язані реагувати на реальні потреби у міждержавному усиновленні в Країні походження[98]. Фактична основа для надання, продовження або припинення авторизації є важливою. Такий спільний підхід особливо легко здійснити з Приймаючими країнами, що мають право добровільно обмежити кількість органів, які вони акредитують або яким надають авторизацію на здійснення діяльності у конкретних Країнах походження.

161. В якості питання використання передової практики Приймаюча країна не надасть авторизацію, якщо після консультацій з Країнами походження стане очевидним, що послуги акредитованих органів або конкретного акредитованого органу більше не потрібні в Країні походження.

162. Акредитованому органу, перш ніж запитувати авторизацію від своєї власної країни та Країни походження, необхідно підтвердити свої знання про Країну походження, характеристики дітей, придатних до усиновлення, і показати, як його прохання буде сприяти задоволенню конкретних потреб країни. Щоб зробити це, йому слід вивчити ситуацію в Країні походження, у співпраці з центральним органом Країни походження та іншими державними або приватними органами, які могли б надати інформацію[99].

163. Співпраця з боку Приймаючої країни буде необхідною у випадках, коли Країна походження побажає отримати необхідну інформацію, що стосується іноземних акредитованих органів, які запитують авторизацію. Наприклад, у відношенні кожного акредитованого органу, що робить запит на авторизацію, Країна походження може запросити копію рішення про акредитацію, підстави для прийняття рішення та іншу відповідну інформацію, щоб дізнатися, згідно з якими критеріями була надана акредитація (авторизація) кожного органу.

---

97 В тому ж місці, пар. 268.
98 Див. Главу 3 (Загальні положення), 3.4.
99 Див. вище, помітка 55.

164. Якщо кількість акредитованих органів, запитувачів авторизації, перевищує кількість, необхідну Країні походження, то в цьому випадку можна порівняти якість і досвід. Якщо кількість досвідчених органів вже є високою, то країна може відмовити в авторизації нових органів. Якщо Країна походження прийняла рішення про припинення видачі авторизації, слід пояснити причини іншим Договірним країнам, тобто коли повинні накладатися обмеження на кількість іноземних акредитованих органів. Слід також пояснити, чому не буде продовжуватися авторизація Країнами походження, а саме те, що послуги акредитованого органу більше не затребувані в цій країні.

165. У цьому Керівництві[100] зазначається, що іноземні акредитовані органи або їх представники повинні перебувати під наглядом у Країні походження. Приймаюча країна може покладатися на Країну походження в поданні звітів про діяльність іноземних акредитованих органів у Країні походження до відновлення їх акредитації або авторизації. Приймаюча країна і Країна походження заохочуються до прийняття спільної відповідальності за нагляд за авторизованим акредитованим органом.

166. Будь-яка з держав або обидві країни мають повноваження відкликати авторизацію, видану іноземному акредитованому органу, якщо цей орган не дотримується законів будь-якої з країн або умови акредитації або авторизації. Крім того, Приймаюча країна буде також регулювати етичну поведінку своїх власних акредитованих органів і, за необхідності, може анулювати їх авторизацію або дозвіл на роботу в конкретній країні[101].

4.2.4 Чому слід використовувати критерії авторизації?

167. Критерії авторизації дозволяють Країнам походження чітко заявити, чого вони очікують від акредитованого органу для отримання заяв, які найкращим чином задовольняли б потреби Країни походження та для запобігання отримання великої кількості заяв акредитованих органів, які не мають належної кваліфікації[102].

168. Країні походження слід вивчати і оцінювати належним чином всі запити на авторизацію іноземних акредитованих органів. Акредитований орган повинен продемонструвати, що він приймає і дотримується принципів акредитації, що розглянуті у розділі 2.

4.3 Обмеження кількості акредитованих органів Приймаючої країни[103]

169. У відповідності з бажанням досягти належного балансу, багато Приймаючих країн вважають за доцільне обмежити кількість органів, яким вони надають акредитацію, відповідно з кількістю усиновлень, які можуть бути здійснені цими органами у Країнах походження[104]. Країни домагаються цього різними шляхами,

---

100 Дивіться Глави 7.4.1 та 7.4.2.

101 Дивіться відповіді Італії та Швеції на питання №34 та Данії, Італії і Норвегії на питання №36 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Дивіться також Керівництво по використанню передової практики №1, вище, примітка 19, параграф 211.

102 Дане питання коротко розглядається в Главі 2.3.4 щодо принципів акредитації, принцип № 4: принцип демонстрації та оцінки компетентності з використанням критеріїв акредитації або авторизації. У Розділі 7.3 перераховані документи, необхідні для підтримки запиту на авторизацію походження.

103 Дивіться також Главу 3.4 цього Керівництва.

104 Дивіться відповіді Бельгії (французька і фламандська громади) та Квебеку (Канада) на питання № 10 (ii) Анкети 2009 року, вище, прим. 44 і див., загалом, відповіді Держав на питання № 8 того ж Анкети.

або шляхом запровадження суворих стандартів для акредитації, або за допомогою обмеження кількості органів, які вони авторизують для здійснення діяльності в конкретних Країнах. Приймаючі країни можуть співпрацювати з Країнами походження для пристосування будь-яких обмежень до переваг і конкретних проблем Країни походження. Мета полягає в тому, щоб запобігти або, принаймні, пом'якшити конкуренцію між акредитованими органами стосовно обмеженої кількості дітей, придатних до усиновлення, і результативного тиску, який можуть відчувати деякі Країни.

4.4 Обмеження числа акредитованих органів, уповноважених на здійснення діяльності у Країнах походження

170. Деякі Країни походження мають обмежену кількість дітей, придатних до усиновлення, і тому не потребують великої кількості акредитованих органів,уповноважених на здійснення діяльності в цих країнах. В інших Країнах походження є більше дітей, які потребуютьсім'ї, але вони не в змозі оцінити придатність для усиновлення, і тому хотіли б обмежити кількість акредитованих органів, уповноважених на здійснення діяльності в цих країнах у відповідності зі своїми можливостями. Крім того, тенденції в галузі міждержавного усиновлення, в тому числі збільшення кількості внутрішніх усиновлень у багатьох Країнах походження, може призвести до значного зниження кількості усиновлень із плином часу. Таким чином, багато Країн походження і Приймаючі країни вважають за доцільне регулярно контролювати кількість органів, які були акредитовані або претендують на акредитацію та авторизацію.

171. Як уже згадувалося в розділі 2 в Принципі № 4, одним із критеріїв авторизації акредитованого органу є доведена потреба в послугах цього органу в Країні походження. Кілька країн вже впровадили практику прив'язки кількості необхідних акредитованих органів до кількісті і характеристик дітей, які потребують усиновлення[105]. У зв'язку з цим слід відзначити діяльність у даній галузі Чеської Республіки та Еквадору. Із огляду на невелику кількість дітей, придатних до усиновлення в Чеській Республіці, Чеський центральний орган зазвичай авторизує тільки один акредитований орган на кожну країну[106].

172. Країна походження може прийняти рішення взагалі відмовити в акредитації нових органів[107]. Повідомлення про прийняття такого рішення може бути розміщено на власному веб-сайті, або держава може інформувати про це центральні органи Приймаючих країн, а також Постійне бюро. Постійне бюро може допомогти в поширенні повідомлення серед усіх центральних та національних органів. Якщо акредитовані органи ігнорують повідомлення і

---

105 Див., наприклад, відповіді Буркіна-Фасо, Чеської Республіки, Колумбії, Еквадору, Естонії, Угорщини та Литви на питання №31 Анкети 2009 року, вище, прим. 44. Див. також відповіді країн на питання №7 Анкети 2009 року, вище, примітка 44 щодо цього аспекту.

106 Див. відповідь на питання № 31 Анкети 2009 року, вище, прим. 44. Щодо Еквадору, дивіться відповідь на питання №31 Анкети 2009 року, вище, примітка 44; Дивіться також Резолюцію № 010-CNNA-2008 і Резолюцію No 26-CNNA-2008, доступні за адресою: www.cnna.gov.ec під заголовками «Autoridad Central» і «Adopciones Internacionales» останнє звернення 14 лютого 2012 року).

107 Дивіться відповідь Естонії на питання №5 е) Анкети 2005 року з практичної дії Гаазької конвенції від 29 травня 1993 року про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення: («іншим країнам було важко зрозуміти, що кількість міждержавних усиновлень є низькою через відсутність дітей, придатних до усиновлення, а не внаслідок наміру утримувати дітей у спеціальних установах. Тому Естонія була досить закритою для нових партнерів по співпраці і це було важко пояснити можливим приймаючим Країнам"). Анкета 2005 року і відповіді доступні на веб-сайті Гаазької конференції на www.hacch.net у Розділі «Міждержавне усиновлення» і «Спеціальні Комісії» (далі за текстом «Анкета 2005»). Див. також відповідь Литви на питання № 7 Анкети 2009 року, вище, прим 44 та публічну заяву на веб-сайті Литовського Центрального Органу www.ivaikinimas.net у розділі «Усиновлення» та «Авторизовані Організації» останнє звернення 14 лютого 2012 року).

продовжують добиватися авторизації, то в цьому випадку центральний орган Країни походження може інформувати наглядовий центральний орган. Центральний орган Приймаючої країни може вважати таку поведінку достатнім для анулювання акредитації цього органу або домагатися заходів по виправленню положення. Але, в будь-якому випадку, Країни походження уповноважені вирішувати, чи варто давати авторизацію, і коли надавати авторизацію акредитованим органам на здійснення діяльності у їхніх країнах.

173. Щодо акредитованих органів, які претендують на роботу в Країні походження, але роблять це без авторизації з порушенням Конвенції і, можливо, також з порушенням імплементуючих законів Приймаючої країни та Країни походження, можуть бути застосовані правові санкції[108].

174. Через дисбаланс повноважень та ресурсів між Приймаючими країнами і Країнами походження, Країни походження можуть порахувати, що не можуть відхилити запити на авторизацію з політичних мотивів.

175. Деякі експерти зусиновлення вважають, що обмеження кількості іноземних акредитованих органів підриває здатність Країни походження знайти найширший спектр можливих прийомних батьків, які могли б найкращим чином реалізувати всі потреби дітей, оголошених придатними до усиновлення. Із іншого боку, Країни походження визнають, що, беручи до уваги їхні обмежені ресурси, видача дозволів необмеженій кількості акредитованих органів може накласти надмірний тягар на них і збільшити ризик неетичної поведінки внаслідок конкуренції між органами.

4.5 Співвідношення між процесом акредитації та авторизації

176. Більшість Приймаючих країн роблять поділ між процесом акредитації у відповідності зі статтею 10 та авторизацією на здійснення діяльності в конкретній країні відповідно до статті 12. Цей підхід заснований на думці, що авторизація повинна надаватися Приймаючим країнам тільки після консультації з Країнами походження, з тим, щоб з'ясувати, чи є необхідність у більшій кількості акредитованих органів і в послугах цього конкретного акредитованого органу в цій конкретній Країні. Іншими словами, Приймаюча країна у співпраці з Країнами походження несе відповідальність за оцінку професійних та етичних характеристик акредитованого органу щодо потреб усиновлення конкретної Країни походження. Це також розглядається як допомога у звільненні Країни походження від тягаря розгляду великої кількості заяв на отримання авторизації від іноземних акредитованих органів.

177. Із іншого боку, деякі Приймаючі країни не відокремлюють процес акредитації від процесу авторизації, і замість цього розглядають авторизацію такою, що автоматично випливає з акредитації[109]. Це робить неможливим проведення індивідуалізованої оцінки Приймаючими країнами придатності акредитованого органу на здійснення діяльності в конкретній Країні походження і обов'язково покладає основну відповідальність на Країну походження. Там, де це має місце, Приймаюча країна несе особливу відповідальність за надання допомоги Країні походження у прийнятті рішень щодо авторизації, наприклад, шляхом надання

---

108 Дивіться, загалом, відповіді Країн на питання №33 Анкети 2009 року, вище, примітка 6.

109 Цей підхід називається «відкрита авторизація». Дивіться, загалом, відповіді країн на питання № 1 і 23 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

максимального обсягу інформації, що стосується акредитованого органу, якого це стосується. Цей загальний підхід заснований на припущенні, що Країна походження має першочергове право і відповідальність, які не слід обмежувати, на прийняття рішення про те, які іноземні органи слід прийняти для здійснення діяльності на його території.

178. Незалежно від прийнятого підходу, Приймаючим країнам слід дотримуватися і підтримувати рішення Країн походження щодо кількості та типу акредитованих органів, яким Країна походження надає авторизацію на здійснення діяльності на своїй території. Незалежно від того, вводиться обмеження шляхом обмеження акредитації або обмеження авторизації Приймаючим країнам або Країнам походження, мета переслідується одна і та ж дотримання відповідного балансу акредитованих органів, необхідних для задоволення потреб дітей у Країнах походження.

179. Рішення Країни походження щодо авторизації іноземного акредитованого органу не слід приймати автоматично. Його слід приймати після належної оцінки своїх власних потреб у послугах іноземного акредитованого органу, а також оцінки професійних та етичних характеристик іноземного акредитованого органа[110].

180. Термінологія статті 12 Конвенції іноді не використовується або не використовується послідовно в області практичного застосування Конвенції. У деяких Країнах походження «акредитація» повинна надаватися іноземним акредитованим органам, які вже були акредитовані в їхній власній країні (цілком можливо, що це еквівалентно авторизації). Принаймні, в одній країні слово «авторизація» використовується в національному законодавстві для позначення того, що означає «акредитація» у тексті Конвенції. І хоча це може привести до деякої плутанини, найбільш важливим є сутність і мета процедури[111].

---

110 Підхід, прийнятий CNA, Центральним Органом Гватемали в його пілотному проекті, полягає у відборі невеликої кількості іноземних акредитованих органів, які будуть надавати допомогу CNA на початку діяльності з міждержавного усиновлення в контрольованих умовах. Допомогу CNA надавало Постійне Бюро в рамках своєї програми технічної допомоги. Дивіться також відповіді країн на питання № 23 та 24 Анкети 2009 року, вище, примітка 44, наприклад Бразилія, Чилі, Колумбії, Коста-Ріки, Еквадору, Литви, Перу і Філіппін.

111 Анкета 2009 р., там же, в Вступній частині, поставлено питання до країн надати пояснення про використання термінології та пояснити їх значення.

РОЗДІЛ 5 ФУНКЦІЇ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ

181. У цій главі описуються правила Конвенції, що стосуються функцій акредитованих органів, розглядаються практичні функції, пов'язані з окремими випадками. Так як текст Конвенції являє функції в якості функцій центрального органу (або компетентного органу) з можливістю делегування деяких із них акредитованим органам, тут необхідно зробити відмінність між функціями, які повинні виконуватися центральним органом і тими, які можуть бути делеговані іншим органам, включаючи акредитовані органи.

5.1 Функції Центрального органу та акредитованого органу

182. Конвенція вимагає, щоб усі країни створили представництво Центрального органу для виконання основних функцій відповідно до Конвенції. Хоча ці функції є обов'язковими, вони не завжди мають виконуватися Центральним органом. Конвенція надає певну свободу кожній Договірній країні у виборі того, хто чи який орган може виконувати ті чи інші функції. Наприклад, якщо окрема країна вирішила, що Центральний орган не буде брати участі у фактичній процедурі всиновлення, то його функції, зазначені у главі IV Конвенції, можуть бути делеговані іншим державним або акредитованим органам (стаття 22(1)).

183. Важливо відзначити, що не всі функції Центральних органів можуть здійснюватися акредитованими органами. Функції, зазначені у статтях 7, 8 та 33,не можуть бути делеговані акредитованим органам, а функції, зазначені у статтях 9 та із 14 до 21 включно, можуть здійснюватися як Центральними органами, так і державними органами або акредитованими органами.

5.1.1 Конкретні обов'язки Центрального органу

184. Стаття7(1) вимагає,щоб представництва Центральних органів «співпрацювали один з одним і сприяли співпраці між компетентними органами своїх Країн для захисту дітей і для досягнення інших цілей Конвенції»[112].

185. Стаття 7(2) перераховує заходи, які мають здійснюватися Центральними органами стосовно надання інформації, що стосується усиновлення, і для забезпечення належної дії Конвенції[113]. Стаття 7(2) b) вимагає, щоб Центральні органи у максимально можливі терміни усували будь-які перешкоди для ефективної дії Конвенції. Статтю 7(2) b) слід читати разом зі статтею 33, яка покладає на Центральний Орган відповідальність за прийняття відповідних заходів для запобігання недотримання положень Конвенції або серйозного ризику того, що вони можуть не дотримуватися»

186. Стаття 33 вимагає, щоб Центральний орган приймав відповідні заходи у випадках, коли будь-який компетентний орган доповідає про те, що Конвенція не дотримується, або існує серйозний ризик виникнення такого порушення. Отже, всі органи зобов'язані доповідати Центральному органу про будь-які дії, які порушують Конвенцію[114].

---

112 Див. Керівництво з використання передової практики №1, вище, примітка 22, Глава 4.2.3, з пропозиціями щодо покращення співробітництва між державами.

113 З того ж джерела, глава 4.2.2.

114 Дивіться Пояснювальна Доповідь, вище, примітка 19, параграф 212.

187. У статті 8 далі передбачаються функції, які Центральні органи можуть виконувати самі або з допомогою державних органів. Таким чином, вони повинні приймати всі відповідні заходи для запобігання неправомірному одержанню фінансових або інших вигод, пов'язаних з усиновленням, і для стримування всіх практик, що суперечать цілям Конвенції». Державні органи згадуються в статті 8, щоб прояснити, що вони повинні надавати допомогу щодо запобігання неправомірному одержанню фінансових вигод, оскільки малоймовірно, що Центральний орган самостійно може ефективно боротися з такою проблемою[115].

188. Стосовно цих зобов'язань було б корисно, якщо Центральні органи самі мали повноваження приймати заходи проти порушників Конвенції або ж передавати інформацію про виявлені порушення державному прокурору для юридичних дій. У Країні походження дані повноваження можуть поширюватися на прийняття заходів проти іноземного акредитованого органу або його представника за порушення Конвенції або закону країни.

189. Як зазначено в Посібнику з використання передової практики № 1, навіть незважаючи на те, що Центральний орган може делегувати функції, пов'язані зпроцесом усиновлення, по більшості справ, якими він буде займатися «у розробці або консультуванні по розробці політики, процедур, стандартів і керівних принципів для процесу усиновлення»[116]. Крім того, «Центральному Органу буде часто надаватися важлива роль щодо акредитації, контролю та огляду акредитованих органів, що діють у межах їхньої власної країни і авторизованих на здійснення діяльності у Країні походження»[117].

190. Ресурси, наявні у розпорядженні Центрального органу, різні для кожної країни «у зв'язку з внутрішньою організацією кожної країни: особливо його рівень повноважень у прийнятті рішень і контролі, його спроможності в проведенні психосоціальної роботи (а не тільки юридичні та адміністративні питання), а також його можливостей в області міжнародних контактів»[118]. Центральний орган повинен відігравати ключову роль, допомагають чи ні акредитовані органи у виконанні деяких процедур усиновлення. Тому Центральний орган повинен бути наділений відповідними повноваженнями та ресурсами для виконання цих функцій[119].

5.1.2 Функції Центрального органу, які можуть бути делеговані акредитованим органам

191. У статті 9 Конвенції вказані певні зобов'язання і обов'язки загального характеру, які можуть виконуватися як Центральним органом, так і призначеним державним органом або акредитованим органом, такі як збір і зберігання інформації, і просування послуг після усиновлення.

192. Статті 14-21 Конвенції, що стосуються процедури міждержавного усиновлення, належать до функцій, які Центральний орган може на свій розсуд виконувати сам або делегувати іншим державним або акредитованим органам.

---

115 Ця проблема також визнається допомогою накладання прямого зобов'язання на Договірні Країни у Статті 32 щодо заборони неправомірного отримання фінансових вигод.

116 Керівництво звикористання передової практики №1, вище, примітка 22, параграф 173.

117 Там же, вище, примітка 19, параграф 174.

118 Див. Усиновлення: якою ціною? вище, примітка 58, п. 36.

119 Див. Керівництво з використання передової практики №1, Глави 3.2 і 4.1.2. Див. також принцип акредитації № 7: принцип відповідних повноважень і ресурсів для органів у Главі 2.3.7.

Тільки статті 15-21 можуть бути делеговані затвердженим (неакредитованим) особам, згаданим у статті 22(2) Конвенції[120].

193. Перед тим як приступити до виконання своїх функцій по Конвенції, органи з усиновлення повинні бути офіційно акредитовані і призначені. Призначення акредитованих органів, передбачене в статті 13, а також їхні контактні дані слід довести до відома Постійного бюро[121] на момент їхньої акредитації[122].

194. Також слід пояснити коло функцій акредитованих органів кожної країни[123]. Розподіл обов'язків чи функцій між Центральним органом і акредитованими органами слід уточнити для інших Договірних країн, наприклад, із допомогою стандартної форми Ключових характеристик країни, доступною на веб-сайті Гаазької конференции[124].

195. Пояснювальна доповідь прояснює, що фізичні особи не можуть бути акредитовані:

> *«Стаття 10 відноситься до «органів» і, таким чином, фізичні особи не можуть бути акредитовані відповідно до Глави III Конвенції. Це обмеження було об'єктом критики, тому що «органи», будучи юридичними особами або ні, не обов'язково пропонують більш надійні гарантії, ніж приватні особи для виконання обов'язків, накладених Конвенцією на Центральні Органи».*
>
> *Стаття 10 відноситься тільки до «органів», залишаючи відкритим питання, чи повинні вони мати окрему правосуб'єктність для того, щоб отримати акредитацію. Відповідь повинна надаватися законом кожної Договірної Країни»*[125].

196. Пояснювальна доповідь щодо Конвенції роз'яснює деякі інші обмеження щодо делегування функцій Центрального органу. По-перше, свобода делегування функцій у статті 9 «не є необмеженою, тому що делегування дозволяється виключно іншим державним органам або акредитованим органам»[126]. Таким чином, ці обов'язки можуть прийматися на себе або безпосередньо Центральним органом або за сприяння з боку державних органів або акредитованих органів, зокрема, щодо підготовки, підтримки та відстеження усиновлення. Крім того, «делегування обов'язків можливе лише у межах, дозволених і на умовах, встановлених законодавством кожної Договірної Країни»[127].

197. Делегування певних функцій акредитованим органам буде необхідністю для багатьох країн, чиї Центральні органи не мають матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, необхідних для повного виконання функцій підготовки, підтримки і супроводу потенційних прийомних батьків, дітей та біологічних

---

120 В даному Керівництві затверджені (неакредитовані) особи розглядаються в Главі 13.

121 Дивіться, загалом, відповіді країн на питання №3 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

122 Див. Доповідь Спеціальної Комісії 2000 року, вище, примітка 43, Рекомендація №2d. Рекомендація №2 2000 року була знову підтверджена Висновками та Рекомендаціями Спеціальної Комісії 2005 року, вище, примітка 4, у своїй Рекомендації № 3.

123 Дивіться Доповідь Спеціальної Комісії 2000 року, вище, примітка 43, Рекомендація № 2f.

124 Керівництво звикористання передової практики №1, вище, примітка 22, параграф 202. Стандартна форма доступна на сайті www.hcch.net у Розділі «Міждержавне Усиновлення» та «Ключові характеристики країни».

125 Дивіться Пояснювальна Доповідь, вище, примітка 19, параграфи 249 і 250.

126 З того ж джерела, параграф 221.

127 З того ж джерела, параграф 222.

батьків. За допомогою вибору делегування певних функцій, Центральні органи можуть бути більш ефективними у виконанні конкретних функцій, тим самим досягти цілей Конвенції[128]. Важливо відзначити, щопри виконанні завдань, призначених Конвенцією Центральному органу, іншим органом, органом або особою, це «делегування» завдань супроводжувалося розумінням того, що делегуючий орган, як і раніше, відповідає за порядок, згідно з яким виконуються делеговані завдання, незалежно від того, який орган або особа виконує їх.

5.2 Роль і функції акредитованих органів

198. Конвенція встановлює мінімальні стандарти, які повинні дотримуватися акредитованими органами. Вони розглядаються у главі 2.2. Цих стандартів повинні дотримуватися акредитовані органи під час виконання ними функцій Центрального органу згідно з Конвенцією.

199. Основна роль акредитованих органів полягає в тому, щоб діяти в якості посередників у процесі усиновлення: вони є конкретним зв'язком між потенційними прийомними батьками, Центральними органами та іншими органами Приймаючої країни та Країни походження[129].

200. При виконанні своєї основної ролі акредитований орган повинен зосередитися на центральній меті всіх учасників міждержавного усиновлення: захист прав дитини, просування її або її інтересів та поліпшення умов її або її життя. Акредитованому органу також потрібно бути обізнаному про субсидіарний характер міждержавного усиновлення[130].

201. Будь-який орган з усиновлення несе етичну, нормативну та адміністративну відповідальність. Він повинен відповідати нормативно-правовим актам, правилам та соціальній політиці Приймаючої країни та Країни походження. Міжнародна соціальна служба зазначає, що акредитованим органам «слід бути гарантами етики, професіоналізму і багатодисциплінарного характеру процесу усиновлення». Проте участь акредитованих органів є лише «дієвою гарантією прав дитини», якщо країни також паралельно забезпечують підтримку, навчання і нагляд за акредитованими органами, а також створення системи кількісних і якісних нормативних вимог[131].

202. За допомогою використання терміна «у межах, визначених законодавством своєї Країни», стаття22(1) Конвенції направлена на надання гнучкості країнам з метою поліпшення застосування Конвенції: коло обов'язків акредитованих органів може бути розширене у межах, визначених законодавством своєї країни, за умови, що розширення не входить в протиріччя з Конвенцією. У відповідності з системами захисту дітей в кожній країні, акредитованим органам будуть надаватися різні ролі та обов'язки[132].

---

128 Дивіться Інформаційний бюлетень ISS №38, вища, примітка 58.
129 З того ж джерела.
130 Див. Ст. 20 і 21 КПР ООН, вище, примітка 5. Див. також Інформаційний Бюлетень ISS №38.
131 З того ж джерела.
132 З того ж джерела.

203. Стаття 9 перераховує ряд широких обов'язків, які можуть бути делеговані акредитованим органам в межах їхньої основної ролі. Акредитовані органи можуть:

- супроводжувати потенційних прийомних батьків під час процесу усиновлення та надавати конкретну допомогу, підтримку і консультувати їх (стаття 9 b));
- сприяти або допомагати Центральному органу у просуванні «розвитку послуг з консультування з питань усиновлення та послуг після усиновлення» (стаття 9 c));
- розвивати знання і досвід щодо міждержавного усиновлення (стаття 9 d));
- відповідати на будь-який запит, щоб реагувати на конкретну ситуацію (ст 9 e)).

204. Конкретні функції, пов'язані з цими загальними обов'язками та зобов'язаннями в статтях 14-21, перераховані нижче. Переліки не є вичерпними. Кажучи більш конкретно, акредитовані органи можуть виконувати функції як у Приймаючій країні, так і в Країні походження.

5.2.1 У Країні походження[133]

205. Країна походження має право (але не зобов'язана) надати акредитацію відповідній місцевій неурядовій організації або органу з усиновлення для виконання функцій, пов'язаних з міждержавним усиновленням, передбачених Конвенцією. Деякі Країни походження мають свої власні акредитовані органи, які працюють з іноземними акредитованими органами із Приймаючих країн. Деякі Країни походження не надають акредитацію всім місцевим органам, але дозволяють неурядовим організаціям надавати деякі послуги, пов'язані з усиновленнями. Інші Країни походження можуть прийняти акредитований іноземний орган на виконання деяких відповідних функцій Конвенції в Країні походження, таких як перевірка заяв від іноземних потенційних прийомних батьків перед їхнею подачею у Центральний орган, участь у погодженні рішень і надання підтримки дитині й майбутнім прийомним батькам під час першої зустрічі і в період ознайомлення.

206. Важливо підкреслити, що процедури, що ведуть до міждержавного усиновлення (програми збереження сімей та програми раннього втручання, вступ дитини в систему захисту дітей, офіційна оцінка стану дитини, розробка і реалізація плану незмінності для дитини, розгляд національного усиновлення або постійного догляду на основі сім'ї), є державними заходами захисту дітей і зазвичай здійснюються державним органом. Однак насправді багато країн не мають ресурсів для надання цих послуг, і неурядові організації залучаються для їхнього забезпечення. Ці функції при систематичному виконанні роблять внесок в ефективне здійснення принципу субсидіарності – основного обов’зкузгудно з

[133] Дивіться відповіді приймаючих Країн на питання №57 Анкети 2009 року, вище, примітка 6.

Конвеніцією. Ці етапи докладно описуються в Керівництві звикористання передової практики № 1, розділ 6 («Національний контекст виховання дитини і національне усиновлення»).

207. У Країні походження багато органів захисту дітей будуть також надавати послуги з національного усиновлення в межах їхніх загальних послуг із соціальної роботи. Тому неминуче, що, ймовірно, одна і та ж організація буде займатися включенням дитини у систему, прийняттям рішення щодо рідних батьків (про збереження за ними або позбавлення їх дитини) і процесом підбирання. В ідеалі, орган матиме професійних соціальних працівників із питань усиновлення, які будуть відповідати за виконання цих функцій.

208. Функції до моменту міждержавного усиновлення можуть виконуватися урядовими органами або неурядовими організаціями в Країні походження.

209. Тільки у той момент, коли виникають функції щодо міждержавного усиновлення, Країна походження повинна розглянути питання про необхідність в акредитованих органах для виконання своїх функцій заКонвенцією. Якщо це необхідно, Країна походження повинна слідувати правилам Конвенції для того, щоб надати акредитацію своїм власним органам з усиновлення. Якщо функції Конвенції виконуються акредитованим органом, то це слід здійснювати під наглядом Центрального органу або державного органу, який несе правову відповідальність за ці функції.

210. Якщо Країна походження має свої власні акредитовані органи, то в цьому випадку вони можуть виконувати функції, зазначені в главі 5.2.3, які в іншому випадку виконуються іноземним акредитованим органом або його представником у Країні походження. Проблеми, пов'язані з використанням акредитованих органів у Країнах походження, розглядаються у главі 10.

5.2.2 У Приймаючій країні[134]

211. Функції акредитованих органів у Приймаючих країнах можуть включати наступне:

До усиновлення

a. Інформування осіб, зацікавлених в усиновленні дитини, із загальних питань усиновлення та інформування про поточну ситуацію з міждержавного усиновлення в різних країнах[135];

b. Організація курсів для підготовки прийомних батьків до міждержавного усиновлення;

c. Надання інформації за допомогою контакту з потенційними прийомними батьками щодо ролей, обов'язків і функцій кожної із сторін і вартості усиновлення та пропонованих послуг[136];

---

134 Дивіться відповіді приймаючої Країни на питання № 57 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

135 Дивіться, наприклад, Брошуру Міжнародної Соціальної Служби «Міждержавне усиновлення та його ризики: керівництво для майбутніх усиновителів», Женева, 2011 рік.

136 Дивіться відповіді Бельгії (французька та фламандська спільноти), Канади (Британська Колумбія, Манітоба, Онтаріо, Квебек, Канада), Данії, Німеччині, Італії, Люксембургу, Нової Зеландії, Норвегії, Іспанії, Швейцарії на питання №14 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

d. Інформування потенційних прийомних батьків про вимоги до усиновлення в конкретній Країні походження, процедури, яких необхідно дотримуватися, необхідні документи, характеристики і здоров'я дітей, придатних до усиновлення, і послуги, пропоновані органом;

e. Надання гарантії того, що потенційних прийомні батьки отримають допомогу для задоволення вимог Країни походження шляхом підготовки повного і правильного досьє;

f. Відправлення заповненого досьє у відповідну Країну походження;

g. Установлення конструктивного діалогу та співпраці з усіма сторонами та органами в Приймаючій країні для забезпечення належного виконання процедур по кожному випадку усиновлення;

h. Інформування потенційних прийомних батьків про хід розгляду їхньої заяви.

Після узгодження

i. Направлення відомостей про дитину майбутнім прийомним батькам із гарантією, що вони отримали всю інформацію і послуги, необхідні для прийняття обґрунтованого рішення, а також забезпечення того, що пропозиція узгоджується з рекомендаціями, що містяться в оцінці батьківської компетентності потенційних прийомних батьків;

j. Залежно від національного законодавства інформування Центрального органу про кандитатів;

k. Надання відповідей на будь-які додаткові запити органу Приймаючої країни, що здійснює нагляд за усиновленнями в Країні походження для кожного випадку усиновлення;

l. Отримання згоди у відповідності зі статтею 17 c) від компетентного органу на те, що можна розпочати усиновлення, і направлення цієї згоди і згоди на підібраних дитині потенційних прийомних батьків в Країну походження;

m. Пропозиція будь-яких послуг і консультацій, що стосуються пропонованого усиновлення, включаючи підготовку до поїздки.

Після усиновлення

n. Підтримання контактів із відповідними органами для забезпечення видачі сертифіката у відповідності зі статтею 23;

o. Інформування зацікавлених органів у Приймаючій країні про прибуття дитини;

p. Підтвердження того, що майбутні прийомні батьки завершили всі кроки для забезпечення правового статусу дитини, включаючи отримання

громадянства Приймаючої країни та інформування Країни походження, якщо в цьому виникне потреба;

q. Якщо процедура усиновлення в Країні походження була простою, порадити прийомним батькам про дотримання всіх юридичних вимог про необхідність переведення в повноцінне усиновлення (якщо доречно);

r. Підготовка і відправка звітів отчетов про наступний нагляд за дитиною країною походження[137];

s. Співробітництво у підготовці запитів для отримання інформації про походження[138];

t. Участь у розробці передової практики з питань міждержавного усиновлення;

u. Надання підтримки прийомним батькам і дитині під час інтеграції дитини в сім'ю.

212. Професійні співробітники акредитованого органу повинні нести відповідальність за певні функції. Вони зазначені в главі 6.3.1 «Професійний персонал».

5.2.3 У Країні походження: функції іноземного акредитованого органу

213. Функції іноземних акредитованих органів у Країні походження можуть включати наступне:

a. Підтримання гармонійних відносин із органами, зацікавленими в усиновленні, включаючи процес еміграції з Країни походження та надання відповідей на запити;

b. Інформування органів у Країні походження про стан кожної справи в Приймаючій країні, наприклад, повідомлення про згоду прийомних батьків прийняти запропоновану на усиновлення дитину, та наявніять згоди Центрального органу відповідно до статті 17 c);

c. Надання допомоги органам у Країні походження в знаходженні сімей для дітей з обмеженими можливостями[139]**;**

d. Керівництво та підготовка представника органу або представників в Країні походження;

e. Запобігання будь-якому неправомірному тиску щодо Країни походження;

f. Оцінка, спільно з владою Країни походження, потреб у сім'ях, придатних до усиновлення дітей.

---

137 Дивіться відповіді, Бельгії, Канади (Британська Колумбія, Манітоба, Онтаріо і Квебек), Данії, Німеччини, Італії, Іспанії, Швеції та Сполучених Штатів Америки на питання №58 Анкети 2009 року, вище.

138 Див. відповіді Данії та Швеції на питання 58 Анкети 2009 року.

139 Дивіться відповідь Еквадору на питання № 35 та Литви на питання № 57 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

Під час перебування прийомних батьків у Країні походження

g. Надання керівних вказівок майбутнім прийомним батькам протягом їхнього перебування в Країні походження, допомога у наданні їм необхідних і надійних послуг через компетентних осіб, що перебувають на відповідальності органу (наприклад, гід, перекладач, водій, транспорт, проживання);

h. Гарантування, у співпраці з Країнами походження, що контакт між дитиною та ймовірними прийомними батьками проводиться делікатно і відбувається тільки після підбирання. Постійний фізичний контакт дитини з прийомними батьками не повинен здійснюватися до тих пір, поки не будуть виконані вимоги національного законодавства і статті 17 Конвенції; Гарантування дотримання майбутніми прийомними батьками законодавчих і адміністративних вимог, пов'язаних з усиновленням дитини в Країні походження;

i. Надання допомоги майбутнім прийомним батькам у випадках, коли виникають непередбачені проблеми з дитиною.

214. У функції представника в Країні походження може входити виконання деяких з вищезазначених функцій, а також інші функції. Функції представника перераховані в наступн ому розділі в пункті 6.4.

РОЗДІЛ 6 СТРУКТУРА І ПЕРСОНАЛ АКРЕДИТОВАНОГО ОРГАНУ

215. Структура та організація акредитованих органів може значно відрізнятися від країни до країни і навіть в одній і тій самій країні. Однак деякі мінімальні правила і стандарти, застосовуються до всіх держав. У цьому розділі основна увага приділяється акредитованим органам Приймаючих країн.

216. Усиновлення і міждержавне усиновлення є державною мірою захисту дитини, яка потребує кваліфікованих працівників і спеціальних знань. Для забезпечення найкращих інтересів дитини, її потреби завжди повинні розглядатися професійними працівниками та особами, які проходять спеціальну підготовку в сфері виховання і психології дітей і процесів усиновлення. Ідею про те, що усиновлення є приватною справою потенційних прийомних батьків, слід повністю відкинути.

6.1 Бачення, місія та цілі акредитованого органу з усиновлення

217. Бачення, місія, цілі та функції цього органу слід чітко визначити в письмовій формі в статуті або установчих документах органу. Як вже згадувалося у попередньому розділі, а також у Вступі до теперішнього Керівництва, основна роль або мета акредитованого органу полягає у здійсненні діяльності в якості посередника між ймовірними усиновлювачами, різними органами різних країн і дітьми, які повинні бути усиновлені. Однак філософія органу повинна полягати в тому, що його робота є орієнтованою на дітей та орган дотримується пріоритету, відданому Країнам походження на користь збереження і возз'єднання сім'ї,дітей та їхніх рідних батьків. Тому акредитовані органи не повинні вдаватися до тиску[140] в пошуку дітей для задоволення потреб їхніх майбутніх прийомних батьків.

218. Органам слід мати свої власні керівні принципи або правила для управління своїми професійними функціями і для внутрішнього керування[141].

219. Акредитовані органи повинні підтримувати визнані принципи особистої і професійної етики щодо міждержавного усиновлення. Можна було б розробити кодекс етики для всіх акредитованих органів у кожній країні. Такий кодекс міг би чітко зазначити бачення, місію, цілі та функції акредитованих органів і забезпечити чіткий набір правил для управління цими органами[142].

---

140 Приклади тиску на Країну походження наведені у Главі 12.3.1.

141 Дивіться відповіді Канади (Квебек) і Нової Зеландії і Китаю (Гонконг), Франції, Індії, Португалії, та Словацької Республіки на питання № 16 Анкети 2009 року, вище, примітка 44 за прикладами країн, що застосовують цю практику. У багатьох державах внутрішні керівні принципи розглядаються компетентними органами в якості частини процесу акредитації. Дивіться, наприклад відповіді Бельгії (французька і фламандська комуни), Бразилії, Канади (Британська Колумбія, Манітоба, Онтаріо і Квебек), Китаю (Гонконг) Данії, Сальвадору, Франції, Німеччини, Ісландії, Індії, Італії, Люксембургу, Нової Зеландії, Норвегії, Португалії, Філіппін, Швеції, Швейцарії та Сполучених Штатів Америки на питання № 11 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

142 У деяких Країнах, акредитовані органи зобов'язані дотримуватися стандартного кодексу етики як умови акредитації. Наприклад, у Сполучених Штатах Америки, вони зобов'язані проходити щорічну атестацію на предмет істотної відповідності Стандартам акредитації та затвердження за Конвенцією», викладеним у параграфах 96.29-96.56 Акредитації агентств і затвердження осіб за законом про міждержавне усиновлення 2000 року (IAA), 22 Звід Федеральних Правил Частину 96. У Гонконзі застосовується «Кодекс поведінки для акредитованих органів щодо міждержавного усиновлення», дивіться Систему акредитації щодо міждержавного усиновлення в спеціальному адміністративному регіоні Гонконг, доступну на сайті www.swd.gov.hk у розділі «Область скачування» та «Документи» (останнє звернення 14 лютого 2012), стор 12-13 і додаток 4. Дивіться також відповіді Бельгії (Франкомовна спільнота) і Канади (Британська Колумбія і Квебек), вище, примітка 44. Крім того, багато Країн вимагають від органів зусиновлення проходження атестації щодо дотримання етичних принципів і правил професійної поведінки, або проводять інспекції на цей рахунок. Дивіться, наприклад, відповіді Бельгії

220. Підводячи підсумки вищесказаного, акредитованому органу слід володіти професійною компетентністю та досвідом для того, щоб дотримуватися, знати, розуміти і здійснювати нагляд за процедурами усиновлення як у Приймаючій країні, так і в Країні походження, використовуючи спеціаліста або групи спеціалістів для кожної країни чи регіону разом із організаціями-партнерами або представниками за необхідності. Велике значення також має позитивне і продуктивне співробітництво з Центральними органами та іншими структурами.

6.2 Структура акредитованого органу

221. Гаазька конвенція 1993 року визначає професійну і особисту кваліфікації директора і працівників акредитованого органу[143]. Однак Конвенція не регламентує розмір і структуру акредитованих органів, єдиним правилом у цьому відношенні є те, що орган не може бути фізичною особою[144]. Отже, визначення базової структури акредитованих органів залишено на розсуд країн.

222. У разі середніх і великих органів рекомендується мати раду директорів із достатньою кількістю членів ради, щоб домагатися прийняття більш обґрунтованих та професійних рішень[145]. Щоб уникнути конфлікту інтересів, майбутні прийомні батьки, які беруть участь у процесі усиновлення, не повинні входити до складу правління під час здійснення процедури їхнього усиновлення.

223. Слід завжди уникати створення органів усиновлення, заснованих виключно на досвіду усиновлень сімейної пари. Аналогічним чином лише статус прийомного батька або лише факт відвідування навчальних курсів для сімейних пар, організованих авторизованими органами або державними органами, не вважається достатнім досвідом у галузі усиновлення[146].

224. Організація функцій, виконуваних акредитованим органом із усиновлення, в різних країнах буде будуватися у відповідності з розподілом завдань між Центральним органом, державними органами, компетентними органами та акредитованими органами.

6.3 Персонал акредитованого органу

225. У статті 11 b) Конвенції ясно говориться про вимоги до професійних співробітників акредитованого органу. Вони повинні перебувати під управлінням і набиратися особами, атестованими на основі їхніх етичних стандартів та професійної підготовки або досвіду роботи в галузі міждержавного усиновлення»[147].

226. Особливі якості «цілісності, професійної компетентності, досвіду та підзвітності», передбачені статтею 22(2), стосуються затверджених (неакредитованих) осіб. Однак принципи Конвенції, в цілому, і стандарти для

(Фламандська спільнота), Бразилії, Канади (Манітоба та Онтаріо), Німеччини, Ель-Сальвадор, Ісландії, Італії, Люксембургу, Норвегії та Філіппін на питання №11 і 16 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

143 Стаття 11 b).

144 Пояснювальна Доповідь, вище, примітка 17, пункт 249.

145 В Італії органи зобов'язані мати відповідну організаційну структуру, дивіться відповідь на питання № 9 Анкети 2009 року, вище, примітка 44, і статтю 39-тер Закону № 184 від 4 травня 1983 року. Дивіться також Канада (Квебек), Порядок дотримання сертифікації органів з міждержавного усиновлення, RQ c. P-34,1, r.0.02, Розділ 1.

146 Дивіться критерії італійського центрального органу акредитації агентства з усиновлення, вище, прим. 6.

147 Стаття 11 b).

акредитованих органів, зокрема, будуть гарантувати, що наявність таких якостей також очікується від персоналу акредитованих органів.

227. Акредитованому органу з усиновлення слід мати компетентний і досить професійний технічний і адміністративний персонал для здійснення своєї діяльності[148].

228. Важливо уникати реальних і можливих конфліктів інтересів. Наприклад, всім оплачуваним працівникам або добровільним працівникам в акредитованому органі не слід мати ніяких конфліктів інтересів по відношенню до діяльності органу, і у них не повинно бути судимостей[149].

229. Співробітники, які не залучені безпосередньо до міждержавного усиновлення, повинні також відповідати вимогам «етичних стандартів», згаданих у статті 11 b), але можуть не відповідати іншим вимогам[150]. Однак вони також зобов'язані дотримуватися статуту і підзаконних актів органу та інших універсальних правил Конвенції, обов'язкових для всіх, таких як конфіденційність особистої інформації та недопущення неправомірного отримання фінансової вигоди.

6.3.1 Професійні співробітники

230. Акредитованим органам слід мати у своєму штаті або співпрацювати з багатопрофільною командою професійних співробітників, зокрема, психологів, психіатрів, лікарів-педіатрів, соціальних працівників і юристів[151].

231. Усім цим фахівцям слід мати відповідну кваліфікацію та спеціальну професійну підготовку, а також досвід роботи в області усиновлення[152].

232. Функції акредитованого органу описані докладно у розділі 5.2. Нижче перелічені професійні обов'язки співробітників:

- надавати необхідні послуги заявникам на усиновлення, щоб допомогти їм зрозуміти і отримати знання про усиновлення для того, щоб вони могли визначити для себе, чи готові вони, чи ні до усиновлення дитини;

- забезпечити інструктаж з усиновлення або через індивідуальні інтерв'ю, групові лекції або форум із питань усиновлення. У цю діяльність слід включити інформацію про критерії оцінки придатності

---

148 Деякі Країни встановлюють вимоги щодо управління персоналом. У Британській Колумбії органи, які добиваються акредитації, повинні представити бізнес-план, що містить, серед іншого, пропоноване управління персоналом. Дивіться відповідь Італії на питання №11 Анкети 2009 року, вище, примітка 44 і Регламент з агентств з усиновлення 1996 року, розділ 2 3. В Італії акредитовані органи повинні мати необхідний персонал для адекватного функціонування в зарубіжних країнах, в яких вони хотіли б здійснювати свою діяльність» (стаття 39-тер Закону № 184 від 4 травня 1983 року). Дивіться також критерії акредитації Філіппін, в Додатку 2А і 2В до теперішнього Керівництва.

149 Дивіться, наприклад, Брит. Колумбія (Канада), для отримання акредитації вимагає від агенції проводити кримінальну перевірку всіх працівників, навіть, тимчасових контрактеров: див. Adoption Agency Regulation 1996, 5(1). Також див. відповідь Литви на анкету 2009 р. вище прм. 6.

150 Див. Пояснювальну Відповідь, вище, прим. 19, пар. 260.

151 Деякі Країни вимагають, щоб акредитовані органи мали і містили багатопрофільний персонал. Дивіться, наприклад, відповіді Бельгії (французька та фламандська спільноти), Канади (Квебек), Ісландії, Італії, Португалії та Іспанії на питання №12 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Інші Країна вимагають тільки доступ до багатопрофільного персоналу. Дивіться, наприклад, відповідь Канади (Онтаріо) на питання №12 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

152 Для деяких Країн потрібні певні кваліфікації. Дивіться, наприклад, відповіді Данії, Італії та Іспанії на питання №12 Анкети 2009 року.

для прийомних батьків та стан і характеристики наявних дітей для усиновлення;

- надавати допомогу заявникам на усиновлення в підготовці документів, необхідних для звіту до Країн походження, включаючи навчання вдома та імміграційні формальності;

- оцінювати заявників на усиновлення і членів сім'ї на предмет їхнього потенціалу та пристосованості для задоволення основних та/або спеціальних потреб прийомної дитини;

- надавати підтримку протягом періоду очікування - з моменту затвердження сім'ї і до підбору дитини;

- готувати усиновлювану дитину до розміщення і допомогти прийомним батькам і дитині звикнути один до одного в Країні походження;

- надавати допоміжні послуги прийомнії сім'ї та дитині для їхнього повернення в Приймаючу країну або направляти їх на відповідний догляд, наприклад, медичне обслуговування;

- співпрацювати в запитах інформації про походження;

- надавати допомогу в завершенні усиновлення в Країні походження або у Приймаючій країні;

- надавати або направляти до фахівців на консультації після усиновлення як прийомних батьків, так і їхню прийомну дитину з будь-яких проблем, що виникають після завершення усиновлення, включаючи наступні заходи для забезпечення стійкості повільного звикання дитини до сім'ї.

6.3.2 Технічний персонал

233. Термін «технічний персонал» використовується в цьому контексті для позначення тих співробітників, які володіють професійною кваліфікацією в інших галузях (крім усиновлення) захисту дітей та прав дітей. Технічна група буде виконувати завдання, пов'язані з їхніми спеціальними знаннями і професійною підготовкою. Компетентне фінансове управління володіє високим пріоритетом, оскільки фінансовій прозорості акредитованих органів і забороні на неправомірне отримання фінансових вигод надається велике значення.

234. Управління документами по справах, зберігання записів[153] і доступ до інформації також є важливими функціями технічного персоналу та їхніх зобов'язань, наявних у Конвенції, відносно цих функцій.

6.3.3 Волонтери

235. Для акредитованих органів загально прийнятою практикою є використання допомоги волонтерів із числа їх членів і прийомних батьків. Волонтерам слід

[153] Дивіться, загалом, відповіді Країн на питання № 17 Анкети 2009 року, вище.

підписати кодекс норм поведінки[154] і угоду про конфіденційність при наданні ними допомоги акредитованому органу.

236. Волонтери можуть іноді мати професійну кваліфікацію в сферах, що мають відношення до усиновлення, і вони можуть приділити свій час і надати послуги для організації[155].

237. Новим волонтерам, які не володіють професійною кваліфікацією і можуть отримати досвід в усиновленні тільки через власне усиновлення дитини, слід пройти підготовку, відповідну їхнім завданням. Їм не слід займатися виконанням професійних завдань. Той факт, що персонал деяких акредитованих органів із усиновлення, і особливо невеликих органів, складається тільки з добровольців, може представляти проблему[156]: чи може такий орган надавати весь спектр послуг, необхідних для надання повної підтримки і супроводу потенційних прийомних батьків протягом усієї процедури і в той же час мати знання і розуміння, які Країни походження вважають необхідними для професійного акредитованого органу? Якщо персонал органу складається виключно з працівників або добровольців без професійної підготовки та досвіду, цьому органу не слід надавати акредитацію, оскільки він не відповідає вимогам статті 11 Конвенції.

238. Функції, що виконуються добровольцями, можуть розрізнятися у відповідності з їхньою професійною кваліфікацією та досвідом. Вони можуть виконувати, серед іншого, наступні функції:

- надавати допомогу адміністративному персоналу;
- якщо у них є особистий досвід усиновлення, надавати інформацію і надавати підтримку іншим майбутнім прийомним батькам;
- якщо вони є професіоналами у відповідній галузі, що стосується дітей та усиновлення, та мають досвід роботи в ній, що вони можуть надавати допомогу в складі багатопрофільної команди.

6.4 Представники іноземних акредитованих органів у Країні походження

239. У деяких Країнах походження акредитований орган буде мати повноцінне представництво, тоді як в інших він буде мати тільки індивідуального представника. Це буде залежати від вимог Країни походження, Приймаючої країни, і самого акредитованого органу[157].

240. «Представник» є особою, обраним іноземним акредитованим органом, щоб виступати від імені цього органу в Країні походження. Кваліфікація представника і діапазон виконуваних ним функцій будуть варіюватися в різних органах і в різних країнах. Розмір винагороди для представника також буде змінюватися.

---

154 Дивіться відповідь Манітоби (Канада) на питання № 13 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

155 В Італії, більшість акредитованих органів управляється добровольцями та/або використовують волонтерів-співробітників, всі з яких повинні відповідати застосовним вимогам до професійної підготовки і кваліфікації. Дивіться відповідь Італії на питання №13 Анкети 2009 року, вище.

156 Дивіться Усиновлення: якою ціною? вище, примітка 58, стор 45 (професіоналізація персоналу).

157 Наприклад, Російська Федерація вимагає створення представництва в Росії.

241. Наприклад, деякі Країни походження вимагають (за законом або в процедурах), щоб акредитований орган Приймаючої країни мав представника або контактну особу в Країні походження[158]. Деякі Країни походження вимагають наявність представника такого органу, з доволі широкими функціями[159]. Ці представники є офіційним зв'язком між Центральним органом та іншими органами чи установами в Країні походження. Від них може знадобитися виконання певних функцій та обов'язків для органів у Країні походження. У таких випадках пред'являються спеціальні вимоги до людини. Вона повинна мати певні навички і достатній досвід роботи в даній сфері. Ці обов'язки вимагають, щоб акредитований орган був досить обережним і обачним у своєму відборі представника до укладення контракту з цією особою для виконання поставлених цілей.

242. З іншого боку, деякі Країни походження не дозволяють використання представників. Вони воліють, щоб Центральний орган їхньої країни надавав всю необхідну інформацію та надавав допомогу майбутнім прийомним батькам, або вони вимагають, щоб акредитований іноземний орган працював із акредитованим органом Країни походження[160].

243. Функції іноземного акредитованого органу в Країні походження перераховані у розділі 5.2.1. Представник у Країні походження може виконувати деякі з цих функцій, а також, серед іншого, наступні функції:

- представляти акредитований іноземний орган в Країні походження;
- інформувати акредитований іноземний орган про юридичні вимоги в Країні походження та будь-які зміни, які можуть виникнути;
- представляти акредитований іноземний орган в Країні походження;
- інформувати акредитований іноземний орган про юридичні вимоги в Країні походження та будь-які зміни, які можуть виникнути;
- інформувати акредитований іноземний орган у випадку, якщо Країна походження практикує тільки прості усиновлення, і про процедури отримання інформованої згоди від біологічних батьків, якщо усиновлення передбачається перевести повністю в Приймаючій країні;
- перевіряти у справі наявність усіх необхідних документів від потенційних прийомних батьків до передачі їх в Центральний орган Країни походження;
- представляти потенційних прийомних батьків в Країні походження;
- надавати практичну допомогу майбутнім прийомним батькам в Країні походження;

---

158 Дивіться відповіді Буркіна-Фасо, Чилі, Колумбії, Еквадору, Угорщини, Литви, Мексики, Перу на питання №32(в) Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

159 Це випадок Колумбії (дивіться Додаток 2 розділ 1.2 цього Керівництва) і Еквадору (дивіться відповідь на питання №32 Анкети 2009 року, вище).

160 Випадок Філіппін, розглянутий у Розділі 3 Додатка 2 цього Керівництва, Чеської республіки та Латвії ((дивіться відповідь на питання №32 Анкети 2009 року, вище.

- своєчасно інформувати всі сторони процедури усиновлення (майбутні прийомні батьки, Центральні органи тощо) про будь-які зміни в процедурі.

6.4.1 Використання передової практики щодо представників

244. За наявними відомостями, існують наступні проблеми, що стосуються представників: недолік регулювання і нагляду, відсутність ясності з приводу їхніх функцій, характеру та розміру їхньої винагороди[161].

245. Рекомендується, щоб представники в Країні походження також були професіоналами у галузі охорони здоров'я дітей, дитячого добробуту і благополуччя і володіли знаннями у сфері усиновлення.

246. У якості питання використання передової практики Країни походження (через Центральний орган або інший державний орган), яка дозволяє представникам, гідам, перекладачам або іншим особам працювати з іноземним акредитованим органом, слід мати систему правил або критеріїв для затвердження або ліцензування представників та інших співробітників[162].

247. Якщо акредитований орган Приймаючої країни не впевнений у надійності або репутації людини, з якою укладається контракт, органу слід направити запит до його Центрального органу для отримання рекомендацій від Центрального органу або іншого відповідного органу в Країні походження. Інша рекомендація полягає у проведенні консультацій із іншими представниками в сфері захисту прав людини або прав дітей в країні, такими як ЮНІСЕФ, представниками Міжнародної соціальної служби або організації «Врятуйте Дітей». Що стосується деяких Приймаючих країн, то їхнє дипломатичне представництво в Країні походження в змозі надати таку допомогу.

248. Слід зобов'язати іноземні акредитовані органи укладати письмові угоди з їхніми представниками. Країна походження (Центральний орган та інші наглядові або регулюючі органи) повинна мати копії цих письмових угод[163].

249. Рівень і система винагороди мають бути прозорими та прийнятими Центральним органом у Країні походження та Приймаючої країни. Відповідний рівень винагороди може бути легко перевірений через зв'язок із Центральним органом Країни походження і посольством Приймаючої країни, ЮНІСЕФ або МСС.

---

161 Дивіться, наприклад, Колумбія, додаток 2, розділ 1.

162 Дивіться, наприклад, випадок Литви і Філіппін. У Литві мета Порядку щодо Визначення процедури надання авторизації міжнародним акредитованим органам з усиновлення полягає в тому, щоб тільки компетентним особам з точки зору їх освіти, досвіду роботи та етичних норм, необхідних для роботи в галузі міждержавного усиновлення, дозволялося займатися усиновленням в Литовській Республіці, Порядок доступний на сайті <www.ivaikiininmas.lt> у розділі «Твердження» і «Авторизовані Організації» (останнє звернення 14 лютого 2012 року). Дивіться також обговорення з відповіді Литви на питання №1 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. На Філіппінах цей процес регулюється через акредитації місцевих координуючих агентств (далі розглядається в Додатку 2А до цього Керівництва). Крім того, деякі приймаючі Країни прагнуть здійснювати нагляд за діяльністю представників у Країнах походження шляхом моніторингу їх договірних відносин з акредитованими органами в рамках процесу акредитації. Дивіться, наприклад, відповіді Франції та Сполучених Штатів Америки на питання №11 і відповідь Норвегії на питання №19 Анкети 2009 року, вище. У Швеції, стандартною умовою акредитації для акредитованих органів є проведення консультацій з Центральним Органом до укладення письмової угоди з посередником в Державі походження, дивіться закон посередництва у міждержавному усиновленні, Розділ 6.

163 Як зазначалося вище, деякі приймаючі Країни здійснюють нагляд за договірними механізмами між національним акредитованим органом з усиновлення та представниками в Країнах походження. Прикладом цієї практики в Країні походження є Литва, де міжнародний акредитований орган повинен мати угоду з місцевим представником і представляти інформацію про представника в Литовський Центральний Орган перед наданням авторизації.

250. Акредитований іноземний орган несе відповідальність за осіб, із якими він уклав контракт або найняв на роботу. Представники повинні перебувати під наглядом та моніторингом і отримувати відповідну професійну підготовку та інформацію[164]. Навчання може проводитися як під час регулярних візитів іноземного акредитованого органу Країни походження, так і за допомогою регулярних візитів представника в Приймаючу країну.

251. Представнику слід надати можливість відвідати Приймаючу країну, щоб у повній мірі зрозуміти етику, кодекс поведінки і складність роботи, яку проводить акредитований орган при підготовці потенційних прийомних батьків. Представник може навчатися не тільки принципам КПР ООН і Гаазької конвенції 1993 року; йому чи їй слід також тримати акредитований іноземний орган у курсі останніх змін у сфері законодавства щодо усиновлення в Країні походження і отримувати інформацію про зміни в законодавстві щодо усиновлення у Приймаючій країні.

252. Питання представника також розглядається в цьому Посібнику у главі 2.3.6 (Принцип використання представників із етичним підходом).

6.4.2 Інші співробітники іноземного акредитованого органу в Країні походження

253. Для роботи можуть бути також найняті інші співробітники (перекладачі, гіди, контактні особи тощо), що працюють на іноземний акредитований орган в Країні походження. Навіть якщо вони не розглядаються як «персонал» іноземного акредитованого органу, завжди має бути абсолютно ясно, що акредитований орган несе відповідальність за осіб, із якими він укладає контракт або наймає на роботу, як згадувалося вище стосовно представників. Усні перекладачі, гіди, юристи, водії та інші працівники повинні відповідати вимогам стандартів в області цілісності та етичних норм. Вони також можуть одержувати відповідну підготовку. Майбутнім прийомним батькам самим може бути запропоновано представити доповідь про їхній досвід взаємодії з такими особами в Країні походження.

254. У випадках, коли відсутній офіційний (призначений) представник, іноді залучають до роботи так звану «контактну особу». Ця людина надає послуги прийомній сім'ї під час її перебування в Країні походження, вона може бути перекладачем, але при цьому не має яких-небудь прямих контактів або відносин із акредитованим органом у Країні походження. Якщо такого роду контактна особа не є офіційним представником акредитованого органу, слід дуже ретельновивчити її етичні стандарти до укладення контракту з нею.

255. Для підвищення професіоналізму і зведення до мінімуму ризиків неправомірного отримання фінансових вигод, слід укласти письмову трудову угоду або контракт про надання послуг між використовуваними на регулярній основі співробітниками і акредитованим органом. Угода має містити чіткі функції та обов'язки, а також фінансові зобов'язання між сторонами. У випадках наявності такої угоди, слід передбачити деякі форми підзвітності всіх фінансових угод.

---

[164] На Філіппінах, Центральний орган проводить тренінгі для місцевих відділів, з метою переконатися в тому, що вони розуміють сучасні процедури та вимоги міждержавного усиновлення, див. відповідь Філіппін на питання 15, анкети від 2009 р. В Італії, центральній орган організував тренінгові програми для персоналу в країнах походження, а також заохочує акредитовані агенції проводити зустрічі для своїх представників, працюючих разом в країнах походження, організовуючи суспільні тренінги, або проекти. Див. Усиновлення: якою ціною? вище, помітка 62, ст. 38-39.

6.5. Інші питання, пов'язані з персоналом акредитованого органу з усиновлення

6.5.1 Фахівці по країнах в акредитованих органах у Приймаючих країнах

256. У разі використання передового досвіду в галузі усиновлення, акредитований орган в ідеалі повинен володіти фахівцем або командою, орієнтованих на роботу в конкретних країнах або регіонах. Велике значення для органу має забезпечення найбільш професійного і компетентного обслуговування. Для виконання професійних завдань, про які йдеться в розділі 5, фахівцеві потрібно мати:

- достатнє знання законодавства Приймаючої країни та Країни походження щодо міждержавного усиновлення;
- достатні знання культурних, економічних і соціально-політичних реалій і потреб дітей в Країні походження;
- налагоджені зв'язки і довгострокові робочі відносини з відповідними організаціями й органами в обох країнах;
- ресурси, необхідні для інформування, освіти та підготовки прийомних батьків відповідно до вимог до усиновлення конкретних країн і, зокрема, характеристики і здоров'я дітей, які можуть бути усиновлені.

257. Спеціалізовану інформацію про Країну походження найкраще збирати за допомогою регулярних відвідувань, принаймні, на щорічній основі. Співробітникам Центрального органу та акредитованих органів Країни походження слід також відвідати Приймаючу країну. Це єдиний спосіб повністю зрозуміти і оцінити системи і країни. Із багатьох причин, хороші стосунки, засновані на взаємній довірі між Країнами походження та Приймаючими країнами, є надзвичайно важливіми.

6.5.2 Співвідношення персоналу

258. Для кращого надання якісних послуг дітям, співвідношення персоналу щодо дітей та сімей або кількості справ має бути адекватним і керованим. Число співробітників категорії фахівців буде пропорційно навантаженню по справах і роботі органу. Наприклад, на Філіппінах, принаймні, повинен бути один співробітник із категорії фахівців (наприклад, соціальний працівник) на кожні 20-30 справ, зайнятий повний рабочий день[165].

6.5.3 Навчання персоналу

259. Для виконання зобов'язань за Конвенцією співробітникам акредитованих органів слід бути відповідними професіоналами, мати хорошу підготовку, володіти законами.

260. Кожен співробітник повинен пройти хорошу попередню підготовку до прийняття ним на себе обов'язків, що може включати інструктаж по цілям і

---

[165] Це встановлено Мінімальними стандартами для акредитації міжнародних агентств з усиновлення, витримка є в Додатку 2 до справжнього Керівництва.

правилам акредитованого органу, законам Країни про усиновлення і принципам міждержавного усиновлення, а також посадовимфункцій, обов'язкам і відповідальності. Така орієнтація, або вступний інструктаж, надає можливість дізнатися про міждержавнеусиновлення та права сторін: дитини, рідних батьків та прийомних батьків. Це буде сприяти розвитку бажаного ставлення до роботи в органах, а також надавати необхідну інформацію про програми, послуги та клієнтуру органу.

261. Для підтримання стандартів обслуговування можна проводити програми безперервного розвитку персоналу. Слід заохочувати кожного співробітника до використання в повній мірі знань і навичок, розвитку спеціальних навичок роботи з прийомними дітьми та сім'ями. Для невеликих акредитованих органів Центральний орган може взяти на себе відповідальність за забезпечення безперервної підготовки працівників акредитованого органу або гарантувати отримання ними такої підготовки[166].

6.5.4 Формальні вимоги (письмовий трудовий договір)

262. Усі співробітники, що працюють в акредитованому органі, повинні мати письмовий трудовий договір, включаючи посадову інструкцію, зарплату, роз поведінку і трудові пільги або стимули.

6.6 Фінансові питання

263. Як це передбачено у статті 11 Конвенції, акредитований орган повинен бути неприбутковою організацією (стаття 11)), і він не повинен отримувати або брати участі у будь-якому неправомірному отриманні фінансових вигод (стаття 32). За його фінансовим становищем повинен здійснюватися нагляд (стаття 11с)).

264. Унаслідок цих умов, повинен вестися фінансовий облік всіх надходжень, видатків, активів і зобов’язань[167], фінансові документи слід піддавати щорічному аудиту, проведеному дипломованим громадським бухгалтером[168].

265. Копію фінансового звіту органу, як мінімум, слід щорічно представляти у Центральний орган і аккредитуючий орган[169]. Дивіться також главу 8 для повного розгляду фінансових питань і витрат, пов'язаних із усиновленням.

---

166 Усиновлення: якою ціною? вище, примітка 58, стор 44-45. Дивіться також відповідь Бельгії (Франкомовна спільнота) на питання № 15 і 19 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

167 Фінансова звітність є умовою акредитації в ряді Країн походження і приймаючих Країн. Дивіться, загалом, відповіді держав на питання № 34 Анкети 2009 року, вище, прим 44.

168 Щодо цієї конкретної вимоги, дивіться, наприклад, відповіді Норвегії на питання №34 та Італії і Німеччини на питання №51 анкета 2009 року, вище, примітка 44.

169 Ця практика прийнята в більшості приймаючих Країн і деяких Країн походження (наприклад, Бразилія). Дивіться, загалом, відповіді країн на питання №34 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

РОЗДІЛ 7 ПРОЦЕДУРИ АКРЕДИТАЦІЇ ТА НАГЛЯДУ ЗА АКРЕДИТОВАНИМИ ОРГАНАМИ

7.1 Звітність акредитованих органів

266. Важливість акредитації органів усиновлення в якості Умовної гарантії і причини, чому вони повинні надавати звітність контрольним та уповноваженим органам, вже обговорювалися[170]. Питання вибору компетентного органу для надання акредитації обговорювалося у розділі 3.3.

267. Конвенцією визнається, що кожна Країна - учасниця договору з акредитованими органами повинна мати, принаймні, такі ж базові стандарти акредитації. Крім розробки процедури акредитації країна повинна також встановити критерії і умови, пов'язані з контролем над акредитованими органами, а також із поновленням їхньої акредитації[171]. Принцип використання критеріїв акредитації обговорювався у пункті 2.3.4.

268. Діяльність акредитованих органів, пов'язана з контролем і оцінкою, буде проводитися з використанням стандартів, критеріїв та інших умов, призначених для видачі акредитації. Зокрема, дотримання ними трьох найважливіших принципів захисту дитини, які приймаються до уваги: найкращі інтереси дитини, принцип пріоритетності нижчої ланки у прийнятті рішень і відсутність заборонених доходів[172].

7.2 Процедура акредитації

7.2.1 Заява на акредитацію

269. Заяву на акредитацію може бути зроблено органом, який відповідає стандартам Конвенції та законодавчим вимогам акредитованої країни. Такі органи зазвичай є приватними[173], складаються, в основному, з професіоналів, волонтерів або тих і інших, у відповідності з законодавчими вимогами відповідної країни. Фізична особа не може претендувати на отримання акредитації[174].

270. Заява на акредитацію подається в письмовій формі в тій країні, де в органу є свій зареєстрований офіс і операційна база. Для того, щоб забезпечити розгляд заяви, кожна країна може надати стандартну форму для подачі заяви на акредитацію[175].

271. Відомство, що має повноваження для видачі акредитації, повинно надавати своє рішення в рамках відповідного періоду з дня отримання заповненої заяви за умови, що вона була отримана в належній формі. Безумовно, орган усиновлення

---

170 Див. Глава 1 (Необхідність системи акредитації) і Глава 2.3.5. (Принципи звітності).

171 Стаття 11 с).

172 Дивитися Комітет ООН з прав дитини, вище, виноска 5, а також Конвенцію, як обговорювалося в Посібнику № 1, вище, прим. 22, Глава 2.

173 Державний орган може також виконувати функції акредитованого органу. Державний орган є урядовою установою і не завжди потребує акредитації. Він може бути призначений або визначений. Йому потрібні повноваження, ресурси і компетенція для виконання функцій акредитованого органу.

174 Дивитися Пояснювальна доповідь, вище, прим 19, параграфи 249-250.

175 Дивитися, наприклад, відповіді Квебеку (Канада), Швеції, Швейцарії та Сполучених Штатів Америки на питання № 18 Анкети, вище, примітка 44.

не повинен бути залучений в процес міждержавного усиновлення відповідно до Гаазької конвенції до того, як була видана акредитація.

7.2.2 Документи, необхідні для отримання акредитації

272. Для того щоб встановити, що орган усиновлення відповідає вимогам для отримання акредитації, компетентне відомство повинно затребувати від кожного органу представити певні документи та інформацію для підтримки своєї заяви. Вони будуть використовуватися для оцінки зобов'язань органу, етичних стандартів і професійних можливостей, а також для того, щоб забезпечити захист найкращих інтересів дитини, а також інтереси сімей, які всиновлюють дітей, та біологічних батьків під час процедури усиновлення[176].

273. Наприклад, орган усиновлення повинен представити:

a. Установчі документи органа[177] (які також повинні бути зареєстровані в державному реєстрі в Приймаючій країні);

b. Внутрішні документи та/або постанови органу[178];

c. Членство органу (комітету, персоналу, волонтерів) та їхнього особистого і робочого профілю, в тому числі:

   i. Імена і кваліфікація персоналу, що працює в Приймаючій країні і в Країні походження, а також перелік посадових обов'язків для кожної посади, у відповідному випадку;
   ii. Імена, обов'язки і відповідальність волонтерів, у відповідному випадку;
   iii. Атестація кожного члена персоналу, про те, що у них немає судимості і конфлікту інтересів;
   iv. Письмове зобов'язання від співробітників і персоналу щодо відповідності принципам особистої і професійної етики;

d. Знання і розуміння органу щодо законодавства Приймаючої країни та Країни походження щодо усиновлення;

e. Прогнозний бюджет проекту на певний період. Центральний орган або компетентний орган може пред’явити формат своєї бухгалтерії[179];

f. Перелік послуг, пропонованих для майбутніх прийомних батьків, зокрема, курси підготовки, зустрічі (індивідуальні та групові), документація, інформація на веб-сайті та послуги після усиновлення;

g. Заходи, що пропонуються для забезпечення конфіденційності і захисту записів;

---

176 Рекомендовані норми дотримуються Центральним Органом Нідерландів в Операційному Протоколі Центрального Органу щодо видачі ліцензій для посередництва у міждержавному усиновленні або у відношенні продовження такої ліцензії (дивитися Додаток 2 цього Керівництва).

177 Ця умова діє у багатьох приймаючих Країнах. Дивитися, загалом, відповіді на питання № 11 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

178 З того ж джерела.

179 З того ж джерела.

h. Опис системи навчання персоналу, включаючи представників.

7.2.3 Термін дії акредитації

274. Конвенція не вказує термін дії акредитації. Однак рекомендовані норми будуть складатися з видачі акредитації на визначений період. Більшість країн видає акредитацію на певний строк, зазвичай від двох до п'яти років[180].

275. Пропонується, що термін акредитації повинен складати не менше трьох років, щоб забезпечити цілісність заходів і знизити адміністративну роботу, пов'язану з поновленням акредитації[181].

276. Деякі країни видають первинну акредитацію на строк не менше трьох років для кращого контролю і оцінювання навичок та належної поведінки усиновлювального органу в країні[182]. Наприклад, у Канаді деякі провінції видають акредитацію та авторизацію на два роки тільки після того, як орган розпочинає співпрацю з новими країнами. У Таїланді є чотири акредитованих органи з багаторічним досвідом роботи. Їхня акредитація поновлюється щороку, за умови відсутності фінансового прибутку.

7.2.4 Акредитація не підлягає передачі

277. Грант на акредитацію повинен видаватися певному органу та має визначати, коли закінчується термін дії акредитації, та, у відповідному випадку, будь-які відповідні умови, обмеження чи заборони. Якщо орган змінює свою назву, має бути виданий документ на нове ім'я, щоб уникнути плутанини для Країни походження.

278. Акредитація не підлягає передачі. Навіть якщо орган припиняє дію, а інший орган приймає справи першого органу, акредитація не може бути передана. Якщо змінюється судове встановлення ідентичності органу, це може статися в результаті того, що, наприклад, два органи злилися в один, і новому органу потрібна нова акредитація.

7.2.5 Відмова в акредитації

279. Акредитація може бути видана тільки в тому випадку, якщо уповноважена установа визнає, що цей орган буде діяти в інтересах дітей, біологічних сімей та прийомних сімей, а також у тому разі, якщо орган відповідає діючим вимогам. Причиною спростування або відмови в акредитації є неможливість відповідності стандартам країни, що видає акредитацію, або вимогам акредитації, включаючи те, що буде відсутня необхідність у більшій кількості акредитованих органів.

---

180 Див., наприклад, відповіді Бельгії (Фламандська спільнота), Люксембургу, Квебеку (Канада), Норвегії, Іспанії, Швеції, Швейцарії та Сполучених Штатів Америки на питання № 21 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Акредитація від Франції, Німеччини, Італії, Нової Зеландії та Португалії видається на невизначений термін, тобто не має остаточного терміну дії, як зазначено у відповідних відповідях на питання № 21 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

181 Див. Модель критерії акредитації Euradopt –NAC, вище, прм. 21.

182 Дивитися, наприклад, відповіді Квебеку (Канада) і Швеції на питання № 21 Анкети 2009 року, вище, примітка 44, Квебек (Канада): «Акредитація видається на максимальний період, строком на два роки.», ШвеціяЖ «Іноді, наприклад, коли заявка подається новою асоціацією, або на нову країну, акредитація видається на короткий термін».

280. Якщо в акредитації або її поновленні буде відмовлено, органу завжди надається можливість оскаржити рішення[183]. Можливість подальшого позову залежить від законів відповідної країни.

7.3 Документи для підтримки запиту акредитованим органом щодо авторизації Приймаючої країни діяти в Країні походження[184]

281. Із Конвенції випливає, що процедури акредитації та авторизації мають розглядатися окремо, оскільки до них застосовуються різні критерії. Орган може бути гідним акредитації в своїй країні, але в Країні походження, можливо, немає потреби в таких послугах Авторизації згідно зі статтею 12 Конвенції видаються тільки після обміну інформацією між Приймаючою країною і Країною походження, яка встановила потреби останньої.

282. Коли акредитований орган Приймаючої країни запитує авторизацію в своїй країні для того, щоб вступити до справи міждержавного усиновлення в Країні походження, документи, що подаються акредитованим органом для підтримки свого запиту, повинні включати в себе:

a) підтвердження, що послуги акредитованого органу необхідні в Країні происхождения[185];

b) підтвердження, що обізнаність акредитованого органу про Країну происхождения[186] включає, зокрема:

   1. профілі усиновлюваних дітей, включаючи інформацію про здоров'я, вік, стать, дітей з особливими потребами;
   2. система захисту дитини в Країні походження;
   3. процедура усиновлення (законодавчі та адміністративні процедури);
   4. критерії та умови усиновлення;
   5. процедури Країни походження для визначення походження дитини;
   6. умови проживання дітей в установах;
   7. інформація про контактних осіб в Країні походження (установи, Центральний орган, компетентні відомства);
   8. його ставлення до таких відомств;
   9. вимоги щодо звітів про вжиті заходи;
   10. терміни очікування;

c) розбивка вартості усиновлення з Країною походження[187];

d) копії угод з дитячими будинками або їхніми агентствами, якщо дозволено Країною походження[188];

---

183 Дивитися, наприклад, відповідь Норвегії на питання № 18 Анкети 2009 року, вище, прим. 44.

184 Авторизація докладно обговорюється в Главі 2, цього Керівництва (Основні Принципи акредитації), у Главі 3 (Загальна Політика Обговорення) та в Розділі 4 (Відносини між Акредитацією та Авторизацією).

185 В Італії, безліч агентств, які вже отримали дозвіл на роботу в певній Країні походження, мають певний критерій для акредитації: Рішення № 13/2008/SG, Стаття 14(1),доступно англійською мовою за адресою: <www.commissioneadozioni.it> під розділом «Законодавство» (остання консультація від 14 лютого 2012 року).

186 Ця умова діє у багатьох приймаючих Країнах. Дивитися, загалом, відповіді на питання № 11 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

187 Ця умова діє у багатьох приймаючих Країнах. Дивитися, загалом, відповіді на питання № 11 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

188 Ця умова діє в деяких приймаючих Країнах. Дивитися, наприклад, відповіді Бельгії (французька та Фламандська

e) умови співпраці з представниками і працівниками у Країні походження. Вони повинні уточнити кваліфікацію, завдання та винагороди таким представникам або співробітникам[189], а також

f) закони, постанови, процедури та практична інформація, які стосуються усиновлення в Країні походження. Такі документи повинні бути заповнені офіційною мовою Країни походження, а їхні копії повинні бути нотаріально посвідчені. Документи повинні бути перекладені офіційною мовою Приймаючої країни (акредитованої країни).

7.4 Моніторинг і контроль над акредитованими органами

283. Як частину процесу розробки системи акредитації, кожна країна повинна розробити правила, які дозволять проводити моніторинг і здійснювати контроль над акредитованим органом, а також вказати, як ці функції будуть здійснюватися, і хто буде нести за них відповідальність. У офіційному доступі повинні бути розміщені всі документи та інформація, необхідні для здійснення таких функцій.

284. Стаття 11 c) Конвенції визначає, що компетентне відомство повинно здійснювати контроль над акредитованими органами, принаймні, щодо їхнього складу, роботи і фінансової ситуації. Кожній країні потрібно буде розробити більш детальні критерії контролю, щоб відповідати таким зобов'язанням.

285. Державам пропонується запровадити певні рекомендовані норми щодо контролю органів:

a. узаконити і ввести в дію постанови щодо акредитації, затвердження та контролю, які є точними, прозорими та такими, що мають законну силу;

b. передавати такі постанови спільноті з усиновлення, іншим державам і громадськості для здійснення прозорості та надання звітності;

c. зберегти за контролюючою країною функції контролю;

d. надати адекватні і відповідні ресурси для здійснення функцій контролю;

e. зберегти контроль або нагляд за процесом усиновлення у тих сторін, які є найбільш надійними щодо недопущення образ або експлуатації[190].

286. Як частину наглядових функцій і в результаті того, що акредитований орган виконує функції за Конвенцією замість Центрального органу, компетентне відомство повинне також за необхідності та відповідно до ситуації надати акредитованим органам найкращу можливу професійну підтримку у зв'язку з їхніми обов'язками. Наприклад, встановлення ефективного партнерства для надання акредитованим органам інструментів, допомоги та навчання, у тому числі, навчання щодо того, як приміняти Гаазьку конвенцію 1993 року[191]. Таке

спільнота), Данії, Франції, Італії, Норвегії, Португалії і Швеції на питання № 11 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

189 Ця умова діє в деяких приймаючих Країнах. Дивитися, наприклад, відповіді Бельгії (французька та Фламандська спільнота), Канади (Манітоба, Онтаріо, Квебек), Франції, Італії, Норвегії, Португалії і Швеції на питання № 11 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Нова Зеландія зазначила під час подачі відповіді в Анкеті 2009 року, що в майбутньому представить вимоги у Новій Зеландії, дивитися відповідь на питання №11 Анкети 2009 року, вище.

190 Дивитися Керівництво до Рекомендованих Норм № 1, вище, примітка 19, параграф 207.

191 Дивитися, Наприклад, досвід Квебеку (Канада) та Італії, обговорюваний в їх відповідних відповідях на питання

партнерство буде спрямоване на досягнення складного балансу між контролем і підтримкою.

7.4.1 Хто може контролювати акредитовані органи?

287. На практиці кожен орган підлягає регулярному інспектуванню компетентними відомствами у своїй країні[192]. Відповідно, контроль і огляд діяльності вимагають встановлення певних інструментів компетентними відомствами кожної країни - учасниці договору.

288. У більшості випадків Центральний орган визначається як компетентне відомство[193]. Певні країни, тим не менш, обирають для призначення різні компетентні відомства для виконання таких обов'язків[194].

289. Навіть якщо Центральний орган не обраний країною в якості компетентного відомства щодо спостереження за акредитованими органами, тим не менш, він залишається зацікавленим в ефективності – процедури акредитації як частини його основних зобов'язань для «просування співробітництва серед компетентних відомств» цієї країни, а також для «подолання перешкод» для роботи з Конвенцією[195]. Для цих цілей Центральний орган може організувати робочу нараду з аккредитованними органами, а також планувати регулярні наради з відомством, яке видає акредитацію.

290. Роль установ Країни походження у спостереженні за іншими акредитованими органами також важлива: після отримання авторизації Країна походження повинна оцінити діяльність кожного органу на регулярній основі і доповідати про свої зауваження Приймаючій країні. Якщо обставини вимагають, і Країна походження вважає за доцільне, можливе припинення або анулювання авторизації та інформування Приймаючої країни і акредитованого органу[196].

291. Прийомні батьки можуть також висловлювати зауваження щодо діяльності акредитованого органу та його послуг. Орган, що здійснює нагляд, може отримати відповідь від прийомних батьків щодо адекватності послуг, що надаються акредитованими органами протягом усього процесу усиновлення[197].

7.4.2 Нагляд за роботою акредитованих органів

292. Різні аспекти діяльності акредитованих органів, такі як організаційна та адміністративна робота, можуть бути проконтрольовані. Від кожної країни залежить визначення засобів забезпечення такого нагляду. Компетентне відомство має визначити, що акредитований орган може виконувати в якості своїх зобов'язань у професійній і компетентної сфері.

№ 15 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

192 Дивитися Пояснювальна Доповідь, вище, примітка 17, параграфи 263-264, а також Звіт Спеціальної Комісії 2000 року, вище, примітка, 43, Рекомендація № 4.

193 Дивитися відповіді на питання № 18 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

194 Така практика ведеться в Сполучених Штатах Америки, див. відповідь на питання № 18.

195 Стаття 7.

196 Дивитися Міжнародна Соціальна Служба, «Акредитовані Органи Усиновлення приймаючих Країн - з виправленнями (II): необхідні умови і контроль за їх запровадженням»,Фактичні дані № 39, липень 2007 року (Далі «НУК Фактичні дані № 39»), стор 2; доступна за адресою:<www.iss-ssi.org>.

197 У Швейцарії в даний час від прийомних батьків вимагається оцінка їх акредитованого органу після усиновлення. Дивитися відповідь Швейцарії на питання № 36 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. В Італії, прийомні батьки заповнюють анонімну анкету через рік після завершення усиновлення.

293. У контексті статті 11, дія контролю може включати, але не обмежується: регулярними зібраннями між контролюючим відомством і акредитованим органом[198], інспектування приміщень акредитованого органу[199], вимагати звітності акредитованого органу з його складу, роботи та фінансової ситуации[200]. Відомство із акредитації або контролююче відомство може сформулювати будь-які інші обов'язкові або бажані вимоги, яким повинен відповідати акредитований орган[201].

294. Рекомендовані наступні методи нагляду:

а) Звіти

295. Ефективна система контролю потребує постійної звітності від акредитованого органу. На нараді Спеціальної комісії 2000 та 2005 рр. було рекомендовано наступне:

> *«Акредитовані органи повинні надавати щорічний звіт в компетентні відомства стосовно діяльності, для якої вони були акредитовані»[202].*

296. Підготовка та надання щорічних звітів повинна бути законною вимогою в кожній країні. Такий звіт повинен докладно описувати діяльність органу і представляти фінансові рахунки, а також негайно доставлятися в компетентні відомства для аналізу. Країни можуть визначати критерії щодо змісту і форми звіту, а також передбачати дії у разі несвоєчасного подання звіту або у разі його неподання.

297. Для того щоб забезпечити більш повний контроль, існують інші види звітів, такі як донесення про виконання завдання (після відвідин різних країн), звіти про тренінги, звіти про події, фінансові аудити. Звіти про акредитовані органи також можуть бути отримані з різних джерел, у тому числі від відомств у Країні походження.

298. Існує безліч способів отримати дану інформацію. Наприклад, Приймаюча країна може розробити анкету щодо діяльності та роботи своїх акредитованих органів, яка заповнюється Країною походження[203]. Приймаюча країна може також попросити свої посольства або дипломатичні представництва представити звіти з відповідної Країни походження. Центральний орган може попросити майбутніх прийомних батьків заповнити анкету після повернення у їхню рідну країну або в той час, коли вони подають заяву на видачу візи їхній дитині[204].

---

198 Така практика існує в деяких приймаючих Країнах і деяких Країнах Походження. Дивитися, наприклад, відповіді Бельгії (Фламандська Спільнота), Франції, Німеччини, Нової Зеландії, Іспанії і Швеції на питання № 34, а також відповідь Буркіна-Фасо на питання 35, Анкети 2009 року, вище, прим. 44.

199 Така практика існує в деяких приймаючих Країнах. Дивитися, наприклад, відповіді Франції, а також Швеції на питання № 34, а також Канади (Онтаріо і Квебек), Люксембургу, Нової Зеландії та Іспанії на питання № 37, Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

200 Така практика існує в деяких приймаючих Країнах. Дивитися, наприклад, відповіді Канади, Данії, Нової Зеландії, Норвегії, а також Швеції на питання № 34, Анкети 2009 року, вище, прим. 44.

201 У Сполучених Штатах Америки, контроль за акредитованими органами усиновлення проводиться здебільшого через централізований процес роботи зі скаргами, який проводить Центральний Орган. См. 22 Звід Федеральних Нормативних Актів Частину 96, підрозділ J. Дивитися Також відповідь Італії на питання № 34 Анкети 2009 року, вище, примітка 44, де Італія відзначає «комплексну комп'ютерну мережу, яка дає можливість проводити систематичний онлайн моніторинг роботи агентств і процедур усиновлення».

202 Дивитися Звіт Спеціальної Комісії 2000 року, вище, примітка 43, Рекомендація № 4d.

203 Дивитися Матеріали для Обговорення з Питань Акредитації, вище, примітка 3, стор 14.

204 Дивитися примітка 197.

299. Вивчення досвіду прийомних батьків та їхніх акредитованих органів, як у Приймаючій країні, так і в Країні походження, може бути корисним. Даний процес може бути скоординований між двома країнами, у процесі розгляду майбутнього співробітництва.

300. Уся інформація, надана Центральному органу або контролюючому відомству акредитованим органом, повинна бути зареєстрована. До того ж, контролюючий орган повинен зафіксувати і підвести підсумки його аналізу. Дана інформація є необхідною для майбутньої оцінки будь-якого запиту від акредитованого органу щодо поновлення його акредитації або авторизації.

301. Усі зауваження, зроблені контролюючим відомством, мають бути враховані, із зазначенням рекомендованих норм, а також щодо неправильних методів роботи, а також містити пропозиції щодо поліпшення роботи акредитованого органу[205]. До того ж звіти про дефекти процедури на території Країни походження і у Приймаючій країні повинні бути підготовлені Центральним органом кожної країни для обговорення ними за необхідності і в залежності від конкретного випадку. Звіт може стати причиною отримання рекомендацій щодо поліпшень або вимог для змін, які, у разі недотримання, можуть призвести до анулювання акредитації.

b) Перевірка

302. Деякі країни передбачають інші форми контролю, у тому числі інспекцію офісів акредитованих органів[206].

303. Інспекція означає, що інспектор може відвідати офіс акредитованого органу і запросити або вимагати будь-який документ, що відноситься до роботи і діяльності органу. Із цієї причини процедура повинна регулюватися законами відповідної країни,таким чином, щоб кожна сторона знала і розуміла свої права і повноваження. Щоб уникнути зриву діяльності акредитованого органу, перевірка повинна проводитися час від часу[207].

304. Перевірки можуть передбачати декілька форм, такі як перевірки після отримання скарг або звітів, а також контрольні перевірки, які можуть проводитися з або без попередження[208].

305. Метою перевірки є встановлення факту, що законодавство країни дотримується і що в діяльності органу відсутні які-небудь відхилення від норми. Перевірка повинна проводитися інспектором, призначеним уповноваженим компетентним відомством. Країна визначає. повноваження, якими він чи вона наділяються, але інспектор повинен як мінімум мати повноваження на перевірку будь-якого роду документів, пов'язаних з діяльністю і роботою органу, а також може вимагати копії таких документів.

---

205 Дивитися Досвід, описаний у відповідях Бельгії (Фламандська Спільнота), Канади (Британська Колумбія), Франції, Німеччини, Люксембургу, Іспанії і Швеції на питання № 44 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

206 Дивитися Главу 7.4.2 цього Керівництва. Дивитися Відповідь Італії на питання № 21 і відповідь Швеції на питання 37 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

207 Наприклад, в Бельгії (Фламандська Спільнота), Центральний Орган має повноваження проводити щорічні перевірки. Див/ відповідь на питання № 34, Анкети 2009 року, вище, прим 44.

208 Для прикладу таких різних форм, дивитися Відповідь Сполучених Штатів Америки на питання № 34, Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

306. Інша форма перевірки, яка потрібна компетентним відомствам, - фінансовий аудит, як пропонується у розділі 8.7[209].

c) Моніторинг веб-сайтів акредитованих органів

307. Центральний орган (і контролюючий орган, якщо їхні функції різні) повинні періодично контролювати веб-сайти акредитованих органів, перевіряти якість, точність і дійсність інформації[210]. Іноді акредитовані органи роблять помилкові заяви. Докладна інформація про розцінки повинна постійно оновлюватися, з того ж джерела, як і інформація про країни походження, де акредитовані органи ведуть свою діяльність.

308. Центральний орган влади Країни походження, де акредитований іноземний орган веде свою діяльність, повинен постійно відслідковувати інформацію на веб-сайті акредитованого органу, щоб гарантувати, що він постійно оновлюється і що дані на ньому точні, зокрема, це стосується інформації стосовно характеристики дітей, які мають потребу у міждержавному усиновленні, процедури усиновлення та прозорості цін. Див. також главу 3.8 (Інтернет-реклама).

d) Механізм подачі скарг

309. Один із елементів системи контролю може бути призначений для того, щоб встановити механізм отримання та реєстрації скарг щодо акредитованих органів. Майбутні прийомні батьки, зокрема, можуть мати поганий досвід у взаємодії з акредитованим органом, такий як недостовірна інформація, зростаючі витрати, недостатня підтримка в Країні походження. Приватні особи та відомства в Країні походження можуть також використовувати механізм подання скарг, але відомства в Країні походження повинні взаємодіяти з Центральним органом Приймаючої країни безпосередньо, коли виникають проблеми з акредитованим органом.

310. Акредитований орган повинен розробити механізм роботи зі скаргами щодо персоналу, оплачуваних і неоплачуваних робітників, а також самої організації[211]. Політика і процедура подання скарги повинна роз'яснюватися майбутнім прийомним батькам. З того ж джерела компетентне відомство повинне надавати механізм отримання та опрацювання скарг щодо роботи акредитованих органів[212].

311. Якщо майбутні прийомні батьки подають скаргу щодо акредитованого органу, у цьому варто розібратися належним чином. Скарга може означати серйозні систематичні проблеми.

---

209 В Новій Зеландії і Манітобі (Канада), додатково до вимоги про перевірку фінансових звітів, агентства з усиновлення проходять окрему перевірку від Центрального Органу. Дивитися відповідь в Анкеті 2009 року, примітка 44 (особливо питання № 48).

210 Наприклад, Нова Зеландія проводить перевірку веб-сайтів, що є частиною річного аудиту. Див. відповідь 46, анкети 2009 р.

211 У багатьох країнах розгляд процедури обробки скарг на органи усиновлення є частиною процесу винесення рішення щодо акредитації. Дивитися, наприклад, відповідь Канади (Британська Колумбія) на питання № 18 Анкети 2009 року, вище, примітка 44 і постанови Сполучених Штатів Америки 22 Звід Федеральних Нормативних Актів 96.24 (b)(3), які свідчить: «Для того, щоб оцінити відповідність агентства або приватної особи щодо акредитації або затвердження, установа з акредитації має (...) розглядати будь-які скарги, отримані установою з акредитації (...)».

212 Наприклад, такий метод роботи існує у США, де Центральне Відомство працює зі скаргами з інтернет-реєстру, який підтримується встановленими процедурами обробки скарг, що накладаються , як умова акредитації. См. відповідь США на питання № 34 Анкети 2009 року, вище, прим. 44.

e) Інші форми моніторингу або контролю

312. Для доповнення перевірок і звітів, уже проведених у певних країнах, моніторинг може проводитися компетентними відомствами, наприклад, за допомогою постійних нарад з акредитованими органами (групою або індивідуально)[213]. Центральний орган може також мати можливість відстежувати стандарти, коли він переглядає досьє на усиновлення до видачі згоди за статтею 17 c).

313. Приймаючі країни повинні також здійснювати місії або візити для отримання доступу до діяльності акредитованих органів у Країні походження і для того, щоб розуміти поточну ситуацію в процесі здійснення міждержавного усиновлення[214].

f) Звітність для Країни походження

314. Відомства Країни походження повинні у відповідності з наявними ресурсами проводити моніторинг та здійснювати контроль за іноземними акредитованими органами[215]. Це може бути досягнуто на основі залучення Центрального органу до огляду досьє майбутніх прийомних батьків, а також через процес зіставлення. Це може бути досягнуто за допомогою системи ліцензування представників іноземних акредитованих органів. Якщо у іноземних акредитованих органів є свій офіс в Країні походження, бажано здійснювати контроль такого ж роду і в Приймаючій країні.

315. Країна походження виявляє велику довіру акредитованому органу діяти в найкращих інтересах дітей даної країни. Тому акредитований іноземний орган, який уповноважений діяти у Країні походження, повинен нести фінансову відповідальність за свою діяльність перед контролюючими відомствами в даній країні. В ідеалі Країна походження має певні критерії для надання повноважень іноземним акредитованим органам для здійснення усиновлення. Одним із критеріїв є надання акредитованим органам звітності про свою діяльність. Країна походження повинна, принаймні, отримати щорічний звіт, який надає акредитований орган своєму відомству, що видає акредитацію. Як частина їхньої спільної відповідальності для акредитованих органів, відомства в Країнах походження повинні інформувати Центральні органи Приймаючих країн щодо позитивних та негативних аспектів діяльності своїх акредитованих органів[216]. Це є важливою інформацією для процедури акредитації або підтримання акредитації, як описано в статті 10. Приймаючі країни повинні спробувати отримати дану інформацію до видачі повторної акредитації або авторизації.

7.4.3 Фінансова ситуація акредитованих органів

316. Головний елемент у моніторингу акредитованих органів полягає в розгляді їхньої фінансової ситуації. Некомерційні цілі є одним із критеріїв акредитації органу, як вимагає стаття 11a) Конвенції. Цей певний критерій пояснює

---

213 Див. вище, примітка 198.

214 Див. Відповіді Данії і Швеції на питання № 35 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

215 Див., наприклад, відповіді Бразилії, Буркіна-Фасо, Чилі та Литви № 34 Анкети 2009 року, вище, прим.44. У Чилі, всі акредитовані органи повинні щороку подавати звіт Чилійському Центральному Органу, який також є компетентним відомством з видачі авторизації таких органів для роботи в Чилі. Після проведення аналізу звітів, Центральний Орган організує збори з усіма уповноваженими іноземними акредитованими органами, де порівнюються результати їх діяльності.

216 Дивитися, наприклад, досвід роботи Центральних Органів у Данії та Франції, відображені в їх відповідних відповідях на питання № 35 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

підвищений фінансовий контроль, а також статті 8 та 32 Конвенції визначають аспекти, які зачіпає такий контроль:

a. невідповідний прибуток (фінансовий або матеріальний);

b. збір обґрунтованих винагород;

c. обґрунтована винагорода членів акредитованих органів щодо надаваних послуг.

317. Компетентне відомство повинне вимагати надання щорічного фінансового звіту. Для забезпечення відповідності цій вимозі повинні передбачатися різні методи, наприклад, написання звіту - це одна з умов отримання і підтримки акредитації. Такі питання розглядаються більш докладно в розділі 8 («Вартість міждержавного усиновлення»).

7.4.4 Обмеження, які можуть накладатися на акредитовані органи

318. Для того, щоб захистити найкращі інтереси дітей і відповідати цілям Конвенції, країни можуть накласти обмеження на акредитовані органи. Ось кілька прикладів:

a. Обмежене число країн, де може працювати акредитований орган;

b. Обмеження числа реєстрацій майбутніх прийомних батьків:

   i) коли акредитація видається органу, один із способів зменшити тиск на Країни походження - обмежити кількість реєстрацій майбутніх прийомних батьків, які можуть бути прийняті до початку роботи, а також поступово збільшити число в залежності від необхідності і якості усиновлень[217];

   ii) акредитований орган несе відповідальність тільки за прийняття кількості реєстрацій прийомних батьків, яка дозволить надати розумний період очікування для завершення процесу усиновлення[218];

c. заборона на розміщення реклами на сайті органу щодо певних дітей[219];

d. заборона на розголошення особистої інформації відносно прийомних дітей[220], а також

e. призупинення дії реєстрацій в результаті виняткових ситуацій у Країні походження, які не впливають на стан акредитованого органу.

---

217 Канада (Квебек) встановлює квоту на кількість усиновлень для нових агенцій– 5 усиновлень для кожної агенції. Тільки після аналізу цих перших справ, ця квота знимається.

218 Див., наприклад, Кодекс етичних норм для агенцій з міжнародних усиновлень Квебека (Канади), < www.adoption.gouv.qc.ca> under “Certified bodies” and “Code of Ethics” стор.. 9 -10. Також див. практику Нідерландів, додаток 3, секція 2 цього керівництва.

219 Див. відповіді Бельгії (Фламандська комуна), Бразилії, Норвегії та Іспанії, на питання 42, анкети 2009 р.

220 Див. відповіді Канади (Брит. Колумбія) та Данії, питання 41 та 42, анкети 2009 р.

7.4.5 Санкції, що застосовуються при порушенні умов

319. Якщо акредитація та авторизація були отримані, акредитовані органи повинні відповідати законодавчим актам і постановам, якими керуються при усиновленні як Приймаюча країна, так і Країна походження. Від них також вимагається відповідність принципам та зобов'язанням за Гаазькою конвенцією 1993 року, а також іншими законодавчими актами і постановами, пов’язаними з процесом міждержавного усиновлення, таким як можливі альтернативи міждержавному усиновленню. До того ж, вони повинні відповідати умовам, необхідним для їхньої акредитації, і обмежень, які накладалися на них, при наявності таких.

320. Для встановлення ефективних стандартів акредитації важливо, щоб кожна країна установила системи санкцій у рамках свого законодавства. Рекомендується, щоб була встановлена прогресивна система санкцій. Це означає наявність більш м'яких покарань, таких як попередження або штрафи, для менш серйозних порушень і більш суворих покарань - для більш серйозних проступків. Наприклад, якщо не надається щорічний звіт, накладається штраф, а якщо орган не виконує свої зобов'язання перед майбутніми прийомними батьками, або вчиняє серйозне порушення, його акредитація може бути тимчасово припинена або анульована. Країна походження може тимчасово відкликати або анулювати авторизацію іноземного акредитованого органу за порушення умов або Конвенції.

а) Попередження, штрафи або покарання

321. Кожна країна може зробити будь-яку дію, яку вважатиме за потрібне, у разі порушення умов, таких як неподання звіту, неподання оновленої інформації, відмова здійснити необхідні зміни, непрофесійні методи або відмову від аудиту. Будь-яке порушення, навіть невелике, може спричинити попередження, штрафи або покарання. Наприклад, в Італії, застосовується санкція «офіційний докір»; якщо акредитований орган отримує кілька офіційних докорів, його авторизація для роботи в Країні походження може бути анулювана[221]. У Сполучених Штатах Америки, якщо акредитований орган випадає з «реальної відповідності» правилам акредитації Сполучених Штатів Америки, відомство з акредитації має здійснити відповідне «накладання стягнення». Накладання стягнення передбачає вимогу акредитованого органу або затвердженої (не акредитованого) особи прийняти особливі коригуючі дії для приведення у відповідність; тимчасове призупинення або анулювання акредитації або затвердження, а також відмова в оновленні акредитації або затвердженні[222].

322. Країни походження повинні мати доступ до інформації про санкції, що застосовуються до акредитованих органів у Приймаючій країні, щоб Країна походження могла переглянути своє ставлення до такого органу. Співпраця між Приймаючою країною і Країною походження необхідна для того, щоб передбачити дії в тому випадку, якщо акредитація або авторизація були тимчасово призупинені або анульовані.

---

221 Див. відповідь Італії на питання 39, 2009 р.

222 Дивитися. відповідь Сполучених Штатів Америки на питання № 39 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

b) Скасування або тимчасове припинення дії акредитації

323. Анулювання акредитації повинно бути розглянуте лише у випадку неналежної поведінки органа[223]. Залежно від вчинку, акредитований орган може бути заздалегідь попереджений. Анулювання має бути обгрунтоване, якщо орган більше не відповідає умовам, необхідним у Приймаючій країні або Країні походження або з будь-якої іншої причини, що вважається важливим компетентним відомством.

324. Якщо компетентне відомство хоче анулювати акредитацію, повинна бути здійснена жорстка процедура, така як письмове повідомлення про намір анулювати акредитацію, з можливістю для акредитованого органу надати заперечення проти анулювання до моменту анулювання[224]. Застереження повинно бути зроблене для іншого органу чи відомства для роботи із справами, з якими працював акредитований орган. Додатково має бути зроблене застереження для можливості подання позову проти рішення, пов'язаного з анулюванням або тимчасовим припиненням дії акредитації[225].

325. В інших ситуаціях припинення може бути передбачене, тобто тимчасове припинення акредитації і надання терміну для органу для виправлення порушень, у яких він звинувачувався[226]. Із іншого боку, після закінчення терміну дії, якщо орган не дав позитивної відповіді на вимоги компетентного відомства, акредитація повинна бути анульована.

326. Нова подача заяви органом акредитації, чия ліцензія була анульована, або яким раніше було відмовлено в акредитації, може бути проблематичним: якщо акредитація була видана за таких обставин, це може пошкодити репутації Центрального органу, так як ім'я акредитованого органу завжди асоціюється з Центральним органом шляхом передачі функцій. Звичайно, неможливо відмовити в акредитації органу, який відповідає юридичним стандартам та вимогам даної країни. Але дійсна потреба в більшій кількості акредитованих органів у цій цій країні може бути важливим фактором при розгляді якого-небудь запиту на акредитацію або авторизацію[227].

327. Країна походження зобов'язана знати історію акредитованого органу, в тому числі будь-які санкції, що застосовуються до нього, щоб приймати поінформоване рішення про можливу авторизацію для роботи в цій країні.

7.4.6 Зміни у складі акредитованого органу

328. Акредитований орган зобов'язаний доповідати компетентному відомству про будь-які зміни під час акредитації і, зокрема, про зміни в персоналі і службовцях[228].

---

223 Див. відповідь Італії на питання 39, 2009 р.

224 Дивитися, наприклад, відповідь Іспанії на питання № 39 Анкети 2009 року, вище, прим.44. Дивитися також законодавство Нової Зеландії ((Міждержавний) Акт про Усиновлення 1997 року, підрозділи 19(1)-(3)), а також постанови 22 Зводу Федеральних Нормативних Актів 96.76 Сполучених Штатів Америки, де акредитований орган повинен повідомляти агентство або затверджену особу в письмовій формі про своє рішення накласти стягнення проти агентства або особи. Схожі метоли об'єднані в процес авторизації для іноземних акредитованих органів на Філіппінах. Дивитися. Впровадження Норм і Правил з питань Міждержавного Усиновлення (RA8043), Стаття VII.

225 Дивитися, наприклад, законодавство Швеції (Закон про Посередництво у Міждержавному Усиновленні (номер 1997:192) розділ 14).

226 Дивитися, наприклад, відповіді Канади (Квебек) і Швеції на питання № 39 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Схожі методи об'єднані в процес авторизації для іноземних акредитованих органах на Філіппінах. Дивитися Впровадження Норм і Правил з питань Міждержавного Усиновлення (RA8043), Стаття VII.2.

227 Див. практику Швеції, додаток 3, розд. 3 цього керівництва.

228 Це є вимогою багатьох приймаючих країн. Див. відповіді на питання 11Ю анкета 2009 р.

329. Метою доповіді про такі зміни є визначення органів, які залишаються «націленими і укомплектованими особами, підготовленими відповідно до їхніх етичних стандартів», а також у яких є відповідна підготовка або досвід роботи в сфері міждержавного усиновлення, разом із можливістю належним чином проводити оцінки,які можуть бути їм доручено[229].

7.5 Поновлення акредитації

330. Країни повинні уникати методів автоматичного продовження терміну акредитації без належного розгляду[230]. Автоматичне продовження не вважається відповідним або таким, що підходить для контролю та розгляду акредитованих органів та їхньої фінансової звітності[231].

7.5.1 Умови для поновлення акредитації

331. Стаття 10 відноситься як до видачі, так і до збереження акредитації. Для збереження своєї акредитації, а також для того, щоб відповідати повторній акредитації, коли термін поточної акредитації закінчується, акредитований орган повинен демонструвати свою компетентність у міждержавному усиновленні.

332. Рекомендується, щоб розгляд або повторна акредитація акредитованих органів періодично проводилися компетентним відомством[232].

333. Заява про поновлення акредитації має бути направлена до компетентного відомства у відповідний період часу до закінчення терміну дії поточної акредитації. Спеціальна форма для цієї мети повинна бути розроблена компетентним відомством.

334. Умови для поновлення акредитації повинні бути схожі з тими, які відносяться до початкової заяви про отримання акредитації[233]. Орган зобов'язаний надати будь-які документи та інформацію, запитувану компетентним відомством, протягом певного періоду.

335. До поновлення акредитації компетентне відомство має оцінити роботу і можливості, продемонстровані органом протягом попередньої акредитації. Оцінка повинна включати в себе перевірку попередньої історії, а саме сумлінну діяльність або отримані скарги, відповідність законам та адміністративним правилам кожної країни окремо, відносини з Центральним органом, а також звіти про роботу в Країні походження[234].

7.5.2 Умови для поновлення авторизації

336. Поновлення авторизації для роботи в Країні походження може також служити поновленням для акредитації.

---

229 Стаття 11.

230 У багатьох Країнах умови поновлення такі ж як і для отримання акредитації в перший раз. См. відповіді Бельгії (Фламандська і Французька Спільноти), Канади (Британська Колумбія і Онтаріо), Німеччини, Ісландії, Іспанії, Швеції, а також Сполучених Штатів Америки на питання № 22 Анкети 2009 року, вище, прим. 44.

231 Усиновлення: скільки коштує?, вище, примітка 58.

232 Дивитися Звіт Спеціальної Комісії 2000 року, вище, примітка 43 Рекомендація No 4e.

233 Дивитися, загалом, відповіді Країни на питання № 22 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

234 Дивитися, наприклад, відповіді Канади (Онтаріо) і Нової Зеландії на питання № 36 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

337. В рамках сумлінної діяльності Приймаюча країна повинна проконсультуватися із владою Країни походження щодо отримання інформації про якість і професіоналізм акредитованого органу, які були продемонстровані органом у попередньому періоді авторизації. Це також вдалий час для того, щоб знову оцінити потреби Країни походження щодо міждержавного усиновлення, в цілому, а також послуги даного акредитованого органу для того, щоб визначити тривалість подальшої авторизації[235].

7.5.3 Тривалість поновлення акредитації

338. Як і для першої акредитації, поновлення акредитації видається на певний термін[236].

339. Компетентне відомство прийняло рішення оновити акредитацію на більш короткий період, якщо орган є недосконалим у певних аспектах, наприклад, якщо орган не відповідає всім умовам для поновлення, або якщо орган мав заборгованість у період до акредитації, але така заборгованість не послужила основою для анулювання акредитації. Мета цього рішення - дозволити органу здійснити коригувальні дії. Даний підхід дозволяє компетентному відомству виконати більш детальний моніторинг та повторно оцінити стан акредитованого органу.

7.5.4 Відмова в поновленні

340. Будь-яка заява для поновлення акредитації може бути відхилена, якщо компетентне відомство помітить, зокрема, що початкові вимоги не дотримуються, якщо робота органу більше не відповідає принципам і правилам Конвенції та законодавству Приймаючої країни та Країни походження; або якщо органу вже давалося кілька можливостей виправити свої недоліки, але він не зміг цього зробити[237].

341. Якщо в оновленні акредитації відмовлено, компетентне відомство має справити на місці всі завершальні заходи і передати файли як діючі, так і завершені[238]. Залежно від причин неакредитації, органу надається певний час, щоб завершити процедури із передачі справ. Заява про поновлення акредитації має бути направлена до компетентного відомства у відповідний період часу до закінчення терміну дії поточної акредитації. Спеціальна форма для цієї мети повинна бути розроблена компетентним відомством.

7.6 Процедура роботи з документами, якщо послуги акредитованого органу припиняються

342. Центральний орган та акредитований орган повинні розробити процедури для роботи з документами, у разі якщо послуги акредитованого органу припинені, наприклад, в результаті втрати акредитації або анулювання авторизації Країною походження.

---

235 В Колумбії, компетентне відомство (ICBF) розглядає роботу іноземних акредитованих відомств щодо критеріїв оцінки як частини процесу поновлення акредитації. Дивитися, відповідь Колумбії на питання № 35 Анкети 2009 року.

236 Цей метод використовується в багатьох приймаючих Країнах. Дивитися, наприклад, відповіді Бельгії (Фламандська і Французька спільнота), Канади, Норвегії, Іспанії, Швейцарії та Сполучених Штатів Америки на питання № 21 2009 року, вище.

237 Дивитися, загалом, відповіді Країни № 22 Анкети 2009 року, вище.

238 В Італії, Центральний Орган приймає файли.

343. У разі діючих справ файли документів можуть бути передані Центральному органу або іншому акредитованому органу. Для завершених справ оригінали документів можуть бути передані на зберігання в офіційний архів.

344. Проблеми, пов'язані з припиненням надання послуг, не повинні лягати тягарем додаткових витрат для прийомних батьків. У тих випадках, коли послуги оплачені і не виконані, акредитований орган повинен повернути гроші прийомним батькам або надати підтвердження, що гроші були передані іншому відомству, яке в подальшому буде надавати послуги.

345. Якщо Приймаюча країна анулює акредитацію, або акредитований орган припиняє свою роботу, Центральний орган повинен негайно поінформувати Країну походження і пояснити причини. Таке повідомлення дуже важливе для підтримки відносин довіри між двома країнами.

РОЗДІЛ 8 Вартість міждержавного усиновлення

346. Грошові питання та їхній вплив на міждержавне усиновлення залишається одним із найбільш спірних питань у сфері захисту прав дитини.

347. У даній главі ми спробуємо по-новому поглянути на витрати, пов'язані з міждержавним усиновленням, і уявити можливу модель для класифікації та розрахунку таких витрат[239].

348. Ця глава побудована на рекомендаціях, викладених у Керівництві з передової практики № 1, у главі 5 «Регулювання цін міждержавного усиновлення». У цій главі Керівництва № 2 цінові питання будуть пов'язані з акредитованими органами і тим, як вони можуть досягти прозорості та контрольованості. Головні принципи некомерційних цілей та запобігання незаконному фінансовому доходу обговорюється в главах 2.3.2 та 2.3.3 цього Керівництва.

8.1 Проблеми, пов'язані з вартістю

349. Через тиск, що іноді чиниться на Приймаючі країни і Країни походження[240] щодо розподілу дітей, впливу, що здійснюється певними акредитованими органами, і зростання потреби в дітях, деякі акредитовані органи випадково впливали на процес розподілу «поза чергою» для більш швидкого і сприятливого розподілу дітей, в обхід інших прийомних батьків, що очікують. Багато методів, таких як пропозиція привабливого фінансового стимулу, призводять в результаті до нездорової конкуренції між країнами, а також серед акредитованих органів. Такі методи не відповідають найкращим інтересам дітей. Насправді, діти часто стають жертвами процесу укладання більш вигідної фінансової операції. Дані факти мали місце в 1993 році, коли EurAdopt ввела етичні правила міждержавного усиновлення: стаття 25 проголошує: «Робота з усиновлення повинна проводитися таким чином, щоб уникнути конкуренції через дітей або їхнє підняття». У даний час факти усиновлення дітей в обхід офіційного процесу розподілу все ще мають місце, як це показує, наприклад, «Скандинавський Підхід до Міждержавного Усиновлення». Даний підхід являє собою перелік угод по позиціях із точки зору безпеки міждержавного усиновлення, заснованого на етиці та відповідальності, які були прийняті Скандинавською радою з усиновлення[241].

350. Слід зазначити, що досі існує небезпека в міжнародному співтоваристві щодо використання слова «конкуренція» щодо міждержавного усиновлення. Але, чесно кажучи, до тих пір, поки дане питання не розглядається, кожен буде замішаний в посібництві торгівлі дітьми[242].

8.1.1 Обмеження винагород і витрат

351. Деякі країни можуть розмістити інформацію про законодавчі обмеження щодо винагород. Деякі країни не включають «гуманітарний внесок» у свою

---

239 Початкові ідеї даної глави були написані Клаудель Тчоконте, магістром бізнесу, консультантом Центрального Органу в Квебеку, випускником HEC Montréal. Литва, Країна походження, висловила свій намір змінити свій закон для того, щоб слідувати даній моделі.

240 Приклади тиску наведено в Главі 12.3.1.

241 Етичні Правила EurAdopt і Скандинавського Підходу, вище.

242 Дивитися відповідь Канади на питання № 10(8) Анкети 2005 року, вище, прм.3.

структуру винагород, у той час як інші роблять це. Навіть такі методи можуть призвести до «конкуренції» між країнами та між акредитованими органами. Така конкуренція, до того ж, не контролюється щодо винагород і витрат і може призвести до протизаконної купівлі дитини при усиновленні або до інших отримання дитини для усиновлення. У однієї Приймаючої країни є ганебних засобів отримання дітей, у тому числі, до «тендерної війни» за керівний принцип: «чим більше грошей залучено, тим менше дотримується безпека щодо прийнятності даних для усиновлення».

352. Багато Країн походження висловлюють заклопотаність явною відсутністю контролю від Приймаючих країн щодо цін, призначених їхніми акредитованими органами. Наприклад, деякі Країни походження повідомили про те, що деякі акредитовані органи брали плату за ту роботу, яка в дійсності була виконана безкоштовно Центральним органом у Країні походження[243].

353. Одним із рішень для Країни походження є публікація (на власному веб-сайті або в публічному доступі інформації від Центральних органів та акредитованих органів) фактичних витрат (фіксовані або визнані збори і витрати Центральних органів та інших державних органів), а також кошторисні витрати за послуги, надані третіми особами[244]. Будь-які послуги, які надаються безкоштовно, повинні бути відзначені. У той же час акредитовані органи повинні публікувати свої реальні винагороди і витрати, включаючи вартість усиновлення для кожної Країни походження[245].

354. Найчастіше Країни походження говорять, що не знають, що представляють собою нормальні методи нарахувань для Приймаючих країн, також вони не знають, що таке розумні нарахування. Приймаюча країна і Країна походження повинні визначитися з вартістю з реальними витратами до отримання авторизації, починаючи ізспівробітництва шляхом обміну інформацією. Дана інформація повинна бути доведена до відома громадськості і опублікована якомога в більшій кількості ЗМІ для досягнення максимальної прозорості.

355. Приймаючі країни (Центральні органи та акредитовані органи) можуть сприяти Країнам походження в цьому відношенні шляхом надання чіткої інформації про витрати для майбутніх прийомних батьків та публікувати витрати на своїх відповідних веб-сайтах для того, щоб сприяти більш широкому доступу до цієї інформації. Зокрема, було б корисно подивитися розбивку витрат, ніж просто подивитися оцінку загальних витрат по усиновленню з певних країн.

356. Розбивка витрат повинна відображати наступні статті витрат:

a. Обов'язкові витрати в Приймаючій країні:
   - підготовчі курси для батьків;
   - плата за судові витрати або документи;
   - плата за медичне обслуговування або документи- підготовка досьє;
   - інші послуги або функції; vi. функції після усиновлення;

---

243 В одному випадку акредитований орган призначив 3000 доларів США для відповідності того, що в дійсності було зроблено Центральним Органом. Інший акредитований орган призначив 7000 в якості гуманітарної допомоги, яка ніколи не здійснювалася. Коли Країна походження порушила це питання в розмові з Центральним Органом приймаючої Країни, їй було сказано, що акредитовані органи є незалежними і можуть самі призначати таку вартість на свій розсуд.

244 Дивитися Методи Колумбії в Додатку 2 цього Керівництва.

245 Дивитися, загалом, відповіді Країни на питання № 49 Анкети 2009 року, вище, прм.6

b. Обов'язкові витрати в Країні походження:
- адміністративні витрати;
- плата за судові витрати;
- плата за медичне обслуговування;
- соціальне забезпечення дитини (утримання дитини після усиновлення).

357. Усі функції і послуги в Приймаючій країні, які повинні бути сплачені, зазначені в главі 5.2.2. Деякі витрати також відзначені в таблиці 1 глави 1 для розрахунку в певних країнах.

8.2 Зобов'язання за Конвенцією

358. Країна-учасниця договору і Центральний державний орган несуть особливу відповідальність за регулювання витрат у процесі міждержавного усиновлення, вживаючи заходів для запобігання незаконному фінансовому доходу або інших доходів, а також утримуючись від усіх методів, що суперечать цілям Конвенції[246]. Усі інші установи, залучені у процес міждержавного усиновлення, зокрема, акредитовані органи, несуть відповідальність щодо підтримки та відповідності таких заходів.

359. У статті 32 Гаазька конвенція дозволяє здійснити оплату професійних винагород та послуг, наданих щодо міждержавного усиновлення, особливо це стосується органів, залучених у процес усиновлення[247].

360. У відповідності з цією статтею, вартість, запитувана акредитованим органом у міждержавному усиновленні, повинна бути розумною і відносно невисокою щодо надаваних послуг. Такі послуги і відповідні ціни пов'язані із заходами, прийнятими в Приймаючій країні і в Країні походження усиновлюваної дитини.

361. Дана глава пропонує кілька рекомендованих норм, які дозволять створити рамки, що визначають, що є доцільним для підтримки найкращого співробітництва між країнами, акредитованими, а також із різними провайдерами послуг, залученими в процес міждержавного усиновлення. Дані норми сприятимуть кращому контролю над цінами міждержавного усиновлення в Країнах походження і в Приймаючих країнах. Глава розглядає різні делікатні ситуації і порушення, а також супроводжується додатками, які демонструють різні види витрат і пропонують методологію встановлення цін.

8.3 Типи витрат, що відносяться до акредитованих органів

362. Для того щоб краще розуміти ціни, пов'язані з міждержавним усиновленням та оплачувані майбутніми прийомними батьками, необхідно їх класифікувати. Наприклад, їх можна розглянути з точки зору майбутніх прийомних батьків і з точки зору акредитованого органу.

363. З точки зору майбутніх прийомних батьків, витрати можуть бути розділені на дві категорії. Перша категорія відноситься до прямих витрат, які стосуються усиновлення, друга категорія - це не прямі витрати, які стосуються усиновлення і не повинні вважатися такими.

---

246 Стаття 8.

247 Дивитися також обговорення у Розділі 2.3.3 «Методи запобігання незаконному отриманню фінансового доходу».

364. Перша категорія належить до сплати за послуги з усиновлення акредитованим органам або урядовим органам і включає (1) витрати на стадії перед усиновленням; (2) витрати на заходи, що вживаються в Країні походження, у тому числі витрати на медичну карту дитини, а також соціальна або сімейна інформаційно-аналітична довідка; (3) транспортні витрати майбутніх прийомних батьків та витрати на проживання в Країні походження дитини; (4) витрати після усиновлення[248]. Докладніше зміст кожного класу встановлено в Додатку 8А даної глави. Багато з цих послуг можуть бути надані органами усиновлення, але це залежить від кожної окремо взятої країни.

365. Друга категорія відноситься до внесків і пожертвувань, як обов'язкових, так і ні, які робляться майбутніми прийомними батьками для підтримки добробуту дітей і послуга по захисту в Країні походження, а також деяких проектів надання гуманітарної допомоги[249]. Друга категорія витрат для прийомних батьків не може вважатися витратами на усиновлення. Це внесок за послуги захисту дитини, що обговорюється в главі 9 «Внески і пожертвування для захисту дітей у Країнах походження».

366. Із точки зору акредитованих органів, витрати повинні покриватися акредитованими органами і виплачуватися з грошей, сплачених майбутніми прийомними батьками за вище вказані категорії. Такі витрати складаються з: (1) основних поточних витрат акредитованого органу; (2) винагороди представникам і співробітникам акредитованого органу в Країні походження; (3) оплата інших послуг (винагороди професіоналам і співробітникам, які не працюють в акредитованому органі), а також (4) транспортні витрати персоналу акредитованого органу для роботи в Країнах походження і в Приймаючих країнах, а також транспортні витрати представників та інших партнерів із Країни походження, якщо вони відвідують Приймаючу країну. Такі витрати детально аналізуються нижче (див. таблицю 1 в додатку до даної главі)

367. Використовуючи методи, запропоновані в даній главі, Центральний орган Приймаючої країни повинен бути здатний визначити для кожного акредитованого органу загальну вартість усиновлення в даній країні. Метою є визначення того, у скільки обходиться акредитованого органу здійснення міждержавного усиновлення в даній країні. Таким чином підсумовуються всі витрати, понесені для завершення справи про усиновлення. Відповідно, акредитовані органи будуть сповіщати Центральний орган у чітких формулюваннях про наступні витрати:

a. фіксовані витрати (накладні витрати), тобто витрати, які виникають незалежно від кількості справ, що знаходяться в роботі, такі як заробітна плата, оренда приміщення, витрати на страхування,

b. змінні витрати, які безпосередньо пов'язані з кількістю справ, такі як витрати на переклади.

368. Усвідомлення того, що загальні витрати дозволять компетентному відомству встановити те, що адміністративні витрати та витрати з координування,

---

248 Цей підрозділ ґрунтується на моделі Центрального Органу Квебеку (Канада).

249 Дивитися також Керівництво з передової практикиі № 1, вище, прм. 22, Глава 6, (Державний захист дитини та державне усиновлення

необхідні акредитованими органами, є доцільними для певної країни. Практичний приклад нарахування цін представлений в Додатку 8В даної глави.

8.3.1 Основні поточні витрати акредитованого органу

369. Поточні витрати є поточними накладними або фіксованими витратами акредитованого органу. Іншими словами, це витрати, які маються на увазі незалежно від обсягу роботи органу, такі як заробітна плата менеджерів, оплата штату професіоналів і адміністративного персоналу, орендної плати, витрати по страхуванню, офісне обладнання і витратні матеріали. Ці витрати також існують в Країні походження, якщо у акредитованого органу там є свої офіси.

370. Акредитований орган повинен дотримуватися методів раціонального використання, заснованих на турботі про ефективність і коефіцієнт корисної дії. В залежності від його розміру та числа країн, у яких він здійснює свою діяльність, його поточні витрати можуть відрізнятися від витрат акредитованого органу; однак витрати повинні бути доцільними.

371. Центральний орган або контролююче відомство несуть відповідальність за те, щоб ці витрати були доцільними, і можуть представити керівництву акредитованих органів, щоб допомогти їм у розробці своїх фінансових прогнозів.

372. Для того, щоб здійснювати власне фінансування, органи можуть звертатися до чотирьох можливих джерел, як показано в прикладі італійської моделі[250]: (1) плата за відкриття досьє, необхідне майбутнім прийомним батькам; (2) щорічні збори, що стягуються з членів акредитованих органов[251]; (3) субсидії[252] і (4) пожертвування для акредитованих органів[253]. Див. також главу 3.7 (Субсидії, що видаються акредитованим органам).

373. Як зазначено вище, суми, стягнуті з майбутніх прийомних батьків, йдуть на фінансування роботи органу, а також створення фінансового резерву для відповідності іншим фінансовим зобов'язанням. На підставі всіх цих елементів (поточних витрат, фінансових зобов'язань та субсидій) Центральний орган гарантує, що необхідні суми є доцільними.

8.3.2 Винагороди для представників і співробітників акредитованих органів у Країні походження

374. Заборона за Конвенцією щодо незаконного фінансового доходу у статті 32 є основним принципом, який застосовується до всіх, включаючи представників і співробітників. Аналогічні правила, що стосуються доцільних зборів (стаття 32(2)) застосовуються до всіх «осіб, залучених у процес усиновлення», таким як представники та співробітники. Отже, необхідно застосовувати загальні етичні стандарти для розробки рекомендованих норм, стосовно того, що вважається «доцільним».

---

250 Дивитися відповідь Італії на питання № 47 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

251 Деякі акредитовані органи вимагають від майбутніх прийомних батьків стати членами організації, це є попередньою умовою для надання послуг з усиновлення. Багато майбутніх прийомних батьків залишаються членами надовго після того, як їх справу про усиновлення було завершено.

252 Див. вище, помітка 81.

253 Наприклад, Terre des Hommes вимагає внесок у накладні витрати органу після того, як дитина прибула в сім'ю. Внесок пропорційний доходу сім'ї і не перевищує 5000 Швейцарських Франків.

375. На підставі статті 20 Етичних правил EurAdopt слід зауважити один приклад, який говорить про те, що «Організація несе відповідальність за методи роботи представників та працівників. Представники та працівники, які мають вплив на кількість дітей, поставлених на усиновлення, не повинні отримувати винагороду в залежності від проведених справ. Заробітна плата, яка видається представникам і співробітникам, повинна бути доцільною, беручи до уваги витрати на проживання в країні, а також обсяги і терміни робіт, що проводяться»[254].

376. Що стосується сумлінної діяльності, представники та працівники акредитованого органу в Країні походження, повинні мати хорошу заробітну плату як щомісячну винагороди і бути повноправними членами штату працівників акредитованого органу, а також не отримувати компенсацію за кожну окрему справу. Однак, якщо послуги надаються непостійно через низький обсяг робіт із усиновлення, оплата повинна розраховуватися залежно від конкретного випадку, якщо очевидно, що представник ніяк не може впливати на кількість усиновлень. Однак важливо мати варіант щодо зміни умов в угоді, якщо ситуація в роботі зміниться.

377. Форма винагороди повинна бути узгодженою річною заробітною платою, визначеною у відповідності з виконуваними завданнями, необхідним досвідом і з діючими місцевими стандартами працевлаштування в Країні походження для схожих посад[255]. Тому для акредитованих органів важливо мати інформацію за такими посадами щодо рівня заробітних плат, допомоги по соціальному забезпеченню, додаткових компенсацій, а також політики компенсації дорожніх витрат (готелі, транспорт, харчування).

378. Акредитований орган у Приймаючій країні може нести відповідальність за виплату відповідної заробітної плати місцевого рівня представникам, але в той же час представники можуть працювати на інші акредитовані органи та отримувати різні суми у них. Представник може надати перевагу тому органу, який платить більше. Співпраця між акредитованими органами з однієї країни або різних країн заохочується при виборі і роботі з представниками. У договорі про працевлаштування представник повинен заявити на які інші акредитовані органи він працює або має намір працювати.

379. Для того, щоб захистити цілісність міждержавного усиновлення і зменшити можливість корупції, заробітна плата, запропонована представнику, може бути трохи більшою, ніж місцева середня заробітна плата, у рамках розумних меж. Країни - учасниці Конвенції повинні погодитися з тим, що повинен сплачуватися адекватний.

380. Форма винагороди, заснована на окладі, може мінімізувати або виключити можливі ситуації, де можна застосувати тиск при розподілі дітей. Такого роду компенсація може також сприяти правильному дотриманню черги в листі очікування, незважаючи на гроші від «винагород за сприяння» або аналогічних стимулів.

---

254 Дивитися Етичні Правила EurAdopt, вище, примітка 29.

255 Наприклад, методологія виплати компенсації місцевим персоналу посольств в Канаді та іншим дипломатичним місіям в даній країні складається, по-перше, класифікації укомплектування робочих місць, потім від опитування штату співробітників, який проводиться спеціальною фірмою, яка перевіряє і зіставляє дані, що відносяться до окладів, свят та допомог по соціальному забезпеченню, які надаються державними і приватними місцевими співробітниками. Дані місцеві дані потім дозволяють визначити рівень компенсації за посади для даної країни.

381. Відомства в Приймаючій країні і в Країні походження можуть співпрацювати і обмінюватися інформацією для визначення доцільної винагороди для представників і співробітників. Дотримання таких стандартів може стати одним із критеріїв для акредитованого органу для отримання і підтримки акредитації.

8.3.3 Вартість інших послуг (винагороди професіоналам, фахівцям, які не є співробітниками акредитованого органу) і транспортні витрати

382. Вартість послуг буде включати в себе винагороди для професіоналів (юристи, нотаріуси, лікарі) та інших працівників (водії, письмові та усні перекладачі) як Приймаючих країн, так і Країн походження. Вона також включає в себе вартість транспортних витрат персоналу або інших постачальників послуг.

383. Для того, щоб уникнути монополії і отримати розумні ціни, акредитовані органи можуть співпрацювати більш ніж з одним постачальником кожного виду послуг. Вони можуть порівнювати ціни і намагатися отримати найкращу вартість для кожного виду послуг. Умови співпраці з такими професіоналами будуть направлятися в Центральні органи Приймаючої країни та Країни походження, під час подачі заяви на отримання акредитації або поновлення акредитації, або заяви на авторизацію, відповідно. Акредитований орган повинен на регулярній основі проводити оцінку вартості і якості надаваних послуг.

384. Рівень винагород повинен визначатися через зіставлення з місцевими процедурами і послугами, які вимагають подібного типу і обсягу работи[256]. Гуманітарні організації, міжнародні комерційні організації та державні професійні організації можуть бути джерелом для посилань, які допоможуть у встановленні прийнятних рівнів компенсації в кожній країні.

385. Вартість послуг повинна враховувати той факт, що декілька юрисконсультів можуть бути залучені в процес, щоб уникнути конфлікту інтересів. Юрисконсульти, які представляють майбутніх прийомних батьків, повинні також представляти дитину або акредитований орган у таких процедурах. Договір, що зв'язує юрисконсульта з акредитованим органом, повинен чітко це оговорювати.

386. Щодо медичного обстеження та лікування акредитовані органи повинні бути націлені на стандарти найкращої якості за розумними цінами. Рівень винагород повинен бути порівнянний із тим, що вимагається від місцевих батьків. Однак особливі вимоги, такі як вільне володіння іноземною мовою, або необхідність складання свідоцтв у письмовій формі, що відповідають міжнародним стандартам, можуть виправдовувати збільшення винагороди.

387. Що стосується перекладів, якщо законодавчі та усиновлювальні процедури як Приймаючої країни, так і Країни походження дозволяють це, переклад документів може здійснюватися там, де він буде дешевшим і при цьому залишатиметься хорошої якості.

388. Що стосується винагороди для представників, рекомендується, щоб органи в Приймаючій країні і Країні походження співпрацювали і обмінювалися інформацією для того, щоб визначити прийнятний ліміт винагороди за професійні послуги різного роду.

---

[256] Дивитися, наприклад, Етичні Правила EurAdopt, вище, примітка 29, Стаття 21: «Збори, що нараховуються організації професіоналами повинні бути пропорційні проведеної роботи».

8.4 Прозорість витрат

389. Для того щоб досягти прозорості, сума витрат для кожного виду послуг повинна бути фіксованою і про неї слід повідомити заздалегідь майбутнім прийомним батькам[257].·Отже, кожен акредитований орган повинен розкрити детальну інформацію про вартість усиновлення для кожної країни, для якої він акредитований і уповноважений працювати[258]. Це зробить можливим використання моделей, пропонованих в Програмі 8В даної глави. Дана інформація може також допомогти майбутнім прийомним батькам прийняти виважене рішення щодо їхнього вибору акредитованого органу, який буде допомагати їм.

390. Кожен акредитований орган повинен також опублікувати докладний перелік послуг, які надаються професіоналами як Приймаючої країни, так і Країни походження, з інформацією про характер послуг, фахівців, що займаються цим питанням, а також вартість[259]. Перевагою такого методу має бути заохочення послідовності між різними постачальниками послуг, заснованими на якості послуги, а не на очевидній вигоді фінансової пропозиції. Згодом це може принести свої плоди, дозволивши Центральному органу краще оцінити роботу акредитованих органів щодо реальної мети міждержавного усиновлення.

391. Центральний орган кожної країни має взяти на себе відповідальність для того, щоб досліджувати і отримувати інформацію про фактичні витрати, включаючи будь-які витрати на володіння документами, отриманими від компетентних відомств у своїй Країні, та про будь-які зміни в ціні. Потім вони повинні опубліковувати всі витрати на усиновлення, перераховані акредитованим органом і країною. Колумбія[260] - хороший приклад у цьому відношенні, так як Центральний орган оприлюднює на своєму веб-сайті детальну інформацію про витрати акредитованих іноземних органів, незалежно від походження.

392. Копії угоди з винагород вкладами, сплачені іншими акредитованими органами в Країні походження, повинні бути представлені в Центральні органи як у Приймаючій країні, так і в Країні походження.

393. Майбутні прийомні батьки повинні знати в подробицях і повністю в прозорій формі про суми, які безпосередньо пов'язані з міждержавним усиновленням. Усі внески або пожертви для послуг захисту дитини і програми гуманітарної допомоги в Країні походження повинні розраховуватися окремо від витрат на міждержавне усиновлення[261]. Інший механізм збільшення прозорості витрат вимагає рахунків-

---

257 Даний принцип ґрунтується на Звіті Спеціальної Комісії 2000 року, вище, прим 43, Рекомендація № 10, стосовно фінансових вкладів, не пов'язаних з фактичними витратами на усиновлення. Дивитися, загалом, відповіді Країни на питання № 48 та 49 Анкети 2009 року, вище, прим. 44. У деяких Країнах, винагороди встановлюються тільки акредитованими органами (наприклад, у Фінляндії, Німеччини, Нової Зеландії, Норвегії, Португалії та США, або після затвердження компетентним відомством (наприклад, у Бельгії, (Фламандська Спільнота), Канаді (Британська Колумбія), Іспанії та Швейцарії). В інших Країнах, винагороди встановлюються компетентним відомством після консультації з акредитованими органами (наприклад, у Канаді (Манітоба) та Італії).

258 Дивитися Звіт Спеціальної Комісії 2000 року, вище, примітка 47, Рекомендація № 8. Дивитися також відповіді Країни на питання № 50 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

259 Ця деталь може бути описана в договорі чи угоді, що деякі Країни вимагають від акредитованих органів укласти з майбутніми прийомними батьками. Дивитися відповіді Країни на питання № 14 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

260 Дивитися відповідь Колумбії на питання № 49 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Даний метод далі обговорюється в Додатку А, розділі 1 цього Керівництва.

261 Дивитися Висновки і Рекомендації Третього Засідання Спеціальної Комісії з практичної дії Гаазької Конференції 29 травня 1993 року, щодо Захисту Дітей і Співробітництва Щодо Міждержавного Усиновлення (17-25 червня 2010 року), Рекомендація № 2, доступний на веб-сайті Гаазької Конференції за адресою: < www.hcch.net > у розділі «Міждержавне Усиновлення» і «Спеціальні Комісії», («Висновки і Рекомендації Спеціальної Комісії 2010 року»).

фактур і квитанцій на ім'я сім'ї заявника, коли акредитований орган або його представник чи співробітник надають послуги.

394. Досягнення прозорості у витратах є важливою метою в процесі співробітництва між країнами. Країни походження прагнуть побачити більш публічну інформацію, що надається у відношенні витрат, як у Приймаючій країні, так і в Країні походження, так як вони бояться того, що деякі акредитовані органи невірно представлять майбутнім прийомним батькам реальні витрати в Країні походження[262]. Майбутні прийомні батьки хочуть отримати публічну інформацію про витрати, так як вони хочуть знати, що вони оплачують доцільні витрати за надані послуги, а не накручені ціни.

8.5 Оплата витрат

395. Майбутні прийомні батьки повинні, в допустимій мірі, сплатити всі витрати, пов'язані з процесом усиновлення, через акредитований орган. Вони повинні уникати будь-яких безпосередніх виплат на користь третіх осіб[263]. Даний підхід допоможе майбутнім прийомним батькам захиститися від недобросовісних осіб, які бажають одержати незаконний фінансовий дохід від усиновлення. Всі витрати та інші витрати, пов'язані з процедурою усиновлення, повинні бути включені в суму, яку майбутні прийомні батьки виплатять акредитованому органу. Це включає в себе винагороду представникам, юристам та усним перекладачам в Країні походження. Отже, все буде оплачуватися безпосередньо акредитованими органами на користь Країни походження, а не майбутніми прийомними батьками, коли вони приїдуть до Країни походження.

396. Майбутні прийомні батьки повинні бути проінформовані про ризики оплати за послуги, надані безпосередньо в Країні походження (за винятком розміщення та деяких транспортних витрат), остерігатися і не робити цього. Якщо їх просять заплатити якісь додаткові гроші, пов'язані з процедурою всиновлення, вони повинні негайно доповісти про це їхньому акредитованого органу в Приймаючій країні та законним представникам у їхньому акредитованому органі в Країні походження. Вони повинні також доповідати про всі факти своєму Центральному органу у Приймаючій країні, а також Центральному органу в Країні походження, якщо це можливо.

397. Акредитовані органи повинні знайти найбільш відповідні розцінки для майбутніх прийомних батьків. Оплачуючи всі витрати через акредитований орган, майбутнім батькам в якійсь мірі надається можливість диктувати свої умови, таким чином, дозволяючи обговорити розумні розцінки на надання професійних послуг, як у Приймаючій країні, так і в Країні походження, а також розміщення та транспортні витрати майбутніх прийомних батьків, витрати на юристів і нотаріусів та комісійні за переклад.

398. Переказ грошових коштів між акредитованими органами і майбутніми прийомними батьками, або між акредитованими органами і внутрішніми та іноземними постачальниками послуг, завжди повинен здійснюватися в такій формі, яка може відслідковуватися (переважно він повинен бути зроблений у вигляді угоди, яка реєструється і підлягає звітності).

---

262 Дивитися, наприклад, відповіді Буркіна Фасо та Колумбії на питання № 55 Анкети 2009 р.,вище, прм.6

263 Дивитися, наприклад, систему довірчого рахунку в Онтаріо, яка описується у відповіді Канади на питання № 51 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. Подібна система застосовується в Квебеку.

399. Будь-які витрати, пов'язані з процесом усиновлення, повинні супроводжуватися підтвердженими свідченнями для майбутніх прийомних батьків. Формат бухгалтерського обліку, використовуваний акредитованим органом, повинен дозволяти створення резервних копій таких документів та забезпечувати легкий доступ для аудиту та інших цілей.

8.6 Доцільні витрати

400. У рамках міждержавного усиновлення в акредитованих органів можуть бути різні стратегії щодо надання послуг. Наприклад, вони можуть запропонувати різний спектр послуг або більш чи менш розроблений підхід для клієнта, що дозволяє одному акредитованому органу виділятися на тлі інших у загальній різниці в цінах. Центральний орган, однак, повинен зберегти відповідальність за оцінку того, що витрати, які акредитованих органів, є доцільними.

401. Для того щоб оцінити що є доцільним, необхідно розглянути декілька факторів: якість та обсяги наданих послуг; складність випадку (у тому числі процедури в Країні походження); порівняння цін, призначених аналогічним органом для такої Країни походження. Центральні органи самі можуть зробити внесок в обговорення про те, що є доцільним, надаючи на своїх веб-сайтах розцінки в своїх країнах. Інші країни можуть використовувати цю інформацію в своїх оцінках. В одній Приймаючій країні[264] розцінки зусиновлення однакові для всіх майбутніх прийомних батьків, не зважаючи на те, яка Країна походження обрана. Даний підхід є єдиним принципом для всіх акредитованих органів. Це означає, що вибір Країн походження не залежить від вартості, яка покладається Приймаючою країною (звичайно, витрати в різних країнах походження можуть варіюватися).

402. Для того щоб визначити, які витрати є доцільними, Центральні органи Приймаючих країн повинні бути інформовані про вартість послуг у власній країні. Вони повинні бути здатні дати пораду прийомним батькам стосовно верхніх і нижніх меж доцільних цін. Центральні органи також повинні бути інформовані про такі витрати в Країні походження. Від акредитованих органів залежить наявність такої інформації та надання її Центральним органам під час подачі заяви на отримання дозволу на роботу в Країні походження:

a. Вартість міждержавного усиновлення в даній Країні походження;

b. Заробітні плати, переважаючі там, як у місцевого персоналу, так і в іноземців, включаючи додатки, засновані на звичаях (такі як певні свята і соціальні виплати) або потрібні закони;

c. Винагороди, що виплачуються професіоналам за послуги, які надаються в Країнах походження, схожі з тими, що вимагаються у разі національного усиновлення.

403. Деякі Країни походження заявляють, що «усиновлення безкоштовне» в їхній країні. Але насправді ніякі послуги не можуть надаватися безкоштовно, і в цих випадках країна субсидує послуги, таким чином, прийомні батьки не несуть

---

[264] Норвегія.

витрат, пов'язаних із такими послугами[265]. Робота з усиновлення є професійною послугою, батьки можуть зіткнутися з витратами на професійні послуги, які не субсидуються в «безкоштовній» системі. Наприклад, Центральний орган і державні відомства можуть не брати грошей за свої послуги, але якщо майбутнім прийомним батькам необхідний приватний законний представник, його послуги вже не будуть безкоштовними.

404. Зрозуміло, що акредитовані органи вимагають оплати за надання послуг, які насправді перевищують фактичні витрати, запас, сформований подібним чином, дозволяє їм встановлювати фінансовий резерв, необхідний для їхньої фінансової безпеки. Центральний орган, тим не менш, повинен забезпечити, щоб такий запас був доцільним (див. Додаток 8В для розрахунку доцільного запасу). Що стосується їхньої правової форми, як некомерційних організацій, консолідація фінансового резерву потрібна для того, щоб гарантувати фінансову безпеку і довготермінову діяльність акредитованого органу, а також покращення надання послуг не повинно вважатися невідповідними зобов'язаннями за Конвенцією у статті 11 про те, що акредитовані органи переслідують не тільки комерційні цілі».

405. У певному випадку наданих професійних послуг у Країні походження, важливо не ставитися до них з того ж джерела, як до послуг в сфері міжнародних ділових операцій, а гарантувати, що такі винагороди відповідають індивідуальному характеру усиновлення. Акредитований орган повинен представити Центральному органу порівняльні розцінки для аналогічних послуг в даній Країні походження.

406. Один із можливих підходів для того, щоб обмежити витрати на міждержавне усиновлення для Центрального органу при співпраці з акредитованими органами, де це можливо, - встановити мінімальну та максимальну суму для кожного виду витрат у відповідності з макроекономічними даними в Приймаючій країні і Країні походження (зокрема, валовий внутрішній продукт (ВВП) на душу населення, середня заробітна плата на клас працевлаштування)[266]. Під час подання заяви на акредитацію та авторизацію акредитований орган повинен продемонструвати, що у нього є подібна інформація, і він включив її в презентацію витрат із міждержавного усиновлення. Основною перевагою такого методу є те, що він сприяє зниженню потенційних випадків отримання незаконного доходу.

407. Центральний орган Приймаючої країні повинен бути більш активним в отриманні інформації від Країни походження та акредитованих органів про витрати, і установки керівництва за доцільними витратами і винагородами[267]. Майбутні прийомні батьки повинні мати легкий доступ до посібників для порівняння цін, що нараховуються їхнім акредитованим органом. Добросовісна практика для Центрального органу в Приймаючій країні буде полягати в просуванні співробітництва між акредитованими органами, які працюють в одній і тій же країні, для стандартизації витрат на обробку та встановлення розумних цін.

---

265 Наприклад, Бразилія, Португалія і Уругвай. У Таїланді прийомні батьки платять лише за паспорт дитини та медичне обслуговування.

266 В Манітобі (Канада) компетентні відомства визначають межі суми і тип винагород, які може накласти акредитований орган по усиновленню. Такі обмеження вказані у Додатку А в Постанові про Усиновлення 19/99.

267 В Італії витрати, що виникають в Країні походження (включаючи витрати на процедури і поточні витрати) встановлюються компетентним відомством. В Бельгії (Французька спільнота) навпаки, дані ціни, де це можливо, встановлюються за спільною згодою, з відповідними відомствами в Країні походження та/або місцевими партнерами до закінчення проведення заходів по усиновленню в даній Країні. Див. відповіді на питання № 47 і № 48 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

8.7 Звітність органів і контроль цін

408. Звітність акредитованих органів про свою діяльність (у тому числі фінансову діяльність) може бути відображена у вимозі розкриття інформації Центральному органу щодо форми виконання їхніх обов'язків, будь-яких проблем і дій, що виникають, та вживаються для вирішення проблем. Принцип звітності (глава 2.3.5 і глава 7.4 «Моніторинг і контроль над акредитованими органами») передбачає можливі дії, які можуть бути зроблені у випадку, якщо акредитований орган порушує умови акредитації.

409. Річний звіт - це найефективніший засіб для відображення інформації. Він включає в себе фінансові твердження, перевірені незалежним аудитором, та всю відповідну інформацію, пов'язану з діяльністю в минулому році, таку, як суттєві зміни і виняткові випадки[268]. Фінансові звіти повинні охоплювати діяльність акредитованих органів у Країнах походження, а також у Приймаючій країні.

410. Ефективний огляд цін є надзвичайно важливим аспектом у звітності. Ефективний огляд повинен включати в себе звітність і фінансовий аудит[269] (сучасна форма огляду, перевірки, інспектування та контролю рахунків). Центральний орган Приймаючої країни, в рамках своїх контролюючих зобов'язань, вимагає проведення регулярних аудитів акредитованих органів для того, щоб краще оцінити їхні реальні фінансові можливості для здійснення міждержавного усиновлення[270].

411. На підставі аналізу ефективності витрат, вартість аудиту не повинна перевищувати очікуваного прибутку. Відповідно, якщо деякі надходження є нижчими ніж певний рівень доходу органу, Центральний орган може вирішити прийняти заповнення фінансових звітів, які не пройшли аудит. Проте такі звіти мають бути ретельно вивчені.

412. Аудити повинні проводитися незалежним експертом, переважно призначеним Центральним органом чи контролюючим відомством. Така незалежність забезпечить об'єктивність і нейтральність в проведенні такого аудиту. Коректне попереднє повідомлення може бути видано акредитованому органу, який підлягає аудиту. Теоретично такий аудит має проводитися, як мінімум, один раз під час акредитації органу та у відповідності з певними факторами, такими як розмір, обсяг робіт, дохід та кількість Країн походження, з якими працює авторизований орган.

---

[268] Як зазначено у Розділі 6.6. цього Керівництва, копія фінансового звіту органу повинна надаватися кожен рік. Дивитися, вище, примітка 163. Що стосується вимоги про подання фінансових звітів незалежним аудиторам, див. приклади вище, примітка 164. Дивитися також Глава 7.4.3. цього Керівництва.

[269] Це перевірка фінансових звітів акредитованого органу, призначеного для перевірки їх точності, сталості, відповідності і можливості надати точний образ органу. Ця перевірка виконується незалежним професіоналом, так званим «аудитором».

[270] Наприклад, метод проведення аудиту Центральним Органом, див. відповіді Нової Зеландії на питання № 11, Німеччини на питання № 34, а також Данії, Люксембургу та Сполучених Штатів Америки на питання № 51 Анкети 2009 року, вище, примітка 44. В інших Країнах, відповідальністю акредитованих органів є організувати проведення аудитів сертифікованими аудиторами. Дивитися приклади вище, примітка 163 або «незалежними аудиторами, див, наприклад, відповіді Канади (Британська Колумбія, Монітоба і Квебек) на питання № 34 та Іспанії на питання № 51 Анкети 2009 року, вище, примітка 44.

413. Таким чином, Центральний орган надасть форму звітності[271], яка буде дотримуватися всіма органами. Пропозиція може дозволити вести однакові бухгалтерські книги і однакові презентації фінансової інформації, яка буде дуже корисною в цілях порівняння одного з іншим, одного органу з іншим, однієї Країни походження з іншою[272].

---

271 Форма звітності - це комплекс правил для оцінки документів або рахунків. Бухгалтерія може вестись вручну або на комп'ютері.

272 В Італії акредитовані органи повинні розробляти рахунки відповідно з поточними юридичними вимогами, а також з директивами і циркулярами, виданими різними зацікавленими відомствами. Дивитися відповідь на питання № 51 Анкети 2009 року, вище, примітка 6.

Додаток А.

Пропозиції щодо класифікації витрат в сфері міждержавного усиновлення

Категорія 1. Витрати, що виникають в Приймаючій країні
Категорія 2. Витрати, що виникають в Країні походження
Категорія 3. Транспортні витрати
Категорія 4. Витрати після усиновлення

Категорія 1. Витрати, що виникають в Приймаючій країні

Такі витрати складаються з адміністративних витрат, таких як членські внески, реєстраційні внески, адміністративні та митні збори, судові витрати, вартість психосоціальної оцінки (звіт про домашнє навчання), тренінги і освіта, витрати, пов'язані з різними імміграційними процедурами та сертифікатами. Вони можуть включати:

(1) Витрати на послуги, надані акредитованим органом:

- збір за членство в органі;
- збір за відкриття справи про усиновлення;
- оплата за розробку програми;
- адміністративні витрати і витрати, пов'язані з обробкою справи;
- комунікаційні витрати;
- програми підготовки тренінгів та освітні програми;
- вартість перекладу досьє майбутніх прийомних батьків;
- ведення документації, в тому числі архівування та захист конфіденційності.

(2) Витрати на послуги, надані третіми особами:

- засвідчення, досьє;
- судові витрати;
- підготовка до психосоціальної оцінки щодо придатності до усиновлення (звіт про домашнє навчання);
- комісія нотаріуса;
- легалізація документів;
- імміграційні процедури;
- отримання свідоцтв (медичного, про народження, про шлюб, про судимості);
- отримання паспортів;
- переклади;
- медичне обстеження.

Категорія 2. Витрати, що виникають в Країні походження

Дана категорія включає в себе всі витрати, що виникають у Країні походження, за винятком витрат на розміщення та транспортні витрати майбутніх прийомних батьків. Данні витрати можуть накладатися акредитованими органами. Вони мають включати такі витрати:

- адміністрування і координація;
- юридичні послуги (нотаріус, юрист, судові витрати);
- винагороду лікареві за медичну карту дитини;
- медичне обстеження дитини;
- угоди;
- витрати на утримання дитини;
- поновлення записів.

Вклади у проекти гуманітарної допомоги та пожертви: хоча вони не є витратами для дійсного усиновлення, такі витрати зазвичай накладаються на акредитований орган або Країну походження. Майбутні прийомні батьки повинні внести свій внесок у проекти гуманітарної допомоги та/або зробити пожертву для сиріт чи інших державних або приватних установ, пов'язаних із захистом дітей.

Категорія 3. Транспортні витрати

Дані витрати пов'язані з прибуттям майбутніх прийомних батьків у Країну Походження. Такі витрати включають:

- вартість перельоту;
- витрати на розміщення: готель та харчування;
- квиток в один кінець для дитини;
- витрати на оплату послуг гіда і перекладача, у відповідному випадку; а також
- транспортні витрати на території країни.

Категорія 4. Витрати після усиновлення

Дана категорія відноситься до всіх витрат, необхідних для завершення справи про усиновлення і питань, що виникли в тому випадку, якщо усиновлення вже було завершено. Такі витрати включають:

- переклад судового рішення про усиновлення, винесеного в Країні походження;
- звіти після усиновлення;
- переклад звітів після усиновлення Країни походження;
- засвідчення звітів і передача їх в Країну походження;
- усиновлення не за Конвенцією, судові витрати, пов'язані з процесом визнання судових рішень або постанов[273].

[273] Для визнання усиновлень згідно Конвенції не потрібно жодних додаткових процедур. Визнання є автоматичним, відпоавдно до статті 23.

Додаток Б.

Зразок підрахунку фактичних витрат на усиновлення і встановлення суми, стягнутої з майбутніх прийомних батьків

В процесі роботи акредитований орган складає два окремих види витрат:

- **Прямі витрати**: витрати, безпосередньо пов'язані з обробкою певної справи. Це, відповідно, всі ресурси, які використовуються безпосередньо для виконання процесу усиновлення в даній країні, такі як оклади співробітників, винагороди різних професійних служб, до яких доводиться звертатися в Приймаючій країні, а також в Країні походження. Такі витрати можуть бути змінені, тобто вони збільшуються або зменшуються відповідно до обсягу роботи з досьє про усиновлення;

- **Непрямі витрати**: витрати, які діляться між всіма усиновленнями протягом року. Вони зазвичай є структурними витратами (оренда, страхування, електроенергія, реклама, оклади тощо) та витрати на виплату відсотків, якщомає місце. В цілому, дані витрати є фіксованими, тобто вони не залежать від різних обсягів робіт, за винятком певних обставин: низький обсяг роботи може вимагати того, щоб певні витрати були знижені або виключені, наприклад, вибравши менші приміщення можна знизити орендую плату, в той час як високий рівень діяльності може знадобитися для збільшення витрат, наприклад, вибравши великі приміщення збільшиться вартість орендної плати.

Центральний орган може провести оцінку вартості усиновлення, використовуючи метод спеціальних цін, який показано в наступних таблицях. Такий метод відповідно дозволяє у представленні результатів розділити всі прямі і непрямі витрати (змінні витрати й постійні витрати), які виникають у даній країні.

Для цих цілей акредитований орган повинен надати докладну інформацію у відповідності з моделлю таблиці (див. таблицю 1). Якщо були визначені фактичні витрати, тоді акредитований орган знає рівень витрат, нижче якого йому не потрібно пропонувати свої послуги. Для того, щоб поповнити резерв і забезпечити свою життєздатність, акредитований орган може встановити ціну, яка буде стягнута з майбутніх прийомних батьків. Така загальна вартість буде врахована в змінних витратах на послуги і буде відповідати фактичним витратам плюс розумний запас для довгострокової життєздатності органу (доцільний запас).

Центральний орган може згодом оцінити логічність витрат і доцільність запасу, який справляється акредитованим органом. Іншими словами, акредитований орган повинен рекомендувати ціну, що дозволяє сформувати запас до змінних витрат, який є достатнім для підтримання інфраструктури (тобто постійних витрат) та поповнення резерву.

Витрати[274] = фактичні витрати + доцільний запас = загальні витрати x (1 +% доцільний запас).

---

[274] Див. зразок таблиці витрат (табл.2).

Таблиця 1.
Розрахунок загальних витрат на усиновлення з Країни походження
(данні гіпотетичні)

	Країна 1	Країна 2	Країна 3	Адміністрація	Разом
Непрямі витрати					
Судові витрати в Приймаючій країні	500	500	500		
Судові витрати в Країні походження	1,500	1,200	1,000		
Гонорар професійних служб у Приймаючій країні	3,500	3,500	3,500		
Гонорар професійних служб в Країні походження	2,000	1,70	2,400		
Переклад документів в Приймаючій країні	500	300	700		
Переклад документів в Країні походження		100			
Комунікаційні витрати в Приймаючій країні	2,300	6000	300		
Комунікаційні витрати в Країні походження	500	900	200		
Транспортні витрати	4,000	4,500	4,000		
Імміграційні витрати	400	400	400		
Витрати на паспорти	170	170	170		
Свідоцтва (про шлюб, про народження)	110	110	110		
Поновлення записів	200				
Утримання дитини			1,500		
Витрати для завершення процесу	500	1,000	600		
Витрати після усиновлення	180	280	100		
Загальні змінні витрати за одиницю	16,360	20,660	15,480		
Обсяг робіт (кількість опрацьованих справ)	12	35	20		67
Всього	**196,320**	**723,100**	**309,600**		**1,229,020**

	Країна 1	**Країна 2**	**Країна 3**	**Адміністрація**	**Разом**
Спеціальні витрати					
Прямі витрати на робочу силу	24,000	30,000	28,000		82,000
Витрати на супровід			5,000		5,000
Витрати на авторизацію в Країні походження		700			700
Непрямі				140,000	140,000
Інше				5,000	5,000
Разом	**24,000**	**30,700**	**33,000**	**145,000**	**232,700**
Інші колективні непрямі витрати					
Орендна плата					12,000
Електроенергія					600
Страхування					1,000
Транспортування					4,500
Реклама					2,500
Коммунікації					3,850
Амортизація					500
Разом					**24,950**
Загальна вартість	**220,320**	**753,800**	**342,600**	**145,000**	**1,486,670**
Вартість одного усиновлення	**18,360**	**21,537**	**17,130**		**22,189**

Таблиця 2.
Встановлення вартості усиновлення, стягнутої з майбутніх прийомних батьків, і розрахунок різних запасів. У даному прикладі запас становить 15%.

	Країна1	**Країна2**	**Країна3**	**Адміністрація**	**Разом**
Фактична вартість усиновлення	18,360	21,537	17,130		
Доцільний запас	15%	15%	15%		
Загальні витрати для майбутніх прийомних батьків	21,114	24,768	19,700		
Обсяг (кількість справ)	12	35	20		67
Дохід: загальна вартість х об'єм	253,368	866,870	393,990		1,514,228
Разом змінних витрат	196,320	723,100	309,600		1,229,020
Запас по змінним витратам	57,048	143,770	84,390		285,208
Конкретна ціна	24,000	30,700	33,000	145,000	232,700
Чистий прибуток	33,048	113,070	51,390	- 145,000	52,508
Інші колективні непрямі витрати					24,950
Чистий дохід					27,558

Таким чином, можна помітити, що при 15% доцільному запасі акредитований орган формує дохід, що дозволяє реалізувати запас по змінним витратам 285 208 доларів США, що повинно бути достатнім для того, щоб покрити доцільні накладні витрати (232 700 доларів США + 24 950 доларів США) і сформувати дохід у 27 558 доларів США для майбутньої життєдіяльності органу.

Запас по змінним витратам = змінний дохід - змінні витрати = (кількість х вартість) - змінні витрати.

РОЗДІЛ 9 ВНЕСКИ І ПОЖЕРТВИ НА ЗАХИСТ ДИТИНИ В КРАЇНАХ ПОХОДЖЕННЯ; ДОПОМОГА НА РОЗВИТОК І ГУМАНІТАРНІ ПРОЕКТИ

9.1 Згадуючи про цілі іноземного усиновлення

414. У рамках цього обговорення буде корисно згадати про цілі іноземного усиновлення: знайти відповідну сім'ю в іншій країні, коли дитина не може возз'єднатися з сім'єю, в якій вона народилася, або немає можливості знайти постійну сім'ю для дитини в її родині або в її рідній країні, яка б йому підходила.

415. У зв'язку з цим етична сторона іноземного усиновлення вимагає застосування принципу субсидіарності, стаття 4 b) Конвенції, в Країні походження та встановлення придатності до усиновлення дитини до розгляду іноземного усиновлення.

416. Якщо Країни походження мають намір застосовувати принцип субсидіарності більш ефективно, вони повинні зміцнити свої системи захисту прав дітей. Приймаючі країни можуть і повинні взяти на себе важливу роль у зміцненні систем захисту прав дітей в Країнах походження. За загальним правилом, відповідальність за це не повинна покладатися на акредитовані органи, т. як захист прав дітей - відповідальність держави (див. обговорення в главі 10, а також Рекомендації Спеціальної комісії від 2000 р. щодо підтримки в «Приймаючих країнах», зазначених нижче у параграфі 420).

417. Акредитовані органи зазвичай приймають або запитують пожертвування і дотації від відповідних усиновителів для Країн походження, щоб допомогти побудувати систему захисту прав дітей. Пожертвиі дотації іноді обґрунтовані тим, що вони допоможуть Країнам походження ввести в дію принцип субсидіарності. На жаль, іноді вони справляють протилежний ефект, коли такі фонди стимулюють діяльність із пошуку дітей для іноземного усиновлення. Коли гроші надходять у якості мит і платежів від потенційних усиновителів, часто вони підсвідомо або з інших підстав очікують отримання дитини, оскільки гроші були сплачені. При деяких обставинах ці очікування також можуть вплинути на представників органів державної влади в Країні походження.

418. Крім того, в надії гарантованого отримання стабільних потоків внесків ззовні, щоб підтримати зусилля по захисту прав дітей, Країна походження може відчувати себе зобов'язаною забезпечити стабільним потоком дітей для іноземного усиновлення. Це зводить нанівець мету іноземного усиновлення, як було зазначено вище, в параграфі 414.

9.2 Рекомендації Спеціальних комісій

419. У 2005 році, на другому зібранні Спеціальної комісії в Гаазі, експерти Приймаючих країн, Країн походження і міжнародних організацій досягли угоди про те, що якщо Країни походження мають намір успішно слідувати Конвенції, їм необхідна підтримка у зміцненні систем захисту прав дітей, а Приймаючі країни мають забезпечити цю підтримку.

420. Експерти схвалили такі рекомендації, які були спочатку видані в 2000 році:

> *«Приймаючим країнам рекомендується надавати підтримку Країнам походження в зусиллях, спрямованих на удосконалення національних служб захисту прав дітей, включаючи програми щодо запобігання залишенню дітей. Проте ця підтримка не повинна пропонуватися або запитуватися в манері, що ставить під загрозу цілісність процесу іноземного усиновлення, або створювати залежність від доходу, отримуваного від іноземного усиновлення. Крім того, на рішення щодо передачі дітей на іноземне усиновлення не повинен впливати обсяг внесків і відрахувань. Ці аспекти не повинні впливати на можливість передачі дитини, а також на його вік, стан здоров'я або інші характеристики усиновлюваної дитини»*[275].

> *«Дотації потенційних усиновителів на адресу органів, задіяних у процесі усиновлення, не повинні запитуватися, пропонуватися або здійснюватися»*[276].

421. Країни походження потребують підтримки, і ці рекомендації, як і раніше, залишаються в силі і доречні. Однак на практиці часто саме акредитовані органи організовують, фінансують і забезпечують підтримку такого роду, безпосередньо або через посередництво партнерських неурядових організацій. Якщо виконання Рекомендацій через акредитовані органи припиниться, то уряди і організації з підтримки розвитку Приймаючих країн повинні будуть докладати більше зусиль, щоб забезпечити необхідну допомогу безпосередньо або за допомогою міжнародних або неурядових організацій чи інших фахівців, що мають необхідний досвід.

422. У 2010 році Спеціальна комісія поставила питання глибше, затвердивши більш сильну рекомендацію щодо проектів співробітництва та інших видів допомоги:

> *«Спеціальна Комісія підкреслила необхідність встановлення у всіх випадках чіткого поділу іноземного усиновлення та пожертв, а також дотацій і підтримки на розвиток»*[277].

423. . На складність питання вказує різнорідність думок різних учасників, зазначених нижче у розділі 9.7.

---

275 Див. Звіт Спеціальної Комісії за 2000 р., раніше, примітка 47, Рекомендація № 10.

276 Див. там же, Рекомендація № 9.

277 Як у Посібнику Рекомендованих Норм № 1, раніше, примітка 19 (пункти 223 і 224), Термін "пожертвування" у даній главі буде позначати суму грошей, необхідну країною походження, при подачі заяви на усиновлення. Пожертвування може бути фіксованою сумою, яку виплачують безпосередньо органам країни походження. В даному контексті це зазвичай обов'язковий внесок, призначений для підтримки розвитку систем усиновлення або захисту прав дітей. З цієї причини, така вимога також досить прозора. В принципі, пожертвування, що відповідають вимогам прозорості і звітності, схвалені Спеціальною комісією 2000 року. Термін "дотація" означає суму, яка може бути запропонована або затребувана у батьків до або після усиновлення. Сума може бути запропонована батьками або затребувана у них в приватному порядку, і залишатися невідомою для інших. Вона може вимагатися з метою "полегшення" усиновлення. У цьому сенсі, неправомірні дотації, не є прозорими і зареєстрованими, а також призначені для полегшення усиновлення. Дотації, не впливають на результат усиновлення та є прозорими, зареєстрованими і враховані належним чином, являють собою допустиму частку міждержавного усиновлення.

9.3 Пожертвування і дотації

424. У сфері іноземного усиновлення певні суми іноді сплачуються потенційними усиновлювачами на адресу акредитованих органів, без прямого зв'язку із послугами, що надаються у зв'язку з процедурою всиновлення. Ці суми можуть бути розділені на три категорії:

a. обов'язкові внески, необхідні Країні походження, або пов'язані з усиновленням або призначені для служб захисту прав дітей, та/або проектів гуманітарної допомоги;

b. внески, необхідні акредитованим органам від потенційних прийомних батьків. Ці внески можуть бути призначені для конкретних заходів (наприклад, витрати на утримання дитини), або ж на проекти співпраці акредитованого органу в Країні походження. Проект співпраці може стати умовою авторизації даного органу для роботи в Країні походження. Сума встановлюється акредитованим органом або його партнерами. Оплата не може передбачатися як обов'язкова, і акредитовані органи можуть виражати необхідність у ній у формі «дуже рекомендується внесок», але на практиці він стає «обов'язковим» для потенційних прийомних батьків в тому сенсі, що їхня заява не буде опрацьовуватися, якщо платіж не був здійснений;

c. пожертви, які є добровільними внесками потенційних усиновителів, допомогою підтримки програм охорони здоров'я, благополуччя та добробуту дітей. Ці платежі зазвичай здійснюються на адресу дитячих будинків або організацій, пов'язаних із їхньою прийомною дитиною. Пожертви також можуть бути направлені у акредитовані органи для конкретних цілей у Країні походження. Прямі виплати на адресу організацій не вітаються у зв'язку із пов'язаною з ними потенційною етичною дилемою; замість цього, краще спонсорувати організації через офіційні програми допомоги або співробітництва.

425. Для збереження прозорості ці суми повинні бути чітко відокремлені від вартості усиновлення, зазначеної в опублікованому реєстрі внесків і зборів акредитованого органу[278].

426. У випадку обов'язкових пожертвувань, необхідних Країні походження, сума повинна бути фіксованою і однаковою для всіх Приймаючих країн, що працюють в Країні походження. Країна походження повинна встановити строго регульовану процедуру, щоб гроші, що надходять, використовувалися на програми захисту прав дітей та не губилися в загальному доході.

427. У випадках, коли потенційні прийомні батьки повинні сплатити витрати на утримання дитини в установі, ці витрати є однією з форм обов'язкового внеску. Рекомендується, щоб ця сума була встановлена органами центральної влади Країни походження, а не дитячими будинками або установами. Це допоможе запобігти вимаганню або хабарництву в цілях прискорення усиновлення або, навпаки, продовження часу, яке проводить дитина у дитячому будинку, щоб одержати більше грошей на його утримання.Тим не менше, деякі Країни

---

[278] У Канаді (Квебек), дотації, що надходять від потенційних усиновителів, підлягають звітності через механізм трастового рахунку. См. Відповідь на питання №52 Анкети 2009 р., раніше, примітка 44.

походження досі дозволяють організаціям або самим дитячим будинкам встановлювати ціни і отримувати оплату за утримання дітей. У цих державах установи або дитячі будинки повинні бути зобов'язані регулярно звітувати перед Центральним органом щодо одержаних сум, кількості підтримуваних дітей. Центральний орган повинен контролювати використання коштів для забезпечення дотримання етичних правил та досягнення прозорості.

428. У разі, якщо пожертвування потрібні акредитованим органам, то вони повинні чітко роз'яснити потенційним усиновителям та органам центральної влади, на що будуть витрачені ці гроші. Може знадобитися втручання органів центральної влади у встановленні розмірів цих внесків.

429. Щоб уникнути можливості того, що дотації можуть вплинути на надання дитини, під час процесу усиновлення потенційні усиновителі не повинні піддаватися вимаганням дотацій[279]. На жаль, іноді такі «дотації» потрібні на пізній стадії в процесі усиновлення, і донори можуть відчути необхідність оплати для того, щоб процес усиновлення продовжився. Така практика вкрай неетична і повинна заборонятися законом. З того ж джерела потенційні усиновлювачі не повинні пропонувати дотації з метою отримання переваги над іншими усиновлювачами. Думка про те, що дотації не вплинуть на результат, якщо будуть виплачені після усиновлення, не може бути підтверджена у більшості випадків (див. главу 9.7.1 нижче)[280].

430. Однак деякі прийомні сім'ї бажають підтримувати довгостроковий зв'язок з рідною країною своєї прийомної дитини і роблять це шляхом безперервних дотацій на програми, що розробляються або підтримувані акредитованим органом, із яким вони працювали під час процедури міждержавного усиновлення[281]. Це інша ситуація, ніж та, що описана в попередньому параграфі.

431. Країна походження, яка потребує допомоги на розвиток і гуманітарне сприяння, повинна повідомити про статус програм співпраці та послуги з захисту прав дітей, профінансованих на кошти, отримані в рамках міждержавного усиновлення від Приймаючих країн.

9.4 Пожертвування і дотації - це не вартість усиновлення

432. Пожертвування і дотації не є невід'ємною частиною міждержавного усиновлення, і держави повинні вживати заходів, щоб уникнути виникнення в співтоваристві із усиновителями думки про те, що це всього лише додаткова плата. Деякі Приймаючі країни не дозволяють виплату пожертвувань і дотацій в рамках іноземного усиновлення, як частини мит і зборів[282]. Деякі Країни походження виступають різко проти отримання пожертвувань і дотацій, якимось чином пов'язаних з іноземним усиновленням[283]. Проте в деяких Країнах походження і Приймаючих країнах надання фінансової підтримки є обов'язковою вимогою.

---

279 Див. Звіт Спеціальної Комісії 2000 року, раніше, примітка 43, Рекомендація № 9.

280 Наприклад, у Франції та Італії дотації здійснюються після завершення усиновлення. См. Відповіді Італії і Франції на питання № 52 Анкети 2009 р., раніше, примітка 44.

281 Наприклад, Terre des Hommes приймає дотації від усиновлювачів після завершення усиновлення та відправляє їх в дитячий будинок один раз в рік на анонімній основі. Таким чином, дитячий будинок не знає, хто зробив пожертву і в якій сумі.

282 Наприклад, Норвегія. Див відповіді на питання №54 Анкети 2009 р., раніше, примітка 44.

283 Наприклад, Бразилія і Уругвай.

433. Потенційні прийомні батьки часто розглядають внески як «вартість усиновлення», так як їм доводиться платити таку суму, щоб завершити процес усиновлення. Проте внески слід відрізняти від реальної чи фактичної вартості процесу, а саме витрати на надання всіх необхідних послуг, в Приймаючій країні і Країні походження, для завершення кожного конкретного усиновлення.

9.5 Ризики, пов'язані з пожертвами

434. Виявлені наступні ризики, пов'язані з обов'язковими чи добровільними пожертвами:

- Залежність Країн походження від фондів міждержавного усиновлення;
- Пожертви від потенційних усиновителів можуть швидше створити передумову для просування міждержавного усиновлення як пріоритетного порівняно з національними рішеннями, ніж зробити внесок у створення бази для кращого виконання принципу субсидіарності;
- Деякі пожертви чинять негативний вплив, продовжуючи перебування дитини у закладі, коли установа сподівається отримувати безперервний потік коштів на утримання дитини;
- Деякі програми збору пожертвувань призначені акредитованими органами для залучення більшої кількості дітей для міждержавного усиновлення;
- Коли міждержавного усиновлення спонукається попитом, потреба в усиновленні не вивчається потрібним чином, і принцип субсидіарності не застосовується, як слід;
- Наївно припускати, що багато форм пожертвувань і дотацій не впливають на результати міждержавного усиновлень.

9.6 Проекти співробітництва та гуманітарні проекти, оплачені за рахунок пожертвувань батьків та акредитованих органів

435. Зобов'язання про співпрацю в рамках Гаазької конвенції 1993 р. спеціально не обумовлюють допомогу на розвиток і гуманітарні проекти. Такі проекти існували задовго до Гаазької конвенції - головним чином як реакція на потреби, що виникають у результаті катастроф, криз і бідності у Країнах походження, а також відсутності національних ресурсів для задоволення цих потреб, і з моменту прийняття Конвенції вони зазнали змін. У зв'язку із змінним балансом «ринкових сил», зараз існує більш високий ризик того, що гуманітарні проекти можуть використовуватися для підриву цілісності безпечної процедури усиновлення Гаазької конвенції[284].

436. На жаль, відомо, що існують проекти співробітництва, націлені на те, щоб спрямовувати дітей на міждержавне усиновлення. Етичні принципи вимагають,

---

[284] 284 Див. Наприклад, дискусію у Звіті Міжнародної Соціальної Служби (ISS), "Усиновлення дітей з В'єтнаму: Висновки та рекомендації експертної оцінки", листопад 2009 р., Голови 5.3.2, пункти 57-65; надається ISS за запитом, <www.iss-ssi.org>.

щоб будь-який зв'язок між проектами співпраці та міждержавним усиновленням був перерваний. На щастя, існує безліч по-справжньому гуманітарних за своєю природою прикладів проектів співробітництва, розпочатих акредитованими органами, не пов'язаних з міждержавнимусиновленням та реалізованих без очікування будь-якої «віддачі» у формі більшої кількості дітей, відданих на міждержавне усиновлення[285]. Завдання полягає в тому, щоб знайти спосіб вирішення цієї проблеми без протидії гуманітарній допомозі або міждержавному усиновленню.

9.6.1 Переривання зв'язку між проектами співпраці та міждержавним усиновленням

437. Це визнаний факт, що деякі проекти співпраці, необхідні для зміцнення системи захисту прав дітей в Країні походження. Існування системи захисту прав дітей або просування до її створення в Країні походження, забезпечує необхідний фундамент для етичного міждержавного усиновлення, оскільки воно передбачає серйозне ставлення до принципу субсидіарності і може бути застосоване, бо існують альтернативні варіанти прояву турботи.

438. Питання залучення акредитованих органів в проекти співпраці гуманітарної природи, як і раніше, є болючими. У своєму кращому прояві це по-справжньому альтруїстична діяльність, яка може принести велику користь дітям, які залишилися без піклування батьків у Країні походження. У своєму найгіршому прояві це не більше ніж спосіб направити вразливих дітей у певні організації з метою міждержавного усиновлення.

439. Проекти останнього типу викликають найбільшу стурбованість. У багатьох випадках наслідком таких небажаних програм є передача грошей у руки недобросовісних шукачів дітей, які постачають дітей як комерційний товар у руки організацій із усиновлення. Все це не узгоджується з орієнтованим на дитину підходом до міждержавного усиновлення та має тенденцію до того, щоб поставити інтереси потенційних усиновителів вище інтересів дітей. Проекти співпраці, націлені на спрощення іноземного усиновлення, не вважаються хорошою практикою[286].

440. Багато сказано про необхідність уникати тиску на Країни походження. Однак Приймаючі країни, що реагують на тиск своїх усиновителів, знаходять власні рішення для задоволення попиту. Все складається особливо погано, коли акредитовані органи та Приймаючі країни будують або підтримують будівництво нових дитячих притулків та інших подібних установ, чекаючи у відповідь отримати певну кількість усиновлень.

441. Важливо підкреслити, що гуманітарна допомога може і часто надається безпосередньо урядами Приймаючих країн на адресу Країн походження. Вона не вимагає участі акредитованих органів, навіть якщо вони займаються збором коштів. Це може стати вірним курсом на майбутнє - для переривання зв'язку із міждержавним усиновленням.

442. Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA) склало керівний документ із надання гуманітарної допомоги та підтримки розвитку

---

285 Кілька прикладів таких проектів наведені в Керівництві з Рекомендованими Нормам №1, у Розділі 5.2.

286 Див. Висновки та рекомендації Спецкомісії 2010 р, вище, прим. 261, рекомендація №14.

акредитованими органами. Керівний документ застосовується тоді, коли Шведські акредитовані органи отримують кошти від SIDA на реалізацію проектів розвитку (проекти співробітництва). У відповідності з керівним документом, акредитовані органи повинні показати, що були зроблені кроки для запобігання заміщуванню операцій із усиновлення з проектами розвитку. Також акредитовані органи повинні вміти показати, що в Швеції розділені діяльність щодо співробітництва в цілях розвитку і посередництво в міждержавномуусиновленні в частині фінансів та персоналу. Їхні партнери в Країнах походження повинні мати такий же поділ, якщо вони працюють у двох сферах. У відповідності зі Шведським актом посередництва в міждержавному усиновленні, інші операції, що проводяться акредитованими органами, крім операцій із іноземного усиновлення, не повинні підривати впевненість в операціях із усиновлення.

9.7 Різні погляди на пожертвування та гуманітарні проекти[287]

9.7.1 Поділ сфер діяльності (точка зору № 1)

443. Деякі країни, органи і організації дотримуються думки, що будьяка гуманітарна допомога, яка важлива для Країни походження, повинна бути повністю відокремлена від міждержавного усиновлення. Згідно з цією думкою, вся допомога службам і організаціям захисту прав дітей повинна здійснюватися за допомогою двосторонніх і багатосторонніх угод. Акредитовані органи та агентства з усиновлення повинні взяти на себе роль з надання гуманітарної допомоги та підтримки розвитку.

444. Досвід деяких експертів з усиновлення говорить про те, що пожертви від потенційних усиновителів створюють тенденцію до підвищення поваги до принципу субсидіарності, а швидше підґрунтя для просування міждержавного усиновлення на шкоду національному. Більш того, було б помилково говорити, що дотації, виплачені тільки після усиновлення, не впливають на результат. Усі хочуть, щоб усиновлення пройшло швидко і успішно, щоб дотація могла бути отримана. Важко уявити, що дотація не вплине на процес, коли усиновлення здійснюється зі свідомістю того, що попереду чекає дотація.

445. У відповідності з експертними оцінками деяких Країн походження, виконаними ЮНІСЕФ, Країни походження не повинні вимагати обов'язкових пожертвувань, тому що крім усього іншого це створює залежність від фондів іноземного усиновлення. ЮНІСЕФ прийшов до висновку, що багатостороння підтримка є прийнятним способом із удосконалення системи захисту прав дітей та індивідуальних організацій. Цей підхід вимагає залучення органів Приймаючих країн до підтримки розвитку пошуку типів проектів, які зможуть укріпити систему захисту прав дітей в Країнах походження.

9.7.2 Задоволення потреб Країн походження (точка зору № 2)

446. Деякі країни дотримуються іншої думки, відмінної від думки тих, хто підтримує «поділ сфер діяльності». Вони стурбовані тим, що, надаючи безумовну підтримку в плані «суворого розділення», Приймаючі країни можуть закривати очі на реальні потреби деяких Країн походження, що допоможе підвищити безпеку усиновлення.

---

[287] Різні точки зору обговорювалися також у Посібнику рекомендованих норм № 1 в Главі 5. 4.

447. Деякі Країни походження такі бідні, що коштів для органів із захисту здоров'я, добробуту та благополуччя дітей виділяється дуже мало, включаючи органи Центральної влади. Вони не можуть ефективно виконувати свою роботу через брак ресурсів і досвіду. Дотримуються іншої точки зору і вважають, що якщо Приймаючі країни або акредитовані органи володіють засобами, з їхнього боку безвідповідально не допомогти Країні походження. Вони знають, що відкликання пожертвувань і дотацій може призвести до великих труднощів для багатьох дітей та сімей. У більшості випадків, вони розвинули програми захисту прав дітей через відсутність фінансування таких програм в Країнах походження. Також вони визнають, що грошей, які виділяються на розвиток, не достатньо, і існують конкуруючі пріоритети для їхнього використання. Вони вважають, що рішення полягає у забезпеченні більш ретельного моніторингу проектів Приймаючими країнами. Крім того, ці кошти можуть бути використані на організацію навчання та покращення функціонування державних структур.

448. Одним із методів посилення вимоги про відокремлення будь-яких гуманітарних проектів від міждержавногоусиновлення є письмова угода про співпрацю між Приймаючою країною і Країною походження. Повинні існувати стратегії для гарантії дотриманнявідокремлення. Однією з таких стратегій є зміцнення вимоги про нагляд органів центральної влади Приймаючої країни за проектами в тісній співпраці з органами центральної влади Країн походження.

449. На Філіппінах було знайдено інше рішення. Іноземним акредитованим органам або їхнім представникам не дозволяється працювати в країні. Вони можуть працювати тільки через місцеві неурядові організації. Ці організації можуть одержувати пожертвування і дотації, щоб використовувати їх для спеціальних проектів, не пов'язаних з міждержавним усиновленням, таких як збереження сім'ї і планування постійної зайнятості місцевого населення. Центральна влада Філіппін суворо контролює процес усиновлення.

9.7.3 Успішні проекти акредитованих органів (точка зору № 3)

450. Третя точка зору полягає в тому, що успішні проекти повинні визнаватися і підтримуватися. Деякі акредитовані органи обгрунтовано пишаються своїм досвідом гуманітарної підтримки Країн походження[288]. Добре відомо, що невеликі, добре продумані проекти, розроблені для конкретного співтовариства з метою задоволення конкретних потреб, можуть бути дуже успішними і принести велику користь добробуту даної країни. Такі проекти іноді реалізуються швидше і ефективніше, тому що вони можуть уникнути бюрократії урядів і великих міжнародних організацій. Там, де існує необхідне відділення від міждержавного усиновлення, проект триває незалежно від кількості закордонних усиновлень.

451. Багато із таких проектів тривають протягом тривалого періоду часу, без прямого зв'язку з міждержавним усиновленням. Ключем до успіху таких програм є відділення безперервного фінансування від мит, що стягуються з прийомних сімей.

452. Із іншого боку, невеликі організації можуть уникнути уваги, і влада Країн походження скаржиться, що вона не поінформована про те, які проекти реалізуються і з ким. У таких ситуаціях Країни походження не можуть

[288] Кілька успішних проектів згадано у Посібнику рекомендованих норм №1 у Розділі 5.2.

примушувати до поділу між гуманітарними проектами та міждержавного усиновленням.

453. Більш того, в деяких випадках акредитовані органи самі є частиною більш великих неурядових організацій, залучених у різні проекти співробітництва, такі як збереження сім'ї або підтримка освіти дітей. Цим акредитованим органам буває важче (але не неможливо) зберігати необхідний поділ. Більш того, багато неурядових організацій розвивають проекти «альтернативної турботи», які включають не тільки заходи щодо захисту прав дітей, але і заходи захисту від поганого поводження в сфері усиновлення, оскільки вони перешкоджають розміщенню дітей у державних установах. Ці організації можуть запропонувати багато шляхом демонстрації того, як зберегти баланс, необхідний, щоб побудувати повагу до принципу субсидіарності без надмірного підкреслення тієї ролі, яку відіграє в цьому іноземне усиновлення.

9.8. Майбутнє пожертвувань і дотацій

454. Важко знайти рішення, яке є одночасно реалістичним та етичним для ділеми, яка виникла у зв'язку з питанням пожертвувань і дотацій, з урахуванням різних поглядів на проблему. Малоймовірно, що в найближчому майбутньому органи підтримки розвитку Приймаючих країн почнуть надавати більше підтримки безпосередньо через ЮНІСЕФ або інші неурядові організації, щоб зміцнити системи захисту прав дітей в багатьох Країнах походження.

455. Поки це залишається головною метою, існує кілька поточних успішних практик, які можуть привести до бажаного результату. Однією з вартих уваги центральної влади та акредитованих органів є Шведська модель, яка має такі ознаки:

a. поділ іноземного усиновлення та гуманітарної допомоги пропонується законом;

b. орган підтримки розвитку розробляє керівні принципи для виділення коштів акредитованих органів на гуманітарні проекти;

c. акредитований орган повинен мати окремий підрозділ для гуманітарних проектів у своїй структурі з окремими рахунками і персоналом для управління цими проектами;

d. система вимагає тісного співробітництва і розподілу відповідальності між органом підтримки розвитку та акредитованим органом.

456. Якщо шведські проекти не фінансуються через орган підтримки розвитку та керівні принципи не застосовуються, вимога закону про розділення однаково застосовна і буде контролюватися органами центральної влади.

РОЗДІЛ 10 ПРОЦЕДУРИ ЗА УЧАСТЮ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ У КРАЇНАХ ПОХОДЖЕННЯ І СУПУТНІ ПРОБЛЕМИ

457. У даній главі представлені різні етапи, пов'язані з захистом соціально незахищених дітей, які можуть передувати усиновленню і в тих випадках, де можуть бути залучені акредитовані органи. У Країнах походження важливо визначитисфери, де участь акредитованого органу може бути проблематичною.

10.1 Захист соціально вразливих дітей

458. В обов'язок держави входить захищати соціально вразливих дітей та забезпечити їм належні заходи захисту[289]. У деяких державах послуги захисту дітей надаються безпосередньо органами державної влади. У багатьох інших державах, як у Приймаючих країнах, так і в Країнах походження, всі або деякі з послуг з захисту будуть надаватися неурядовими організаціями або приватними організаціями від імені уряду. Уряд несе повну відповідальність, а неурядові організації підзвітні уряду.

459. Контекст, у якому різноманітні заходи захисту для соціально незахищених дітей мають бути використані, також обговорювався в Керівництві зпередової практики № 1 в главі 6 («Національний контекст догляду за дитиною і усиновлення всередині країни»). Слід пам'ятати, що в усіх діях щодо дітей «першочергова увага повинна приділятися якнайкращому забезпеченню інтересів дитини»[290]. При усиновленні або міждержавному усиновленні передбачається, що «вищим міркуванням має бути найкраще забезпечення інтересів дитини»[291]. У більшості випадків у найкращих інтересах дитини буде виховання його в сім'ї, а не в установах органів опіки та піклування і не в дитячих будинках[292].

460. Для сімей, в умовах кризи, деякі Країни походження забезпечили заходи захисту, такі як програми збереження сім'ї і програми раннього втручання з метою надання підтримки сім'ям для запобігання їхньому розпаду[293]. Якими б не були обставини, за яких про дитину стає відомо органам опіки та піклування, або коли дитина потрапляє в установи для дітей, що залишилися без нагляду, стикається з системою захисту дитини (яка створена і описана в кожній державі), для дитини повинні бути ініційовані відповідні заходи захисту[294].

461. Належні методи, що застосовувалися на ранніх стадіях, коли виявляється соціально вразлива дитина, сприяють реалізації передового досвіду в національному усиновленні, усиновлення всередині країни і тим самим створюють основу для належної практики усиновлення.

---

289 Це питання було попередньо згадане в главі 5.2.1.

290 ст. 3, Комітет ООН з прав дитини, дивіться вище, примітка 5.

291 ст. 21, Комітет ООН з прав дитини, дивіться вище примітка 5.

292 Є багато ситуацій, в яких дитина не може залишатися зі своєю родиною (наприклад, з причини насильства, зневаги, жорстокого поводження) і тому доводиться розраховувати на системи захисту, які не завжди означають інституціоналізацію.

293 Одна з послуг зі збереження сім'ї, які можливо були залишені без уваги - це програма запобігання дискримінації щодо дітей, народжених молодими матерями або поза шлюбом.

294 Деякі методи захисту дитини, вкл.. з попереджувальними, мають бути прийнятими до моменту потрапляння дитини в «систему». Див. Норми Альтернативної допомоги дітям, 2009, резолюція Ген. Ассамблеї від 15.09.2009, A/RES/64/142, < www.unicef.org > “Focus Area” and “Child Protection”.

10.2 Структурні проблеми для Країн походження, що стосуються захисту дітей

462. Відомо, що для деяких Країн походження є серйозною проблемою розробка систем державних соціальних послуг, в тому числі охорони здоров'я дітей, дитячого добробуту, благополуччя та захисту прав дитини. Тим не менш, відсутність системи захисту дитини означає, що не може бути ніякої ефективної реалізації принципу субсидіарності (пріоритетності нижчої ланки у прийнятті рішень), якщо немає реальних альтернативних варіантів догляду за дитиною, крім міждержавного усиновлення. Дітей не слід передавати на міждержавне усиновлення лише з причини бідності, проте в реальності це відбувається. Як не парадоксально, вартості одного міждержавного усиновлення достатньо, щоб підтримувати дитину.

463. У деяких державах не існує соціальних послуг для сім'ї або вони дуже обмежені, а приватні установи та неурядові організації можуть нести відповідальність за виявлення дітей і сімей, щоживуть в нестатку , для випадків залишення дитини і викрадення, а також добровільної відмови. Іноді акредитовані органи Країн походження також виконували цю роботу, але вони не повинні безпосередньо брати участь у визначенні того, які діти надійдуть під опіку державних або приватних установ. Соціальні працівники та інші фахівці з органів державної влади повинні нести відповідальність за ці дані[295].

464. Брак кваліфікованих соціальних працівників є загальною проблемою в багатьох державах. У деяких країнах такої професії навіть не існує. В інших країнах соціальних працівників дуже мало, і вже ж, звичайно, недостатньо, щоб забезпечити надання тих видів послуг, які необхідні матерям із дітьми і сім'ям, які потребують підтримки. Брак розуміння та підготовки у сфері захисту прав дітей та дітей є наслідком відсутності соціальних працівників та систем соціального забезпечення. Приймаючі країни (у тому числі центральні органи та акредитовані/ уповноважені органи) могли б розглянути способи надання допомоги Державам походження в підготовці соціальних працівників. Наприклад, у деяких країнах це може здійснюватися за рахунок розвитку і підтримки академічних програм. В інших країнах соціальні працівники повинні отримувати більше практичних занять. Може бути надана стипендія для того, щоб допомогти збільшити показники в даній професії.

465. Відсутність або недостатність правової бази для захисту дітей та альтернативного догляду є проблемою для деяких держав. Можливо, є брак правових норм для направлення влади у здійсненні відповідних кроків при повідомленні про соціально вразливу дитину у відповідний орган у встановлені терміни. Навіть якщо норми існують, може спостерігатися недотримання або незастосування норм через відсутність ресурсів або відсутність підготовки.

10.3 Завдання, що стоять перед усиновленням або міждержавним усиновленням

466. Проблеми можуть виникнути, коли держави делегують відповідальність за систему захисту дитини акредитованим органам і приватним організаціям Країн походження. Деякі з цих органів можуть мати кілька функцій:

---

[295] Наприклад, в Чилі акредитований орган з місцевого усиновлення може виявляти потребу дитини, і надавати рекомендації суду для прийняття рішення щодо дитини.

- вони працюють над збереженням сім'ї та консультують біологічних матерів, які хочуть відмовитися від своєї дитини;

- вони піклуються про дітей різних категорій, в тому числі і про відмовних дітей і дітей, оголошених як прийнятні для усиновлення,

- вони працюють із потенційними прийомними батьками (для внутрішнього та / чи міждержавного усиновлення).

467. Такий підхід використовується в ряді держав Латинської Америки[296]. Хоча деякі акредитовані органи Країн походження дуже добре виконують роботу зі збереження сім'ї та консультування, спрямовані на реінтеграцію дитини у свою рідну сім'ю, інші приватні організації та установи прагнуть мати якомога більше дітей, прийнятних для усиновлення, для того, щоб отримати більше внесків і пожертв від потенційних прийомних батьків.

468. У наступному розділі відзначені деякі проблеми, які можуть виникнути при залученні приватних організацій та акредитованих органів до чотирьох етапів захисту дітей, як описано в Посібнику з передової практики № 1.

10.3.1. Перший етап: вступ дитини під опіку

469. Може виникнути конфлікт інтересів і ризик необ'єктивності, якщо акредитований орган Країни походження бере участь у виявленні дітей і сімей, які живуть в нестатку, або у разі залишення дитини або добровільної відмови. На даному етапі служби захисту дітей повинні спочатку спробувати зберегти сім'ю, перш ніж розглядати усиновлення.

470. Може виникнути конфлікт інтересів, якщо акредитований орган Країн походження здійснює оцінку відмови від дитини або отримує згоду на усиновлення від біологічних батьків дитини, а потім він є тим же органом, який бере участь у прийнятті відповідних рішень щодо підбору і розміщення дитини у потенційних прийомних батьків. Знову ж таки, виконання даних функцій є обов'язком органів державної влади в Країні походження. Основне завдання полягає в тому, щоб збалансувати можливість конфлікту інтересів у процесі даних етапів щодо використання та наявності професійних ресурсів, отриманих від акредитованих/ уповноважених органів.

471. Може виникнути конфлікт інтересів або підозра в упередженості з боку акредитованого органу Країн походження або дитячого будинку, якщо такий бере участь в оцінці дитини. На місцях повинні бути чіткі правила і процедури, щоб запобігти такій можливісті. На Філіппінах знайшли гарне рішення цього питання: якщо організація виконує оцінку, то вона не повинна бути залучена в майбутній процес підбору. Це повинно бути зроблено іншою організацією[297]. З допомогою даної моделі Філіппіни можуть запобігти будь-якому конфлікту інтересів між своїми власними акредитованими органами та іноземними акредитованими органами[298].

---

296 Див., наприклад, відповіді Чилі і Колумбії на питання № 57 в Анкеті 2009 року, вище за текстом.

297 Дивіться Перспектива Філіппін в Додатку 2.

298 Філіппіни уповноважують місцеві агентства з опіки і піклування дітей, як «агентства зв'язку». Ці установи мають право укладати Меморандум про Угоду (попередньо затверджений центральним органом) з уповноваженими іноземними агентствами з усиновлення, з метою надання допомоги сім'ям, коли вони приїжджають для

472. Іноземні акредитовані органи, в принципі, не повинні мати контакту з вихователями дитини до тих пір, поки дитина не буде оголошена як «прийнятна для усиновлення», і бажано, щоб уже був здійснений підбір потенційних прийомних батьків. Однак справа в тому, що в деяких Країнах походження акредитований іноземний орган часто має в своєму розпорядженні ресурси і є більш ефективним у забезпеченні точної інформації про дитину, і може гарантувати, що принцип субсидіарності застосовується.

473. Із іншого боку, деякі Країни походження вимагають, щоб іноземні акредитовані органи виконали медичне або психологічне обстеження дитини як частину звіту про відповідність дитини. Крім того, дані акредитовані органи можуть брати участь у прийнятті відповідних рішень щодо підбору та відповідності, тому що вони знають, чи мають передбачувані прийомні батьки потенціал для задоволення потреб дитини[299].

10.3.2 Другий етап: збереження сім'ї

474. Практична робота з видачі рекомендацій та консультування біологічних батьків повинна виконуватися кваліфікованими і досвідченими соціальними працівниками та спеціалістами, бажано такими, які спеціалізуються на роботі з біологічними матерями і родичами. Культура і традиції можуть мати великий вплив на рішення матері і, отже, соціальні працівники повинні бути дуже добре обізнані з цих питань. Наприклад, досить часто трапляється, що біологічні матері, які визнають, що вони не в змозі піклуватися про дитину (наприклад, тому, що вони є матерями-одиначками), жорстко засуджуються і піддаються дискримінації з боку поліції або інших органів влади.

475. У багатьох державах органи державної влади несуть відповідальність за ці важливі питання[300]. Однак в інших країнах це не виявляється можливим у зв'язку з відсутністю або дуже обмеженим числом державних послуг, внаслідок того, що система була розроблена певним чином. Тоді акредитовані органи Країн походження можуть бути залучені до програми збереження і возз'єднання сімей і надання послуг[301]. У деяких Країнах походження їхніми спеціалізованими акредитованими органами розроблені успішні програми для подібної работи[302].

476. Завданням цих органів є забезпечення повного розділення, з одного боку, програм збереження і возз'єднання сімей, а з іншого боку - програм усиновлення.

усиновлення дитини. Проте у зв'язку з їх призначенням в якості акредитованого «Агентства зв'язку», діти, які перебувають під їх опікою повинні бути відразу виключені для підбору іноземним агентством з усиновлення, з яким агентство зв'язку уклало угоду.

299 Наприклад, іноземні акредитовані органи можуть мати відданих своїй справі працівників, які працюють у державі походження і відповідають за збір інформації про походження дитини від біологічних родичів дитини. Іноземні акредитовані органи можуть бути більш ефективними в зборі достовірної інформації, ніж органи держави походження, тому що люди можуть відчувати себе занадто заляканими владою, щоб надавати справжні і докладні відомості про дитину. Іноземні акредитовані органи, що працюють через місцевих представників зі знанням місцевого діалекту, звичаїв і етикету можуть бути в змозі домогтися неформальної бесіди і отримати відповідну інформацію про походження дитини.

300 Наприклад, на Філліпінах, існують два типа недержавних агенцій, які тісно співпрацюють з урядом. Одна організація займається дітьми, що залишилися без батьків, а друга питаннями знаходження родин-усиновлювачів.

301 Дивіться, наприклад, відповіді Чилі на питання № 57 та Естонії на питання № 56 в Анкеті 2009 року, вище за текстом, примітка 44. На Філіппінах це відповідальність місцевих акредитованих органів, дивіться відповідь на питання № 57 в Анкеті 2009 року, вище за текстом, примітка 44.

302 Наприклад, в Чилі (обговорюється в її відповіді на питання № 57 в Анкеті 2009 року, вище за текстом, примітка 44) і Південній Африці, де агентства з захисту дітей можуть бути уповноважені надавати послуги зусиновлення в доповнення до інших послуг захисту дітей (див. главу 15, Закон про дітей, № 38 від 2005 року, за адресою <www.gov.za> у розділі "Документи", "Закони" та "2005 р.", останні консультації 14 лютого 2012 р.).

Один із способів вимірювання об'єктивності їхньої роботи полягає у визначенні відсотка матерів, які хотіли відмовитися від своєї дитини, але які, врешті-решт, після інформування та консультування вирішили залишити дитину у себе[303]. Спеціальні програми забезпечення безперервної допомоги таким сім'ям (в тому числі практичної та матеріальної підтримки матерям) також необхідні для того, щоб уникнути ситуації, коли вони пізніше відмовляються від своєї дитини.

10.3.2.1 Коли збереження сім'ї неможливе: відмова та згода

477. ноді неможливо залишити дитину в біологічній родині або у родичів. Можна шукати можливості домашнього догляду (у прийомній сім'ї без юридичного усиновлення) або інший тимчасовий догляд в очікуванні остаточного рішення. Іноді дитина може бути поміщена в установу матір'ю для «тимчасового»догляду. У найбільш складних випадках дитина може залишатися протягом багатьох років у дитячому будинку, де її не часто відвідують рідні. Це може залишити дитину в «стані невизначеності» з юридичної та психологічної точки зору, і влада не може приймати жодних рішень щодо майбутнього дитини.

478. Іншим аспектом даної ситуації є те, що бідні батьки, якщо у них є можливість, поміщають свою дитину до закладу для того, щоб та отримала їжу, дах і освіту. Батьки можуть не мати коштів для того, щоб відвідувати дитину, але вони очікують від дитини, що вона повернеться до них, коли стане старшою, щоб допомагати в утриманні родини.

479. Цими випадками важко керувати. З одного боку, для розвитку дитини може виявитися згубним виховання в установі, але з іншого боку, батьки вважають, що для дитини краще мати можливість отримати освіту. Якщо незаможні батьки отримали б деяку фінансову допомогу, вони могли б відвідувати дитину в закладі на більш регулярній основі, або могли б навчати дитину у навчальному закладі, розташованому ближче до дому (якщо така освіта доступна за місцем їхнього проживання, а вона може бути недоступною, якщо батьки проживають у віддалених сільських районах). Крім того, в установі може бути проблема з тим, щоб прийняти більше дітей у зв'язку з браком місць, забезпечення та ресурсів. Такі обставини підштовхують установи по догляду за дітьми до зловживання системою соціального забезпечення та усиновлення. Недобросовісні особи можуть намагатися чинити тиск на дитячі установи та батьків для того, щоб змусити їх віддати дитину на усиновлення.

480. Існує також і негативна сторона такої ситуації, коли незаможні батьки надають великого значення освіті своєї дитини. Деякі недобросовісні особи можуть підбурювати бідних і неосвічених батьків до того, щоб ті відправили своїх дітей в установи в цілях отримання «освіти», а потім фальсифікувати документи з тим, щоб діти були оголошені сиротами і стали доступні для міждержавного усиновлення.

481. Рішення полягає в тому, щоб спробувати надавати підтримку батькам. Якщо батьки не відвідували дитини деякий час, необхідно докласти зусиль, щоб їх

---

303 Наприклад, в Гватемалі з 2008 по 2011 рік, коли матері, які мали намір відмовитися від своїх дітей отримали підтримку близько 50% з них вирішили залишити дитину у себе, див. Consejo Nacional de Adopciones de Guatemala, "Informe Final de Gestión 2008-2011", документи доступні за адресою: www.cna.gob.gt у розділі "Documentación", останні консультації 14 лютого 2012р.). У "Фонді Сан-Хосе" ("Fundación San José"), чилійському місцевому акредитованому органі з усиновлення, 50% біологічних матерів кілька років тому вирішили залишити у себе свою дитину після консультації. Зараз цей відсоток зріс до 82%.

знайти. Підтримка може бути фінансовою допомогою в цілях надання їм сприяння в тому, щоб вони могли залишити свою дитину вдома або відвідувати дитину регулярно. Їм також можуть бути запропоновані поради з приводу альтернатив і підтримка з метою сприяння їм у прийнятті обґрунтованого рішення. Якщо розглядається усиновлення або міждержавнеусиновлення, батьки повинні отримати консультацію про наслідки відмови від своєї дитини та необхідності видачі своєї усвідомленої згоди на будь-яке усиновлення. Інформація повинна бути надана у сприятливій манері, об'єктивним способом і повинна бути спрямована на інформування батьків про безвідкличну відмову та її наслідки. У той же час біологічні батьки повинні отримувати допомогу для пошуку можливостей, при яких сім'я може залишитися разом. Ці питання обговорюються в Керівництві зпередової практики № 1, у розділі 6.1.3.

482. Інший приклад. Іноді далекі родичі змушені брати дитину в сім'ю тільки тому, що вони є родичами біологічної матері. В цих випадках вони можуть не хотіти дитини, можуть не мати коштів для того,щоб піклуватися про неї, але влада може чинити на них тиск в такій ситуації. Цей сценарій не відповідає найкращим інтересам дитини, яка, ймовірно, буде рости в середовищі, в якому може стати об'єктом насильства, цькування або подальшої відмови.

483. Якщо після консультації мати вирішує відмовитися від дитини, віддавши її на усиновлення, досвід показав, що у неї буде набагато краще протікати «процес лікування», якщо її заохочують і дають можливість брати участь у прийнятті рішень щодо майбутнього своєї дитини. Якщо таке дозволено, участь матері у визначенні майбутнього своєї дитини буде прийматися до уваги при застосуванні принципу субсидіарності, з відповідним доданням значення її переваги.

10.3.3 Третій етап: тимчасовий догляд та інституціоналізація

484. Багато дітей, які потребують тимчасового догляду, живуть або в прийомних сім'ях, або в установах через низку причин, і протягом різних періодів часу. Наприклад, тимчасовий догляд необхідний вчасно, коли оцінюється його правова, соціальна і психологічна ситуація, і розробляється план їхнього постійного перебування. Інші причини описані в Керівництві з передової практики № 1, у розділі 6.3.1.

485. Іноді установи, які піклуються про таких дітей, також акредитовані в якості органів з усиновлення[304]. Деякі держави мають державні чи приватні установи, які тільки беруть дітей і забезпечують догляд за дітьми, призначеними до усиновлення. Така ситуація може легко привести до величезної і неприйнятної різниці в якості догляду і умовах різних установ, так як установи, які пов'язані з акредитованими органами, як правило, отримують більше коштів за рахунок внесків і пожертвувань. Завдання тут полягає в тому, щоб уникнути такої нерівності між установами: між тими установами, де утримуються діти, призначені для усиновлення, з високими стандартами і хорошими умовами, і тими установами, де утримуються діти, не призначені для усиновлення, з дуже поганими умовами і нестачею персоналу.

---

[304] Дивіться, наприклад, відповіді Естонії, Філіппін та Сполучених Штатів Америки на питання № 57 в Анкеті 2009 року, вище за текстом, примітка 44. Часто в таких випадках, вся організація уповноважена, але тільки одна її секція працює з потенційними прийомними батьками.

486. На жаль, також створюється і протилежна ситуація. Найчастіше в установах, що містять дітей, призначених для усиновлення, свідомо створювалася видимість утримання дітей в поганих умовах, щоб отримати більше пожертвувань і дотацій.

10.4 Проблеми, пов'язані з усиновленням

10.4.1 Четвертий етап: національне усиновлення або постійний догляд[305]

487. Для того щоб діяти у відповідності з принципом субсидіарності, Країни походження повинні розглядати різні можливості для дитини, яка потребує сім'ї, перш ніж приступати до визначення того, що дитина може бути усиновлена. Після того, як дитина була оголошена прийнятною для усиновлення, належна увага має бути приділена розміщенню дитини у родині в Країні походження, перед тим, як ухвалювати рішення про те, що найкращим ітересам дитини відповідає міждержавне усиновлення.

488. Оцінка прийнятності дитини для усиновлення є одним з найбільш важливих кроків у процедурі усиновлення[306]. Оцінка може привести до висновку, що дитина не прийнятна для усиновлення, або не прийнятна для усиновлення в даний момент, наприклад, якщо недостатньо зусиль було докладено на етапі збереження сім'ї. Міждержавне усиновлення не повинно мати місце, якщо не були дотримані принципи статті 4 Гаазької конвенції 1993 року.

489. Рішення про прийнятність для усиновлення повинно бути прийнято компетентним органом, який спеціалізується на соціальних, сімейних питаннях або питаннях проблем дітей в Країні походження, а не акредитованим органом. Як правило, суд або орган правосуддя, або кваліфікований державний орган буде приймати рішення. Рішення повинно бути прийняте протягом розумного періоду часу, що також дозволить провести необхідні перевірки анкетних даних. Процедура повинна здійснюватися і регулюватися суворо в законодавчому порядку. Частина практичної роботи, на якій буде ґрунтуватися рішення про прийнятність для усиновлення, може бути виконана кваліфікованим і досвідченим соціальним працівником компетентного органу. У деяких державах така робота також делегується акредитованому органу Країни походження чи установи, відповідальної за дитину[307], але в таких випадках існує ризик виникнення конфлікту інтересів, якщо акредитований орган або установа має тісні зв'язки з іноземним акредитованим органом і направляє дітей у цей орган.

490. Досьє на дитину має бути створене в той момент, коли вона вступила у систему захисту, як дитина без батьківського піклування. На кожному етапі даного процесу і від кожної людини, органу або установи, пов'язаних з положенням дитини, повинна бути зібрана вся інформація про таку дитину, включаючи будь-які особисті речі, такі як фотографії, які будуть зберігатися в досьє.

491. Також має проводитися навчання тому, як доглядати і лікувати покинуту дитину, а також навчання важливості отримання та збереження всієї можливої

---

305 Даний розділ слід розглядати у зв'язку з главою 6.4 "Четвертий етап: Національне усиновлення або постійний догляд" і главою 7.2 "Дитина" у Посібнику передовій практиці № 1, вище за текстом, примітка 19.

306 Прийнятність для усиновлення повинна включати в себе не тільки правову прийнятність для усиновлення, але і психосоціальну прийнятність.

307 Дивіться відповіді Естонії та США на питання 57 анкети 2009 р.

інформації та документації про стан дитини[308]. Фахівці та інші посадові особи, які працюють із інформацією і особистими речами, пов'язаними з усиновленою дитиною, повинні бути інформовані про важливість такої інформації та особистих речей для дітей. Вони також повинні бути інформовані про ризики того, що конфіденційна інформація може бути не захищена в достатній мірі.

492. Така інформація в досьє дитини має важливе значення для органу, який приймає рішення про його прийнятність для усиновлення. Після того, як прийнятність для усиновлення була встановлена, має бути підготовлений звіт про дитину з метою усиновлення. Це також є завданням, яке може бути виконане акредитованим органом Країни походження. Після завершення звіту про дитину, всі зусилля повинні бути зосереджені на тому, щоб знайти прийомні сім'ї в рамках національного усиновлення або зіставні умови постійного утримання у відповідності з принципом субсидіарності.

493. Компетентний орган або акредитований орган Країни походження може нести відповідальність за прийом заяв потенційних прийомних батьків у рамках національного усиновлення за їхнє інформування і навчання, оцінку і підготовку звіту про таких батьків.

494. Акредитований орган Країни походження або спеціалізований підрозділ зусиновлення в державному органі може нести відповідальність за відповідні процедури усиновлення всередині країни[309]. Відповідний комітет із підбору повинен бути мультидисциплінарною командою, що включає експертів в сфері соціального забезпечення дітей. Вони повинні мати всю інформацію про дитину від дитячого будинку або будинків, і всю інформацію про потенційних прийомних батьків від підрозділу, відповідального за прийом заяв про усиновлення, для того, щоб прийняти рішення, яке буде відповідати найкращим інтересам дитини.

---

308 Дивіться Керівництво зпередової практики № 1, вище за текстом, примітка 19, Глава 2.1.3.2.

309 Дивіться відповіді Естонії та США на питання 57 анкети 2009 р.

РОЗДІЛ 11 ПРОЦЕДУРИ ЗА УЧАСТЮ АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ У ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ І СУПУТНІ ПРОБЛЕМИ

495. У Приймаючій країні діяльність, пов'язана з акредитованими органами, в основному, стосується майбутніх прийомних батьків, зокрема, оцінка, підготовка та надання послуг для прийомних батьків, в тому числі психологічна підтримка після прибуття дитини в Приймаючу країну.

496. Хоча дані заходи описані в Керівництві з передової практики № 1, у розділі 7 («Процес міждержавного усиновлення в рамках Конвенції») і, зокрема, в главі 7, 4 («Потенційні прийомні батьки»), в даному Посібнику робиться спроба зосередити увагу на конкретних проблемах на певних етапах процесу.

11.1 Фаза, що передує усиновленню

11.1.1 Підготовка майбутніх прийомних батьків та управління їхніми очікуваннями

497. Досвід показує, що спеціальна підготовка майбутніх прийомних батьків потрібна для створення необхідної обізнаності і розуміння складності міждержавних усиновлень[310]. Це дуже важливо для управління очікуваннями потенційних прийомних батьків та зменшення тиску на Країни походження. У деяких випадках потенційні прийомні батьки помилково вважають, що вони мають право або права на отримання соціальної допомоги на дитину. В інших випадках кількість або профіль прийнятних для усиновлення дітей не відповідає їхнім очікуванням щодо усиновлення[311]. На жаль, деякі потенційні прийомні батьки будуть чинити опір ідеї про те, що вони потребують підготовки до міждержавного усиновлення, іноді проводячи порівняння з природним народженням, де обов'язкова спеціальна підготовка та державне «втручання» відсутні. На додаток до загальних питань ознайомлювальних бесід про усиновлення і поточних питань із проблем міждержавного усиновлення[312], багато Приймаючих країн ввели обов'язкові підготовчі курси для майбутніх прийомних батьків[313]. У деяких державах ці курси організовуються та проводяться органами державної влади (наприклад, Центральним органом) або фахівцями, з якими такі органи уклали договір[314]; в інших державах вони організовуються і проводяться акредитованими органами[315]. Особи, які проводять курси підготовки, повинні володіти професійними навичками для цієї мети і досвідом у питаннях усиновлення[316].

---

310 Див. брошуру ISS, вище прим. 135.

311 Див. керівництво з найкращих практик №1, при. 22, пар.410.

312 Див., наприклад, відповідь Бельгії (Французької спільноти) на питання № 56 та Іспанії на питання № 57 в Анкеті 2009 року, вище за текстом, примітка 44. Дивіться також «Усиновлення: якою ціною?» (Adoption: at what cost?), вище за текстом, примітка 58, стор 32-33.

313 Дивіться обговорення в Керівництві з передової практики № 1, див. вище, примітка 19, п.410.

314 Дивіться, наприклад, методи і практика Нідерландів в Додатку 2, розділ 5. В Іспанії регіональні центральні органи організовують і забезпечують початкове консультування та підготовку. Іноді укладається договір з приватним підприємством, щоб воно виконало вищевказане (такі приватні підприємства не є акредитованими органами з усиновлення). Після такої початкової підготовки, акредитовані органи надають подальше консультування та підготовку для майбутніх прийомних батьків на більш пізньому етапі.

315 Для прикладу, де ці курси проводяться акредитованими органами, див. відповідь Бельгії (Французької спільноти) на питання № 56, вище за текстом, примітка 44, і відповідь на питання № 57 Канади (Британська Колумбія, Манітоба, Онтаріо і Квебек), Фінляндії, Франції, Німеччини, Ісландії, Італії, Португалії, Швеції, Швейцарії та Сполучених Штатів Америки.Див. також «Усиновлення:якою ціною ?» (Adoption: at what cost?), вище за текстом, примітка 58, стор 32-33.

316 Там же.

498. Якщо акредитований орган надає курси підготовки, завдання полягає в тому, щоб залишатися неупередженим та об'єктивним. Незалежно від того, хто проводить курси підготовки, між акредитованим органом з усиновлення, Центральним органом і фахівцями, що відповідають за курси, повинен бути відкритий і конструктивний зв'язок.

499. Всеосяжний і корисний курс може складатися з декількох сесій[317], із кількома груповими заняттями, а потім із заняттями, що проводяться окремо для чоловіків і жінок. Такий підхід буде сприяти виявленню різних питань, які становлять інтерес для прийомних матерів та батьків[318]. Деякі держави вважають за краще, щоб підготовчі курси проводилися перед тим, як потенційні прийомні батьки будуть офіційно оцінюватися на предмет їхньої придатності до усиновлення. Цілком природно, що деякі з них, під час або після закінчення такого курсу, прийдуть до висновку, що усиновлення не підходить для них. У зв'язку з цим можна сказати, що підготовчий курс, звичайно, призводить до «самооцінки» або самоусунення із даного процесу[319].

11.1.2 Прийнятність і придатність для усиновлення майбутніх прийомних батьків

500. Країни походження, маючи намір віддати своїх дітей для усиновлення на піклування Приймаючій країні, повинні бути впевнені в тому, що окремі особи або пари, вибрані Приймаючою країною в якості кандидатів в усиновлювачі, були належним чином і ретельно оцінені як такі, що підходять для усиновлення[320]. Приймаючі країни несуть велику відповідальність за виконання ретельної оцінки батьків та управління їхніми очікуваннями, беручи до уваги потреби у міждержавному усиновленні дітей, прийнятних для усиновлення, в різних Країнах походження[321].

501. Акредитовані органи повинні мати можливість інформувати потенційних прийомних батьків про вимоги до прийнятності. Визначення потенційних прийомних батьків, як прийнятних для усиновлення/ мають право на усиновлення (юридичний критерій), має бути встановлено компетентним органом на ранній стадії процесу. Якщо батьки не відповідають правовим критеріям своєї власної держави або Країни походження, з якої вони хотіли б усиновити дитину, їм не повинно бути дозволено продовжувати участь у даному процесі[322].

502. Після перевірки на предмет прийнятності/ правомочності потенційних прийомних батьків, можна почати оцінку їхньої придатності. Рекомендується

---

317 У Швеції, місцеве самоврядування несе відповідальність за організацію обов'язкових підготовчих курсів для майбутніх прийомних батьків. Матеріал курсу розроблений Шведським центральним органом Національної ради з питань охорони здоров'я та соціального забезпечення (Socialstyrelsen), який несе загальну відповідальність за курси. У відповідності з Керівництвом зусиновлення для шведських соціальних служб (Adoption Handbook for the Swedish social services) (доступно за адресою <www.socialstyrelsen.se>), підготовчий курс складається з семи тригодинних сесій, або на два повних вихідних дні, або на чотири дні в різні вихідні, що дає достатньо часу між сесіями для роздумів. Акредитовані органи можуть встановлювати додаткові вимоги.

318 Дивіться, наприклад, зміст обов'язкового підготовчого курсу для батьків у Швеції, «Особливі батьки для особливих дітей», яка доступна на сайті: <www.mia.eu/english/parents.pdf>.

319 Дивіться, наприклад, Джулі Боутрайт Вілсон (Julie Boatright Wilson), Джефф Кац (Jeff Katz) і Роберт Geen (Robert Geen), «Слухаємо батьків: Подолання бар'єрів на шляху усиновлення дітей з патронатних сімей, « Серія робочих документів rwp05-005, 2005, Гарвардський університет, Школа управління ним. Джона Ф. Кеннеді, за адресою www.hks.harvard.edu (останні консультації 14 лютого 2012 р.), де був проаналізований показник незавершеності внутрішніх усиновлень в Сполучених Штатах Америки.

320 Керівництво з передової практики№ 1, дивіться вище, примітка 19, пункт. 402. 320 Там само, пункт. 404.

321 Там же, пар. 404.

322 Дивіться ст. 5 е) Конвенції, як зазначено в Посібнику з передової практики № 1, див. вище, примітка 19, пункти 399-401.

доручити це завдання державному органу, як це має місце в більшості держав[323], для забезпечення об'єктивної оцінки придатності заявників, і такий же суворий процес повинен бути застосований до всіх заявників.

503. У тих державах, які дозволяють акредитованим органам проводити оцінку, завданням акредитованих органів на даному етапі є забезпечити неупереджену і об'єктивну оцінку придатності потенційних прийомних батьків. Акредитований орган може знаходитися під тиском із боку батьків, які бажають одержати задовільну оцінку. На акредитований орган можуть прикладатися й інші види тиску, такі як необхідність мати певну кількість реєстрацій батьків для того, щоб зберегти свою фінансову стабільність.

504. Після того, як потенційні прийомні батьки отримали позитивні оцінки (тобто вони встановлені як прийнятні/ мають право і підходять для усиновлення), зазвичай вимагається офіційне схвалення на усиновлення. Для того, щоб уникнути конфлікту інтересів, акредитовані органи не повинні бути тими органами, які видають офіційне схвалення на усиновлення. У деяких державах згода на усиновлення видається компетентним органом і ґрунтується на позитивній рекомендації соціального працівника чи психолога на предмет придатності заявників до усиновлення, їхньої здатності до усиновлення певного типу дитини (залежно від віку, статі, здоров'я, особливих потреб)[324]. Акредитовані органи повинні отримати копію звіту про придатність прийомних батьків для його відправки в Країну походження.

505. Особливо підкреслюється важливість об'єктивної оцінки. Приймаюча країна має застосовувати ті ж стандарти для міждержавного усиновлення, що і для національного усиновлення. Країна походження повідомляє, що деякі акредитовані органи приймають потенційних прийомних батьків зі слабким профілем із усиновлення, чия придатність для усиновлення сумнівна. Однією з причин такої проблеми є те, що існують значні відмінності між Приймаючими державами щодо критеріїв для отримання дозволу на усиновлення. Деякі держави використовують тільки правові критерії (наприклад, вік, сімейне становище, відсутність судимостей) і не проводять необхідних досліджень психосоціальних аспектів придатності для усиновлення. У таких державах непридатність для усиновлення потенційних прийомних батьків, заснована на психосоціальних причинах, не є підставою, відповідно до їхнього законодавства, для відмови в дозволі на усиновлення. Акредитованим органам самим доводиться приймати таких потенційних прийомних батьків у якості заявників/ здобувачів.

506. Після видачі дозволу в Приймаючій країні, потенційні прийомні батьки, як правило, приймаються Країною походження на підставі довіри та висновків про придатність, виданих у Приймаючій країні. Коли виникають проблеми, то тим, хто страждає найбільше, виявляється дитина, наприклад, якщо прийомні батьки не можуть впоратися зі своєю усиновленою дитиною.

---

323 Див., профілі держав на на веб-сайті Гаазької конференции: www.hcch.net в розділах "Міждержавне усиновлення" ("Intercountry Adoption Section") і "Анкети та відповіді" ("Questionnaires and Responses").

324 Це той випадок, який має місце в багатьох державах. Див., загалом, відповіді держав на питання № 57 в Анкеті 2009 року, вище за текстом, примітка 44, і "Органіграмму", представлену окремими державами у відповідь на Анкету 2005 року. Ці органіграмми також доступні на веб-сайті Гаазької конференции:<www.hcch.net> в розділах "Міждержавне усиновлення" ("Intercountry Adoption Section") і "Анкети та відповіді" ("Questionnaires and Responses").

507. Існує загальна відповідальність за такого роду ситуації. Країна походження повинна чітко визначити свої вимоги і направити їх акредитованим органам, органам центральної влади, і помістити їх на своєму власному сайті. Крім того, Країна походження повинна отримувати інформацію від Приймаючої країни щодо критеріїв та процесу, за допомогою якого встановлюється прийнятність і придатність потенційних прийомних батьків. Країнам походження, можливо, доведеться бути більш активними у відхиленні заяв від невідповідних кандидатів в усиновлювачі.

508. Деякі Приймаючі держави скаржаться на те, що вони отримують запити від деяких Країн походження, які бажають отримати детальний аналіз клінічних (психологічних) і медичних даних, однак без знання відповідного контексту. Якщо запит мотивується необхідністю дізнатися більше про пари, а також якщо запит на отримання додаткової інформації передбачає вивчення питань більш детально, то такий запит, як правило, буде обґрунтованим. Приймаюча країна повинна забезпечити, щоб його акредитовані органи знали і розуміли вимоги Країн походження. Органи центральної влади та акредитовані органи в Приймаючій країні не повинні схвалювати непридатних шукачів, які, однак, наполегливі у своєму бажанні усиновити іноземну дитину.

509. Згадані вище проблеми підкреслюють важливість для компетентних органів Приймаючої країни і Країн походження обміну інформацією про процеси оцінки придатності заявників для усиновлення, а також про будь-які критерії для оцінки потенційних прийомних батьків у Країні походження.

11.1.3 Договір між акредитованим органом і потенційними прийомними батьками

510. Перед підготовкою заяви на усиновлення рекомендується, щоб був підписаний договір або письмова угода між майбутніми усиновлювачами та акредитованим органом[325]. В угоді повинні бути чітко вказані ролі та обов'язки кожної із сторін (акредитованого органу і потенційних прийомних батьків), а також те, що станеться, якщо одна зі сторін не виконає або не може виконати зобов'язання, які вона взяла на себе. Повна інформація про всі аспекти даної процедури (у тому числі опис кожної стадії процесу, витрат, термінів і вимог до пост-усиновлювальних звітів), також повинна бути викладена у договорі. Проте майбутні прийомні батьки повинні розуміти, що підписання угоди ще не гарантує передачу їм дитини. Дитину, яка потребує сім'ї, буде передано їм лише в разі, якщо вони найкращим чином підходять для задоволення потреб конкретної дитини.

511. Орган не зобов'язаний укладати договір із потенційними прийомними батьками, якщо у нього є сумніви в їхній здатності до усиновлення. Якщо такі ситуації зустрічаються, вони можуть бути передані в Центральний орган.

512. Уся робота з потенційними прийомними батьками повинна бути виконана з дотриманням конфіденційності інформації та переважно у відповідності з кодексом поведінки згідно з національними та міжнародними стандартами[326].

---

325 Така практика прийнята в багатьох приймаючих державах. Дивіться, наприклад, відповіді Бельгії (французької та фламандської громад), Канади (Онтаріо і Квебек), Німеччини, Люксембургу, Іспанії та Швейцарії на питання № 14 в Анкеті 2009 року, вище за текстом, примітка 44.

326 Дивіться вище, прим. 142.

513. Рекомендується, щоб потенційні прийомні батьки підписували лише один договір із одним агентством і по одній державі. Потенційніприйомні батьки не повинні подавати кілька заяв на усиновлення у різні держави з метою усиновлення першоїпередане їм дитини. Така практика накладає недоцільний тягар на Країну походження у вигляді обробки непотрібних заяв і викликає затримку роботи з іншими батьками. Вона також може призвести до затримки і розчарування для дитини, якій доведеться проходити через ще один процес підбору батьків.

514. Однак можуть бути і виключення, коли допускається кілька заяв. Наприклад, якщо програми усиновлення закриті на невизначений термін в одній Країні походження, майбутні прийомні батьки повинні мати можливість зареєструватися в іншій державі без відновлення всієї процедури. Тим не менш акредитований орган все одно повинен надати спеціальну підготовку за новою обраною державою. Важливий принцип полягає в тому, щоб не було двох або більше файлів в очікуванні усиновлення в один і той же час для одних і тих же батьків у різних країнах.

11.2 Під час процедури усиновлення

515. Після того як потенційні прийомні батьки отримали офіційне схвалення на усиновлення, може бути розпочата додаткова підготовка, пов'язана з їхнім вибором держави або особливостей дитини.

11.2.1 Спеціалізована підготовка

11.2.1.1 Дитина з особливими потребами[327]

516. Коли майбутні прийомні батьки мають намір усиновити дитину з особливими потребами, органи влади повинні бути впевнені, а потенційні прийомні батьки переконані, що вони будуть в змозі впоратися з конкретними вимогами або проблемами, пов'язаними з доглядом за своєю усиновленою дитиною. Акредитовані органи повинні мати можливість направити майбутніх прийомних батьків дитини з особливими потребами до фахівців для проходження спеціальної підготовки, адаптованої до профілю їхньої дитини. В деяких державах така підготовка здійснюється фахівцями, відібраними Центральним органом[328].

517. Акредитованим органам у Приймаючій країні може бути запропоновано співпрацю в цілях виявлення відповідних потенційних прийомних батьків для дітей із особливими потребами. В такому разі Країна походження висилає докладну інформацію про таких дітей (без персональної інформації) у Приймаючу

---

327 Дивіться Керівництво з передової практики№ 1, вище за текстом, примітка 22, Глава 7.3.

328 Дивіться, наприклад, відповідь Нідерландів на питання № 13 в Анкеті 2005 року. Дивіться також Керівництво зусиновлення для шведських соціальних служб (Adoption Handbook for the Swedish social services), вище за текстом, примітка 313, який передбачає державне призначення соціального працівника для оцінки майбутніх батьків з основного принципу, відповідно до якого батьки повинні мати потенціал справлятися і задовольняти потреби дитини, навіть якщо ці потреби екстенсивні". У Сполучених Штатах Америки, стандарти, застосовні до акредитованих органів включають "Надання додаткового персонального, індивідуального консультування та підготовки, у разі необхідності, для задоволення потреб потенційних прийомних батьків (я) у світлі конкретної дитини, яка повинна бути усиновлена, та їїособливих потреб, а також будь-якої іншої професійної підготовки або консультацій, необхідних у світлі вивчення анкетних даних дитини або домашнього навчання", див. ст. 96,48 е) Заголовок 22 Кодексу федеральних нормативних актів.

країну, щоб допомогти їм знайти відповідних приймальних батьків[329]. Дана практика реверсування потоку файлів обговорюється в Керівництві з передової практики№1[330]. Див. розділ 3.8, що стосується використання Інтернету в таких випадках.

11.2.1.2 Підготовка по конкретній Країні походження

518. На відповідному етапі процедури акредитований орган зусиновлення несе відповідальність за продовження підготовки майбутніх прийомних батьків та надання їм конкретної інформації щодо процедури усиновлення в Країні походження, обраної для усиновлення. Приміром, є усиновлення в Країні походження простим або повним усиновленням? Приймається рішення про усиновлення в Країні походження або у Приймаючій країні?

519. Деякі акредитовані органи організовують семінари і групові заняття, щоб забезпечити більш глибоке розуміння і знання ситуації в конкретній державі. Такі невеликі групи часто стають важливою соціальною мережею і підтримкою для окремих сімей. У деяких державах акредитовані органи мають регіональні та місцеві підрозділи з групами підтримки, які включають усиновлювачів або усиновлених осіб, які добровільно підтримують інші сім'ї і один одного[331]. Такі волонтери проходять спеціальну підготовку, що проводиться органом із усиновлення. Від штату фахівців в акредитованому органі очікується, що вони повинні мати повне розуміння правових і соціальних питань, культури і традицій, мови і навичок, а також розуміння і знання деталей правової та адміністративної процедури усиновлення, виданої державою походження[332].

520. У рамках спеціалізованої підготовки майбутніх прийомних батьків, пропонується, щоб вони дізналися якомога більше про країну, її традиції, культуру, релігію та мови. Навіть кілька слів рідною мовою дитини допоможе їм спілкуватися і налагодити зв'язок зі своєю дитиною з моменту їхнього першого контакту.

11.2.2 Підготовка і відправлення заяв у Країну походження

521. Спеціаліст акредитованого органу по країні буде консультувати з питань необхідних документів заявки та процедур для кожної конкретної країни. Див. главу 6.5.1 («Фахівці по країні в акредитованих органах Приймаючих країн»).

522. Країни походження іноді скаржаться на те, що заявки потенційних прийомних батьків містять недостатньо інформації. Відповідальністю акредитованого органу є перевірка того, що деталі заяви є достовірними і повними перед відправкою документів заявки до відповідного органу в Країну походження. Повинні відправлятися тільки ті заявки від потенційних прийомних батьків, які точно відповідають офіційним і юридичним вимогам Країни походження. Заявка повинна містити достатню інформацію для того, щоб центральний орган або компетентний орган Країн походження міг вирішити, чи

---

329 Дивіться Керівництво з передової практики№ 1, вище за текстом, примітка 19, Глава 7.3 (Діти з особливими потребами). Приклади такої практики дивіться у відповідях Данії на питання №42, і Італії на питання № 57, в Анкеті 2009 року, вище за текстом, примітка 44.

330 Вище за текстом, примітка 22, пункт 394.

331 Наприклад, Данія, Норвегія і Швеція. Див. Також відповідь Нової Зеландії на питання № 59 анкети 2009 р., виноска 44, вище.

332 Дивіться подальше обговорення у Главі 6.5.1 цього Керівництва.

можливо прийняти таку заяву, а також для того, щоб орган, який несе відповідальність за процедуру підбору, міг прийняти рішення про вибір на найбільш інформованій підставі і в найкращих інтересах дитини. Держави походження повинні надати чіткі інструкції про те, яка інформація і документи повинні бути включені в заяву.

523. Кількість заявок, що направляється в Країну походження має бути погоджена з центральним органом чи акредитованим органом у Країні походження. Таке узгодження повинно дотримуватися, для того щоб уникнути надмірного тиску та надмірного робочого навантаження на органи в Країні походження.

524. У деяких державах Центральний орган вимагає, щоб усі заявки направлялися до них в Країну походження[333]. В інших державах акредитований орган направляє заяву безпосередньо в Країну походження, однак за умови обов'язкового інформування свого Центрального органу на регулярній основі щодо всіх заявок, спрямованих в Країну походження, і їхнього статусу. У деяких державах заявки надсилаються як Центральними органами, так і акредитованими органами[334].

11.2.3 Підтвердження та відправка інформації про підібрану дитину майбутнім прийомним батькам

525. Як тільки в акредитовану організацію (орган) Приймаючої країни приходить звіт про підібрану дитину, або через представника у Країні походження, або безпосередньо від центральних органів влади або акредитованої організації в Країні походження, спеціалізована група або, принаймні, один досвідчений соціальний працівник повинен вивчити звіт до того, як повідомляти про це майбутнім прийомним батькам. У деяких країнах акредитовані організації повинні надавати копії звіту центральній владі для винесення рішення до того, як повідомляти про це майбутнім прийомним батькам[335]. Звіт зазвичай містить і соціальну та медичну інформацію, і особа, що зв'язується з майбутніми прийомними батьками, має забезпечити донесення медичної інформації до майбутніх прийомних батьків відповідним й адекватним чином.

526. У залежності від медичних показників дитини, акредитованій організації іноді необхідно проконсультуватися з експертами в області медицини і психології, перш ніж зв'язуватися з майбутніми прийомними батьками. Це найбільш важливо, коли дитина має «особливі потреби», але, в будь-якому випадку, інформація про дитину повинна бути надана майбутнім прийомним батькам разом із оцінками експертів.

11.2.4 Прийняття запропонованої підібраної дитини

527. Майбутнім прийомним батькам повинна бути надана можливість задати питання, і соціальний працівник/ контактна особа акредитованої організації повинен переконатися в тому, що вони зрозуміли всю інформацію перш, ніж візьмуть пропоновану дитину. Період часу, який дається майбутнім прийомним батькам на роздуми, повинен бути прийнятним, але не занадто тривалим, щоб не

---

333 Наприклад, Австралія, питання 5, анкета 2005 р.
334 Наприклад, Іспанія.
335 Те саме джерело.

змушувати дитину занадто довго чекати. Це особливо важливо, якщо майбутні прийомні батьки захочуть отримати більш детальну консультацію медичних працівників.

528. На цьому етапі буде доречним нагадати майбутнім прийомним батькам про обов'язки, що накладаються Країною походження щодо пересилання звітів про період після усиновлення.

529. Як тільки вони приймають запропоновану дитину, центральні або компетентні власті починають розгляд документів і процедур перед тим, як видати угоду, згідно зі статтею 17 с), про те, що усиновлення може продовжуватися.

530. У деяких країнах акредитована організація знайомить сім'ю, яка всиновлює дитину, з іншою родиною, яка вже усиновила дитину з цієї ж країни. Або ж усиновила дитину тієї ж вікової групи і з такими ж «особливими потребами»[336].

11.2.5 Підготовка майбутніх прийомних батьків до поїздки в Країну походження

531. Акредитована організація повинна бути в курсі всіх вимог до в'їзду в Країну походження і повинна відразу поінформувати про них майбутніх прийомних батьків.

532. Акредитована організація повинна сприяти майбутнім прийомним батькам у відвідуванні Країни походження, щоб забрати усиновлену дитину і допомогти в організації її від'їзду. Наприклад, повідомити про найбільш відповідну дату для відвідування Країни походження, найбільш прийнятним видом транспорту, необхідні візи, питання охорони здоров'я в надзвичайних ситуаціях[337]. Безпека прийомної сім'ї в період перебування в Країні походження повинна бути пріоритетною.

533. Країни походження повинні інформувати майбутніх прийомних батьків про те, чи обов'язково їм приїжджати особисто, щоб забрати дитину. Деякі батьки не хочуть подорожувати і воліють наймати супроводжуючого для дитини. Цей варіант не розглядається як бажаний, і послуги супроводжуючого повинні використовуватися тільки у виняткових випадках.

534. Майбутні прийомні батьки повинні бути поінформовані про відповідні вимоги Країни походження до в'їзду і про те, що деякі Країни походження не дозволяють майбутнім прийомним батькам приїжджати, поки вони не отримають на це офіційний дозвіл[338].

535. Акредитована організація разом із відповідними органами Країни походження повинна забезпечити захист благополуччя дитини після поміщення в прийомну родину в Країні походження і під час поїздки в Приймаючу країну[339].

---

336 Дивіться, наприклад, відповідь Німеччини на питання № 58 в анкеті 2009 р., виноска 44, вище.
337 Дивіться, переважно відповіді країни на питання № 57 анкеті 2009 р., виноска 44, вище.
338 Див. подальше обговорення у Главі 6.5.1 Керівництва 1, вище, прим. 22, пар. 433.
339 Стаття 19.

11.2.6 Забезпечення гарантії того, що майбутні прийомні батьки завершать всі етапи усиновлення

536. Протягом підготовчої стадії акредитована організація проінформує прийомних батьків про всі етапи усиновлення, які повинні послідувати за прибуттям дитини в Приймаючу країну. Наприклад, про процесуальні дії у разі, коли рішення про усиновлення не виноситься в Країні походження, або коли просте усиновлення повинне бути перетворене у повне усиновлення, або коли необхідно подати заяву на отримання громадянства. У разі усиновлення дитини громадянами країн, які не підписали Конвенцію, може знадобитися процес офіційного визнання міждержавного усиновлення. Акредитована організація повинна простежити, щоб батьки завершили всі етапи усиновлення. Для усиновлення відповідно до Гаазької конвенції про визнання рішення міждержавного усиновлення автоматичним, у відповідності зі статтею 23. Проходження процедури визнання в Приймаючій країні не потрібно.

537. Країни походження повідомляли про випадки, коли дитина відмовилася від національності прийомних батьків, або коли прийомні батьки не змогли подати заяву про отримання громадянства для дитини. Вкрай важливо уникати таких ситуацій, коли дитина опиняється в Приймаючій країні в нелегальному положенні[340]. Дивіться також Керівництво з функціонування № 1, гол. 8.4.5.

11.3 Період після усиновлення

11.3.1 Послуги, що надаються після поміщення дитини в сім'ю і після усиновлення

538. У ході підготовчої стадії акредитована організація повинна обговорити з майбутніми прийомними батьками можливу потребу в послугах, що надаються після поміщення дитини в сім'ю або після усиновлення. Однією з головних цілей таких послуг є забезпечення підтримки, необхідної у випадках проблем з адаптацією або іншими труднощами з усиновленою дитиною. Також можуть бути надані послуги для допомоги у встановленні зв'язку та придбання поваги до національно-культурної специфіки прийомної дитини. Акредитована організація відіграє важливу роль у наданні підтримки прийомним сім'ям та допомоги в отриманні ними послуг, доступних в Приймаючій країні[341].

539. Кваліфікована підготовка прийомних батьків протягом усього процесу усиновлення проводиться акредитованими організаціями (завершення домашнього навчання, інструктаж прийомних батьків про особливості Країни походження та допомога прийомним батькам у прийнятті рішення про згоду на запропоновану їм дитину), є важливою основою для надання послуг після усиновлення дитини. На противагу цьому, коли організації, що займаються наданням послуг після поміщення дитини в сім'ю і після усиновлення, не працюють із цією сім’єюзаздалегідь, можлива ситуація з нестачею інформації про специфічні потреби даної сім'ї. Організація також може виявитися корисною в

---

340 Дивіться, наприклад, відповідь Канади (Онтаріо) на питання № 57 в анкеті 2009 р., виноска 44, вища, у якому конкретно розглядається додаткова функція акредитованих організацій, яка полягає в наданні інформації та допомоги в процесі імміграції усиновленої дитини.

341 У багатьох Приймаючих країнах надання послуг в період після усиновлення є вимогою, необхідною для отримання акредитації. Див., наприклад, відповіді Данії, Ісландії та Італії на питання № 58 в анкеті 2009 р., виноска 44, вища, і відповіді Бельгії на питання № 58.

незнайомій з Країною походження дитини настільки, щоб повністю зрозуміти динаміку розвитку відносин у період після усиновлення.

11.3.2 Звіт про період після усиновлення

540. Однією з найбільш серйозних проблем Країн походження є неспроможність Приймаючої країни посилати звіти про період після усиновлення дитини. У багатьох країнах відправка звітів є законною вимогою.

541. Важливість надсилання звітів про період після усиновлення час від часу обговорюється з моменту створення Конвенції і на всіх наступних засіданнях Спеціальної комісії. Спеціальною комісією було прийнято ряд рекомендацій. Детально ці питання розглянуто в Керівництві № 1, Глава 9.3 («Звіти про період після усиновлення для Країн походження»)[342].

542. Важливі моменти:

- вимоги Країни походження повинні бути чітко викладені центральній владі, акредитованим організаціям і майбутнім прийомним батькам;

- має бути призначена особа, організація або орган влади, відповідальний за відправлення звітів про період після усиновлення.

543. Беручи запропоновану дитину, майбутні прийомні батьки повинні заздалегідь знати про всі наступні вимоги і процедури і повинні підписати угоду, яка підтверджує, що вони ці вимоги виконають. Соціальний працівник або працівник органу державної влади, який надає угоду, складену відповідно до статті 17 с), також повинен володіти повною інформацією про подальші зобов'язання щодо звітності.

544. Деякі з наступних звітів будуть складені акредитованою організацією або соціальним працівником урядової організації соціального забезпечення, інші можуть бути написані прийомною сім'єю. Дуже добре, коли всі звіти переглядаються і реєструються акредитованою організацією Приймаючої країни до того, як їх відсилають у відповідні організації Країни походження. Протягом цього звітного періоду, який може тривати від двох до вісімнадцяти років, повинен підтримуватися контакт між акредитованою організацією Приймаючої країни і прийомними батьками.

545. Надання наступних звітів є законною вимогою у багатьох Країнах походження і умовою для вирішення усиновлення. Надання звітів про період після усиновлення може бути умовою для авторизації акредитованої організації в Країні походження. Якщо звіти не надаються, Країна походження може скасувати авторизацію акредитованої організації.

---

342 Дивіться також Керівництво № 1, прим. 22, вище.

РОЗДІЛ 12 СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ ДЕРЖАВАМИ, ОРГАНАМИ ВЛАДИ ТА АКРЕДИТОВАНИМИ ОРГАНАМИ

546. У цій главі розглядається те, як країни, що підписали Конвенцію, можуть вживати різні заходи для співпраці, які покращать функціонування акредитованих організацій і, таким чином, вдосконалять саму процедуру усиновлення. Співробітництво можливе для Країн походження і Приймаючих країн, для Приймаючих країн або Країн походження. Співробітництво також може мати місце на рівні влади цих країн або влади та акредитованих організацій, або серед акредитованих організацій.

12.1 Співробітництво Країн походження і Приймаючих країн

12.1.1 Обов'язок співпраці

547. Наряду з поданням самої концепції співробітництва у статті 1b) Конвенції докладно говориться про те, що установлення системи співробітництва серед країн - учасниць Конвенції є однією з її цілей[343].

548. У статті 7(1) Конвенції міститься вимога про співпрацю центральної влади і просування ідеї співпраці серед компетентних органів у своїй країні з метою захисту дітей і досягнення інших цілей Конвенції.

549. У статті 7(2) з цього питання сказано, що центральні органи влади повинні вжити всіх необхідних заходів для надання інформації про закони своєї країни, які стосуються усиновлення, та іншої загальної інформації, такої як статистика і стандартні форми, щоб проінформувати один одного про функціонування Конвенції і, наскільки це можливо, усунути всі перешкоди для її застосування.

550. Той факт, що в статті 7 говориться лише про обов'язки центральної влади, які не можуть бути делеговані, не звільняє акредитовані організації від відповідальності за співпрацю для досягнення цілей Конвенції. Як згадувалося раніше, назва Конвенції та її цілі, викладені у статті 1, ясно говорять про те, що співпраця є головним обов'язком усіх учасників Конвенції, які використовують її процедури. Центральна влада також зобов'язана просувати ідею співпраці і серед акредитованих організацій. Більш того, процесуальні функції міждержавного усиновлення, як сказано в статтях 14-21, які виконуються або центральною владою, або акредитованими організаціями, вимагають високого ступеня співпраці влади або організацій у визначених двох державах.

12.1.2 Співпраця та спільна відповідальність: просування розділеної відповідальності

551. В цілому, для того щоб Конвенція досягла своїх цілей щодо захисту інтересів дітей, країни-учасниці повинні не тільки виконувати свої специфічні обов'язки, але й розділяти обов'язки інших. Кажучи по суті, Приймаючі країни і Країни походження несуть колективну відповідальність за те, щоб Конвенція діяла так,

---

343 Питання про співпрацю як мети Конвенції і принцип Конвенції розглянуті в Керівництві № 1. У Розділі 2.3.; ключові принципи функціонування описані в Розділі 3.3.

як було задумано, і вони повинні працювати разом, щоб забезпечити ефективне управління міждержавним усиновленням.

552. Добре відомо, що Конвенція встановлює лише мінімальні стандарти, і країни-учасниці повинні прагнути до більш високих рівнів. Можна сказати, що розділена відповідальність або спільна відповідальність є співпрацею більш високого рівня. Конвенція не уточнює, як будуть виконуватися зобов'язання співпраці, так як це забезпечить гнучкість, необхідну Конвенції для відповідності широкого спектру законів і процедур. Однак у Пояснювальному звіті часто згадується необхідність співпраці у розподілі обов'язків[344]. Термін «спільна відповідальність» знайшов широке застосування для опису прийняття розділеної відповідальності[345].

553. Важливою метою спільної відповідальності є заохочення Приймаючих країн на прийняття того, що вони є первинним джерелом попиту на міждержавнеусиновлення, і, маючи великі ресурси, вони володіють додатковою можливістю допомоги Країнам походження поліпшенням системи захисту та усиновлення дітей. Дотримання всіх заходів безпеки Конвенції є дуже важливим моментом. Фактично це означає, що Приймаючій країні необхідна допомога своєї центральної влади або акредитованих організацій проявити деяку стриманість і виконувати наступні рекомендовані правила функціонування:

- не чинити тиску на Країни походження, щоб мати чи підтримувати «постачання» дітей для задоволення попиту майбутніх прийомних батьків. Тиск може чинитися навмисно або побічно, з допомогою фінансової підтримки або заохочення[346];

- дотримуватися вимог Країн походження щодо характеристик та кількості усиновлюваних дітей, з того ж джерела, як і бажаних характеристик майбутніх прийомних батьків; не надсилати заявки на усиновлення дітей, які потребують міждержавного усиновлення, і не надсилати нерозумно великої кількості заявок на усиновлення;

- дотримуватися вимог Країн походження щодо характеристик та кількості акредитованих організацій, в яких вонимають потребу; контролювати кількість акредитованих організацій, пов'язаних із Країнами походження;

---

344 Дивіться Пояснювальний звіт, виноска 19, вище, пункт 65, який посилається на Статтю 1 b має на меті «створити систему співробітництва серед країн-учасниць, таким чином позначаючи, що Конвенція не претендує на вирішення всіх проблем, пов'язаних з міждержавним усиновленням дітей, особливо на визначення закону, застосовного до вирішення усиновлення та його ефекти. Тим не менш, опосередковано зачіпаються деякі проблеми в сфері повноважень, наприклад, при розподілі обов'язків між країнами походження та приймаючими країнами». Див. також пункти 104, 173, 294, 307, 490 і 588 Пояснювального звіту.

345 «Усиновлення: якою ціною?» - вище, виноска 62, де розглядається «спільна відповідальність» приймаючих країн щодо порушень правил торгівлі дітьми, стор 7-8. Дивіться також, Європейська мережа національних обсерваторій у справах дитинства (ChildONEurope), Керівництво з послуг, що надаються після усиновлення, Флоренція, Litografia IP, 2007 р., доступна на ресурсі www.childoneurope.org під заголовками «Питання» і «Усиновлення» (останнє обговорення було чотирнадцятого лютого, 2012 р.), де на стор 24 сказано, що «послуги, надані після усиновлення, повинні відповідати контексту координації професійної мережі, довіри та спільної відповідальності країн походження і приймаючих країн». У червні 2009 р. франкомовний семінар, присвячений Гаазькій Конвенції 29 травня 1993 року про захист дітей та співробітництво стосовно іноземного усиновлення, експерти та судді з різних країн, а також експерти урядових і неурядових міждержавних організацій, одноголосно погодилися з Висновком №5: «Учасники приймають і підтримують принцип спільної відповідальності, тобто, усвідомлюють той факт, що приймаючі країни і країни походження повинні розділяти відповідальність за розробку заходів безпеки і процедур, які захищають інтереси дітей».

346 Дивіться Керівництво по функціонуванню № 1, виноска 22, вище, особливо Глава10.4.

- проводити профілактичні заходи проти порушення правил системи, намагатися викорінити їх, і, якщо необхідно, зупинити усиновлення або відмовитися від співпраці, якщо порушує правила Країна походження[347];

- надавати покращений тренінг і навчання організаціям для того, щоб вони повністю розуміли учасників міжнародного договору;

- поліпшувати підготовку майбутніх прийомних батьків до реалій міждержавного усиновлення та координувати їх очікування.

554. У свою чергу, Країни походження потребують політичної волі, щоб впоратися з корупцією і халатністю, а Приймаючі країни мають допомагати їм у цьому. Іноземні акредитовані організації повинні інформувати свою центральну владу про корупцію і недбалість в Країнах походження. Більш того, Країни походження можуть розглядати як необхідні такі дії:

- відмова у міждержавному усиновленні Приймаючим країнам та акредитованим організаціям, які порушують правила;

- протистояння недоречному тиску Приймаючих країн та акредитованих організацій з метою здійснення «постачання» дітей;

- робота тільки з професійною владою та організаціями;

- пошук інформації про певні акредитовані організації в інших країнах.

555. Ефективне співробітництво і прийняття принципу спільної відповідальності вимагає спільного прагнення поставити інтереси дітей, які проживають в Країнах походження, вище політичних інтересів, під загрозою яких іноді знаходяться центральні влади. Це нелегко, коли лобістські організації володіють підвищеним впливом в державі. Однак Приймаючі країни можуть почати цей процес з поліпшення інформування громадськості про міждержавнеусиновлення: наприклад, про те, що кількість усиновлень всередині країни зростає, і залишається все менше здорових дітей для міждержавного усиновлення; що все більша кількість дітей з особливими потребами потребує сім'ї, яку в наші дні вони можуть знайти через міждержавне усиновлення; що діти в сирітських притулках не завжди є сиротами і що всі бездомні діти або діти в притулках не обов'язково позбавлені батьківського піклування та придатні для усиновлення.

556. Спільна відповідальність також вимагає, щоб країни-учасниці були дуже уважні до кількості акредитацій абоавторизацій , що надаються для певних територій, обміну інформацією, і приймали до уваги потреби дітей, які справді потребують усиновлення на даній території, і прагнули до припинення гонитви за придатними до усиновлення дітьми серед акредитованих організацій.

557. Спільна відповідальність може також поширюватися на розробку загального розуміння певної термінології. Точно з того ж джерела, як концепція інтересів дитини неоднаково трактується всіма країнами-учасницями, поняття «незаконного прибутку» має різне значення в різних країнах. Приймаючі країни і

---

[347] Див.Статтю 33: само собою зрозуміло, що про порушення щодо окремих випадків буде повідомлено відповідніустанови , які будуть приймати заходи.

Країни походження повинні підійти до цього питання чесно, обговорити його і прийти до угоди про універсальні параметри забезпечення відповідності Конвенції у цьому відношенні[348]. Глава 8 («Витрати на міждержавне усиновлення») розкриває деякі ідеї, які можуть призвести до відвертого діалогу.

12.1.3 Поліпшення обміну інформацією

558. Якщо спільна відповідальність виявиться успішною формою співпраці, країни повинні дізнатися і зрозуміти політичні, соціальні, юридичні та культурні особливості один одного. Ефективне, відкрите та чесне спілкування і безперервний обмін інформацією між державами, доповнений робочими засіданнями, присвяченими Країнам походження і Приймаючим країнам, поліпшать знання і розуміння обох сторін.

559. Причини заохочення ефективного обміну інформацією для ефективного спостереження і контролю акредитованих організацій вже були викладені в главі 7.4 даного Керівництва. Підводячи підсумок вище сказаного, можна сказати, що щирі відносини між країнами-учасницями поліпшили нагляд за діяльністю акредитованих організацій і зробили внесок у поліпшення їхньої роботи.

560. Обмін інформацією між Країнами походження та Приймаючими країнами, включаючи інформування допомогою акредитованих організацій, є sжиттєво важливим заходом для основи ефективної системи співробітництва з метою поліпшення процедур усиновлення та запобігання порушень Конвенції. Акредитованим організаціям доручено спостерігати за подіями в світі міждержавного усиновлення та інформувати відповідні органи влади про всі погані і хороші події. Випадкові порушення могли б бути усунуті самими акредитованими організаціями, але системні проблеми вимагають втручання органів державної влади. Іноді розглядаються правопорушення урядів згаданих країн.

561. Країни-учасниці підтримують відкриті та прозорі стосунки, які можуть удосконалити процес прийняття рішень щодо акредитованих організацій, таких як дозвіл і відмова в акредитації, поновлення акредитації та відмова в поновленні, консультації про те, чи існує потреба в усиновленні, або з будь-яких неполадок, які потрібно усунути, якщо це необхідно. Безперервний обмін інформацією навчає конструктивному підходу до співробітництва між країнами та динамічному процесу поліпшення системи міждержавного усиновлення.

562. Часті обміни інформацією серед країн-учасниць, їхньою центральною владою і акредитованими організаціями дозволяють поліпшити підготовку майбутніх прийомних батьків, так як надана ними інформація буде сучасною, послідовною і точною, наскільки це можливо, незалежно від джерела.

563. Подібний обмін інформацією вимагає готовності швидко надавати відповіді на запити. Так як сучасна техніка може усунути проблеми, пов'язані з відстанню і часовими поясами, вона може бути стандартним засобом зв'язку для центральної

---

348 З іншого боку, Факультативний протокол щодо торгівлі дітьми, докладно описує те, що являє собою торгівля дітьми у Статті 2 а: «торгівля дітьми означає будь-яку дію або операцію, в результаті якої дитина передається однією людиною або групою осіб іншим особам за винагороду або будь-яку іншу компенсацію». «Дивіться Факультативний протокол, виноска 38, вища.

влади і акредитованих організацій. У країнах, де техніка ще не досягла такого рівня, це не повинно бути перешкодою в обміні інформацією.

12.1.4 Цінність особистих візитів

564. Взаємодія країн-учасниць Конвенції знаходиться на найкращому рівні, коли влада і організації Приймаючих країн і Країн походження мають можливість зустрітися, взяти участь в обговоренні і прийти до угоди щодо питань їхнього співробітництва в галузі міждержавного усиновлення.

565. Подібні візити є чудовим способом створення і розвитку довірчих відносин між центральною владою Країн походження, Центральними органами Приймаючих країн та акредитованими організаціями. Такі зустрічі, доповнюють обмін корисною інформацією, допомагають усім сторонам прийти до правильного розуміння систем захисту дітей в країнах-учасницях Конвенції, а також юридичних, політичних, економічних і соціальних аспектів, що супроводжують процедуру усиновлення в кожній країні.

566. Влада може використовувати особисті зустрічі для обговорення способів допомоги Країнам походження щодо поліпшення їхніх систем захисту та усиновлення дітей[349]. Проте ці зустрічі не повинні проводитися із натяком на те, що визначена Приймаюча країна отримає більше дітей.

12.2 Співробітництво Приймаючих країн

12.2.1 Спільна робота: Центральні органи влади

567. З того ж джерела як співробітництво між Країнами походження та Приймаючими країнами дуже важливе для прагнення акредитованих організацій та інших властей до відповідності вимогам Конвенції, так і співпраця між Приймаючими країнами заохочується на пошук різних шляхів вдосконалення процедур і надання підтримки і допомоги Країнам походження, включаючи способи зниження тиску на Країни походження[350].

568. Поточна ситуація із міждержавнимусиновленням показує зростаючий дисбаланс між кількістю і характеристиками дітей, яким дійсно потрібне усиновлення, і кількістю майбутніх прийомних батьків, які підшуковують дітей для усиновлення. Ця невідповідність викликає напруженість між Приймаючими країнами та їхніми акредитованими організаціями, які намагаються, кожна по-своєму, реагувати на політичний тиск і тиск із боку майбутніх прийомних батьків, для яких міждержавнеусиновлення може стати єдиним можливим здійсненням бажання мати дитину. В результаті Приймаючі країни і акредитовані організації іноді ведуть себе, як конкуренти в умовах ринкової економіки, замість того, щоб об'єднатися для служіння інтересам дітей.

569. Офіційне співробітництво Приймаючих країн для допомоги певній Країні походження сприяє позитивному впливу на акредитовані організації.

---

349 Див. главу 12.5 цього керівництва.

350 В Європі проводяться щорічні зустрічі європейських центральнихорганів влади. У квітні 2010 р. така зустріч була вперше організована для латиноамериканських центральних органів влади в Сантьяго, Чилі.

570. Можна описати кілька подібних ситуацій. Наприклад, в Країні походження, де діяльність, пов'язана з усиновленням, виглядає підозрілою, центральна влада Приймаючої країни повинна встановити обмін інформацією щодо небезпек і проблем, викликаних даною ситуацією, і шукати шляхи об'єднання для знаходження рішень. Потім вони можуть організувати спільну делегацію у дану країну, зробити стратегічні кроки, розподілити вирішення проблем і разом взятися за їхнє здійснення[351]. У країнах, де існує серйозна загроза правам та інтересам беззахисних дітей, їхнім біологічним батькам і майбутнім прийомним батькам через ненадійне усиновлення, Приймаючі країни можуть почати спільні дії і домовитися про умови можливого мораторію, якщо це буде необхідно для того, щоб засудити діяльність, що не відповідає принципам Конвенції.

571. Кілька конкретних прикладів офіційної взаємодії Приймаючих країн можна навести з практики програми надання технічної допомоги міждержавного усиновлення Постійного бюро (Програма технічного сприяння в галузі міждержавного усиновлення (ICATAP)). Ця програма заснована на міжнародних консультативних групах, що працюють у декількох країнах[352]. Ці групи збираються для того, щоб обговорити ситуацію у певних країнах із відповідними особами, виробити спільний підхід і запропонувати технічну допомогу. Менші за чисельністю міжнародні групи експертів працюють, наприклад, над наданням юридичних консультацій щодо законопроектів. В обох видах груп також бере участь один або два експерти з інших Країн походження.

572. Так, велика група «дружніх країн» сформувала коаліцію «добровільних країн» для надання підтримки Гватемалі на критичній стадії реформи міждержавного усиновлення[353]. Ця група прибула до Гватемали і включила відповідальних за дітей або соціальну роботу осіб у дипломатичні делегації, які працювали з центральною владою цієї країни.

573. Таке співробітництво почало розвиватися і серед країн, які не підписали Конвенцію. У кількох державах[354] дипломатичні делегації з Приймаючих країн разом з ЮНІСЕФ, центральною владою й іншими експертами проводили спільну роботу із підтримки реформи та надання допомоги в процесах, що ведуть до ратифікації Конвенції.

574. Взаємодія Приймаючих країн може також здійснюватися через обмін документацією, що відноситься до успішної діяльності, і через поширення даної документації серед акредитованих організацій. Так як центральна влада відповідальна за якість послуг, що надаються акредитованими організаціями, на неї покладається забезпечення того, що акредитовані організації проходять постійне навчання в регіонах усиновлення. Центральні органи влади також повинні контролювати і забезпечувати обмін інформацією.

---

351 Даний підхід був досить успішно застосований Постійним Бюро в рамках Програми технічного сприяння в галузі міждержавного усиновлення (ICATAP) для заохочення країн на позитивну реакцію на потребу в реформах.

352 Наприклад, Гватемала і Камбоджа.

353 Запит про допомогу був зроблений урядом Гватемали на Спеціальній комісії 2005 р. Рекомендація № 22 схвалила цю допомогу, дивіться Висновки і Рекомендації Спеціальної комісії 2005 р., виноска 4, вище.

354 Наприклад, В'єтнам, Непал і Гаїті. В'єтнам ратифікував Конвенцію першого листопада 2011 р.

12.2.2 Спільна робота: акредитовані органи

575. Якщо центральна влада певної Країни походження працює разом над досягненням спільної мети, то на її плечі лягає відповідальність за мобілізацію акредитованих організацій для досягнення тієї ж мети. У такому разі акредитовані організації, що працюють в даній Країні походження, повинні отримувати всю інформацію, що стосується спільної мети, завдань і пропонованих заходів для досягнення успіху. У більшості ситуацій потрібна участь акредитованих організацій в даних заходах досягнення успіху.

576. Для підтримки цілеспрямованості акредитованих організацій у вдосконаленні якості функціонування Конвенції, центральна влада Приймаючих країн може допомогти їм у прийнятті спільного кодексу професійної поведінки і етики[355]. Подібний кодекс об'єднає керівництво і співробітників акредитованої організації, їхніх представників та колег у Країні походження[356].

577. Професійна етика може і не вирішити фундаментальних етичних дилем, але її пріоритетна роль полягає у встановленні мінімальних критеріїв компетентності, ефективності та контролю. Приймаючи кодекс, акредитовані організації демонструють свою зрілість та здатність до встановлення консенсусу та дотримання етичних принципів.

578. Продовжуючи рухатися в цьому напрямку, Центральні органи влади Приймаючих країн можуть розробити навчальні програми, консультації та дискусії для акредитованих організацій. Діалог між організаціями та владою, без сумніву, призведе до вдосконалення діяльності і підтримає партнерство, пов'язане із загальними цілями, в атмосфері поваги і дотримання незалежності кожного.

579. З того ж джерелаПриймаючі країни можуть збільшити кількість можливостей, ділитися досвідом та ідеями і заохочувати акредитовані організації інших Приймаючих країн робити таким же чином[357].

580. Ця спільна робота також повинна привести їх до повного розуміння того, що їхня стратегічна позиція є основою заходів щодо захисту дітей, тобто є основою міждержавного усиновлення.

581. Вплив партнерської роботи буде проявлятися в удосконаленні діяльності, гармонізації дій і підвищенні ефективності всієї системи. Наприклад, стандарти розробки послуг для майбутніх прийомних батьків можуть бути більш придатними; підтримка майбутніх прийомних батьків може бути більш ефективною; допомога сім'ям в адаптації прийомної дитини може бути більш ретельною; також можуть бути вдосконалені програми професійного навчання, розробка роз'яснювальних посібників і зміцнення взаємодії для становлення дослідних проектів і модифікації законодавства.

---

355 Там, де законодавча структура є завершеною, і центральні влади здійснюють суворий нагляд, кодекс професійної та етичної поведінки може виявитися непотрібним.

356 Прикладом такого кодексу може бути кодекс, розроблений організацією ЕврАдопт. Дивіться Етичні норми ЕврАдопт, виноска 26, вища, Статті з 16 по 28.

357 Дивіться, наприклад, ЕврАдопт, виноска 26, вища, чиї члени зустрічаються регулярно, також як учасники малочисельній організації - Північного ради щодо усиновлення (NAC). На такі зустрічі зазвичай запрошуються центральні влади.

12.2.3 Співробітництво акредитованих органів та Центральних органів у Приймаючих країнах

582. Центральні органи влади та акредитовані організації повинні працювати спільно для стимуляції зрілих і конструктивних взаємин, вільних від напруженості і суперництва.

583. У Приймаючих країнах деякі акредитовані організації можуть мати більше знань і досвіду роботи у порівнянні із системами певних Країн походження, ніж їхні Центральні органи, а також знаходитися в більш близьких відносинах із центральними органами влади Країни походження, що призводить до зміцнення довіри до даної акредитованої організації. Нікого не дивує, коли акредитовані організації регулярно відвідують такі Країни походження. Центральні органи та акредитовані організації в Приймаючій країні повинні мати можливість ділитися інформацією і досвідом, отриманими акредитованими організаціями. Цей обмін допоможе усиновленню в даних країнах.

584. Із іншого боку, центральні органи влади Приймаючих країн можуть бути обмежені нестачею ресурсів для здійснення візитів до Країни походження; або для того, щоб запрошувати до себе центральні органи влади Країн походження; або для того, щоб допомагати удосконаленню системи захисту дітей у Країнах походження (особливо в «нових» Країнах походження).

585. Деякі акредитовані організації володіють навичками, досвідом і можливостями для подібних дій. Бажано, щоб акредитована організація і центральні влади працювали спільно з метою отримання можливостей допомагати Країнам походження зміцнювати їхні системи і удосконалювати діяльність.

586. Якщо більш ніж одна акредитована організація з Приймаючої країни авторизована для роботи в одній і тій саме Країні походження, центральна влада Приймаючої країни повинна вимагати високого рівня співпраці, комунікації і регулярних зустрічей акредитованих організацій, щоб досягти злагодженості у наданні послуг та діяльності в Країні походження, а також для того, щоб обмінюватися інформацією та досвідом. Це допоможе також уникнути помилок у діяльності Країн походження, таких як суперечна інформація про Приймаючі країни, розповсюджена в Країнах походження, яка призводить до непорозумінь. Це також допоможе уникнути втрати часу на вирішення однакових питань від влади Країн походження, що задаються різним організаціям.

587. Для удосконалення діяльності акредитовані організації повинні знайти можливість повідомляти про порушення безпосередньо відповідним правоохоронним органам і Постійному бюро, а також інформувати про це свої Центральні органи влади. Ця функція повинна бути віддана тільки центральним органам влади.

12.3 Співробітництво з метою досягнення ефективної діяльності

12.3.1 Усунення тиску на Країни походження з боку Приймаючих країн

588. Питання тиску Приймаючих країн на Країни походження згадується в даному Керівництві[358]. Тиск виникає тоді, коли дуже велика кількість акредитованих організацій змагаються за обмежену кількість придатних до усиновлення дітей, і виникає дуже багато характеристик майбутніх прийомних батьків, коли заявки надсилаються невідповідними претендентами, які не були належним чином оцінені або підготовлені, і коли надсилаються заявки на таких дітей, які не потребують міждержавного усиновлення. Для того, щоб впоратися з цими проблемами, рекомендується вивчення деяких прикладів ефективної діяльності.

589. Тиск на Країни походження може також виникати у випадках, коли пропозиції «допомоги в цілях розвитку», внески і пожертвування пов'язані з очікуванням надання певної кількості дітей або певної дитини, або того, що процес усиновлення буде прискорено. Існує також прямий тиск на центральну владу, що виражається в частих телефонних дзвінках, запитах на зустрічі або вимозі термінової відправки характеристик.

590. Покращення комунікації між центральною владою кожної країни заохочується для того, щоб зрозуміти потреби Країни походження і те, як можна керувати кількістю організацій, які повинні бути акредитовані або легалізовані. Країнам походження рекомендується обмежувати кількість акредитованих організацій до рівня, яким вони зможуть управляти, тобто з якими вони зможуть підтримувати довірчі партнерські відносини.

591. Країни походження повинні заохочуватися на надання своїй владівеликого мандата на встановлення умов і мінімальних стандартів для іноземних акредитованих організацій. Вони завжди повинні вимагати досвіду і професіоналізму. Деякі Країни походження докладно описали критерії для схвалення іноземних акредитованих организацій[359].

592. Кількість характеристик, необхідних від кожної іноземної акредитованої організації, може бути легко встановлено умовами письмової угоди або меморандуму про взаєморозуміння, розглянутого Країною походження та наданого центральним органам влади Приймаючої країни. До цих угод необхідно ставитися серйозно, і якщо вони не дотримуються акредитованими організаціями Приймаючої країни, цей факт повинен бути донесений до відома центральної влади Приймаючої країни. У таких випадках може бути розглянуте скасування авторизації діяльності організації в Країні походження.

---

358 Дивіться, наприклад, Глави 3.4.2, 4.3, 5.2.3, 6.1, 7.4.4, 8.1, 9.7 і 12.1.2.

359 Наприклад, в Еквадорі можуть бути авторизовані для роботи лише вісім іноземних акредитованих організацій з усиновлення, виноска 106, вище. Кенія має специфічні критерії авторизації своїх власних та іноземних акредитованих організацій. Приклади інших країн походження, які розробили критерії для авторизації іноземних акредитованих організацій можна знайти у відповідях країн на питання № 23 в анкеті 2009 р., виноска 44, вища, в особливості: Колумбія (викладено в Lineamiento Técnico del Programa de Adopciones (технічні інструкції програми з усиновлення), прийнятої Колумбійським Інститутом Добробуту Сім'ї (ICBF), доступно < www.icbf.gov.co > під рубриками «Familia y Sociedad» («Сім'я і суспільство») і «Programa de Adopciones y Restitución Internacional» («Програма усиновлення та міждержавне відновлення») (останній раз проглядалося п'ятнадцятого лютого, 2012); Коста-Ріка (викладено в Reglamento para los procesos de Adopción Nacional e Internaciona (Регламент процесів внутрішнього і міждержавного усиновлення), Стаття 89, доступний на веб-порталі правової інформації Коста-Ріки < www.pgr.go.cr > (останній раз проглядалося п'ятнадцятого лютого, 2012); Литва (викладено у Вимогах до процедури надання легалізації іноземним організаціям щодо міждержавного усиновлення в республіці Литва, доступно < www.ivaikinimas.lt > під рубриками «Усиновлення» і «Вимоги»); і Філіппіни, дивіться Додаток 2A і 2B.

593. Акредитовані організації повинні відвідувати Країни походження, щонайменше, один раз на рік, щоб краще розуміти ситуацію і систему усиновлення в даних країнах[360]. Хоча це може стати причиною певного тиску на Країни походження, подібні візити є взаємовигідними і повинні заохочуватися. Влада повинна зробити все можливе для того, щоб бути доступною для таких візитів, тому що ці візити призначені для

594. Після того, як Країна походження оголосила свої критерії встановлення і поліпшення взаємин, а також прояснення ситуації та вдосконалення діяльності придатності для майбутніх прийомних батьків, вона не повинна приймати на розгляд заяви від невідповідних кандидатів. Подібні заяви показують погану підготовленість, брак знань або професіоналізму акредитованої організації, що представляє майбутніх прийомних батьків. Це також демонструє зневагу до обмежених ресурсів Країн походження. Влади або акредитовані організації Приймаючих країн повинні більш відповідально ставитися до поліпшення відбору майбутніх прийомних батьків, що підходять, для кожної окремої Країни походження.

595. Якщо в Країну походження будуть продовжувати надходити заявки на дітей, які не підходять за характеристиками, Країна походження не зобов'язана продовжувати розглядати ці заявки.

12.4 Співробітництво Країн походження, або «однорівневе співробітництво»

596. Ще однією формою співпраці, що стає все більш звичною, є співпраця Країн походження. В даному випадку співпраця може встановлюватися між Країною походження, що має серйозні проблеми, і Країною походження з великим досвідом в усиновленні, що подолала труднощі і порушення і зуміла налагодити ефективну діяльність.

597. Ця співпраця дуже добре сприймається Країнами походження, так як в ній немає ніяких прихованих цілей, і вона не спрямована прямо або опосередковано на одержання «придатних до усиновлення дітей». Зазвичай таке співробітництво здійснюється шляхом пропозиції технічної допомоги, а не наданням фінансування. Досвідчені професіонали з Країни походження із ефективно функціонуючою системою усиновлення можуть допомогти проблемним Країнам походження в роботі, поділитися досвідом і запропонувати шляхи вирішення проблем. У деяких випадках професіонали з проблемної Країни походження можуть відвідувати більш успішні Країни походження, щоб детальніше вивчити їхню систему захисту дітей і систему усиновлення.

598. Цей вид співпраці може бути неформальним або проходити в рамках Програми технічного сприяння в галузі міждержавного усиновлення (ICATAP) або на основі двосторонньої угоди про співпрацю. Сусідні країни, Чилі і Камбоджа, брали активну участь у технічній допомозі Гватемалі в рамках Програми технічного сприяння в галузі міждержавного усиновлення (ICATAP). У подібних випадках Гаазька конференція та/або ЮНІСЕФ покривають транспортні витрати, а Країна походження, що досягла успіху в галузі усиновлення, пропонує послуги

---

[360] У Розділі 4.4 також сказано, що дуже ефективним є з'ясування наявності потреби країни походження в послугах акредитованої організації (шляхом відвідування країни і проведення дослідження) перед подачею заяви на авторизацію.

фахівців. Унаслідок співробітництва Гватемали і Чилі ці дві країни пізніше підписали угоду про співпрацю.

599. Центральна влада Філіппін надала Камбоджі технічну допомогу в рамках Програми технічного сприяння в галузі міждержавного усиновлення (ICATAP). Філіппіни також надають технічну допомогу В'єтнаму.

12.5 Інші види співробітництва

600. Особисті зустрічі органів центральної влади можуть виявити несподівані можливості співпраці. Ідея цікавого проекту виникла під час дослідницького візиту, в якому брали участь Квебек (Канада) і Литва. Коли литовська влада прибула в Квебек, вони були поінформовані про соціальні служби, які займаються захистом дітей, і проявили інтерес до навчання своїх соціальних працівників. За участю різних сторін була підготовлена індивідуальна навчальна програма. Група професіоналів із Квебека вирушила до Литви і дала можливість шістдесяти литовським соціальним працівникам удосконалити свої знання у сфері усиновлення. Слід зазначити, що метою Литви було навчання соціальних працівників для просування внутрішнього усиновлення.

601. Іншою позитивною формою співпраці, іноді відбувається з особистих зустрічей, є фінансове спонсорування центральною владою Приймаючих країн для участі Країн походження у конференціях і семінарах із різних питань міждержавного усиновлення, а також участі у засіданнях Спеціальної комісії в Гаазі. Збільшення кількості Країн походження, що беруть участь у подібних форумах, вносить різноманітність у діалог і служить джерелом постійного навчання.

12.6 Співробітництво з метою розгляду справ, пов'язаних із серйозними правопорушеннями або іншими порушеннями прав стосовно дітей

602. Договірні країни висловили бажання покращити співпрацю у випадках, коли виникали серйозні порушення прав однієї зі сторін або серйозні порушення в процедурах[361]. Акредитовані органи, які мають тісні стосунки з прийомними сім'ями та з їхніми представниками, а також організаціями-партнерами в Країнах походження, повинні бути залучені до поліпшення співпраці в таких випадках.

603. Такі випадки часто пов'язані з викраденням, продажем або торгівлею усиновленою дитиною, але всієї повноти фактів не виникає до тих пір, поки дитина не інтегрується в прийомну сім'ю, вивчить мову і розкриє всі подробиці історії свого питання для прийомних батьків.

604. Ситуація може ще більше ускладнюватися тим, що прийомна сім'я та дитина, яка не була насправді передана на усиновлення, а була незаконно переміщена зі своєї рідної сім'ї, стикаються з тим, що у неї є труднощі «адаптації», коли насправді дитина відчуває збентеження, перебуваючи в іноземній родині, і сумує через втрату своїх близьких.

605. Що стосується біологічних батьків дитини, вони відчувають себе безсилими, для того щоб зробити які-небудь дії. Дуже часто це бідні й неосвічені люди. Вони

---

[361] Див. Висновки та рекомендації Спеціальної комісії 2010 р, вище, прим. 261, рекомендація 2.

можуть не знати, що їхня дитина була усиновлена за кордоном, якщо, наприклад, дитина живе в установі для освітніх цілей. Якщо вони знають, що дитина була викрадена і відправлена на усиновлення, вони можуть не знати, що робити. Місцева влада не в змозі допомогти їм. Деякі посадові особи та інші чиновники в Країні походження не будуть надавати їм ніякої допомоги, бо вважають, що дитині пощастило бути усиновленою західною родиною і що тут у нього буде краще майбутнє.

606. Прийомні сім'ї будуть шоковані, дізнавшись, що їхня дитина не була призначена для усиновлення, а фактично була незаконно вилучена у батьків, братів і сестер. Деякі прийомні батьки бояться, що вони втратять дитину, і нічого не роблять. Деякі посадові та інші відповідальні особи у Приймаючих країнах також дотримуються думки, що дитині буде краще не в своїй країні, і радять нічого не вживати. Інші батьки бояться, що можуть втратити свою дитину, але сміливо відправляються на пошуки біологічної сім'ї[362].

607. Коли такі факти стають відомі, центральні органи Країни перебування і Країни походження повинні спілкуватися один із одним з приводу ситуації, щоб зрозуміти, які факти лежали в основі, які були очікування біологічних батьків, і яке право вимоги вони можуть мати. Центральні органи влади можуть надавати допомогу в наданні ситуації сторонам, задіяним у питанні у кожній із держав. Деякі батьки захочуть отримати юридичне представництво. Завдяки обміну інформацією з конкретного питання Центральні органи влади можуть працювати разом щодо запобігання появі нових інцидентів.

12.6.1 Практичні кроки з розробки загального підходу до запобігання порушенням та вирішення конкретних випадків зловживань у міждержавних усиновленнях[363]

608. Після обговорення цього питання на засіданні Спеціальної комісії 2010 року, було рекомендовано, щоб була сформована Робоча група для вироблення загального підходу. В Рекомендації заявлено:

> *«Австралія буде координувати роботу неофіційної робочої групи за участю Постійного бюро Гаазької конференції з міжнародного приватного права, щоб розглянути питання про розробку більш ефективних і практичних форм співробітництва між державами у цілях запобігання та вирішення конкретних випадків зловживань. Результати цієї роботи будуть поширені членами Постійного бюро для ознайомлення Договірними країнами»[364].*

609. Основними цілями неофіційної робочої групи має стати розробка деяких принципів та спільних заходів з запобігання і вирішення конкретних випадків зловживань в разі усиновлення. На початковому етапі послідовне застосування основоположних принципів Гаазької конвенції мають вирішальне значення для відвернення викрадення, продажу або торгівлі дітьми, зокрема, принципу

---

362 Дивіться, наприклад, «Любов - наш шлях» Джулія Роллінгс, Харпер Коллінз, Сідней, 2008.

363 Заходи, запропоновані в наступному розділі, взяті з документу для обговорення: Співпраця між центральними органами влади для розробки загального підходу до запобігання та усунення зловживань у міждержавному усиновленні, підготовленого австралійським Центральним органом, березень 2012, який доступний на сайті www.ag.gov.au у розділі "Міжнародні усиновлення", (Останній доступ - 15 Лютого 2012р.").

364 Дивіться Висновки і рекомендації Спеціальної Комісії 2010 року, примітка 261, Рекомендації № 2.

дотримання найкращих інтересів; гарантії цих принципів; а також принцип співробітництва[365].

610. У рамках мети і принципів Конвенції, деякі принципи розроблені для запобігання і вирішення конкретних випадків зловживань. Ці принципи, що стосуються співпраці, обміну інформацією, а також запобігання надмірному тиску на Країни походження забезпечують керівництво у розробці практичних або кооперативних заходів ззапобігання й управління випадками, пов'язаними з серйозними ситуаціями і порушеннями.

611. Коли з'являються звинувачення або стурбованість про серйозні порушення у разі усиновлення, обставини можуть стати трагічними для всіх, але особливо для залученої дитини або дітей. На додаток до можливих злочинних дій виникають інші складні питання, в тому числі конфіденційність інформації, конфіденційність та вид допомоги або підтримки, які вже надані, або мають бути надані сім'ям, які беруть участь у процесі - як біологічним, так і прийомним[366]. Практичні заходи, які держави можуть вживати для реагування на ці ситуації, і надання підтримки, що цікавлять сторони, будуть залежати від законів, ресурсів і процедур кожної держави.

612. Важливо, що держави співпрацюють для того, щоб працювати в напрямку досягнення найкращого результату в даних обставинах, включаючи обмін інформацією і надання допомоги сторонам усиновлення. Там, де виникають труднощі у співпраці між державами, допомога з боку Постійного бюро може бути доцільною, якщо це можливо і якщо дозволяють ресурси[367].

613. Можливі заходи співробітництва:

- визнання проблеми і відповідь Країни походження, яка також повинна призначити контактну особу по справі;

- інформація, надана зацікавленими сторонами і державою про заходи, вжиті для розслідування обставин конкретного випадку або випадків зловживання службовим становищем;

- у разі необхідності направлення справи в слідчі органи;

- там, де є ризик недотримання принципів, держави зобов'язані інформувати одна одну у відповідності зі статтею 7 Конвенції. Постійне бюро також має бути проінформоване;

- у разі необхідності, Центральні органи та акредитовані органи можуть активно брати участь у наданні сприяння возз'єднанню або відвідуванні дитиною її рідної сім'ї, якщо це в найкращих інтересах дитини, а також обміну фотографіями, листами та іншими документами;

- відповідні органи повинні розглянути питання про доцільність посередництва третьої сторони, наприклад, Міжнародного товариства соціальної допомоги;

---

365 Ці принципи повністю роз'яснюються в Керівництві з передової практики№ 1, Глава 2, примітка 19.
366 Дивіться Австралійський Центральний Орган, примітка 363, стор 6.
367 Див. там же.

- зацікавленим сім'ям, як біологічним, так і прийомним, повинні бути представлені такі послуги, як консультації та юридична допомога;

- відповідні органи повинні розглянути питання про доцільність ДНК-тестування і в найкращих інтересах дитини, і у відповідності з законами країни;

- новий розділ Гаазького профілю країни[368] дозволить Центральним органам держави описати, як вони будуть реагувати на випадки передбачуваного або фактичного зловживання службовим становищем.

[368] Дивіться Профіль країни на сайті Гаазької Конференції за адресою: www.hcch.net у розділі «Міжнародні усиновлення».

РОЗДІЛ 13 ЗАТВЕРДЖЕНІ (НЕАКРЕДИТОВАНІ) ОСОБИ ТА ОРГАНИ ЗА СТАТТЕЮ 22(2)

614. Основна увага в цьому Посібнику приділяється питанням акредитації та акредитованих органів і не затверджених (неакредитованих) осіб або органів, так як вони не широко використовуються у Конвенції з усиновлення. Тим не менше ця глава включена в Керівництво, щоб пояснити роль затверджених (неакредитованих) осіб або органів і переконатися, що принципи і зобов'язання Конвенції дійсно застосовуються до таких осіб, коли вони виконують покладені на них функції Центральних органів. Рекомендовані передові практики в цьому Посібнику можуть також застосовуватися до них.

13.1 Термінологія

615. Термін «затверджена (неакредитована) особа» використовується у даному Посібнику для опису особи (або органа), яку було призначено у відповідності зі статтею 22 (2) для виконання певних функцій Центрального органу.

616. Тим не менш термін «неакредитована особа» було використано у Пояснювальній доповіді для позначення цієї ж особи у статті 22 (2). Це точний опис, так як Конвенція не вимагає, щоб особа або орган пройшли процес акредитації[369]. З іншого боку, деякі держави в даний час застосовують термін «затверджена особа» стосовно особи у відповідності зі статтею 22(2). Як відомо Постійному бюро, в деяких державах існує плутанина щодо дії статті 22 (2) і використання терміну затверджених осіб[370], Керівництво з передової практикипродовжило використання пояснювальної доповіді, щоб спробувати поліпшити розуміння громадськості про функції цих конкретних осіб. Термін «затверджена (неакредитована) особа» являє собою компроміс для збереження точності пояснювальної доповіді, але визнає використання деякими державами терміна «затверджена особа»[371].

617. У Сполучених Штатах Америки термін «постачальник послуг зусиновлення» застосовується для позначення колективно акредитованих органів і до затверджених (неакредитованих) осіб.

618. Там, де термін «затверджена (неакредитована) особа» використовується в цьому Посібнику, слід розуміти включення затвердженого (неакредитованого) органу, якщо не зазначено інше.

13.2 Сенс і мета статті 22

619. Стаття 22 являє собою компромісне положення для представників у переговорах по Конвенції між тими, хто хотів найбільшої можливої гарантії, розробленої в рамках Конвенції, і тими, хто хотів би зберегти деяку свободу дій.

---

369 За такого підходу дивитися відповідь США на розділ А Анкети 2009, вище, примітка 6.
370 Дивіться у загальних рисах, відповіді на питання № 6(6) Анкети 2005, примітка 3.
371 Керівництво з передової практики№ 1, примітка 22.

620. Пояснювальна доповідь відноситься до цієї дискусії:

> *«Так звані «приватні» або «незалежні» усиновлення були повністю розглянуті Спеціальною комісією, де були детально обговорені аргументи «за» і «проти» (Доповідь Спеціальної комісії № 249-256) і прийняте рішення [тобто текст статті 22] являє собою розумний компроміс між антагоністичними позиціями. Із одного боку, це дозволяє деяким неакредитованим органам або особам виконувати функції, покладені на Центральні органи відповідно до статей 15-21 (як це прийнято в Конвенції), якщо вони відповідають певним мінімальним стандартам, ще до того, як зроблять якісь дії, але з іншого боку, Договірні країни не зобов'язані дозволяти участь в процесі неакредитованих органів або осіб шляхом прямої заяви в цьому сенсі. Таким чином, Договірні країни можуть зайняти позицію, яку вони вважають найкращою, зберігаючи мовчання (що свідчить про прийняття) або шляхом оголошення про їхнє заперечення проти такої участі»*[372].

13.2.1 Делегування функцій Центральних органів: стаття 22(1)

621. Слід нагадати, що в статтях 14-21 Конвенції викладається, що Центральний орган повинен виконувати описані процесуальні функції. Слово «повинен» означає, що накладається зобов'язання, виконання якого обов'язкове для всіх учасників. Проте стаття 22 (1) дозволяє делегування цих функцій. Якщо Центральний орган не виконує деякі або будь-яку з функцій, описаних у статтях 14-21, держави можуть делегувати ці функції іншим органам державної влади або акредитованим органам. Пункт (1) говорить:

> *«Функції Центрального органу відповідно до цієї глави можуть виконуватися органами державної влади або органами, акредитованими згідно із главою III, у межах, дозволених законом своєї держави».*

622. Підставою для дозволу цього делегування є дозвіл конвенції кожній договірній державі знайти найбільш відповідне рішення у відповідності зі своїми власними умовами для реалізації цих зобов'язань найбільш ефективним способом. Важливо відзначити, що коли завдання, поставлені перед Конвенцією Центральним органам, здійснюються іншим державним органом або особою, це «делегування» завдань, яке несе в собі розуміння того, що делегуючий орган продовжує нести відповідальність за те, яким чином виконуються делеговані завдання, незалежно від того, яка влада, орган або особа їх виконує.

623. У Пояснювальній доповіді міститься пояснення, що даний параграф (1) націлений на вираження наступної ідеї:

> *«Процесуальні норми повинні бути досить гнучкими, щоб забезпечити найкраще функціонування Конвенції. Таким чином, не було визнано доцільним покладати на центральні органи зобов'язання щодо виконання різних завдань, покладених на них Главою IV, отже рішення з цього важливого питання залишено на розсуд кожної з Договірних країн. Із цієї причини, параграф 1 статті 21 допускає можливість того, що Договірні країни, в межах, дозволених чинним законодавством, можуть делегувати*

---

[372] Дивіться Пояснювальна доповідь, вище, прим 19, параграф 373.

виконання своїх обов'язків іншим органам державної влади або органам, акредитованим відповідно до правил глави III»[373].

624. Строго кажучи, у статті 22 (1) немає необхідності пояснювати можливість делегування функцій Центрального органу. У Конвенції чітко сказано про те, які зобов'язання не можуть бути передані (стаття 7), за винятком органів державної влади (ст. 8). Порівняйте ці статті зі статтею 9, яка дозволяє Центральним органам діяти безпосередньо або через інші органи державної влади або акредитовані органи у своїх державах у межах, дозволених чинним законодавством. Таким чином,

«параграф 1 Статті 22 був включений, щоб уникнути будь-яких непорозумінь, зокрема, тому, що його другий, четвертий і п'ятий параграфи призначають спеціальне регулювання для певних видів діяльності, які можуть виконуватися певними неакредитованими органами або особами»[374].

13.2.2 Умови для делегування функцій затвердженим (неакредитованим) особам: стаття 22(2)

625. Стаття 22(2) дозволяє делегування затвердженим (неакредитованим) особам певних функцій Центрального органу, а саме у відповідності зі статтями 15-21. Вона також визначає умови для такого делегування затвердженій (неакредитованій) особі. В ній говориться:

«Будь-яка Договірна держава може заявити депозитарію Конвенції, що функції Центрального органу відповідно до статей 15-21 можуть бути виконані в цій державі, в межах, що допускаються законом та під наглядом компетентних органів цієї держави, а також органами або особами, які

а) відповідають вимогам чесності, професійної компетентності, досвіду та відповідальності цієї держави, і

б) відповідають їхнім етичним стандартам та мають підготовку або досвід роботи у сфері усиновлення».

626. Використання слів «можуть оголосити» означає, що немає жодних зобов'язань із боку будь-якої з Договірних держав використовувати затверджених (неакредитованих) осіб, проте Договірна держава, яка приймає рішення про те, щоб дозволити затвердженим (неакредитованим) особам виконувати певні функції Конвенції, має зробити заяву із цього приводу в депозитарій Конвенції (Міністерство закордонних справ Королівства Нідерландів)[375]. Це перша умова.

627. Другою умовою статті 22(2) є те, що законом Договірної держави повинні бути визначені масштаби діяльності, дозволеної до затвердженої (неакредитованої) особи. Договірна держава також має створити систему контролю, що здійснюється компетентними органами над діяльністю затверджених (неакредитованих) осіб.

---

373 Там же, параграф 374.
374 Там же, параграф 375.
375 Стаття 48 d).

628. Третьою умовою є те, що особа (або орган), що прагне затвердження у відповідності зі статтею 22, має відповідати мінімальним стандартам, описаним у статті 22(2) а) і б), згаданим вище.

629. Стандарти, процитовані у статті 22(2) а) і б), і наглядові вимоги, зазначені вище, аналогічні за обсягом для акредитованих органів, викладених у статті 11, б) і в). Основна відмінність виникає у статті 11 а), яка вказує, що акредитовані органи повинні займатися тільки некомерційними цілями, встановленими компетентними органами держави, де має місце акредитація. Це положення не поширюється на затверджених (неакредитованих) осіб.

13.2.2.1 Обмеження функцій Центральних органів, делегованих затвердженим (неакредитованим) особам

630. Особи, які були схвалені або призначені у відповідності зі стандартами, викладеними у статті 22(2) Конвенції, можуть виконувати .лише функції, визначені статтями 15-21. Це більш обмежений перелік функцій, ніж дозволений для акредитованих органів[376]. Відсутність статті 14 у переліку дозволених функцій показує, що майбутні прийомні батьки не можуть подати заяву на усиновлення через затверджених (неакредитованих) осіб[377]. Не можуть також і затверджені (неакредитовані) особи взяти на себе функції, визначені статтею 9.

631. Крім того, так як держави можуть регулювати або обмежувати діяльність акредитованих органів, вони також можуть регулювати або обмежувати діяльність затверджених (неакредитованих) осіб у будь-якому обсязі, необхідному для цієї держави. Договірна держава може накладати будь-які необхідні або бажані обмеження або умови. Наприклад, затвердженим (неакредитованим) особам може бути дозволено виконувати функції у відповідності зі статтею 17 (інформування потенційних прийомних батьків про пропонований підбір кандидатів та отримання їхньої згоди) і статті 18 (отримання дозволу для дитини на в'їзд та проживання в Приймаючій країні).

13.2.2.2 Стандарти для затверджених (неакредитованих) осіб: стаття 22(2) a) і b)

632. Затверджені (неакредитовані) особи не повинні відповідати тим же вимогам прийнятності, що і акредитовані органи. Наприклад, вони не пов'язані із підпунктом а) статті 11, тобто «переслідувати тільки некомерційні цілі у відповідності з такими умовами і в таких межах, які можуть бути встановлені компетентними органами держави акредитації». Іншими словами, вони можуть займатися усиновленням для отримання прибутку.

633. Тим не менш, затверджені (неакредитовані) особи не звільняються від правил у статті 32 про невиправдані фінансові вигоди. Загальна заборона на незаконні фінансові вигоди (ст. 32 (1)) них стосується їх, як і кожної людини, що бере участь у міждержавному усиновленні в рамках Конвенції. Затверджені (неакредитовані) особи також пов'язані з положеннями статті 32(2), що

---

[376] Дивіться Керівництво з передової практики № 1, примітка 22, параграф 216.

[377] Стаття 14 виключається, як це було запропоновано Робочими Документами № 139 і 170 від 1993 року Дипломатичної сесії, представленими Італією і Сполученими Штатами Америки на Гаазької конференції з міжнародного приватного права, Матеріали сімнадцятої сесії, Том II, усиновлення-співпраця, стор 321 і 336.

стосуються витрат і зборів. Вони можуть тільки стягувати плату за фактичні видатки і витрати на усиновлення та обґрунтовану плату.

634. Слід також підкреслити, що стаття 32(3), що стосується винагороди членам ради директорів і співробітникам, у рівній мірі відноситься до акредитованих і неакредитованних органів. Не робиться жодної різниці. Слово «органи» використовується без кваліфікації[378].

635. У відповідності зі статтею 22(2) a) та статтею 22(2) b) затверджені (неакредитовані) особи повинні відповідати певним стандартам чесності, професійної компетенції, досвіду, контролю і обліку[379]. Вони також повинні відповідати їхнім етичним стандартам, мати підготовку або досвід роботи в галузі міждержавного усиновлення[380]. Це мінімальні стандарти, отже, кожна Договірна держава має право визначати додаткові умови:

> *«Підпункти a і b показують певні вимоги, які обов'язково повинні дотримуватися неакредитованими органами або особами, які будуть допущені до виконання функцій, покладених на Центральні органи відповідно до статей 15-21, але вони є лише мінімальними стандартами і, отже, кожна держава має право встановлювати додаткові умови, контролювати їхню діяльність і визначати ступінь функцій, які вони можуть виконувати»*[381].

636. Підпункт b повторює стандарти у статті 11b),які застосовуються до директорів і співробітників акредитованих органів. Це повинно було гарантувати, що є послідовність у підході між регулюванням акредитованих органів та неакредитованих органів або осіб. Останні не могли бути саморегулюючими[382].

13.2.2.3 Нагляд за затвердженими (неакредитованими) особами або органами: статті 22(2) і 22(5)

637. Затверджені (неакредитовані) особи або органи повинні перебувати під контролем компетентних органів. Це справа Договірної держави - дозволити відповідним компетентним органам здійснювати виконання цього завдання.

638. Якщо закон держави-учасниці, дозволяє таким особам працювати у сфері усиновлення, вони можуть лише виконувати свої функції в межах, дозволених законом та під наглядом компетентних органів» своєї держави: стаття 22(2):

> *«Уповноважені, неакредитовані органи або особи знаходяться "під наглядом компетентних органів держави, яка зробила заяву у параграфі 2. Такий контроль, безумовно, включає їхню відповідність із нормами Конвенції, зокрема, заборона на одержання незаконної фінансової або іншої вигоди від будь-якої діяльності, пов'язаної з усиновленням та згідно з вимогами, встановленими підпараграфами a та b Статті 22»*[383].

---

378 Дивіться Пояснювальна доповідь, вище, примітка 19, параграф 533.
379 Стаття 22(2) a).
380 Стаття 22(2) b).
381 Дивіться Пояснювальна доповідь, примітка 17, параграф 383. См. також параграфи 386 і 388.
382 Там же, 7, параграф 387.
383 Там же, параграф 384.

639. Крім того, будь-які доповіді за статтями 15 або 16, які готуються затвердженими (неакредитованими) особами, повинні бути зроблені під відповідальність наглядового органу: параграф 5 говорить:

> *«Незважаючи на будь-які заяви, зроблені відповідно до пункту 2, доповіді, передбачені статтями 15 і 16, у будь-якому випадку, готують під відповідальність Центрального органу або інших органів влади або органами згідно з пунктом 1».*

640. У пункті 398 Пояснювальної доповіді говориться, що цілями статті 22(5) є: «роз'яснення, що неакредитовані органи чи особи можуть брати участь у підготовці доповідей, передбачених статтями 15-16. Однак у той же час було підкреслено, що відповідальність за зміст доповідей залишається на Центральних органах або інших органах державної влади чи органах, акредитованих згідно з главою III в межах, дозволених законом своєї держави, як це передбачено в параграфі 1 тієї ж статті 22»[384].

641. Правило у статті 22(5) допомагає зрозуміти підстави для того, щоб виключити затверджені (неакредитовані) особи із дії статті 14 - вимоги до потенційних прийомних батьків подати заяву через Центральний орган або акредитований орган. Тільки якщо це робиться саме таким чином, Центральні або акредитовані органи можуть дізнатися, що затверджена (неакредитована) особа повинна бути залучена в міждержавне усиновлення як «агент» для потенційних прийомних батьків, які використовують послуги затвердженої (неакредитованої) особи.

13.2.2.4 Заява необхідна, якщо функції делегуються затвердженим особам: стаття 22(2)

642. Для забезпечення участі затверджених (неакредитованих) осіб Конвенції з усиновлення, заява на цей рахунок має бути зроблена затвердженою (неакредитованою) особою Договірної держави. Це намір статті 22(2) при прочитанні в поєднанні зі статтею 48 d)[385].

643. Якщо Договірна держава не робить заяви, щоб дозволити участь затверджених (неакредитованих) осіб у міждержавному усиновленні, то відсутність декларації означає, що затвердженим (неакредитованим) особам не дозволяється здійснювати у своїй державі функції, покладені на Центральні органи відповідно до статей 15-21. Пояснювальна доповідь роз'яснює це питання:

> *«Явно виражена заява Договірної держави про необхідність у відповідності з параграфом 2 дозволити неакредитованим органам або особам виконувати функції, покладені на Центральні органи відповідно до статей 15-21. Таким чином, мовчання Договірної держави повинно тлумачитися як заперечення проти органів або осіб, неакредитованих цією державою для виконання функцій, покладених на Центральний орган цієї держави»*[386].

---

384 Там же, Параграф 398, Параграф 5 були включені в пропозиції, зроблені США та Італією, в Робочий Документ № 170, примітка 378.

385 Дивіться Пояснювальна доповідь, примітка 19, параграф 380.

386 Там же, параграф 382.

644. Не існує обмежень за часом для подачі заяви. Немає необхідності подачі заяви в момент ратифікації або приєднання. Хоча це прямо не передбачено в Конвенції, така заява може бути відкликана в будь-який момент, але при цьому депозитарій повинен бути сповіщений[387].

13.2.2.5 Інформування Постійного бюро: стаття 22(3)

645. Параграф (3) вимагає, щоб Договірна держава поінформувала Постійне бюро про деталі контракту затверджених (неакредитованих) осіб або органів:

> *«Договірна держава, яка робить заяву, передбачену пунктом 2, зобов'язана інформувати Постійне бюро Гаазької конференції з міжнародного приватного права про імена осіб і адреси цих органів та осіб».*

646. Це правило схоже з правилом, встановленим статтею 13 для акредитованих органів. Метою попередження Постійного бюро є забезпечення того, щоб інформацію можна було поширювати серед держав - членів організації Гаазької конференції держав - учасників Конвенції[388]. Оскільки Конвенція значною мірою спирається на співпрацю, зокрема, між самими державами і між державами та Постійним бюро, для досягнення своїх цілей та для ефективного здійснення важливо, щоб Договірні країни мали точну і актуальну інформацію від інших держав щодо інших суб'єктів міждержавного усиновлення. Ненадання інформації в Постійне бюро не буде впливати на усиновлення, але може призвести до скарги, що дозволено статтею 33[389].

647. На веб-сайті Гаазької конференції розміщені посилання на контактну інформацію центральних та акредитованих органів. Відповідно до належної практики і щоб уникнути плутанини, Договірні держави, які дозволяють затвердженим (неакредитованим) особам або органам організовувати усиновлення, повинні робити відмінність у їхніх повідомленнях між затвердженими (неакредитованими) особами або органами, затвердженими у відповідності зі статтею 22(2) і акредитованими органами, акредитованими відповідно до статті 10 і повідомленими у відповідності зі статтею 13. Так як затвердженим (неакредитованим) особам дозволяється здійснювати усиновлення для отримання прибутку, слід уникати будь-якої плутанини між затвердженими (неакредитованими) особами та акредитованими органами.

13.2.3 Заперечення проти участі затверджених (неакредитованих) осіб: стаття 22(4)

648. Жодна держава не зобов'язана залучати до участі в процесі міждержавного усиновлення затверджених (неакредитованих) осіб[390]. Країна походження може заявити шляхом подачі заяви у відповідності зістаттею 22(4), що дозволить,щоб усиновлення їхніх дітей здійснювалося затвердженими (неакредитованими) особами, які оберуть держави[391].

---

387 Там же, параграф 381.
388 Там же, параграф 391.
389 Там же, параграф 392.
390 Там же, параграф 373.
391 Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Бразилія, Болгарія, Китай (Макао і Гонконг), Колумбія, Ель-Сальвадор, Угорщина, Панама, Польща, Португалія і Венесуела є країнами походження, які робили заяву в рамках Статті 22(4) Конвенції. Деякі приймаючі країни також проголосили Андорра, Австралія, Австрія, Бельгія, Канада

649. Параграф (4) свідчить: «Будь-яка Договірна держава може заявити депозитарію Конвенції, що усиновлення дітей, які постійно проживають на її території, може мати місце тільки у тому випадку, якщо функції Центральних органів виконавчої влади здійснюються згідно з параграфом 1».

650. Стаття 22(4) призначена для Країн походження або Приймаючих держав, коли вони стають Країнами походження для конкретного усиновлення. Посилання на «усиновлення дітей, які постійно проживають на її території» прояснює це питання.

651. Нездатність зробити заяву відповідно до статті 22(4) має серйозні наслідки. Мовчання вказує на прийняття умов участі неакредитованих осіб: якщо Держава походження не робить заяви, це означає, що затвердженим (неакредитованим) особам дозволено організувати усиновлення дітей в цій країні:

> *«[...] у відповідності з параграфом 4, мовчання держави тлумачиться як визнання того, що міждержавне усиновлення дітей, які постійно проживають на її території, також може мати місце, якщо функції, покладені на Центральний орган Приймаючої країни, виконуються неакредитованими органами або особами, як це допускається згідно з параграфом 2 цієї статті»*[392].

652. Тому, якщо у Країни походження є намір про те, щоб ефект від її мовчання вказував на прийняття участі затверджених (неакредитованих) осіб, то заява повинна бути зроблена в депозитарій Конвенції. Не існує жодних часових обмежень для подання цієї заяви, тому вона може бути зроблена в момент ратифікації або приєднання чи в будь-який час після цього. Крім того, хоча це прямо не передбачено в Конвенції, немає ніяких сумнівів, що заява, зроблена згідно із параграфом 4, може бути відкликана в будь-який час. Депозитарій повинен бути сповіщений про будь-яке таке відкликання[393].

653. Якщо Договірна держава (наприклад, Країна походження) взагалі не робить ніякої заяви в рамках статті 22(2), статті 22(4), ефект буде наступним. Відсутність декларації відповідності зі статтею 22(2) означає, що затвердженим (неакредитованим) особам не дозволяється здійснювати будь-які функції в рамках Конвенції в цій державі, тобто відсутність будь-якої заяви означає відсутність схвалення. Але якщо у відповідності зі статтею 22(4) Країна походження не робить заяви, то відсутність такої вказує на прийняття того, що затверджені (неакредитовані) особи з іншої держави можуть організувати усиновлення з Країни походження, тобто відсутність заяви вказує на прийняття.

654. Слід, однак, уточнити, що усиновлення все ж може відбутися між Приймаючою країною, яка призначає затверджених (неакредитованих) осіб, і Країною походження, яка робить заяву відповідно до статті 22(4). Ефектом цієї заяви є те, що затверджена (неакредитована) особа не повинна бути залученою до будь-якого усиновлення з конкретною Країною походження. Тільки

(Британська Колумбія і Квебек), Данія, Франція, Німеччина, Греція, Люксембург, Ліхтенштейн, Норвегія, Іспанія, Швеція та усиновлення») 390 Дивіться Пояснювальна Доповідь, примітка 19, параграф 396.

392 Там же, параграф 396.

393 Там же, параграф 394.

акредитовані органи або Центральні органи можуть організувати усиновлення з Країною походження[394].

655. На відміну від акредитованих органів, Конвенція не передбачає, але й не забороняє, щоб затверджені (неакредитовані) особи були уповноважені працювати в іншій державі. У параграфі 397 Пояснювальної доповіді говориться, що затверджена (неакредитована) особа або орган буде проходити ту ж процедуру у відповідності зі статтею 12, що і акредитовані органи, а саме отримання дозволу (уповноваження) від обох Договірних країн[395].

---

394 Керівництво з передової практики№ 1, примітка 22, параграф 220.

395 Дивіться Пояснювальний звіт, примітка 19, параграф 397.

ОДАТОКИ

ДОДАТОК 1 **СТАНДАРТНІ КРИТЕРІЇ ДЛЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОРГАНІВ У ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ**

ДОДАТОК 2 **ПЕРСПЕКТИВИ КРАЇН ПОХОДЖЕННЯ І ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН**

Додаток 2A **МІНІМАЛЬНІ СТАНДАРТИ ДЛЯ АКРЕДИТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ АГЕНТСТВ З УСИНОВЛЕННЯ (ФІЛІППІНИ)**

Додаток 2B **ПРЕДМЕТ: КЕРІВНИЦТВО З КООРДИНАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ДЛЯ МІЖДЕРЖАВНОГО УСИНОВЛЕННЯ (ФІЛІППІНИ)**

ДОДАТОК 3 **ПЕРСПЕКТИВИ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН**

ДОДАТОК 1

СТАНДАРТНІ КРИТЕРІЇ ДЛЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОРГАНІВ У ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ

ДОДАТОК 1-2

СТАНДАРТНІ КРИТЕРІЇ ДЛЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОРГАНІВ У ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ

1. КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ

Існує два міжнародних документи, які є фундаментальними основами діяльності з міждержавного усиновлення: які повсюдно визнані всіма організаціями з охорони дитинства, захисту дітей:

- Конвенція про права дитини Організації Об'єднаних Націй 1989 р. (UNCRC),

- Гаазька конвенція про захист дітей і співробітництво щодо міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. (НС або Гаазька конвенція).

Принципи і обов'язки, викладені в цих документах, утворюють міжнародну систему захисту дітей у процесі міждержавного усиновлення. Принципи акредитації, викладені в Посібнику ефективної діяльності № 2, можуть служити подальшими вказівками для допомоги акредитованим організаціям у виконанні їхніх обов'язків відповідно до Конвенції і по відношенню до сімей. Акредитація з метою виконання функцій і обов'язків відповідно до Гаазької конвенції повинна надаватися тільки тим акредитованим організаціям, які схвалюють принципи та вимоги, викладені в Конвенції, а також принципи акредитації.

Запропоновані Типові критерії для акредитації являють собою набір критеріїв, що поширюються на організації, яким надається акредитація. Критерії є мінімальними вимогами до структури та функцій організацій, які виконують обов'язки відповідно до Гаазької конвенції.

2. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ

2.1 ПРІОРИТЕТ НАЙКРАЩИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ (Гаазька конвенція: стаття 1)

Міждержавне усиновлення є мірою захисту дитини, яка потребує родини. Здоров'я, права і найкращі інтереси дитини мають першорядну важливість і повинні мати переважне значення порівняно з будь-якими іншими інтересами. Процес прийняття рішень про майбутнє дитини, інтереси і права потенційних прийомних батьків, для інститутів, організацій і влади є вторинними по відношенню до інтересів дитини.

2.2. ПРИНЦИП ВРАХУВАННЯ ДУМОК НА ВСІХ РІВНЯХ (Гаазька конвенція: Преамбула; стаття 4 b))

a) Запобігання позбавленню дитини батьківського піклування також є пріоритетними, як міри захисту дітей.

b) Коли дитина потребує сім'ї, можливий розгляд різних альтернативних рішень. Коли розглядається можливість міждержавного усиновлення дитини, аналізуючи її інтереси, цю міру необхідно порівняти з альтернативними варіантами розміщення дитини. Поміщення в сім'ю повинно мати пріоритет перед поміщенням у яку-небудь організацію, а

відповідне усиновлення всередині країни має бути пріоритетним перед усиновленням громадянами інших країн.

c) Принцип врахування думок на всіх рівнях не вимагає того, щоб були випробувані всі можливості усиновлення всередині країни, так як це може відстрочити знаходження постійного будинку для дитини на невизначений період часу.

2.3 СПІВРОБІТНИЦТВО ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ КОНВЕНЦІЇ (Гаазька конвенція: статті 1, 7, 9)

Фундаментальною метою Конвенції є вжиття заходів безпеки для захисту інтересів дитини, яка може бути усиновлена. Співпраця всіх осіб, залучених до процедури Конвенції (держав, організацій, приватних осіб), що має життєво важливе значення для досягнення цієї та інших цілей Конвенції.

3. АКРЕДИТАЦІЯ (ГААЗЬКА КОНВЕНЦІЯ: ГЛАВА III)

3.1. ЗАЯВА НА АКРЕДИТАЦІЮ

Будь-яка організація повинна подавати заяву на акредитацію в країні свого місцезнаходження. Заява має відповідати законодавству країни і містити всю документацію та інформацію, яку вважає за необхідну компетентна влада країни.

3.2. РОЛЬ У СФЕРІ УСИНОВЛЕННЯ

a) Акредитаційний документ повинен ясно викладати функції і обов'язки, що передаються організації. Повинна бути визначена її роль та обмеження щодо інших організацій і влади, які працюють у сфері усиновлення всередині держави та за кордоном. Також повинна бути описана відповідальність, яку акредитована організація несе перед майбутніми прийомними батьками, сім'ями та прийомними дітьми до, під час та після завершення процедури усиновлення.

b) Після акредитації Центральні органи влади держави, в якій розташована акредитована організація, повинні повідомити назву та адресу акредитованої організації Постійному бюро Гаазької конференції з міжнародного приватного права, у відповідності зі статтею 13 Конвенції. Центральні органи влади держави, в якій розташована акредитована організація, повинні скласти список назв і адрес акредитованих організацій і зробити цей список доступним широкій громадськості.

3.3 НАДАННЯ АКРЕДИТАЦІЇ

a) Акредитація повинна надаватися тільки тій організації, яка демонструє здатність виконувати покладені на неї функції та обов'язки. Організація також повинна демонструвати наявність професійної компетенції та досвіду виконання своїх обов'язків із урахуванням етичних особливостей і підходу, орієнтованого на дитину.

b) Згідно із Конвенцією організація не повинна приступати до виконання своїх функцій до отримання акредитації.

3.4 НАДАННЯ АВТОРИЗАЦІЇ

a) Акредитована організація не має починати роботу з іншими державами або всередині своєї держави, поки їй не буде надана авторизація Приймаючої країни та країни, в якій організація знаходиться.

b) Звертаючись за авторизацією для діяльності у своїй державі, акредитована організація повинна продемонструвати потребу країни в подібних послугах. У додаток до цього вона повинна продемонструвати знання законів і процедур своєї держави щодо міждержавного усиновлення, особливо таких заходів безпеки, як процес визначення придатності до усиновлення, який захищає нагальні інтереси усиновлюваних дітей.

3.5 ПЕРІОД АКРЕДИТАЦІЇ

Тривалість періоду акредитації повинна бути чітко зазначена в рішенні про акредитацію. Для забезпечення безперебійної діяльності та скорочення адміністративної роботи з поновленням акредитації, цей період повинен, як правило, тривати не менше трьох років.

3.6 СКАСУВАННЯ АБО ЗАКІНЧЕННЯ ТЕРМІНУ АКРЕДИТАЦІЇ

Акредитація може бути скасована або призупинена компетентними органами в будь-який час, якщо організація діє проти або виявляється нездатною діяти відповідно до цілей та принципів Гаазької конвенції 1993 року, порушує закони і правила держави або умови акредитації.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ

4.1. ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД ЗАКОНІВ ДЕРЖАВИ

Цілі і організаційна структура організації повинні бути схвалені на відповідному рівні і викладені у статуті, хартії або законодавчому документі, відповідному законі акредитуючої держави. Організація повинна бути зареєстрована, ліцензована або оформлена як некомерційна організація у відповідності з законами держави, в якій вона акредитована. Цілі та методи організації повинні знаходитися у відповідності з законами і нормами держави, в якій вона отримала акредитацію або легалізацію.

4.2. КОНТРОЛЬ (Гаазька конвенція: стаття 11 c))

Організація повинна бути відкрита для контролю компетентної влади в будь-який час, як щодо фінансів, так і щодо своєї діяльності. Компетентні органи держави, в якій акредитована організація, повинні мати право проводити перевірки в межах своєї юрисдикції. Організація повинна бути зобов'язана надавати всі необхідні матеріали для підтвердження інспектуючими органами того, що вимоги акредитації виконуються.

4.3. УПРАВЛІННЯ (Гаазька конвенція: статті 10, 11)

Організація повинна мати керівний орган, який встановлює її політику та стратегію, складає програми, направляє розвиток і здійснює керівництво. Керівний орган повинен забезпечувати відповідність політики та діяльності організації Гаазькій конвенції, а також законам і нормам держави, в якій вона авторизована або акредитована. Члени керівного органу повинні бути добре поінформовані та повинні стежити за новинами у розвитку міждержавного усиновлення. Орган повинен мати чітку структуру управління і призначати кваліфікований персонал для виконання своїх обов'язків.

4.4. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ (Гаазька конвенція: статті 11, 22)

a) Кваліфікація персоналу, а також представників і зарубіжних колег повинна бути чітко визначена і включати в себе:

- високі етичні стандарти,
- знання принципів, конвенцій, законів і норм міждержавного усиновлення,
- відповідну теоретичну і практичну підготовку,
- навички роботи поза культурними кордонами,
- навички роботи в соціальній сфері та галузі охорони дітей,
- адміністративні та управлінські навички для керівних посад.

b) Повинно бути забезпечено постійне навчання без відриву від роботи з метою дотримання високих стандартів і якості діяльності.

c) Вибір представника в своїй державі повинен ґрунтуватися на професійних і етичних критеріях. Професійна кваліфікація представника повинна бути перевірена компетентними органами в процесі відбору.

4.5. ПРОФЕСІЙНІ КОНСУЛЬТАТИВНІ СЛУЖБИ

Акредитована організація є відповідальною за надання доступу до психологічних, медичних та юридичних послуг, необхідних для здійснення її функцій. Також повинні бути консультативні служби, або хоча б надаватися направлення у відповідні установи для безпосередньої допомоги прийомним батькам та дітям.

5. ФІНАНСИ

5.1. НЕКОМЕРЦІЙНІ ЦІЛІ (Гаазька конвенція: стаття 11)

a) Організація повинна мати письмову політику, яка встановлює її некомерційний статус. Організація також повинна мати письмову політику принципів виплати заробітної плати персоналу і консультантам, як у державі, де вона акредитована, так і в державі, де їй дано дозвіл на діяльність. Розмір заробітної плати й винагород, що

виплачуються персоналу, представникам та консультантам, повинні перебувати в межах, які є загальноприйнятими для подібної професійної діяльності у відповідній державі. Для персоналу Приймаючої країни, який розглядає справи щодо усиновлення, а також для персоналу держави, в якій розташована організація і який може вплинути на кількість випадків усиновлення, оплата праці не повинна засновуватись на кількостях випадків усиновлення.

b) Винагороди, що виплачуються організацією фахівцям, повинні бути пропорційні виконаній роботі.

c) Винагороди та виплати, що призначаються майбутнім прийомним батькам, повинні відповідати поточним витратам і витратам, пов'язаним з процесом усиновлення.

5.2. ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ

Організація повинна мати стабільну фінансову основу, яка дозволить їй виконувати свої функції і довготермінові зобов'язання, навіть якщо перерви в програмах усиновлення тимчасово знизять її доходи від винагород і виплат. У подібному випадку фінансовий резервний фонд і поліс страхування відповідальності покриють певні непередбачені витрати.

5.3. ФІНАНСОВА ПРОЗОРІСТЬ

a) Організація повинна забезпечити повну прозорість фінансових процесів. Інформація про отримані виплати та цілі, на які вони виплачуються, повинна бути доступна громадськості не для того, щоб дискредитувати конфіденційну інформацію про дитину або прийомних батьків, відповідно до статті 31 Конвенції. Дивіться також статтю 6.2 і 6.8 a).

b) Організація повинна вимагати прозорості від своїх партнерів, представників і колег. Якщо достатня інформація про цілі та/або витрати грошей не може бути отримана, співробітництво повинно бути припинено.

c) Організація повинна надати компетентній владі держави, в якій вона акредитована, всю необхідну інформацію про управління фінансами, фінансовий статус і перевірені річні звіти. Рахунки повинні відображати чітку межу між іншою діяльністю (такої як внутрішньоорганізаційна діяльність, гуманітарна допомога та подібні програми) і роботою з усиновлення.

5.4. ЗВІТНІСТЬ (Гаазька конвенція: стаття 4, підпункт d (4), стаття 8, стаття 32)

a) Організація повинна дотримуватися принципів управління фінансами, бухгалтерського обліку та звітності, прийнятими законами і нормами держави, в якій вона акредитована. Організація несе відповідальність за фінансові операції, пов'язані з її діяльністю щодо усиновлення, включаючи операції в країні свого місцезнаходження (такі як вартість

юридичних послуг, соціальне забезпечення дитини). Подібні операції повинні бути відображені в рахунках.

b) Витрати, пов'язані з кожним усиновленням, не повинні виплачуватися через організацію; особливо витрати держави, в якій знаходиться організація, не повинні оплачуватися майбутніми прийомними батьками, які перебувають у даній державі.

5.5. ПРОГНОЗОВАНІСТЬ

Принципи, що застосовуються при визначенні розмірів виплат і витрат, що повинні бути встановлені і відомі майбутнім прийомним батькам до початку процесу усиновлення. Якщо виплати і витрати необхідно змінити під час процесу усиновлення, який може тривати кілька років, про причини змін і методи потрібно повідомляти заздалегідь. Див. статтю 6.2.

5.6. ВНЕСКИ ТА ПОЖЕРТВУВАННЯ

a) Будь-які соціальні проекти або внески повинні бути відокремлені від процесів усиновлення.

b) Будь-які соціальні проекти або внески повинні проводитися тільки з метою допомоги державі, в якій знаходиться організація, і для покращення системи захисту дітей, і не повинні залежати від кількості випадків міждержавного усиновлення чи впливати на рішення, прийняті щодо окремих випадків усиновлення або за кількістю усиновлень.

c) Акредитовані організації повинні застерігати майбутніх прийомних батьків від прямих фінансових пожертвувань організаціям або пожертвувань особам, пов'язаним з процесом усиновлення. Пожертвування у вигляді медичних засобів, іграшок, навчальних матеріалів можуть бути дозволені.

6. ПОСЛУГИ З УСИНОВЛЕННЯ (Гаазька конвенція: глави II-IV)

6.1. ДОСТУПНІСТЬ ПОСЛУГ

a) Організація повинна пропонувати претендентам на усиновлення свої послуги зусиновлення на неселективній основі згідно з умовами своєї акредитації. Всі претенденти повинні мати однаковий доступ до послуг за умови, що вони відповідають критеріям усиновлення, викладеним у Конвенції, законам і нормам держави.

b) Акредитовані організації, однак, повинні приймати тільки ті заявки на усиновлення, які відповідають юридичним вимогам держави, в якій знаходиться організація, і знаходяться у відповідності з потребами даної держави. Такий відбір не повинен розглядатися як дискримінація.

c) Заборонено подавати кілька заявок на усиновлення в різні держави від однієї пари майбутніх прийомних батьків.

d) Акредитована організація має забезпечити розуміння того, що її послуги не гарантують майбутнім прийомним батькам усиновлення дитини

6.2 ІНФОРМАЦІЯ (Гаазька конвенція: статті 5, 17)

Організація повинна видавати претендентам на усиновлення всю інформацію, що стосується принципів, керуючих міждержавнимусиновленням, вимог та можливостей усиновлення, часу очікування, ризиків і витрат. Організація повинна визначити права і обов'язки претендентів, організації та її партнерів, і передати цю інформацію претендентам і партнерам. На самому початку організація повинна проінформувати претендентів про процесуальні, юридичні і фінансові наслідки переривання процесу усиновлення претендентами або організацією. Організація повинна надати всю необхідну інформацію претендентам, своїм партнерам і відповідним органам влади без якогось зволікання з міждержавним усиновленням або за допомогою своїх власних програм, або за допомогою програм, запропонованих іншими компетентними органами. Подібні програми повинні фокусуватися на окремих психологічних, соціальних, культурних і юридичних питаннях, пов'язаних із міждержавним усиновленням, а також на поточних тенденціях і проблемах.

6.3 ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ БАТЬКІВ (Гаазька конвенція: стаття 5)

Організація повинна сприяти належній підготовці претендентів до міждержавного усиновлення або за допомогою своїх власних програм, або за допомогою програм, запропонованих іншими компетентними органами. Подібні програми повинні фокусуватися на окремих психологічних, соціальних, культурних і юридичних питаннях, пов'язаних з міждержавнимусиновленням, а також на поточних тенденціях і проблемах.

6.4 КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПИТАНЬ УСИНОВЛЕННЯ (Гаазька конвенція: статті 5, 15, 17)

Консультування з питань усиновлення повинно проводитися згідно з правилами і нормами, визначеними компетентними органами влади держави. Організація повинна забезпечити дотримання цих стандартів і застосування однакових стандартів до всіх претендентів на усиновлення.

6.5 КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПИТАНЬ ПІДБОРУ ДІТЕЙ ДЛЯ УСИНОВЛЕННЯ

Майбутні прийомні батьки повинні отримати консультацію (пораду, інформацію та підтримку) у своїй акредитованій організації про прийомну дитину, яка передається (підбирається) для них до того, як вони погодяться на цю передачу/підбір.

6.6 ПРОЦЕС УСИНОВЛЕННЯ (Гаазька конвенція: стаття 9 b), розділ IV, стаття 35)

a) протягом всього процесу усиновлення організація повинна дотримуватися чітко визначеної стратегії усиновлення та систематичного плану надання послуг. Вона повинна постійно контролювати і оцінювати якість послуг, щоб забезпечити їхню

відповідність високим стандартам. Вона повинна збирати та зберігати інформацію, яка необхідна для належного планування, управління та оцінки її програми зусиновлення.

b) Організація повинна здійснювати свою діяльність, беручи до уваги першорядні цілі міждержавного усиновлення (знайти сім'ю, яка найкращим чином відповідає потребам і нагальним інтересам дитини) і забезпечити сумісність цих цілей з послугами, наданими майбутнім прийомним батькам.

c) Діяльність організації повинна здійснюватися без зволікань, але швидкі та ефективні процедури не повинні наражати на небезпеку дотримання заходів безпеки, що захищають дитину.

d) Організація повинна забезпечити охорону благополуччя дитини під час поїздки в Приймаючу країну. Організація повинна заохочувати майбутніх прийомних батьків відвідати Країну проживання дитини, щоб привезти їїдодому.

6.7 ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ПІСЛЯ УСИНОВЛЕННЯ (Гаазька конвенція: статті 9 c), 30)

a) Організація повинна активно рекламувати програми і процедури, які допомагають задовольнити потреби прийомних сімей і дітей після того, як процес усиновлення формально завершено. Подібні програми і процедури повинні брати до уваги різні потреби прийомних сімей та дітей на різних стадіях, включаючи дорослішання прийомної дитини, досягнення повноліття і входження в самостійне життя. Головною метою послуг, що надаються після усиновлення, є зміцнення етнічної та національно-культурної індивідуальності прийомної дитини.

b) Акредитована організація повинна допомагати прийомним батькам виконувати вимоги країни проживання дитини щодо звітності після її усиновлення.

6.8 ДОКУМЕНТАЦІЯ (Гаазька конвенція: розділ IV, статті 30, 31)

a) Організація повинна надійно зберігати інформацію про своїх клієнтів, забезпечуючи необхідну конфіденційність. Інформація повинна бути захищена і зберігатися згідно з національними законами і міжнародно-правовими документами.

b) Документи, що стосуються випадків усиновлення, повинні зберігатися у відповідності із законами країни, переважно впродовж сімдесяти п'яти років, і повинні видаватися прийомним батькам за вимогою. У тому випадку, якщо організація припиняє функціонування, повинні бути належним чином забезпечені передача та зберігання документів про усиновлення.

c) Така документація може бути використана для допомоги досліджень, які не порушують конфіденційність осіб, залучених у процес

усиновлення. Організація повинна сприяти дослідженням, які можуть поліпшити процес усиновлення.

6.9 ЕТИЧНІ ПРАВИЛА

Організація повинна дотримуватися ряду письмових етичних правил (етичного кодексу або кодексу поведінки), який знаходиться у відповідності з певними національними законами і міжнародно-правовими документами. Ці правила також повинні бути прийнятними для широкого кола організацій, які беруть участь в охороні дітей. Організація повинна співпрацювати з іншими акредитованими організаціями з метою розробки стандартів і практики міждержавного усиновлення.

ДОДАТОК 2

ПЕРСПЕКТИВИ КРАЇН ПОХОДЖЕННЯ І ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН

1. КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ: Колумбія

1.1 Ккороткий опис ситуації щодо акредитованих органів на момент, коли країна вперше приєдналася до Гаазької конвенції 1993 року, і по сьогоднішній день

Колумбія підписала Гаазьку конвенцію в 1993 р. вона була ратифікована в 1998 р. і набрала чинності в цьому ж році. Ще до підписання Конвенції Колумбія вже мала більше десяти років досвіду міждержавного усиновлення. Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) є представником Центрального органу влади, що займається питаннями усиновлення.

Загалом, ратифікація Конвенції Колумбією означала наступне:

- Кращу організацію і контроль програми міждержавного усиновлення (як на рівні центральної влади, так і на рівні акредитованої організації);
- Поліпшені процесуальні гарантії;
- Підвищену швидкість випуску сертифікатів статті 23, які є підсумковими документами процесу усиновлення в Колумбії і допомагають дитині в отриманні національності у Приймаючій країні;
- Підвищену прозорість і контроль осіб, які працюють на агентства, які повинні бути кваліфікованими і діяти як законний представник організацій з усиновлення, а не як незалежні посередники;
- Покращений нагляд і контроль періоду після усиновлення.

Оцінка та авторизація організацій із усиновлення спочатку була функцією відділу захисту дітей, що входить до складу Колумбійського Інституту Добробуту Сім'ї (ICBF), після чого слід було узгоджувати усиновлення. Зараз цим займається головне управління Колумбійського Інституту Добробуту Сім'ї (ICBF) за підтримки комісії експертів, яка розробляє політику та приймає рішення щодо надання, поновлення, зупинення та скасування авторизації організацій, які надають послуги міждержавного усиновлення. Вона також відповідальна за управління внутрішньою інформаційною системою акредитованих організацій, яка дозволяє фахівцям із національної комісії з усиновлення надавати інформацію про дієвість послуг, починаючи з супроводу та підготовки майбутніх прийомних батьків і закінчуючи періодом після усиновлення.

1.2 Політичні питання: межі функцій і повноважень акредитованих органів; обмеження їхньої діяльності (якщо такі існують); кількість акредитованих органів

Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) здійснює нагляд за діяльністю акредитованих організацій і їхньою діяльністю місцевих законних представників у Колумбії за допомогою технічного керівництва, називається Lineamientos Técnicos del Programa de Adopciones (технічні інструкції програми з усиновлення). Технічне керівництво (згідно із поправкою статті 1 Резолюції № 2550 від 18 червня 2008 р.) докладно описує функції, які повинні виконувати дані законні представники. У число цих функцій (крім усього іншого) входить:

- Представництво акредитованої організації в Центральному органі влади, яка займаються питаннями усиновлення та надання каналу зв'язку цим двом органам. Представник також повинен займатися документацією, необхідною для усиновлення, додатково до представництва сім'ї Колумбийському Інституту Добробуту сім'ї (ICBF) та здійснює контроль у період після усиновлення;

- Перевірка схвалення сім'єю підібраної для неї дитини і направлення цього схвалення в Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) або уповноважену організацію разом із «Оглядом інформації про сім'ю для підготовки дитини» (містить всю вичерпну інформацію) та навчальними посібниками, необхідними для ради зусиновлення;

- Надання консультацій та порад сім'ям протягом їхнього перебування в Колумбії в ході процедури усиновлення;

- Збір звітів по періодах після усиновлення та відправлення їх в Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF);

- Відвідування зустрічей, які скликалися Колумбійським Інститутом Добробуту Сім'ї (ICBF) для зміцнення співробітництва і проведення заходів.

Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) зауважив, що акредитовані організації зазвичай пропонують додаткові послуги разом із тими, здійснення яких було описано вище, наприклад, розміщення в готелі, транспорт і т. д. Виникає ризик, що витрати організацій на ці додаткові послуги залишаться невідомими, так як вони надаються Країною походження, яка потенційно може обмежити свободу сім'ї у виборі певних послуг, про які Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) може надати безкоштовну інформацію.

Із цієї причини ICBF підкреслює потребу в постійному, відкритому діалозі з Центральними органами у Приймаючих країнах, що дозволить зрозуміти і оцінити інформацію про фактичні витрати, які акредитовані організації перекладають на майбутніх прийомних батьків.

Щодо політики акредитації колумбійське законодавство передбачає авторизацію організацій на основі потреби в їхніх послугах на період в два роки.

У січні 2010 р. для роботи в Колумбії було авторизовано вісім місцевих акредитованих організацій («дозволені організації») і шістдесят чотири іноземних акредитованих організації.

1.3 Відповідні ролі та функції Центральних органів влади та акредитованих органів

Організації з усиновлення буквально діють як посередники в наданні послуг з міждержавного усиновлення, як описано в попередньому розділі, і підкоряються вимогам Центральних органів. У свою чергу, Центральні органи виконують наступні завдання:

- встановлюють рамки розвитку програми з усиновлення в Колумбії;
- інспектують, здійснюють моніторинг і контроль процедур;
- визначають придатність дитини до усиновлення, що здійснюється сімейними адвокатами Центральних органів;
- керують інтегрованою інформаційною системою;
- визначають придатність сім'ї[396];
- сімейні адвокати відповідають за офіційні зустрічі усиновлюваної дитини та прийомної сім'ї в авторизованій організації Колумбії і визначають, чи возз'єднання з прийомною сім'єю сприятливе для дитини;
- випускають сертифікати відповідності для всіх сімей, які є громадянами інших країн;
- здійснюють моніторинг і контроль періоду після усиновлення, керують інформаційною системою й оновлюють її.

1.4. Співпраця і зв'язок Центральних органів та акредитованих Органів

Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) зміцнює співпрацю і зв'язок з акредитованими організаціями:

- за допомогою чітких письмових правил;
- створюючи атмосферу довіри та індивідуальної уваги до законних представників і/або адміністрації (наприклад, дозволяючи їм брати участь у розробці керівних принципів);
- залучати їх до прийняття рішень Центральними органами;
- спілкуються з ними відкрито і шанобливо.

У додаток до цього Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) письмово повідомляє представників про всі зміни і оновлення в програмі з усиновлення, що публікуються на веб-сайті. Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) перевіряє веб-сайти іноземних акредитованих організацій, звертаючи особливу увагу на ціни за послуги, що надаються протягом процесу усиновлення в Колумбії.

І, нарешті, Комітет зусиновлення в складі Колумбійського Інституту Добробуту Сім'ї (ICBF) також наймає трьох фахівців, відповідальних за контроль іноземних акредитованих організацій і підтримку зв'язку з ними.

---

[396] Авторизовані організації також можуть визначати придатність сім'ї, якщо фахівці з ICBF залучені для захисту прав дитини і, здійснюють підтримку та технічну допомогу організації.

1.5 Акредитація вітчизняних організацій

У Колумбії акредитовані організації не використовуються для усиновлення всередині країни. Існує вісім легалізованих організацій, які розробляють програми з усиновлення з допомогою комітетів з усиновлення. Авторизовані організації відповідають за вибір майбутніх прийомних сімей із Колумбії та інших країн і за підбір дитини згідно із законом № 1098 за 2006 р., декретом №2263 за 1991 р., декретом № 2241 за 1996 р. і технічними інструкціями, як зазначено в Резолюціях № 2310 за 2007 р., № 4694 за 2008 р. та № 2660 за 2009 р.

1.6 Авторизація іноземних акредитованих органів (стаття 12)

Акредитовані органи підкоряються Закону про неповнолітніх і молодь і технічним інструкціям. Згідно з цими документами авторизація громадських організацій здійснюється на основі потреби в їхніх послугах та оновлюється кожні два роки.

У 2009 р. всередині Колумбійського Інституту Добробуту Сім'ї (ICBF) був створений технічний комітет завторизації іноземних акредитованих організацій і агентств. Його функція полягає у прийнятті рішень щодо надання, ппоновлення, припинення та скасуванняавторизації. Він також вирішує прийняти чи відхилити місцевих законних представників, що призначаються кожною організацією.

Для авторизації діяльності в Колумбії іноземна акредитована організація повинна направити заяву та рекомендації генеральному директору Колумбійського Інституту Добробуту Сім'ї (ICBF) і відповідати юридичним, фінансовим і технічним вимогам, викладеним у технічних інструкціях. Ці інструкції, крім іншого, керують процесом подачі заяви наавторизацію, функції законних представників у Колумбії, контролем легалізованих організацій, здійснюваним Колумбійським Інститутом Добробуту Сім'ї (ICBF), внутрішніми процедурами Колумбійського Інституту Добробуту Сім'ї (ICBF) та органами, відповідальними заавторизацію .

Для отримання авторизації організація також повинна висунути на розгляд Колумбійським Інститутом Добробуту Сім'ї (ICBF) пропозиції щодо програми або плану гуманітарної допомоги дітям та сім'ям Колумбії, які спрямовані на захист дітей за допомогою соціальних програм (превентивних або таких, що мають специфічну спрямованість допомоги).

1.7 Специфічні проблеми в Країнах походження

Як Країна походження Колумбія стикається із рядом проблем:

- зниження, регулювання та контроль витрат, включаючи витрати процедури усиновлення та транспортні витрати сімей (існують плани публікації керівництва зрозміщення, яке повинен здійснювати Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) та Центральні органи влади в Приймаючих країнах);

- широке розповсюдження інформації про систему усиновлення в Колумбії через: (i) узгоджені навчальні програми для службовців Міністерства закордонних справ, працюють у колумбійських посольствах і консульствах за кордоном; (ii) створення в 2010 р. (за сприяння Міністерства закордонних справ) мережі Центральних

органів, що беруть участь у програмі зусиновлення в Колумбії, з метою просування співробітництва та узгодженості; (iii) публікації виплат акредитованих організацій на веб-сайті Колумбійського Інституту Добробуту Сім'ї (ICBF) та веб-сайтах Центральних органів;

- оновлення інтегрованої інформаційної системи, яка дозволяє сім'ям відслідковувати просування їхніх заяв он-лайн;

- запобігання непотрібному залученню місцевих посередників у процеси усиновлення, здійснюваних Центральними органами або іншими акредитованими організаціями. Письмова кореспонденція повинна проходити або через законного представника, або через Центральні органи влади. Існування місцевого представника або юриста є додатковим тягарем для Колумбійського Інституту Добробуту Сім'ї (ICBF), так як йому доводиться повідомляти про просування процесу усиновлення тоді, як ця інформація вже пройшла за іншими каналами.

Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) зараз проводить анкетування сімей перед видачею сертифікату відповідності, з метою визначення рівня їхньої задоволеності послугами, які надають організації з усиновлення у Приймаючій країні і в Країні походження.

1.8 Специфічні проблеми у Приймаючих країнах

Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) розглядає поглиблення співробітництва між Центральними органами як дуже важливе для узгодження законодавства всіх країн, контролю та моніторингу акредитованих організацій і повсюдного здійснення заходів із поліпшення відповідності Конвенції.

А саме, пропонується просувати співпрацю з Центральними органами шляхом:

- розробки політики усиновлення, заснованої на реальних потребах колумбійських дітей;

- загальної акредитації та контролю організацій зусиновлення;

- створення загальної системи управління і обробки скарг;

- регулювання співробітництва в галузі надання гуманітарної допомоги.

Іншим пріоритетом для Колумбії є узгодження питання про витрати з Центральними органами з метою досягнення повної прозорості і контролю. Це могло б допомогти в обробці інформації про організації з усиновлення та майбутніх прийомних батьків. Найбільш серйозною проблема витрат є у країнах, де Центральні органи влади повністю доручили управління програмою з усиновлення акредитованим організаціям.

Ще одна проблема виникає, коли Центральні органи країни доручають програму з усиновлення акредитованим органам (включаючи оцінку придатності майбутніх прийомних батьків та контроль періоду після усиновлення), так як ці організації не мають головного офісу або регіональних офісів. Це призводить до виникнення наступних проблем:

- сім'я на вимогу організації повинна самостійно знаходити місцевих фахівців для проведення психологічних досліджень та контролю періоду після усиновлення;

- підтримка сім'ї позбавлена індивідуальності, вимагає великих витрат, і іноді проврдиться через Інтернет (із використанням довідників) або через ресурс телеконференцій.

У даний час Колумбійський Інститут Добробуту Сім'ї (ICBF) укладає угоди для додавання модуля усиновлення у портал «Redes Colombia», який є частиною програми «Colombia Nos Документація», здійснюється Міністерством закордонних справ. Цей модуль утворює мережу Центральних органів, що беруть участь у програмі зусиновлення в Колумбії, що, в свою чергу, сприятиме кращому співробітництву.

2. КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ: Литва

2.1. Короткий опис ситуації щодо акредитованих органів на момент, коли країна вперше приєдналася до Гаазької конвенції 1993 року, і по сьогоднішній день

У 1997 р. Литва приєдналася до Гаазької конвенції 1993 р. та здійснила призначення Центральних органів. Однак у період із 1997 по 2000 рр. не існувало закону, який би чітко регулював подачу заяв іноземними сім'ями литовській владі. У той час майбутні прийомні батьки могли подавати заяви через Центральні органи або через акредитовані організації своїх країн. У додаток до цього деякі майбутні прийомні батьки представляли іноземні або навіть литовські юристи.

У 2000 р. розпочала діяльність Служба зусиновлення при Міністерстві соціального страхування та праці. Одним із головних питань є контроль за діяльністю акредитованих іноземних організацій і приватних осіб. Було підписано кілька двосторонніх угод з іноземними акредитованими організаціями, що функціонували в Литві.

Крім того, були змінені деякі вимоги до процедури усиновлення. Крім іншого, було заборонено таємне усиновлення, і майбутні прийомні батьки (а не акредитовані організації) були змушені особисто реєструватися в списку очікування. Литовський державний орган влади попросив Центральний орган влади Італії дозволити діяльність на території Литви не більше ніж чотирьом акредитованим організаціям. У випадку із Сполученими Штатами Америки це було складніше, так як чіткого механізму контролю американських акредитованих організацій не існує, і їхня діяльність залежить від законів окремих штатів.

3 червня 2005 р. міністр соціального страхування та праці схвалив Наказ про деталізацію процедури авторизації іноземних організацій, що займаються міждержавним усиновленням у Республіці Литва. Даний наказ встановив:

- процедуру авторизації іноземних акредитованих організацій з усиновлення, як вимагалося в статті 12 Гаазької конвенції 1993 р.;

- процедуру скасування та поновлення такої авторизації та її припинення і відновлення;

- процедуру випуску і реєстрації сертифікатів, що підтверджують авторизацію іноземних акредитованих організацій для здійснення міждержавного усиновлення в Республіці Литва;

- функції, права та обов'язки авторизованих іноземних акредитованих організацій.

Даний наказ чітко регулює ситуацію і функції іноземних акредитованих організацій, і, таким чином, Центральні органи влади Литви можуть безпосередньо контролювати діяльність іноземних акредитованих організацій.

2.2. Політичні питання: межі функцій і повноважень акредитованих органів; обмеження їхньої діяльності (якщо такі існують); кількість акредитованих органів

У Литві не існує національних акредитованих організацій. Тільки акредитовані іноземні організації, авторизовані литовськими органами влади, можуть здійснювати свою діяльність в Литві. Із 2006 р. кількість акредитованих організацій не змінювалася. Причиною цього є те, що Литва не мала потреби в більшій кількості іноземних акредитованих організацій, і 17 липня 2006 р. міністр соціального страхування та праці зробив заяву про те, що з 1 серпня 2006 р. нові заяви на авторизацію іноземних акредитованих організацій розглядатися не будуть. Зараз у Литві діють чотирнадцять акредитованих організацій. Їхня діяльність і обов'язки суворо регулюються вище зазначеним наказом. У разі порушення наказу Центральний орган влади Литви має право призупинити або скасуватиавторизацію.

Багато прийомних дітей з Литви мають особливі потреби.Серед них багато дітей з серйозними проблемами зі здоров'ям, які можуть бути усунені лише за допомогою медичного втручання та постійного лікування, та/або мають братів і сестер (троє і більше дітей з однієї сім'ї). Близько двадцяти дітей на рік всиновлюються іноземними прийомними батьками у віці до шести років, і близько 80% із них всиновлюються разом з братом або сестрою.

Так як дуже маленькі діти всиновлюються всередині країни, що сприяло зростанню кількості внутрішніх усиновлень, кількість дітей віком до шести років, усиновлених іноземними громадянами, дуже мала. Щоб скоротити час очікування (який становить 4-5 років) для іноземних прийомних батьків, які хочуть усиновити маленьку здорову дитину, Міністерство соціального страхування та праці Литви 17 липня 2006 р. встановило, що кожен рік країни, які співпрацюють з Литвою, через свої авторизовані акредитовані організації або через Центральні органи можуть подати заяву не більше ніж для двох родин на усиновлення дитини у віці до шести років, за винятком випадків, коли сім'я очікує усиновлення дитини (дітей) з особливими потребами.

2.3. Відповідні ролі та функції Центральних органів та акредитованих органів

Ролі та функції Центральних органів:

- організація міждержавних усиновлень (у відповідності зі статтями 4, 7, 9, 16, 23 Гаазької конвенції 1993 р.);

- авторизація іноземних акредитованих організацій, контроль за діяльністю, співпраця з іноземними Центральними органами або їхніми акредитованими організаціями у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

Згідно з Наказом про деталізацію процедури авторизації іноземних організацій, що займаються міждержавнимміждержавним усиновленням в Республіці Литва, легалізована іноземна акредитована організація повинна виконувати наступні функції:

- представляти майбутніх прийомних батьків під час процесу усиновлення;

- інформувати майбутніх прийомних батьків, які хочуть усиновити дитину в Литві, про процедури та вимоги процесу усиновлення в Республіці Литва, і надавати професійні консультації;

- допомагати майбутнім прийомним батькам підготувати необхідні документи для включення в офіційний список громадян Республіки Литва, які постійно проживають за кордоном, та іноземців, які бажають усиновити дитину; впевнившись у тому, що подали заяву, повністю готові до усиновлення, видавати документ у відповідності зі статтею 15 Гаазької конвенції 1993 р.;

- надавати майбутнім прийомним батькам всю необхідну інформацію стосовно соціального статусу дитини, її розвитку і здоров'я;

- підтверджувати, що дитині видано або буде видано дозвіл на в'їзд в Приймаючу країну і постійне проживання в ній;

- обмінюватися інформацією про процеси усиновлення та заходи, які вживаються Службою зусиновлення;

- слідувати процедурі пропозиції дітей з особливими потребами, які придатні для міждержавного усиновлення, схваленої Наказом директора Служби зусиновлення;

- надавати литовській Службі з усиновлення відповідну інформацію про усиновлених дітей (протягом перших двох років після усиновлення - кожні шість місяців; протягом наступних двох років - раз на рік; чотирьох і більше років після усиновлення-за запитом Служби усиновлення), яка складається зізвітів встановленої форми про інтеграцію усиновленої дитини в сім'ї, житловіумови, розвиток, стан здоров'я і візуальні матеріали.

Авторизована іноземна акредитована організація повинна ретельно, чесно і пунктуально виконувати наступні обов'язки:

- дотримуватися законів Республіки Литва та інших литовських та міжнародних законодавчих актів;
- не отримувати нелегальної фінансової вигоди або нерозумно високої плати за надані послуги;
- інформувати Службу з усиновлення про плани по зміні авторизованого представника;
- кожен рік, не пізніше 31 січня, подавати звіт про діяльність у Республіці Литва протягом календарного року в Службу зусиновлення.

2.4. Співпраця і зв'язок Центральних органів та акредитованих органів

До початку роботи з Приймаючою країною Країні походження необхідно ретельно вивчити ситуацію в цій країні з усіх питань усиновлення. Ефективна взаємодія і зв'язок можливі тільки тоді, коли обидві сторони - Країна походження і Приймаюча країна - розуміють потреби однієї країни і можливості іншої. Литовський центральний орган влади намагається встановити тісне співробітництво та інформувати партнерів про ситуацію, включаючи будь-які зміни в законодавчих актах.

2.5. Акредитація вітчизняних організацій

Процедури акредитації для вітчизняних організацій в Литві не існує.

2.6. Авторизація іноземних акредитованих органів (стаття 12)

Вибір закордонних акредитованих організацій був зроблений згідно з такими критеріями:

- Статус іноземної організації, рекомендації Центрального органу Приймаючої країни;
- Досвід у сфері міждержавного усиновлення;
- Досвід у сфері міждержавного усиновлення дітей із Литви;
- Коротка характеристика дітей, усиновлених у минулому, велика увага особливим потребам дітей;
- Кількість майбутніх прийомних батьків, бажаючих усиновити дітей з Литви (наприклад, якщо немає великої кількості майбутніх прийомних батьків зі Швеції, то немає і потреби в декількох авторизованих організаціях з цієї країни);
- Процедура усиновлення у Приймаючій країні. Наприклад, якщо в Приймаючій країні майбутнім прийомним батькам дозволено діяти

через Центральні органи влади або акредитовані організації, то немає необхідності авторизувати кілька іноземних організацій з цієї країни (наприклад, існує одна авторизована організація з Франції, Іспанії і Німеччини). Але якщо Приймаюча країна зобов'язує майбутніх прийомних батьків діяти тільки через акредитовані організації, може бути авторизовано кілька іноземних організацій (наприклад, існує чотири організації з Італії і чотири зі Сполучених Штатів Америки);

- Послуги, що надаються майбутнім прийомним батькам, та їхня вартість;

- Представник іноземної організації в Литві.

Враховуючи дану інформацію, Комісія з усиновлення видає рекомендації про дозвіл іноземним організаціям виконувати доручені їм завдання щодо усиновлення. Беручи до уваги рекомендацію Комісії, Центральний орган влади Литви видає резолюцію, що дозволяє або відмовляє у авторизації діяльності іноземній акредитованій організації зусиновлення в Литві.

Авторизовані іноземні акредитовані організації контролюються литовською владою. Кожен рік, не пізніше 31 січня, вони повинні подавати звіт про свою діяльність в Республіці Литва.

Центральний орган влади Литви може призупинити авторизацію іноземної акредитованої організації, якщо вона надає будь-яку недостовірну інформацію або не виконує, або виконує неналежним чином, функції чи обов'язки, накладені на неї Наказом, або якщо відбулася зміна представника іноземної організації в Литві. Авторизація іноземної акредитованої організації може бути скасована. За чотири роки не відбулося жодного випадку призупинення або скасування легалізації.

2.7. Специфічні проблеми в Країнах походження

Ми вирішили безліч проблем задопомогою закону про авторизацію

2.8. Специфічні проблеми у Приймаючих країнах

Як було згадано раніше, акредитовані організації повинні подавати звіт про свою діяльність у Республіці Литва кожен рік, не пізніше 31 січня. По-іншому склалася ситуація з фінансовим звітом. Насправді складно перевірити достовірність данної інформації. На своєму веб-сайті Центральний орган влади Литви просить Приймаючі країни про співпрацю з даного питання. Однак досі не було отримано позитивної відповіді. Контроль міг би бути більш ефективним, якби держави обмінювалися інформацією про можливі виплати до надання акредитації.

3. КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ: Філіппіни

3.1. Короткий опис ситуації щодо акредитованих органів на момент, коли країна вперше приєдналася до Гаазької конвенції 1993 року, і по сьогоднішній день

Філіппіни підписали Гаазьку конвенцію 1993 р. 17 липня 1995 р. Готуючись до її ратифікації, 2 липня 1996 р., Філіппіни розробили план реалізації, щоб відповідати цілям Конвенції.

7 червня 1995 р. Філіппінський конгрес прийняв Закон про міждержавне усиновлення в 1995 р. або Республіканський акт № 8043, розроблений у точній відповідності з Гаазькою конвенцією. Цей акт уповноважив Раду з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) виступати в якості Центрального органу. Щоб забезпечити виконання мандатів Конвенції системою здійснення міждержавного усиновлення, Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) прийняла Правила реалізації та Директиви Республіканського акту № 8043 (Правила реалізації) 26 грудня 1995 р.

До того, як Конвенція набрала чинності 1 листопада 1996 р., процес міждержавного усиновлення на Філіппінах виконувався відділом, що перебуває під прямим керівництвом Управління секретаря департаменту соціального забезпечення та розвитку або Філіппінського відділу з питань міждержавного усиновлення (PIAU). Філіппінський відділ із питань міждержавного усиновлення (PIAU), що виконував свої функції протягом багатьох років, мав встановлені нормативи з акредитації іноземних агентств з усиновлення та їхніх місцевих представників. Акредитація діяльності місцевих Агентств щодо захисту і усиновлення дітей[397] (для усиновлення всередині країни), як і раніше, перебувала в юрисдикції Департаменту соціального забезпечення та розвитку (DSWD).

Саме при такому положенні справ Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) розпочала процес акредитації своїх партнерських іноземних агентств з усиновлення. Документ, що об'єднує і поліпшує попередні Конвенції нормативи Філіппінського відділу з питань міждержавного усиновлення (PIAU), був прийнятий першою радою директорів Ради з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) в 1996 р. і тепер відомий як Мінімальні стандарти для акредитації іноземних агентств з усиновлення (Додаток 2A).
Відзначається, що Філіппіни мають високорозвинену процедуру, яка дозволяє іноземним акредитованим організаціям функціонувати в їхній країні. Ці організації повинні подати заяву на акредитацію на Філіппінах, перш ніж зможуть отримати авторизацію згідно зі статтею 12.

3.2. Політичні питання: межі функцій і повноважень акредитованих органів; обмеження їхньої діяльності (якщо такі існують); кількість акредитованих органів

Захищаючи права дітей, як встановлено Конвенцією ООН з прав дитини, Гаазька

[397] На Філіппінах є два типи агентств, робота яких тісно пов'язана з владою країни. З одного боку, «Агентства захисту дітей» дбають про дітей, які були покинуті, позбавлені уваги та турботи або від яких відмовилися батьки. З іншого боку, є «Агентства з розміщення дітей», які відповідальні за пошук прийомних сімей для придатних до усиновлення дітей.

конвенція 1993 р. та інші міжнародні закони і конвенції, Республіканський акт № 8043 або філіппінський Закон про міждержавне усиновлення заявляють про політику держави:

> *«забезпечити кожну покинуту і позбавлену турботи дитину сім'єю, яка оточить її любов'ю і турботою, а також дасть можливості для зростання та розвитку. Із цією метою повинні бути зроблені зусилля для розміщення дитини у прийомну сім'ю на Філіппінах. Однак, визнаючи, що міждержавне усиновлення може бути розглянуте як дозвіл іноземцям без дозволу закону усиновлювати філіппінських дітей, якщо ці діти не можуть бути усиновлені кваліфікованими філіппінськими громадянами або іноземцями, держава має вжити заходів, щоб захистити їхні права»*.

Закон, що визнає цінність вкладу всіх осіб, зацікавлених в розміщенні філіппінських дітей на постійне місце проживання в іноземній сім'ї, запустив процес консультації з філіппінським Департаментом соціального забезпечення і розвитку (DSWD), агентствами з захисту і усиновлення дітей, агентствами з усиновлення, а також неурядовими організаціями, залученими на захист та усиновлення дітей (частина 4, стаття II, Республіканський акт № 8043).

Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) суворо контролює кількість іноземних агентств із усиновлення. Якщо існує велика кількість акредитованих іноземних агентств з усиновлення з певної країни, ця країна піддається мораторію на подачу нових заяв про акредитацію. Якщо існує тільки одна акредитована організація з Приймаючої країни, рада може акредитувати ще одне агентство з усиновлення з цієї країни в залежності від географічної сфери дії агентства і ситуації у певній країні. В результаті того, що кількість дітей, що очікують сімей збільшується, а дітей для міждержавного усиновлення мало, Рада на запит Секретаріату наклала тимчасовий мораторій на заяви для акредитації.

Функції і повноваження акредитованих іноземних агентств з усиновлення в галузі міждержавного усиновлення викладено наступним чином: «Беручи на себе відповідальність за вибір кваліфікованих кандидатів, а також зобов'язуючись відповідати філіппінським законам про міждержавне усиновлення, інформувати Раду про будь-яку зміну в вище зазначеній інформації і виконувати вимоги Ради щодо періоду після усиновлення» (підрозділ е, стаття18 Правил реалізації). На сьогоднішній день Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) працює зі 105 партнерами. До число її міжнародних партнерів входять: 50 Центральних органів, 50 неурядових іноземних агентств з усиновлення, 5 урядових агентств з усиновлення. Неурядові партнери поділяються наступним чином: Австрія (1); Бельгія (2); Канада (3); Данія (2); Фінляндія (1); Франція (1); Німеччина (1); Італія (4); Нідерланди (1); Нова Зеландія (1); Норвегія (1); Іспанія (6); Швеція (1) Швейцарія (1) І Сполучені Штати Америки (24).

3.3. Відповідні ролі та функції Центральних органів та акредитованих органів

Установи/організації, що беруть участь у міждержавному усиновленні: уряд Філіппін, представлений Департаментом соціального забезпечення і розвитку; Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) - як Центрального органу; Агентство соціального забезпечення дітей або Агентство зусиновлення; Центральний орган влади Приймаючої країни або іноземне агентство з

усиновлення.
У процесі міждержавного усиновлення, з того ж джерела, як в процесі внутрішнього усиновлення, державу представляє Департамент соціального забезпечення і розвитку, який виступає в ролі parens patriae (піклувальника) дітей, від яких відмовилися, яких залишили, покинули і піддавали жорстокому поводженню. Дитячі притулки та освітні центри Департаменту соціального забезпечення та розвитку (RSCC) здійснюють фізичну опіку над дітьми, які знаходяться під опікою держави.

Згідно із Законом про міждержавне усиновлення (Республіканський акт № 8043) Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) є єдиним органом влади, якому надано повноваження щодо взаємодії з підписантами і тими, що не підписали Гаазьку конвенцію країнами при розгляді процесів міждержавного усиновлення. Більш того, тільки Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) як Центральний орган Філіппін може робити кроки, необхідні для введення послідовної політики міждержавного усиновлення.

Акредитовані та авторизованіагентства соціального забезпечення дітей та/або агентства з усиновлення, урядові і неурядові, які беруть участь у соціальному забезпеченні та опіці дитини, є першим рубіжем «тимчасових опікунів» для дітей, від яких відмовилися, яких залишили, покинули і піддавали жорстокому поводженню. Ці організації відповідають за активний підбір дітей для майбутніх прийомних батьків.

На Філіппінах заявки на міждержавнеусиновлення можуть бути подані тільки через акредитовані іноземні агентства з усиновлення або через Центральні органи влади, в залежності від обставин. Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) не приймає прямих заявок від майбутніх прийомних батьків. Дуже важливо, щоб майбутні прийомні батьки були в хороших відносинах і мали можливість відкрито зв'язатися з обраним Центральним органом або іноземним агентством з усиновлення.

Процес міждержавного усиновлення має адміністративну природу. Він починається в країні майбутніх прийомних батьків із моменту подачі заявки до Центрального органу або акредитованого іноземного агентства з усиновлення, авторизованого в якості партнера Ради з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB). Обробка інформації про дитину, підбір і поміщення його в сім'ю відбуваються на Філіппінах, але завершення усиновлення або видача рішення про усиновлення здійснюється в країні майбутніх прийомних батьків. Приймаюча країна повинна, таким чином, випустити сертифікат статті 23 та надіслати копію Центральному органу влади Філіппін.

3.4. Співпраця і зв'язок Центральних органів та акредитованих органів

Питання співпраці та зв'язку отримали можливість докладного розгляду з установою «Глобальної консультації з питань захисту дітей» (Консультація). Її десяте засідання було проведено 18-21 серпня 2009 р., і буде проводитися кожні два роки. Під час засідання іноземні агентства з усиновлення, Центральні органи та адвокати з питань захисту дітей обговорювали питання, пов'язані з поліпшенням практики міждержавного усиновлення, приділяючи особливу увагу установці всесвітніх стандартів для міждержавного усиновлення, новим тенденціям соціальної сфери та контролю періоду після усиновлення.

Консультація надає іноземним агентствам із усиновлення, Центральним органам та місцевим опікунським організаціям можливість розглянути різні питання та знайти рішення, які зроблять внесок у поліпшення охорони дітей та дотримання інтересів дітей, що підбираються для усиновлення іноземними сім'ями. Саме в ході Консультації відбувається оновлення існуючих систем та оцінка їхньої ефективності щодо задоволення потреб дітей.

Основною системою зв'язку для запитів, нових програмних заяв та отримання звіту про період після усиновлення є електронна пошта. Будь-яка затримка при поміщенні дитини в сім'ю або завершенні усиновлення еквівалентна позбавленню дитини права на постійний дім і сім'ю. Із цієї причини в якості системи зв'язку обрана електронна пошта. За визнанням Ради з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB), перевагу віддано цьому виду зв'язку ще й тому, що витрати на пересилання документів поштою можуть бути непомірно високими і сповільнюють процес обміну інформацією. Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) ввелапроцес, в якому відскановані звіти про період після усиновлення приймаються як оригінали, за умови, що документ є дійсною копією оригіналу, який може бути наданий іноземним агентством з усиновлення або Центральним органом на вимогу Ради з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB).

3.5. Акредитація вітчизняних організацій

Тільки агентства соціального забезпечення дітей та агентства з усиновлення, які були авторизовані та акредитовані Департаментом соціального забезпечення і розвитку на виконання повної програми соціального забезпечення дітей, отримують акредитацію Ради з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB). На Філіппінах Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) акредитує й іноземні агентства з усиновлення, і місцеві агентства соціального забезпечення дітей та агентства з усиновлення.

Всередині країни Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін(ICAB) встановила взаємини з 49 неурядовими агентствами соціального забезпечення дітей та Агентствами з усиновлення, 16 місцевими/регіональними офісами Департаменту соціального забезпечення та розвитку і11 урядовими притулками і освітніми центрами для дітей. Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) офіційно визнає посередницькі агентства або представників іноземних агентств з усиновлення. Зараз Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) працює з шістьма посередницькими агентствами, чиєю функцією є допомога у наданні послуг майбутнім прийомним батькам, коли вони забирають своїх дітей. Посередницькі групи повинні бути акредитованими та авторизованими агентствами соціального забезпечення дітей і агентствами зусиновлення. Для запобігання отримання вигоди Асоціаціями фінансових аналітиків (FAA), які охороняють послуги посередницьких агентств, Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) заборонила посередницьким групам підбирати дітей для агентства, яке вони представляють. Додаткові інструкції, функції і ролі посередницьких груп описані в Інструкціях для посередницьких груп (Додаток 13А).

3.6. Авторизація іноземних акредитованих органів (стаття 12)

Помітивши недоліки у формулюванні перших Правил щодо реалізації ролі та

акредитації іноземних агентств з усиновлення, 8 січня 2004 р., Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) внесла поправки в Правила реалізації, щоб переглянути та конкретизувати підстави, на яких іноземні агентства з усиновлення можуть отримати дозвіл брати участь в філіппінській програмі з усиновленя. У поправках визнається важливість ролі Центральних органів Приймаючої країни: «тільки іноземне агентство з усиновлення, належним чином акредитоване центральною владою держави-учасниці, може взяти участь у філіппінській програмі з усиновлення» (пункт 2, частина 17, Правила реалізації від 8 січня 2004 р.). Те ж положення встановлює чотирирічний ліміт на тривалість легалізації чи акредитації. Для підтвердження юридичної дійсності даних, поданих кандидатом - іноземним агентством з усиновлення, для здійснення процесу належним чином також проводиться акредитаційний візит.

Як вже згадувалося раніше, іноземні агентства з усиновлення (акредитовані організації Приймаючих країн, які були акредитовані у себе на батьківщині) мають подати заявку на процес акредитації на Філіппінах до того, як будуть авторизовані відповідно до статті 12. Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) повинна:

> *«Акредитувати і легалізувати іноземні приватні агентства з усиновлення, які продемонстрували професіоналізм, компетентність і постійне прагнення до некомерційних цілей, щоб брати участь у приміщенні філіппінських дітей в сім'ї в своїй країні, за умови, що подібні іноземні приватні агентства з усиновлення належним чином акредитовані та легалізовані своїм урядом на здійснення міждержавного усиновлення» (підрозділ I, розділ 4, стаття III, Правила реалізації).*

Мінімальні стандарти для акредитації іноземних агентств з усиновлення (Додаток 13B) надають опис основного процесу та вимог до акредитації іноземних агентств з усиновлення.

13 березня 2007 р. для запобігання продажу дітей в країни, які не підписали Конвенцію, і визнання нестачі коштів для громадян держав, які не підписали Конвенцію, які хочуть усиновити філіппінських дітей, Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) внесла поправку до Правил реалізації, що дозволяє проводити акредитацію організацій з держав, які не підписали Конвенцію (пункт 3, частина 18, стаття VI, Правила реалізації). Вимоги до акредитації іноземного агентства з усиновлення з держави, яка не підписала Конвенцію, є такими ж, як для акредитації організацій з країн, що підписали Конвенцію, з додатковою вимогою виконання меморандуму про договір із урядовим агентством, що займається усиновленням з держави, що не підписала Конвенцію.

3.7. Специфічні проблеми в Країнах походження: проблеми з місцевими посередниками або агентствами

Завдяки політиці, що не дозволяє опікунським агентствам, які діють як посередницькі агентства для іноземних агентств із усиновлення, підбирати дітей для цього агентства, а також через чітке дотримання Секретаріатом політики поміщення дитини в сім'ю в залежності від її потреб, посередницькі агентства не мають можливості впливати на підбір дітей для іноземного агентства з усиновлення, з яким вони співпрацюють.

У 2008 р. Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) прийняла нові нормативи, що обмежують діяльність посередницьких агентств. У ранній період діяльності і до прийняття нових нормативів через нестачу трудових ресурсів в Раді з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) посередницьким агентствам було дозволено допомагати порадою в забезпеченні безпеки публічно-правових документів, супроводі дітей на «медичні огляди для отримання візи» та «співбесіди для отримання візи», необхідних для отримання проїзних документів. Незважаючи на давню політику, згідно з якою будь-яка фінансова підтримка, що надається іноземним агентством з усиновлення, повинна здійснюватися в рамках фінансування проекту і не грунтуватися на кількості сімей, яким «надали допомогу» Центральні органи влади, склалася ситуація, в якій деякі посередницькі агентства та їхні іноземні партнери стягували плату з майбутніх прийомних батьків, грунтуючись на наданні послуг із розрахунку на кількість оформлених документів/ усиновлених дітей. Проблема полягає в усуненні цієї системи оплати. Крім головної заявки, поданої іноземним партнерам, Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) прийняла участь у вирішенні цієї проблеми, створивши відділ, який займається постійним відвідуванням веб-сайтів іноземних агентств з усиновлення філіппінських дітей. Коли на якійсь із них з'являється список виплат на основі документації, Рада використовує свої повноваження контролюючого органу і запитує пояснення щодо цих виплат.

Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB) забезпечує отримання дитиною, призначеною для міждержавного усиновлення, всіх національних дозволів щодо її поміщення в сім'ю. Через суворі місцеві обмеження існує дуже невелика кількість вільних дітей, придатних для міждержавного усиновлення. Більше того, через зниження кількості дітей, усиновлених громадянами інших країн, Філіппіни зіткнулися з різким збільшенням заявок на усиновлення. У даний момент перед Філіппінами постала проблема створення системи виборчого мораторію. Рада з питань міждержавного усиновлення Філіппін (ICAB), базуючись на перевагах майбутніх прийомних батьків у віковому діапазоні, встановила мораторій на прийняття заявок на дітей певного віку при наявності безлічі дітей, що очікують батьків-кандидатів. У даний час триває дослідження принципу розподілу дітей по країнах, заснованого на типі дітей, яких готова прийняти країна. Чим більше країна готова прийняти дітей із особливими потребами, тим більша кількість дітей їй надається для усиновлення.

3.8. Специфічні проблеми у Приймаючих країнах

Певну проблему представляє видача віз дітям, підібраним радою для усиновлення. Видача Центральними органами дозволу батькам на усиновлення дитини не гарантує того, що консульство Приймаючої країни видасть йому візу. Різні юрисдикції мають різні інтерпретації Конвенції; необхідна дуже тісна співпраця між Центральними органами Країн походження і консульствами Приймаючих країн.

Недостатня співпраця між Центральними органами та консульствами Приймаючих країн підкреслюється випадками усиновлення, які завершуються співвітчизниками в юрисдикції країн, які не підписали Конвенцію. Консульства повинні видавати посвідку на проживання або тимчасову візу дітям, які не мають необхідної документації на усиновлення, виданої на їхній батьківщині. Видача

в'їзної візи/дозволу на проживання без наявності відповідної документації від Центрального органу влади держави, в якій народилася дитина, суперечить цілям Конвенції, викладеним у частині (b) статті 1: «Заснувати систему співробітництва держав, що підписали Конвенцію, для того, щоб забезпечити дотримання заходів безпеки і, таким чином, запобігти викраденню або торгівлі дітьми».

Додаток 2А

МІНІМАЛЬНІ СТАНДАРТИ ДЛЯ АКРЕДИТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ АГЕНТСТВ З УСИНОВЛЕННЯ (ФІЛІППІНИ)

ДОДАТОК 2-20

Наступні стандарти повинні розглядатися як мінімальні вимоги акредитації іноземних агентств з усиновлення.

I. ОРГАНІЗАЦІЯ І УПРАВЛІННЯ

1. Бачення, місія і філософія

1.1. Бачення, місія, мета та функції агентства повинні бути чітко визначені в письмовій формі.

1.2. Філософія агентства повинна бути сконцентрована на дитині і спрямована на збереження і возз'єднання сім'ї в Країні походження дітей.

1.3. Усе це повинно бути визначено в Керівництві зі здійснення діяльності агентства.

2. Існування агентства

Тривалість існування агентства повинна вказувати на стабільність і надійність. Агентство, яке функціонує декілька років, має твердий та надійний фундамент. Таким чином, агентство, що існує 5 років і більше, показує свою надійність у задоволенні потреб дітей, а також чіткий фінансовий план досягнення поставленої мети і забезпечення.

3. Географічне охоплення

Повинні бути визначені конкретні райони, які обслуговуються агентством у якості основного агентства, і райони, охоплені партнерськими агенціями.

4. Керуючий орган

4.1. Агентство має Раду директорів або еквівалентний орган, який несе відповідальність за належне виконання функцій агентства згідно з його метою/завданнями, зазначеними в Керівництві агентства зі здійснення діяльності/реєстраційному свідоцтві/установчих документах та статуті.

4.2. Рада має складатися з компетентних і відповідальних, орієнтованих на благополуччя дітей, лідерів товариства, для надання ввідних даних щодо бачення, місії та філософії агентства.

4.3. Рада має проводити наради як мінімум раз на квартал або за необхідності, і повинна вести протоколи нарад для майбутніх довідок.

4.4. Рада директорів - це орган, що розробляє політику агентства, і його члени не повинні здійснювати програми та послуги агентства напряму. Це забезпечує об'єктивність з точки зору визначення невідповідностей у діяльності агентства.

5. Види співробітників

   5.1. Агентство має наймати на роботу компетентних і відповідних адміністративних і технічних фахівців для свого функціонування.

   5.2. Повинні існувати відповідні канцелярські служби для ведення кореспонденції, документів, бухгалтерського обліку, зберігання справ.

6. Зв'язок з іншими агентствами

   6.1. Агентство має встановити та підтримувати зв'язки/співпрацю з наступними установами:
   a. Державний департамент соціальних послуг.
   b. Мережа установ зусиновлення в межах держави.
   c. Міждержавна мережа установ зміждержавного усиновлення.

   6.2. Відвідування міжвідомчих нарад щодо послуг по захисту дітей або в цілях інформаційної діяльності, розробки програм і т. д.

   6.3. Агентство повинно вести постійно оновлюваний перелік агентств із захисту дітей, здійснюють послуги усиновлення, або на рівні штату, або на державному рівні для більш легкого отримання довідкової інформації.

II. ФІНАНСОВИЙ СТАН АГЕНТСТВА

1. Агентство повинно бути зареєстровано IRS або будь-яким відповідним агентством як некомерційне агентство. Відповідні документи повинні бути представлені аккредитуючому органу.

2. Необхідно вести фінансові документи про одержання, перерахування грошових коштів, активів і збитків, облікові книги повинні щорічно перевірятися сертифікованим державним бухгалтером.

3. Повинна бути доступною копія останньої фінансової звітності агентства.

4. Фінансовий план і витрати агентства повинні показувати, що 60% його коштів витрачаються на безпосередні послуги соціальної роботи, і лише 40% - на адміністративні витрати. 60% повинні включати розподіл коштів по кожній здійснюваній програмі та наданій послузі. Наступні 40% повинні включати:

   4.1. зарплата/ заохочення співробітників

   4.2. обслуговування приміщень (орендна плата, водопостачання, електрика і т. д.),

   4.3. транспортні витрати,

   4.4. офісне приладдя/матеріали.

5. Стабільність фінансування

Агентство повинно мати робочий і фінансовий план на три роки, який повинен показувати фінансову життєздатність або стабільність протягом зазначеного періоду та повинен включати в себе наступне:

5.1. Джерело фінансових коштів, регулярне або нерегулярне, та відповідні суми, очікувані до отримання від донорів, у грошовому або натуральному вираженні, наприклад, грошова вартість послуг волонтерів, включаючи консультантів, подароване обладнання, приладдя, матеріали і т. д.

5.2. Робочий план і відповідний бюджет для адміністрування і виробництва.

5.3. Стратегія отримання ресурсів або система забезпечення постійного отримання грошових коштів для послуг/програм агентства.

6. Приміщення та обладнання

6.1. Наскільки це можливо, агентство повинно мати свій офіс, на правах власності або оренди.

6.2. Повинні бути кабінети або зали для співбесід, консультацій, конференцій/зібрань.

6.3. Має бути в наявності офісне обладнання для сканування, копіювання, роздруківки документів і т. д. для кращого надання послуг.

III. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

1. Керівництво зпрактики та політики управління персоналом

Агентство повинно мати керівництво з практики та політики управління персоналом, яке повинне включати наступне:

1.1. Посадові інструкції - кваліфікації; функції/обов'язки, і відповідальність за кожну посаду повинні бути чітко визначені.

1.2. Ставки зарплати і надання надбавок, які повинні бути відповідними займаній посаді, і не повинні бути нижчими передбачених законом ставок і надбавок.

1.3. Службові привілеї-заохочення, включаючи план виходу на пенсію, SSS, госпіталізацію, медичне та інше страхування, відпускні та лікарняні дні та інші вихідні, передбачені законом.

1.4. Щорічне медичне обстеження, включаючи рентгенографію и психологічну оцінку для всього персоналу, особливо тих, хто знаходиться в безпосередньому контакті з дітьми.

2. Кадрове забезпечення

Агентство має підтримувати і відповідний компетентний штат співробітників. Кожен співробітник повинен отримати інструкції до того, як він приступить до своїх обов'язків, які, серед іншого, повинні включати його посадові функції, обов'язки і відповідальність.

2.1. Виконавчий директор

2.1.1. Виконавчий директор повинен бути зареєстрованим соціальним працівником / ACSW / ICSW. Однак особа, що має професійну освіту і досвід роботи в іншій суміжній професії в області поведінкових послуг, може розглядатися в якості можливого кандидата. Якості кандидата.

2.1.2. Кандидат повинен мати мінімум два (2) роки досвіду управління агентством захисту дітей, і повинен надавати послуги агентству з повною робочою ставкою.

Виконавчий директор повинен пройти медичний огляд і психологічну оцінку, щоб упевнитися, що він фізично, інтелектуально і психологічно підходить для виконання своїх обов'язків і відповідальності, делегованих йому радою, які включають наступне:

a. Загальний контроль діяльності агентства та адміністрування послугами.

b. Планування і координація на всіх етапах здійснення програми і послуг у рамках функцій і принципів, встановлених радою.

c. Постійна оцінка ефективності наданих послуг.

d. Розробка нових підходів для підвищення якості послуг

2.2. Контролюючий соціальний працівник

Іноземне агентство з усиновлення, яке має трьох або більше соціальних працівників, повинно найняти контролюючого соціального працівника, який повинен бути зареєстрованим соціальним працівником, навченим/ акредитованим та мати досвід роботи в сфері захисту дітей та повинен пройти медичне обстеження і психологічну оцінку для того, щоб переконатися, що він фізично і психологічно підходить для виконання цієї роботи.

2.3. Соціальний працівник

Соціальний працівник агентства повинен бути зареєстрованим, навченим/ акредитованим із досвідом роботи в галузі захисту дітей, повинен пройти

медичне обстеження і психологічну оцінку для того, щоб переконатися, що він фізично і психологічно підходить для виконання цієї роботи.

2.4. Інший персонал

Агентство повинно мати або в якості регулярного штату, або з місцевого населення наступних працівників:

a. інших професійних консультантів, наприклад, психолога або психіатра,
b. адміністративних працівників, наприклад, секретаря, ремонтника,
c. бухгалтера.

3. Коефіцієнт числа працівників на одного клієнта

Для кращого надання якісних послуг дітям, необхідно регулювати коефіцієнт кількості працівників на дітей/сім'ю або на число справ.

Коефіцієнт числа працівників повинен бути наступним:

3.1. Соціальний працівник - одна людина на повній ставці на кожні 20-30 справ.

3.2. Контролюючий соціальний працівник - один працівник, якщо в штаті є три або більше соціальних працівників.

4. Розвиток персоналу і навчання без відриву від виробництва

4.1. Весь персонал повинен пройти інструктаж або навчання без відриву від виробництва, проведені агентством, перед прийомом на роботу, для надання можливості вивчити, що їм необхідно знати і що від них очікують в агентстві. Це дозволить виробити бажане ставлення до роботи в агентстві, а також отримати відповідну інформацію за програмою, послугами, і клієнтурі, що обслуговується агентством.

4.2. Для підтримання стандартів обслуговування необхідно постійно здійснювати програму розвитку персоналу. Кожен співробітник повинен отримувати допомогу, яка йому необхідна, щоб повністю використовувати свої знання та навички і розвивати спеціальні навички роботи з прийомними дітьми та сім'ями.

4.3. Виконавчий директор повинен проводити регулярні збори співробітників для обговорення проблем у функціонуванні агентства, а також рішень/ стратегій для подальшого посилення діяльності за програмами.

4.4. Конференції по справах повинні проводитися регулярно і занеобхідності для розробки кращого варіанту поміщення дитини в сім'ю, а також для надання необхідних послуг для прийомних сімей у відповідності з їхніми потребами.

4.5. Повинні бути доступними відповідні книги, журнали та періодичні видання з усиновлення, виховання, благополуччя дітей і т. д.

IV. ПРОГРАМИ ТА ПОСЛУГИ

1. Послуги

Усі зусилля повинні бути докладені агентством для того, щоб надавати необхідні послуги заявникам на усиновлення, щоб допомогти їм зрозуміти і отримати знання у сфері усиновлень, а також оцінити, чи вони готові усиновити дитину чи ні. Далі затверджені прийомні сім'ї повинні отримати допомогу для спрощення процесу усиновлення.

1.1. Заявники на усиновлення

1.1.1. Інструктаж з усиновлення або у вигляді індивідуальної співбесіди, групового інструктажу або - форуму з усиновлення. Інструктаж повинен включати інформацію за критеріями оцінки придатності для прийомних батьків та ситуації і характеристики дітей, які очікують на усиновлення.

1.1.2. Сприяння при зборі, підготовці документів, необхідних для дослідження соціально-побутових умов та імміграції.

1.1.3. Оцінка заявників на усиновлення і членів сім'ї на можливість і здатність до адаптації, для задоволення основних і/або специфічних потреб прийомної дитини.

1.2. Затверджені прийомні сім'ї

1.2.1. Сприяння протягом періоду очікування з моменту, коли сім'я була затверджена, і до моменту, коли їм підібрали дитину.

1.2.2. Підготовка розміщення прийомної дитини в сім'ї до факту усиновлення.

1.2.3. Послуги після розміщення дитини в родині, щоб допомогти прийомним батькам, членам сім'ї та дитині звикнути один до одного, подальший контроль розміщення дитини.

1.2.4. Надання підтримки прийомній сім'ї та дитині, наприклад, медичне обслуговування та ін.

1.2.5. Сприяння у завершенні процесу усиновлення в суді/легалізації усиновлення.

1.2.6. Консультації після юридичного усиновлення для прийомних батьків та прийомної дитини з проблем, що виникають після завершення усиновлення, включаючи організацію літніх таборів, культурних таборів та інших

контрольних заходів для забезпечення сталого і задовільного звикання сім'ї та дитини один до одного.

2. Документи по справі

2.1. Агентство повинно вести повні і оновлювані документи по справі щодо прийомної сім'ї і дітей. При зверненні з документами необхідно дотримуватися конфіденційністі, до вивчення документів допускаються тільки ті особи, які беруть участь у справі в силу своєї посади, або ті, хто отримав дозвіл від Виконавчого директора.

2.2. Агентство повинно вести наступні супровідні документи:

2.2.1. Прийомна сім'я

2.2.1.1. Належним чином заповнені форми заяв
2.2.1.2. Довідки з поліції, ФБР та інших еквівалентних Органів
2.2.1.3. Гігієнічний сертифікат
2.2.1.4. Фотографії заявників та сім'ї
2.2.1.5. Завірена копія свідоцтва про шлюб, якщо це подружжя
2.2.1.6. Копія останньої податкової декларації або підтвердження фінансової підтримки

2.2.2. Прийомна дитина

2.2.2.1. Доповідь про дослідження дитини
2.2.2.2. Свідоцтво про народження або свідоцтво про освіту
2.2.2.3. Судова заява про відмову від дитини
Акт про передачу дитини батьками
Свідоцтво про смерть батьків, якщо вказано
2.2.2.4. Документи медичного, стоматологічного, психічного огляду, включаючи відповідне лікування та основні отримані щеплення
2.2.2.5. Орган розміщення в сім'ї
2.2.2.6. Документація з контролю справи про усиновлення
2.2.2.7. Уся кореспонденція щодо заяви і їх/його/її рідної дитини
2.2.2.8. Порядок усиновлення.

V. ДОСЛІДЖЕННЯ І ПУБЛІКАЦІЯ

Агентство повинно розробляти свої новинні розсилки, інформаційні бюлетені. Це інформаційний майданчик, де персонал, прийомні батьки, прийомні діти, а також інші члени товариства та інші агентства можуть поділитися своїми думками щодо проблем усиновлення та інших програм агентства.

Додаток 2В

ПРЕДМЕТ: КЕРІВНИЦТВО З КООРДИНАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ДЛЯ МІЖДЕРЖАВНОГО УСИНОВЛЕННЯ (ФІЛІППІНИ)

ДОДАТОК 2-28

I. ВИЗНАЧЕННЯ

Агентство з координації взаємодії - це Агентство захисту або розміщенню дітей у сім'ях (CCA/ CPA), що представляє іноземне агентство з усиновлення (FAA) на Філіппінах.

II. МЕТА

Сприяння Раді з міждержавних усиновлень (ICAB) в просуванні та наданні послуг, необхідних для розміщення дітей в сім'ї до усиновлення, і надання послуг після усиновлення.

III. ПРИНЦИПИ

3.1 Тільки ліцензоване та акредитоване агентство захисту або розміщенню дітей у сім'ях може здійснювати послуги координації взаємодії.

3.2 Агентство координації взаємодії має бути акредитоване Радою з міждержавного усиновлення.

3.3 Агентство повинно мати мінімум 5 років досвіду роботи з хорошою репутацією у сфері здійснення програм захисту дітей та/або розміщення дітей в сім'ях.

3.4 Агентство повинно найняти окремого штатного співробітника з науковим ступенем в галузі соціальної роботи для координації взаємодії та виконання окремої програми та складання фінансових звітів за послуги, що надаються з координації взаємодії.

3.5 Діти під захистом агентства з координації взаємодії не повинні підбиратися для родини іноземного агентства з усиновлення (FAA), що представляють агентство, за винятком випадків, коли від FAA немає інших сімей в Переліку затверджених заявників.

3.6 Агентство з координації взаємодії може включати максимум 5 Іноземних агентств із усиновлення.

IV. ФУНКЦІЇ

Нижче представлені функції агентства, що надає послуги зкоординації взаємодії.

4.1. Попереднє розміщення в сім'ї

4.1.1. Сприяння в отриманні/наданні додаткової інформації та/або документів, запитуваних Радою з міждержавних усиновлень, до і після того, як дитина була підібрана і/або прийнята потенційними прийомними батьками.

4.1.2. Надання досьє секретаріату Ради щодо міждержавного усиновлення.

4.1.3. Зберігання окремих файлів документів/досьє потенційних прийомних батьків і дітей.

4.1.4. Допомога в транспортуванні дітей із регіонального відділення DSWD або агентств захисту або розміщенню дітей у сім'ях в Манілі та інші послуги, які схвалює Рада з міждержавного усиновлення.

4.1.5. Сприяння агентствам захисту або розміщенню дітей у сім'ях у фізичній, а також емоційній та психологічній підготовці дітей до усиновлення, особливо у випадках із дітьми старшого віку.

4.1.6. Сприяння/допомога в ході поїздки представників іноземного агентства з усиновлення/потенційних прийомних батьків.

4.2. Прибуття і розміщення прийомних батьків

4.2.1. Допомога Раді з міждержавного усиновлення та зацікавленим агентствам захисту та розміщення дітей у сім'ях в інформуванні потенційних прийомних батьків про звички, уподобання і поведінку дитини для спрощення процесу адаптації.

4.2.2. Супровід/сприяння візиту потенційних прийомних батьків в агентства захисту та розміщення дітей у сім'ях, та інші місця, які їх цікавлять та надання відповідної допомоги під час їхнього перебування в країні.

4.2.3. Сприяння потенційним прийомним батькам, коли вони отримують дитину/дітей.

4.2.4. Повідомлення секретаріату Ради зміждержавного усиновлення в найкоротші терміни про серйозні події або події щодо розміщення дитини.

4.3. Функції після розміщення і після усиновлення

4.3.1. Регулярне надання іноземним агентством з усиновлення звітів про ситуації після усиновлення і фотографій в Раду з міждержавного усиновлення.

4.3.2. Своєчасна передача секретаріату Ради всіх документів про ситуацію після усиновлення, включаючи, без обмеження, Декрет про усиновлення і натуралізацію, свідоцтво про громадянство, включаючи поправки до свідоцтва про народження дитини.

4.3.3. Передача секретаріату Ради та зацікавленим агентствам захисту та розміщення дітей у сім'ях листів і фотографій від прийомних батьків у період після усиновлення.

4.3.4. Сприяння у програмах та послугах після усиновлення.

V. ЗАЯВА НА ДОСТУПНІСТЬ ПОСЛУГ З КООРДИНАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ВІД ІНОЗЕМНОГО АГЕНТСТВА З УСИНОВЛЕННЯ

5.1. Іноземне агентство з усиновлення, яке бажає отримати доступ до послуг із координації взаємодії, повинне надіслати письмову заяву до Ради міждержавного усиновлення.

5.2. При отриманні заяви Рада має надати список акредитованих агентств захисту та розміщення дітей у сім'ях, які надають послуги зкоординації взаємодії.

5.3. Іноземне агентство з усиновлення повинно проінформувати раду щодо свого вибору та надати меморандум про договір між іноземним агентством із усиновлення та агентством захисту та розміщення дітей у сім'ях на розгляд і затвердження Радою.

5.4. Рада з міждержавних усиновлень повинна повідомляти в письмовій формі іноземні агентства з усиновлення та агентства захисту та розміщення дітей у сім'ї про свої дії.

VI. ЗАЯВА НА АКРЕДИТАЦІЮ В ЯКОСТІ АГЕНТСТВА З КООРДИНАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ

6.1. Агентство захисту та розміщення дітей у сім'ях, що бажає надавати послуги координації взаємодії, має подати заяву на акредитацію в якості агентства з координації взаємодії.

6.2. При отриманні заяви рада має передати справу в секретаріат для перевірки, чи має заявник необхідну кваліфікацію або які-небудь перешкоди, щоб бути агентством з координації взаємодії.

6.3. Рада з міждержавних усиновлень повинна повідомити у письмовій формі про своє схвалення/несхвалення зацікавленому агентству, яке подало заяву.

VII. ЗБОРИ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ

7.1. Акредитоване агентство з координації взаємодії має надати письмовий перелік зборів і очікуваних і фактичних витрат належним чином акредитованому іноземному агентству з усиновлення, до подання заяви на надання послуг із координації взаємозв'язку, і має вказати умови, за якими надходження або витрати можуть бути нараховані, скасовані, скорочені або повернуті, і коли і як такі збори повинні виплачуватися.

7.2. Акредитоване агентство з координації взаємодії має підрахувати і вказати окремі засоби/збори для надання спеціальних послуг, таких як, без обмеження, медичне обслуговування, психосоціальне консультування для дітей, оскільки такі витрати попередньо визначаються та розкриваються іноземному агентству з усиновлення заздалегідь, до фактичного їхнього здійснення, та повинен бути наданий повний облік використання таких коштів.

7.3. Акредитоване агентство з координації взаємодії має керуватися високими етичними міркуваннями, при отриманні фінансової допомоги від іноземних агентств із усиновлення. Ні за яких обставин не повинно агентство, що здійснює координацію взаємодії, просити про допомогу заради особистої вигоди.

VIII. ЗВІТИ

Акредитовані агентства з координації взаємодії надають Раді свої щорічні звіти про діяльність. Зміст звітів, який може бути предметом дискусії з боку ради, має включати серед іншого фінансову звітність, програми та заходи, здійснені за аналізований рік.

IX. ПЕРЕДАЧА КОРЕСПОНДЕНЦІЇ/ КОМУНІКАЦІЯ

Акредитоване агентство з координації взаємодії може безпосередньо контактувати зі своїм партнерським іноземним агентством із усиновлення щодо остаточного підбору сімей і дітей, що затверджується Радою з міждержавного усиновлення, для забезпечення швидкого надання документів та офіційних повідомлень. Акредитоване місцеве агентство з координації взаємодії завжди має керуватися своєю думкою і етичними міркуваннями при наданні цього привілею.

Усі термінові повідомлення повинні передаватися найбільш швидкими засобами, такими як кур'єрська служба, факсимільний зв'язок або електронна пошта, або у відповідності з вимогами Ради з міждержавного усиновлення.

X. ПРОЦЕС АКРЕДИТАЦІЇ

10.1. Перед акредитацією

10.1.1. Агентство-заявник з захисту та розміщення дітей у сім'ях має подати заяву на акредитацію в Раду. Заява повинна супроводжуватися наступними документами:

a. Опис програм і послуг;
b. Список посадових осіб і штат/персонал, їхні кваліфікації, затверджені головою агентства-заявника;
c. Чи пройшла аудиторську перевірку фінансова звітність агентства-заявника;
d. Завірена копія ліцензії DSWD і акредитації;
e. Настанови щодо здійснення діяльності в якості агентства захисту та розміщення дітей у сім'ях.

10.1.2. Секретаріат Ради з міждержавних усиновлень повинен вивчити документи, представлені агентством захисту та розміщення дітей у сім'ях, і запланувати візит представників агентства в Раду.

10.2. Процес акредитації

10.2.1. Рада має призначити акредитаційний візит до заявника протягом трьох місяців із моменту отримання заяви.

10.2.2. Рада має провести наступні заходи:

a. Вивчити програму і послуги, що надаються агентством;
b. Провести співбесіду з головою офісу та працівниками, призначеними надавати послуги зкоординації взаємодії;
c. Вивчити документи дітей за програмами/послугами та адміністративні документи.

10.2.3. Акредитація постачальника дійсна на період послуг із координації взаємодії три роки, і може бути продовжена в подальшому.

10.3. Після акредитації

10.3.1. Рішення ради має бути передано в агентство захисту та розміщення дітей у сім'ях протягом одного місяця з моменту візиту члена Ради або його призначеного представника.

10.3.2. Свідоцтво про акредитацію має бути видано агентству при дотриманні мінімальних стандартів, встановлених Радою.

10.3.3. Секретаріат Ради повинен надавати технічне сприяння агентству, у разі якщо мінімальні стандарти не дотримані.

XI. ПІДСТАВИ ДЛЯ ПРИЗУПИНЕННЯ АБО ВІДКЛИКАННЯ АКРЕДИТАЦІЇ АГЕНТСТВА З КООРДИНАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ

11.1. Рада, при отриманні завіреної скарги щодо порушень чи зловживань із боку акредитованого агентства з координації взаємодії, повинна провести початкові дослідження з наданням акредитованому агентству копії скарги. Вона повинна вимагати від зацікавленого агентства захисту та розміщення дітей у сім'ях відповіді на скаргу проти нього протягом 15 робочих днів з моменту отримання повідомлення.

11.2. Рада має провести розслідування з питань, порушених у скарзі, дотримуючись належного порядку судового процесу, і прийняти рішення на основі представлених відомостей.

11.3. Клопотання про перегляд рішення Ради може бути подано протягом 15 днів із моменту винесення рішення, якщо рішення не вважається остаточним і підлягає виконанню.

11.4. Рада може призупинити діяльність агентства захисту і розміщення дітей у сім'ях у сфері надання послуг із координації взаємодії на наступних підставах:

11.4.1. передача або прийом безпосередньо чи опосередковано будь-якої винагороди у формі грошей, товарів або послуг в обмін на надання дитини з порушеннями Правил;

11.4.2. помилкове уявлення або приховування важливої інформації, необхідної згідно з Правилами;

11.4.3. пропозиція грошей, товарів чи послуг будь-якому члену, посадовій особі або співробітнику чи представнику Ради з метою надання переваги заявнику;

11.4.4. рекламування чи публікація імені або фотографії дитини для усиновлення, щоб вплинути на будь-яку особу подати заяву для усиновлення, крім випадків пошуку спеціального будинку для дітей, яких важко помістити в сім'ю;

11.4.5. неможливість виконання дій, необхідних згідно з Правилами, яка може призвести до обмеження в правах дитини або заявника;

11.4.6. участь у домовленості про підбір або іншому контракті про попереднє визначення дитини, яке не стосується потенційних прийомних батьків, в обхід встановлених Правил;

11.4.7. інші дії, які порушують положення Закону, Правил та інших відповідних законів.

XII. ДІЇ РАДИ

При завершенні розслідування Рада має відхилити звинувачення, призупинити або відкликати акредитацію на надання послуг із координації взаємодії зацікавленого агентства захисту та розміщення дітей у сім'ях, якщо відомості говорять про таку необхідність, або передати справу агентства в DSWD для подальших заходів.

Рішення Ради має бути передане зацікавленому агентству з координації взаємодії.

ДОДАТОК 3

ПЕРСПЕКТИВИ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН

1. ПРИЙМАЮЧА КРАЇНА: Бельгія

1.1 Короткий опис ситуації щодо акредитованих органів на момент, коли країна вперше приєдналася до Гаазької конвенції 1993 року, і по сьогоднішній день

Система акредитації акредитованих органів з усиновлення (включаючи адміністративні, методологічні, фінансові та етичні вимоги) існувала у франкомовній частині Бельгії з 1991 року. Така акредитація передбачає також контроль з боку державного органу, яким з 2005 року є франкомовне Бельгійське Центральне Агентство (Autorité centrale communautaire(ACC)). Проте з 1991 по 2005 рр. Поенційніприйомні батьки не були зобов'язані звертатися до послуг акредитованих органів з усиновлення.

Реформа системи опіки, реалізована в Бельгії у вересні 2005 року (це також дата ратифікації Бельгією Гаазької конвенції 1993 року), підтвердила основну роль, виконувану акредитованими органами з усиновлення, кваліфікувавши їх, у деякому сенсі, як гілки Бельгійського Центрального Агентства, і розширивши і зміцнивши їхні функції (дивіться пункт 1.4.3) і зобов'язавши прийомних батьків де-факто звертатися до акредитованих органів з усиновлення (в даний час більше 99% усиновлень здійснюється при посередництві акредитованого органу з усиновлення).

1.2 Регуляторні Питання: обсяг функцій і повноважень акредитованих органів; обмеження їхньої діяльності (якщо такі є); кількість акредитованих органів

Акредитовані органи з усиновлення перебувають під безпосереднім контролем БЦА (ACC), який, у свою чергу, є органом, керованим урядовим закладом, відповідальним за захист інтересів дітей у франкомовній частині Бельгії.

Функціонування акредитованих органів з усиновлення проводиться за законодавством, що визначається та детально описується.

Незважаючи на той факт, що кількість акредитованих органів з усиновлення не обмежується законом, з середини 90-х років минулого століття їхнє число зменшилося (в результаті більш суворих вимог і контролю). Крім того, з 1995 року не було створено жодного нового акредитованого органу з усиновлення. У даний час існує шість акредитованих органів з міждержавного усиновлення в франкомовній частині Бельгії, і кожен із них реалізує не більше 100 випадків усиновлення на рік.

1.3 Відповідні ролі та функції Центрального органу та акредитованих органів

БЦА - державне агентство, призначене Урядом Французької громади Бельгії для виконання на її території обов'язків Центрального органу, передбачених Гаазькою конвенцією 1993 року, згідно з юрисдикцією, передбаченою Бельгійською Конституцією.

БЦА має юрисдикцію в більшій мірі стосовно:

- Етапів підготовки потенційних прийомних батьків (реєстрація прийомних батьків, практичні аспекти підготовки, визначення змісту, вибір інструкторів, оцінка процесу);

- Досліджень соціально-побутових умов (або психосоціальні дослідження), запитів судових органів щодо оцінки придатності потенційних прийомних батьків;

- Етапів контролю підбору дитини: управління усіма окремими випадками, угода по кожній пропонованій органом усиновлення дитині, видача запевнень для іноземних органів; у виняткових випадках- безпосереднє управління етапом підбору дитини (в основному у зв'язку з міждержавними усиновленнями);

- Авторизаціїакредитованих органів з усиновлення, видачі дозволів для спільної діяльності за кордоном та контролю акредитованих органів;

- Збереження інформації щодо походження усиновлених дітей.

Враховуючи участь центру майже на всіх етапах процедури (крім незаконнонародженого), БЦА є справжнім «серцем» усиновлення.

Визнання процесу

Акредитовані органи з усиновлення - це професійні багатодисциплінарні агентства (засновані у формі некомерційних юридичних осіб відповідно до публічного чи приватного права), акредитовані Урядом Французької громади Бельгії виступати в якості посередників у сфері усиновлення дітей.

Акредитовані органи усиновлення вступають у процес на різних стадіях:

- Участь у підготовці потенційних прийомних батьків (окремі психологічні інтерв'ю);

- Надання висновку з дослідження соціально-побутових умов (або психосоціального дослідження) для оцінки придатності потенційних прийомних батьків;

- Контроль пропонованих усиновлень (від розробки плану до рішення про усиновлення);

- Виконання спостереження після усиновлення та сприяння сім'ям, за необхідності.

Ці різноманітні функції виконуються під контролем БЦА.

1.4 Співпраця і взаємодія між Центральним органом та акредитованими органами

Після здійснення реформи в сфері усиновлення, взаємодія між БЦАі

акредитованими органами усиновлення помітно посилилася, зокрема, черезте, що акредитованим органам усиновлення надали - в силу делегування повноваження - виконання деяких функцій, покладених на БЦА федеральним законодавством (направлення досьє потенційних прийомних батьків за кордон, отримання пропозиції кандидатури дитини). Це передбачає більш суворий моніторинг акредитованих органів з усиновлення, зокрема, в повсякденному контролі їхніх окремих справ, а також посилене співробітництво між акредитованими органами з усиновлення та БЦА.

Це співробітництво має різні форми:

- Розробка центром декількох інструкцій для надання акредитованим органам з усиновлення відповідних знань про всі адміністративні та судові процедури;

- Щоденні контакти між акредитованими органами з усиновлення та БЦА: надання інформації про хід процесу по кожній парі потенційнихприймальнихбатьків; подача заяв на різнізатвердження; направлення звітів по дітях, запропонованих для усиновлення;

- Збори (два рази на рік) між БЦА і всіма акредитованими органами з усиновлення: організовані для інформування та проведення тренінгів для акредитованих органів з усиновлення, розробки «загальної культури» стосовно етики та методології та вирішення різних проблем, загальних для різних акредитованих органів з усиновлення;

- Зібрання (з нагоди) з одним або декількома акредитованими органами з усиновлення: для вирішення специфічних конкретних проблем; Специфічні проблеми у конкретній країні

- Щоб гарантувати оптимальні етичні стандарти для акредитованих органів усиновлення (зокрема, забезпечуючи їх достатню незалежність і неупередженість щодо прийомних батьків), але також і з точки зору стабільності (незалежно від розвитку міжнародної ситуації), фінансування акредитованих органів з усиновлення повинно надаватися, більшою мірою, або навіть виключно державними органами, а не прийомними батьками.

- БЦА і акредитовані органи з усиновлення стикаються з труднощами, що виникають через зростаючу кількість заяв на усиновлення, в той час як число дітей, що очікують і придатних для усиновлення, знижується. Це розбіжність тягне за собою як кількісні, так і якісні наслідки, оскільки багато прийомних батьків бажають усиновити дитину у віці до 3 років і з хорошим станом здоров'я. Невідповідність призводить до суттєвого збільшення періоду очікування, перш ніж усиновлення будезавершено. Психологічна підтримка потенційних прийомних батьків під час цього періоду повинна виконуватися акредитованими органами з усиновлення.

- Крім того, існує ризик, що менші можливості міждержавного усиновлення в поєднанні з довшими періодами очікування призведуть до того, що потенційні прийомні батьки зважаться на усиновлення дітей з

обмеженими можливостями (діти більш старшого віку, єдинокровні родичі, діти з проблемами зі здоров'ям), без належного врахування специфічних вимог такого усиновлення. Ці ризики можуть бути знижені за рахунок підвищення інформованості акредитованих органів з усиновлення про те, що прийомні батьки піддаються жорсткому відбору і проходять підготовку.

1.5 Орган, який проводить акредитацію та процес акредитації

Акредитація передбачає, що орган який акредитується дотримується певних юридичних, адміністративних, методологічних, фінансових та етичних правил, найважливішими з яких є наступні:

- діяльність агенції є завжди неприбуткова;
- діяти, враховуючи найкращі інтереси дитини та її фундаментальних прав, у відповідності до Бельгійського та міжнародного законодавства;
- керівництво таких установ має належну освіту або досвід в сфері усиновлення, та складається виключно з осіб з відповідними моральними якостями;
- працюють на багатопрофільній основі, маючи в штаті як мінімум одного координатора, одного соціального працівника, одного психолога і одного доктора; переконуючись в тому, що всі працівники аккредитованого органу постійно отримують навчання та нагляд;
- дотримуваться моделі процесу, відповідно до вимог акредитаційного органу;
- дати згоду на проведення щорічних інспекцій органом, що надає акредитацію, та співпрацювати з останнім.

Акредитація надається на період до п’яти років та може бути подовжена. Заявка на акредитацію розглядається акредитаційним органом, який видає звіт для розгляду на комісії з акредитації; остання звітує міністру, який приймає остаточне рішення. Агенція може бути акредитована для надання послуг з національного або міжнародного усиновлення, або обох.

1.6 Домовленості про усиновлення з країнами походження дітей

Будь-яке міжнародне співробітництво акредитованого органу вимагає дозволу від компетентрого міністра, після звіту від органу, який надає акредитацію.
Акредитаційна рада має впевнитися не тільки в надійності запропонованого співробітництва (відповідність діяльності закордонного посередника законодавству, найкращі інтереси дитини, принцип субсідіарності), але в тому числі потреби країни в усиновленні. Рада з акрелитації також розглядає наступне: походження дітей, фінансові аспекти запропонованого співробітництва, етичну надійність майбутніх міжнародних партнерів і т.д.

Після відправлення делегації в країну походження, акредитований орган подає повний пакет документів в акредитаційну раду, у відповідності з додатком 3-5. Але частішає практика того, що рада з акредитації приймає безпосередню участь в першій офіційній делегації для того, щоб отримати точніше бачення запропонованного співробітництва. Спочатку, співробітництво дозволяється на умовах «випробувального терміну», а вже пізніше підтверджується, після завершення перших усиновлень.

1.7 Специфічні виклики в приймаючих країнах

Для того, щоб забезпечити оптимальні етичні стандарти для акредитованих установ (особливо, в частині переконання в тому, що вони є достатньо незалежними та неупередженими по відношенню до батьків-усиновлювачів), але також з огляду на стабільність діяльності (незалежно від того, як розвиватимуться події в міжнародному полі), акредитовані органи мають отримувати фінансуванні в основному, або навіть виключно, органами влади, а не усиновлювачами.

Рада з акредитації та акредитовані органи мають бути готовими працювати в умовах зростання кількості заяв на усиновлення, в той час як кількість дітей, які підлягають усиновленню, зменшуватиметься. Цей розрив матиме як кількісні, так і якісні наслідки, тому що більшість майбутніх усиновлювачів хотіли б усиновити здорову дитину до трьох років. В результаті, значно збільшується час очікування на усиновлення.
Акредитовані органи мають надавати психо-соціологічну підтримку для майбутніх усиновлювачів в цей період.

До того ж, існує ризик того, що зниження кількості дітей та постійне підвищення терміну очікування, змусить усиновлювачів погоджуватись на усиновлення дітей з особливими потребами (дітей старшого віку, групи братів/сесетер, дітей з захворюваннями), не приймаючи до уваги всі специфічні виклики таких усиновлень. Акредитовані органи мають обмежувати ці ризики шляхом ретельного скрінігу усиновлювачів та їх підготовки.

2. ПРИЙМАЮЧА КРАЇНА: Нідерланди

2.1 Короткий опис ситуації щодо акредитованих органів на момент, коли країна вперше приєдналася до Гаазької конвенції 1993 року, і на сьогоднішній день, Нідерланди ратифікували Гаазьку конвенцію про усиновлення 1993 року 26 червня 1998 року. Конвенція набула чинності 1 жовтня 1998 року.

На той момент в країні вже існувала система акредитації, яка була впроваджена в 1988 році Законом про розміщення на території Нідерландів переданих на виховання іноземних дітей, які очікують на усиновлення. Було акредитовано вісім органів, покликаних бути посередниками при розміщенні іноземних дітей на виховання в сім'ї Нідерландів. Після ратифікації Гаазької конвенції про усиновлення закон змінився на Закон, який містить правила щодо розміщення іноземних дітей, які очікують на усиновлення, в Нідерландах (Закон).

У даний час політика Нідерландів така, що всі випадки міждержавного усиновлення Гаазької конвенції відбуваються при повному сприянні акредитованих органів. У 2001 році спеціальний розділ був уведений у Закон для регулювання домовленостей про усиновлення з державами, які не підписали Конвенцію[398].

---

398 Коли потенційні прийомні батьки хочуть усиновити дитину з країни, де акредитований орган не веде своєї діяльності, має бути визначений представник в Країні походження, і повинна бути отримана певна інформація. Акредитований орган в Нідерландах повинен підтвердити надійність представника і процедуру, якої необхідно дотримуватися в Країні походження і підготувати рекомендації для Центрального Агентства Нідерландів. Центральне Агентство потім приймає рішення на основі рекомендацій чиможуть батьки продовжувати процес подачі заяви на усиновлення дитини з даної країни. Центральне агентство може також додати ряд умов для дозволу про усиновлення через вивченого представника.

2.2 Регуляторні питання: обсяг функцій і повноважень акредитованих органів; обмеження їхньої діяльності (якщо є); кількість акредитованих органів

Центральний орган - це Міністерство юстиції, а спеціальний відділ у Департаменті судової і молодіжної політики виконує функції і повноваження Центрального органу (який функціонував у якості такого до ратифікації Конвенції). Цей відділ також був наділений повноваженнями надавати акредитації.

Функції і повноваження Центрального органу, зазначені в розділі IV Конвенції, були делеговані акредитованим органам. Однак дві важливі функції заКонвенцією не були передані їм:

- Надання згоди на здійснення процесу усиновлення (ст. 17 с) Конвенції). Цей обов’язок збережено за Центральним органом;

- Проведення дослідження соціально-побутових умов: Нідерланди вважають важливим, щоб рішення про придатність та правомочність потенційних прийомних батьків для усиновлення приймалося незалежно і неупереджено. Таким чином, було вирішено, що дослідження соціально-побутових умов буде виконуватися державним органом, таким як Агентство захисту та опіки дітей.

Протягом останнього десятиліття два акредитованих органи вирішили припинити свою діятельність, і один новий орган був акредитований. У даний час акредитованих органів сім, що цілком відповідає і прийнятно з урахуванням чисельності населення Нідерландів - 16 мільйонів чоловік.

Акредитовані органи домовилися про те, що в Країні походження буде функціонувати тільки одне агентство. У деяких ситуаціях, однак, може бути вирішено, щоб два або більше акредитованих органів працювали в одній країні.

Акредитовані органи в Нідерландах - це незалежні організації, які фінансуються виключно за рахунок збору за усиновлення від потенційних прийомних батьків. Акредитовані органи самі встановлюють розмір цих зборів. Рівень зборів за усиновлення залежить від фактичних витрат на усиновлення як у Приймаючій країні, так і в Країні походження. Рівень зборів також змінюється серед акредитованих органів і серед Країн походження, в яких вони функціонують.

2.3. Відповідні ролі та функції Центрального органу та акредитованих органів

2.3.1. Роль Центрального органу

Центральний орган при Міністерстві юстиції несе відповідальність за здійснення національного законодавства і постанов у сфері міждержавного усиновлення відповідно до Закону, містить правила щодо розміщення в Нідерландах іноземних дітей, які очікують на усиновлення. Центральний орган також зобов'язаний дотримуватися правил, встановлених Гаазькою конвенцією про усиновлення, Конвенцією про права дитини.

На основі постанов, його рішення включають рішення про заяви на дозвіл помістити іноземну дитину в сім'ю на виховання до усиновлення, представленого подружжям або особами, які хочуть усиновити дитину з-за кордону.

Він також приймає рішення за заявами щодо акредитації від юридичних осіб, які хочуть виконувати діяльність посередників у питаннях усиновлення щодо поміщення дітей з-за кордону в сім'ї в очікуванні усиновлення. Він також гарантує, що нові акредитовані органи беруть на себе зобов'язання згідно Критерій Якості[399], які є стандартами для оцінки акредитованих органів, для допомоги у встановленні єдиного підходу і моніторингу якості діяльності, в яких належним чином виражені інтереси дитини.

Центральний орган підтримує контакти з Центральними органами за кордоном і співпрацює з цими організаціями. При необхідності і можливості Центральний орган спрощує процес на макрорівні, коли необхідно отримати інформацію з інших країн. Він обговорює моменти, що потребують уваги, процедури усиновлення в даній країні з відповідним Центральним органом і, занеобхідності, також виносить ці питання на обговорення з Міністерством закордонних справ і Постійним бюро Гаазької конференції.

Спеціальна приватна організація (не акредитований орган), Фонд послуг з усиновлення, створена для виконання послуг консультування перед усиновленням від імені Центрального органу. Консультування перед усиновленням є обов'язковим для потенційних прийомних батьків. Фонд повинен надавати, на незалежній основі, до проведення дослідження соціально-побутових умов, загальну інформацію з питань усиновлення та інформацію для потенційних прийомних батьків, які бажають усиновити дитину вперше. Фонд також бере участь в координації допомоги після усиновлення.

2.3.2. Роль акредитованих органів

Акредитовані органи зміждержавного усиновлення є посередниками між потенційними прийомними батьками та компетентними органами на їхньому рівні[400] в Країні походження.

Від імені потенційних прийомних батьків, акредитований орган буде підтримувати контакти на своєму рівні з іншими органами, установами чи
фізичними особами, які беруть участь у розміщенні іноземних дітей у сім'ях (розділи 17 а(1) (а) Закону).

У рамках посередництва з усиновлення дитини з країни, яка не підписала Конвенцію, акредитовані органи повинні перевірити надійність іноземного представника, пропонованого потенційними прийомними батьками, який буде допомагати їм в Країні походження, а також вивчити процедури, яких необхідно дотримуватися. Голландський акредитований орган забезпечує, що ті ж стандарти якості будуть застосовуватися в якості стандарту якості, якого необхідно дотримуватись при процедурах усиновлення Гаазької конвенції.

---

399 Дивіться цю Главу, розділ 2.5 і 2.8 нижче.

400 Можуть бути випадки, коли компетентний орган в Країні походження бажає співпрацювати виключно з Голландським Центральним Агентством з певних питань.

На основі наявних документів, акредитовані органи перевіряють можливість усиновлення дитини в медичному, правовому та психологічному сенсі. Вони забезпечують, що критерії, на основі яких потенційні прийомні батьки підбираються для конкретної дитини, встановлюються чітко і ясно. Акредитований орган може брати участь у підборі пропозицій в деяких усиновленнях поза рамками Конвенції.

Акредитований орган організує контроль (у відповідності з розділом 17 a(1) (g) Закону) після повернення сім'ї та дитини в Нідерланди. Орган також забезпечує, що в Країну походження направляється звіт про прогрес разміщення дитини в сім'ї або усиновлення в прийомній сім'ї протягом періоду, встановленого Країною походження.

Акредитовані органи інформують потенційних прийомних батьків з питань, що стосуються процедур усиновлення, можуть організовувати зустрічі з прийомними сім'ями та видавати свої інформаційні бюлетені та/або запускати свої власні веб-сайти.

2.4 Співпраця і взаємодія між Центральним органом і акредитованими органами

Відносини щодо співробітництва між Центральним органом і акредитованими органами можуть бути описані як задовільні. В окремих випадках контакти між акредитованими органами та Центральним органом здійснюються на щоденній основі. Більш того, як мінімум раз на рік Центральний орган скликає нараду зі всіма акредитованими органами для обговорення питань, що становлять спільний інтерес про розробки в галузі міждержавних усиновлень. Занеобхідності також проводяться наради щодо специфічних питань, наприклад, щодо ситуації в конкретній Країні походження.

У виняткових випадках представники Центрального органу подорожують разом із працівниками акредитованих органів у Країни походження, щоб відвідати органи, організації та інші установи, з якими акредитовані органи співпрацюють.

Контроль акредитованих органів покладається на Інспекцію у справах молоді та на незалежний орган в Міністерстві юстиції. Однак представники Центрального органу регулярно відвідують офіси акредитованих органів.

Закон містить положення про створення спеціального комітету з розгляду скарг для розбору скарг щодо акредитованих органів.

2.5 Акредитуючий орган і процес акредитації

Акредитація органів з усиновлення видається Центральним органом. Щоб направляти органи в ході акредитації, Центральний орган розробив *Робочий протокол щодо надання ліцензій або щодо продовження таких ліцензій*[401]. Представляє певний інтерес для функціонування етичних акредитованих органів, протокол у розділі IV описує тип інформації, яка повинна надаватися разом із

[401] Протокол Werkwijze Bureau Centrale autoriteit bij de verlening van een vergunning om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie of verlenging van de geldigheidsduur van die vergunning, Doc.Rev.IV від 19 Травня 2004, доступний за запитом, який скеровується у Голландське Центральне Агентство.

заявою на акредитацію, зокрема, як цей орган планує виконувати свої функції і виконувати зобов'язання, в той же час дотримуючись інтересів кожної дитини.

Під час ратифікації Конвенції була впроваджена система, за якою акредитація обмежується максимальним періодом у п’ять років. У Законі про реалізацію Гаагської конвенції про усиновлення було вирішено, що дія акредитації, виданої до моменту набраннЯГаазькою конвенцією про усиновлення чинності , повинна закінчуватися автоматично після двох років.

Оскільки Гаазька конвенція про усиновлення була реалізована в 1998 році, перші продовження строків акредитації були надані в 2000 році. У 2004 році був введений спеціальний «Робочий протокол щодо надання ліцензії для посередництва у міждержавних усиновленнях або щодо продовження таких ліцензій». Цей протокол містить рекомендації для подачі заяви на акредитацію або на продовження строку дії такої акредитації і для документів, які повинні бути надані для доказу виконання юридичних вимог. На основі цього протоколу процес продовження дії акредитації було здійснено в 2005 році і повторено в 2010 році.

У 2008 році Голландські акредитовані органи розробили Рамки якості для авторизованих агентств з усиновлення, що здійснюють міжнародні усиновлення[402]. Ці Рамки якості слугують в якості інструмента оцінки для допомоги у встановленні єдиного підходу і моніторингу якості, в яких інтереси дитини виражені належним чином. У цих Рамках якості, серед іншого, йдеться про угоди з точки зору встановлення і підтримання контактів у Країнах походження. Основний принцип в цьому відношенні заключається в тому, що тільки один акредитований орган може функціонувати в Країні походження, за обмеженої кількості винятків.

Винятки оцінюються на основі:

- думки компетентного органу у даній країні;
- місцевої ситуації з усиновленням;
- необхідності другого акредитованого органу в країні;
- бажання співпрацювати з розглянутими акредитованими органами.

Центральний орган веде реєстр усіх контактів посередництва, підтримуваних акредитованими органами в Країнах походження.

2.6 Домовленості про усиновлення з Країнами походження

У відповідності зі статтею 12 Конвенції, акредитований іноземний орган може працювати в Країні походження, лише якщо компетентний орган цієї країни дав на це свою згоду. Ця відповідальність лежить на голландському Центральному органі – переконатися в тому, що отримано згоду компетентного органу в Країні походження. Проте часто трапляється так, що компетентний орган в Країні походження спочатку бажає побачити згоду голландського Центрального органу. Тоді наш обов'язок полягає в тому, щоб зв'язатися з компетентним органом у Країні походження, щоб дійти взаємної згоди.

---

402 Kwaliteitskader vergunninghouders interlandelijke adoptie. Текст Стандартів Якості доступний за запитом, який скеровується у Голландське Центральне Агентство.

При вступі у відносини з іншими партнерськими організаціями чи установами в Країні походження і по ходу розвитку відносин акредитовані органи зобов'язані, на основі наявних у них можливостей, докладати всі зусилля для підтвердження надійності цих партнерських організацій чи установ. Для цієї мети важливим є те, що вони здобувають знання за процедурою всиновлення в даній Країні походження про те, як досліджується основна інформація про дитину, про те, як здійснюється процедура відмови, і враховується принцип субсидіарності.

Вони також намагаються отримати достатній звіт про фінансовий стан іноземних партнерських організацій або установ, оскільки важливо мати уявлення про характер, джерела і управління грошових потоків в/з організації.

Акредитовані органи зобов'язані складати щорічні звіти про свою діяльність в різних Країнах походження, включаючи фінансові звіти.

Якщо акредитований орган здійснює діяльність, відмінну від посередництва при усиновленні (наприклад, проекти розвитку), акредитований орган повинен гарантувати, що проекти не підривають цілісності процесу усиновлення.

2.7 Специфічні проблеми у конкретній країні

Специфічною проблемою в останні роки в Нідерландах, як у Приймаючій країні, стало подолання дисбалансу між великою кількістю заяв від потенційних прийомних батьків і скороченнямкількісті дітей, які очікують на усиновлення.

Щоб запобігти (наскільки можливо) необхідністі складання великих списків тих, що очікують на усиновлення в акредитованих органах, було введено систему, згідно з якою кожен рік дозволяється обмежене число потенційних прийомних батьків, які можуть бути допущені до процедури попереднього консультування перед усиновленням, запропонованого Фондом послуг із усиновлення та оцінка соціально-побутових умов, виконується Агентством із захисту і піклування про дітей. Число потенційних прийомних батьків, які можуть бути допущені до процедури, встановлюється щорічно разом із партнерами по процесу. Це число ґрунтується, з певним допущенням, на кількості дітей, які очікують посередництва в цьому році з боку акредитованих органів.

Наприклад, число потенційних прийомних батьків, які були допущені до попередньої фази консультацій, скоротилася з 1200 у 2007 році до 900 в 2009 році через зниження чисельності дітей в 2007 (782) і 2008 (767) роках, і передбачуваного подальшого скорочення числа дітей, які очікують усиновлення. Подальше зниження числа потенційних прийомних батьків, які допускаються до фази попередніх консультацій із усиновлення, очікується в 2010 році.

Крім того, Фонд послуг із усиновлення організував у 2009 році спеціальні інформаційні сесії для потенційних прийомних батьків, які подали заяву про дозвіл на усиновлення. Мета цих сесій полягала в тому, щоб проінформувати потенційних прийомних батьків про довгі списки тих, що індивідуально проконсультовані, про їхні шанси на усиновлення і проінформувати про можливі альтернативи. Поточний ефект цих інформаційних сесій - скорочення списку тих, що очікують, а також скорочення кількості поданих заяв.

2.8 Специфічні проблеми в Країнах походження

Країни, які беруть участь у Гаазькій конвенції з усиновлення, не завжди надають акредитованим органам усю інформацію, запитувану про прийомну дитину. Це інформація, необхідна для прийняття виваженого рішення щодо пропозиції підбору. Згідно з голландськими Рамками якості, згаданими вище, акредитовані органи, тим не менш, зобов'язані (спробувати) зібрати якомога більше інформації, щоб оцінити пропозицію підбору, зроблену в Країні походження. Необхідна інформація - це основна інформація про дитину, інформація про процедуру відмови і способи консультацій біологічних батьків, розгляд принципу субсидіарності та інформація про витрати в ході процесу.

У деяких Країнах походження - учасницях Гаазької конвенції обов'язок компетентного органу виконувати умови щодо надання підтвердження, що процедура усиновлення здійснюється у відповідності з Конвенцією (ст. 23), не завжди визнається або розуміється. Ці держави зазвичай не знають, що відсутність такого твердження ставить багатьох прийомних батьків та дітей у стан правової невизначеності в силу того факту, що рішення про усиновлення, зроблене в Країні походження, може бути невизнаним в силу дії закону. Як наслідок, дитина не отримує відразу ж громадянства прийомних батьків і може в деяких випадках залишитися навіть без громадянства. Батьки змушені починати нову процедуру усиновлення у Приймаючій країні, щоб зареєструвати положення прийомної дитини. Ця процедура може зайняти деякий час, протягом якого положення дитини може й не бути врегульовано.

3. ПРИЙМАЮЧА КРАЇНА: Швеція

3.1. Короткий опис ситуації щодо акредитованих органів на момент, коли країна вперше приєдналася до Гаазької конвенції 1993 року, і на сьогоднішній день

Коли в 1997 році Швеція ратифікувала Гаазьку конвенцію 1993 року, в країні вже майже два десятиліття існувала система акредитованих органів, що надають посередництво при міждержавних усиновленнях. Законодавство з регулювання акредитації добровільних некомерційних об'єднань для посередництва при міждержавних усиновленнях Центральним урядовим органом було введено в 1979 році. Потім було розроблено визначення поняття «посередництво при міждержавному усиновленні», яке діє і по сьогоднішній день: діяльність з метою встановлення контакту між особою або особами, які бажають усиновити дитину, з одного боку, і органами, установами, організаціями або приватними особами, в країні, де дитина проживає, з іншого боку, а також інше надання сприяння, необхідного для можливості усиновлення. Із того часу була розроблена Шведська політика, за якої міжнародні усиновлення переважно здійснюються через ці організації.

3.2. Регуляторні питання: обсяг функцій і повноважень акредитованих органів; обмеження їхньої діяльності (якщо є); кількість акредитованих органів

Було цілком природним, коли були застосовані положення Конвенції, при виборі в якості акредитуючого органу за Конвенцією того ж органу, який вже був відповідальний за акредитацію у відповідності з внутрішнім законодавством. Не

було необхідності у внесенні змін до критеріїв акредитації, щоб дотримуватися правил Конвенції. Ратифікація Конвенції також не викликала причин зміни обсягу функцій і повноважень акредитованих органів. Кількість акредитованих органів із самого початку завжди була відносно невеликою - в даний час шість органів обслуговують населення країни в дев'ять мільйонів - і таким чином не було підстав у регламентації норм у цьому відношенні.

3.3. Відповідні ролі та функції Центрального органу та акредитованих органів

У цілому, для ратифікації Конвенції та збереження давно усталеної адміністративної системи в сферіміждержавних усиновлень, Швеція використовувала широкі можливості делегування різних обов'язків Центрального органу іншим агентствам та акредитованим органам.

Призначення Центрального органу та розподіл різних завдань Центрального органу за Конвенцією між самим органом та іншими державними установами та акредитованими органами були виконані за допомогою певних положень у Законі 1997 року про ратифікацію Конвенції. Вже діюча система залишилася незмінною, і у відповідності з таким делегуванням відповідальність у справі про усиновлення розглядалася акредитованими органами у більшості випадків, зазвичай не залучаючи до участі в процес Центральний орган.

Місцеві органи соціального забезпечення на муніципальному рівні були і залишаються – відповідальними за оцінку правоспроможності і придатностіпотенційних усиновителів для отримання дитини з метою усиновлення та за складання доповіді про заявників (ст. 15). Конвенція запровадила новий етап у процес - згоду про здійснення усиновлення потрібно було отримати від Центральних органів обох зацікавлених держав (ст. 17 с)). Після деяких дебатів в країні було прийнято остаточне рішення довірити виконання цього завдання місцевим органам соціального забезпечення, а не акредитованим органам.

У 2005 році Центральний орган, що до тих пір називався Шведською національною радою з міждержавних усиновлень, був реорганізований, в результаті чого було створено Шведське агентство з міждержавного усиновлення. У той же час критерії акредитації, передбачені Законом про посередництво при міждержавних усиновленнях, були ускладнені, особливо критерії щодо умов, які стосуються законодавства, адміністрації та інших обставин у конкретній Країні походження, в яких Шведська асоціація бажає функціонувати. Було введено нові правила, враховуючи в якості попередньої умови для вирішення діяльності в конкретній країні, рівень витрат та інших зборів, оплачуваних акредитованими органами в цій країні. З того року акредитація проходить у два етапи: перший крок - акредитація на здійснення діяльності в Швеції, другий етап - дозвіл на функціонування в Країні походження. Ці зміни в законодавствіШвеції мали важливе значення, уповноважуючи акредитуюче агентство розглядати різні умови в різних Країнах походження в обсязі, який раніше не видавався можливим. У той же час роль Міністерства внутрішніх справ як наглядового органу була посилена в декількох аспектах. Вище зазначені законодавчі заходи. щосприяли підвищенню якості акредитованих органів і послуг, які вони надають.

Акредитовані органи фінансуються, в основному, за рахунок зборів за усиновлення від потенційних прийомних батьків, включаючи членські та реєстраційні внески. Акредитовані органи також отримують невеликі гранти від уряду.

Збори за усиновлення від потенційних прийомних батьків встановлюються самими акредитованими органами. Розмір збору за усиновлення залежить від фактичних витрат на усиновлення у Приймаючій країні і Країні походження. Існує оплата витрат, пов'язаних із діяльністю акредитованих органів зусиновлення в Швеції, але розмір варіюється в різних акредитованих органах. Інша частина збору за усиновлення пов'язана з усиновленням в Країні походження, включаючи збори на користь агентств і організацій.

Фінансова прозорість досягається стандартним веденням бухгалтерії. МВС аналізує щорічні звіти, що надаються акредитованими органами кожен рік. Акредитовані органи також направляють щорічні звіти кожної країни, де вони вказують загальні фактичні витрати, понесені при усиновленні, які були здійснені цією країною за попередній рік.

3.4. Співпраця і взаємодія між Центральним органом і акредитованими органами

Багаторічна співпраця між Центральним органом і акредитованими органами, в цілому, має описуватися як досягнення. МВС двічі на рік скликає конференції за участю всіх акредитованих органів, де обговорюються проблеми будь-якого роду. Персонал МВС регулярно відвідує офіси асоціацій. Представники МВС час від часу виїжджають разом із співробітниками акредитованих органів (асоціацій) у Країни походження на зустрічі з агентствами, організаціями та іншими установами, з якими співпрацюють асоціації. Тісні контакти здійснюються практично щодня між деякими акредитованими органами МВС телефоном та електронною поштою.

Заявники можуть подати скарги в МВС. МВС розглядає справи і може вимагати відшкодування шкоди.

МВС також проводить опитування прийомних батьків, щоб дізнатися більше про роботу атестованих асоціацій.

МВС проводить регулярні наради з акредитованими органами. Занеобхідності на наради виносяться спеціальні запитання щодо, наприклад, конкретної Країни походження.

3.5. Аккредитуючий орган і процес акредитації

Акредитація для здійснення діяльності у сфері міждержавних усиновлень у Швеції здійснюється МВС. Акредитація може бути видана на п'ять років. Асоціації (агентства з усиновлення), що претендують на акредитацію, звертаються до МВС із поданням документації, доводять, що вони виконують законодавчі вимоги. З цією метоюМВС надає спеціальні бланки. Акредитація на здійснення діяльності в Швеції може бути надана лише органам, які мають в якості основної мети посередництво в справах про усиновлення. Акредитація може бути дана тільки, якщо очевидно, що асоціація (агентство з усиновлення) буде здійснювати

посередництво при усиновленні в компетентній і ретельній манері, на некомерційній основі, і якщо асоціація є відкритою організацією. Важливо, щоб асоціація не перешкоджала групам осіб стати її членами.

Дозвіл на здійснення діяльності в конкретній Країні походження, в окремій частині іншої країни або з певною контактною особою з усиновлення в іншій країні також видається МВС. Дозвіл може бути видано на строк до двох років. Акредитовані органи обирають країни, в яких вони хотіли б працювати, і звертаються в МВС за дозволом. Якщо дозвіл видається, усиновлення здійснюється в більшості випадків акредитованим агентством, зазвичай без участі у процесі самого міністерства. Акредитований орган може отримати дозвіл на діяльність у формі посередництва при міждержавних усиновленнях в конкретній Країні походження за умови, що акредитований орган буде здійснювати посередництво компетентно і ретельно на некомерційній основі. Якщо акредитований орган проводить також діяльність, відмінну від посередництва при міждержавних усиновленнях, наприклад, проекти розвитку, інша діяльність не повинна ставити під сумнів надійність діяльності з усиновлення.

У якості умови надання дозволу акредитованому органу, конкретна Країна походження повинна мати законодавство у сфері усиновлень або інші надійні норми, засновані на принципах поваги до інтересів дитини, які містяться у Конвенції ООН зправ дитини, і в Гаазькійконвенції 1993 року. Країна походження також повинна мати діючу адміністрацію для діяльності з міждержавного усиновлення. Не повинно виникати руйнівного суперництва за дітей, а також суперництва між шведськими акредитованими органами, що функціонують в даній країні. Шведські акредитовані органи повинні розраховувати, як розподіляються їхні витрати в країні, і на основі картини витрат та інших загальних обставин оцінюється доцільність для акредитованого органу починати або продовжувати діяльність із усиновлення в іншій країні. Умовою для акредитованих органів з метою виконання обліку досить детальної картини витрат є те, що Країна походження є відкритою і надає акредитованим органам фінансову інформацію.

Щоб зберегти свою акредитацію на діяльність у Швеції і дозвіл на роботу в конкретній Країні походження, акредитовані органи повинні постійно дотримуватися законодавчих вимог. Дозвілнадається, якщо встановлені умови припиняють своє існування. Умови для відновлення акредитації/дозволу на діяльність аналогічні умовам для первинного отримання акредитації/дозволу.

3.6. Домовленості про усиновлення з Країнами походження

Коли акредитовані органи бажають розпочати роботу щодо здійснення посередництва при усиновленні в новій країні, важливим є те, що вони здобувають знання про процедуру усиновлення, прийняту в цій країні. При подачі заяви на дозвіл від МВС, акредитовані органи повинні описати, як надається інформація про дитину, як враховується принцип субсидіарності, процедура підбору і яку інформацію отримують потенційні прийомні батьки про дитину. Акредитовані органи повинні повідомити МВС імена своїх представників у цій країні, і хто співпрацює з ними. Більше того, вони повинні повідомити МВС про витрати, що стосуються усиновлення, і що вони в себе включають. Якщо вони планують вести іншу діяльність, окрім посередництва при усиновленні, в іншій країні, наприклад, проекти розвитку, вони повинні надати опис проектів, і як вони

будуть забезпечувати, щоб проекти не підривали цілісності процесу усиновлення, наприклад, щоб проекти не впливали на кількість дітей, яких вони пропонуватимуть на усиновлення.

Акредитований орган, який отримав дозвіл на здійснення посередництва при міждержавних усиновленнях у іншій країні, може працювати в цій країні, тільки якщо компетентний орган іншої країни дав на це свою згоду.

МВС здійснює активний контроль акредитованих органів, що отримали дозвіл. МВС має право отримувати необхідну для контролю інформацію, право доступу в офіси асоціації та право вимоги компенсації. Акредитовані органи, які отримали дозвіл, відповідно, несуть зобов'язання не розголошувати інформацію. Акредитовані органи зобов'язані здійснювати посередництво при міждержавних усиновленнях для заявників, які отримали згоду на усиновлення від місцевого комітету соціального забезпечення. Вони також зобов'язані документувати свою діяльність. Асоціації повинні ставитися до будь-якої пари або одноосібного заявника без дискримінації.

Акредитовані органи з дозволом на діяльність повинні надавати щорічні звіти про свою діяльність в різних країнах (включаючи фінансові звітності). Представники МВС виїжджають у Країну походження, щоб проконтролювати діяльність, яку ведуть акредитовані органи і проводять зустрічі з різними іноземними органами, наприклад, із Центральними органами і шведськими посольствами. МВС також відвідує притулки, проводить зустрічі з ЮНІСЕФ та Фондом «Порятунок дітей», а також із представниками акредитованих органів. Важливе значення для МВС має інформація від ISS/IRC і ЮНІСЕФ, як інформаційний обмін із Центральними органами інших країн.

3.7. Специфічні проблеми у конкретній країні

Останнім часом особливою проблемою у Швеції, як Приймаючій країні, є велика кількість заяв, порівняно з кількістю дітей, що пропонуються для міждержавного усиновлення в Країнах походження, з якими співпрацюють акредитовані органи. Акредитовані органи спробували вирішити ситуацію, проінформувавши заявників про те, що їм доведеться пройти довгу чергу в Швеції в очікуванні, перш ніж їхні заяви будуть направлені до Країни походження, щоб заявники могли прийняти для себе найкраще рішення в нових обставинах.

3.8. Специфічні проблеми в Країні походження

Специфічні проблеми у Країні походження включають якість основної інформації щодо дітей і контролю витрат. Оскільки акредитовані органи повинні надавати звіти в МВС, міністерство, ознайомившись зізвітами, відвідує конкретну країну і отримує інформацію від інших Центральних і різних органів, які беруть участь у процесі посередництва при міждержавному усиновленні, намагаючись зрозуміти ситуацію широко й чітко, наскільки можливо, щоб визначити можливість діяльності та співробітництва з цією країною за існуючих обставин.

ПЕРЕЛІК СТАТЕЙ КОНВЕНЦІЇ

Прим: посилання на параграфи Керівництва. Однак, посилання, що мають позначку “f” означають виноски та посилання перед якими є літера «А» посилаються на сторінки Додатків.

Гаазька Конвеція від 29 травня 1993 р. з захисту дітей та співробітництву у сфері міжнародного усиновлення:

Стаття 1 53, 550, *f*31, A 1-2

Стаття 1 *b)* 547, *f*345, A 2-12

Стаття 4 53, 488, A 2-6

Стаття 4 *b)* 415, A 1-2

Стаття 4 *c)*(3) 66, 71

Стаття 4 *d)*(4) 66, 71, A 1-5

Стаття 5 53, A 1-6

Стаття 5 *a)* *f*323

Стаття 7 112, 125, 183, 550, 613, 624, *f*195, A 1-2, A 2-6

Стаття 7(1) 184, 548

Стаття 7(2) 185, 549

Стаття 7(2) *b)* 185, 186

Стаття 8 35, 66, 76, 112, 183, 187, 316, 624, *f*246, A 1-5

Стаття 9 82, 112, 183, 191, 196, 203, 624, 630, *f*78, A 1-2, A 2-6

Стаття 9 *a)* 203

Стаття 9 *b)* 203, A 1-6

Стаття 9 *c)* 203, A 1-6

Стаття 9 *d)* 203

Стаття 9 *e)* 203

Стаття 10 36, 47, 48, 53, 54, 59, 81, 82, 105, 141, 176, 195, 315, 331, 647, *f*24, A 1-4

Стаття 11 35, 36, 47, 48, 66, 81, 105, 141, 237, 263, 293, 404, A 1-4

Стаття 11 *a)* 62, 63, 263, 316, 629, 632, *f*25

Стаття 11 *b)* 53, 55, 56, 225, 229, 629, 636, *f*26, *f*143, *f*147

Стаття 11 *c)* 76, 92, 263, 284, 629, *f*27, *f*171, A 1-3

Стаття 12 36, 47, 48, 87, 146, 147, 148, 153, 154, 156, 157, 158, 176, 180, 281, 655, A 2-4, A 2-6, A 2-7, A 2-9, A 2-11, A 3-8

Стаття 13 8, 111, 193, 646, 647, A 1-3

Стаття 14 183, 192, 204, 550, 621, 630, 641, *f*378

Стаття 15 183, 192, 204, 550, 620, 621, 625, 630, 635, 639, 640, 643, A 1-6, A 2-7, A 3-10

Стаття 16 183, 192, 204, 550, 620, 621, 625, 630, 635, 639, 640, 643, A 2-6

Стаття 17 183, 192, 204, 213, 550, 620, 621, 625, 630, 631, 635, 643, A 1-6

Стаття 17 *c)* 211, 213, 312, 529, 543, A 3-5, A 3-10

Стаття 18 183, 192, 204, 550, 620, 621, 625, 630, 631, 635, 643

Стаття 19 183, 192, 204, 550, 620, 621, 625, 630, 635, 643, *f*340

Стаття 20 183, 192, 204, 550, 620, 621, 625, 630, 635, 643

Стаття 21 183, 192, 204, 550, 620, 621, 625, 630, 635, 643

Стаття 22 37, 619, 620, 628, A 1-4

Стаття 22(1) 182, 202, 621, 623, 624, 639, 640, 649

Стаття 22(2) 111, 192, 226, 615, 616, 624, 625, 627, 630, 638, 639, 642, 643, 645, 647, 651, 653

Стаття 22(2) *a)* 628, 629, 635, 638, *f*380

Стаття 22(2) *b)* 628, 629, 635, 636, 638, *f*381

Стаття 22(3) 111, 645

Стаття 22(4) 624, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, *f*392

Стаття 22(5) 624, 639, 640, 641, *f*385

Стаття 23 211, 536, *f*273, A 2-2, A 2-3, A 2-4, A 2-6, A 2-10, A 3-9

Стаття 29 *f*300

Стаття 30 *f*78, A 1-6, A 1-7

Стаття 31 A 1-5, A 1-7

Стаття 32 66, 70, 75, 76, 77, 263, 316, 359, 374, 633, *f*115, A 1-5

Стаття 32(1) 69, 71, 78, 633

Стаття 32(2) 64, 65, 76, 78,374, 633

Стаття 32(3) 64, 72, 76, 634,*f*28

Стаття 33 183, 186, 646, *f*348

Стаття 35 A 1-6

Стаття 36 116

Стаття 48 *d)* 642, *f*376

Для Гаагської
міжнародної конференції
з міждержавного приватного права

Постійне бюро
Нідерланди, Гаага, 2517 JW, Churchillplein, 6b.

Телефон: +31 (0)70 363 3303. Телефакс +31 (0)70 360 4867.
Електронна пошта: secretariat@hcch.net web-сайт: http://www.hcch.net .

Для **Гаазької конференції із міжнародного приватного права**:
Постійне бюро
Churchillplein 6b
2517 JW, Гаага
Нідерланди

Телефон: +31(0)70 363 3303, e-mail: secretariat@hcch.net,
факс: +31(0)70 360 4867
web-сайт: http://www.hcch.net

HCCH
HAGUE CONFERENCE ON
PRIVATE INTERNATIONAL LAW
CONFÉRENCE DE LA HAYE
DE DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ